

Magyar ígéretet, Orbán riogat

1956 Két teljesen eltérő világképet mutatott az október 23-ai ünnep Budapesten. A kormányfő harcias, brüsszelezős beszédet tartott, a Tisza elnöke már 2026-ra készül.

NÉPSZAVA

– Én nem tudom, hogy Magyar Péter mennyire lesz jó, de a Fideszből elegendem van. A szürke és a fekete közt kell döntenem, de hajlandó vagyok a szürkére szavazni – a többi között erről beszélt a Népszavának egy egyetemista a Tisza Párt tegnapi, utcai megemlékezésén. Egy hölgy pedig úgy fogalmazott lapunknak: „Remélem, hogy Magyar Péter megtartja azt az ígéretét, miszerint egy-

A számháborút a változást akaró fiatalok nyerték, de mindkét helyszínen voltak feszült, sőt üvöltözös, anyázós jelenetek

valaki csak két cikluson keresztül lehet miniszterelnök. Nem szeretnék még egy diktátort.”

Ez utóbbi is része volt annak az ígéretözönnek, amivel Magyar Péter állt ki a sok ezer érdeklődő elé az 1956-os forradalom és szabadságharc évfordulóján. A Tisza elnöke egyebek mellett az ellopott vagyon visszaszerzését, szolgáltató és működő államot, a kata visszahozását, az egészségügy és az oktatás fejlesztését, a családi pótlék emelését

ígérte, de nem maradt ki a 13. havi nyugdíj és a rezsielőtérítés megvédése sem. Odaszúrt a kormányoldalnak: „vannak olyanok a mai állampártban, akik egy puskalövés nélkül adnák fel a hazájukat”, és „olyanok, akik még kitüntetés is átvesszenek az oroszoktól, miközben azok feltörnek a külügyminisztérium szervereit”. Beszélt hídépítésről is, és kiderült: azt a több ezer embert, akire egy lehetséges kormányváltáskor szükség van, pályázattal fogják megkeresni.

„Én nem tudom, hogy Magyar Péter mennyire lesz jó, de a Fideszből elegendem van.”

Teljesen más világkép rajzolódott ki Orbán Viktor délelőtti, zárt körben, a Millenárison elmondott beszédéből: a kormányfő azt állította, hogy Brüsszel be akarja tolni az EU-t a háborúba, egy bábkormányt akar ide tenni, és 70 éve nem álltunk ilyen közel a világháborúhoz.

– Az egész beszéd nem szólt másról, mint a hatalom megtartásának akaratáról – értékelt lapunknak Szentpéteri Nagy Richard.

REFLEKTOR A 2. ÉS 3. OLDALON

Kigolyózták Kicklt, jön az új koalíció

AUSZTRIA A szokásoktól eltérően nem a választások győztesét, a szabadságpárti Herbert Kicklt, hanem Karl Nehammert, az eddigi kancellárt bízta meg a kormányalakítással Alexander Van der Bellen osztrák államfő. Hárompárti – konzervatív, szociáldemokrata, liberális – koalíció szerveződik Ausztriában, a szélsőjobb szabadságpárt kimarad. Kickl, aki Orbán Viktor mellett az Európai Parlament Patrióták frakció egyik kezdeményezője volt, ragaszkodik a kancellársághoz, ám egyetlen párt sem hajlandó vele együttműködni. A kormányalakítási tárgyalások nehézkesebbek lesznek.

RÉSZLETEK A 8. OLDALON

A Tisza Párt vezet a Publicusnál is

FELMÉRÉS A teljes népességben a Tisza 24, a Fidesz pedig 23 százalékon áll. A választási részvételüket biztosra ígérők és pártot is választók csoportjában pedig 39–37 százalék az arány Magyar Péterék javára – derült ki a Publicus Intézet lapunk számára készített friss, reprezentatív kutatásából. Ezzel két napon belül a második felmérés mutat hasonló eredményt, hiszen a 21 Kutatóközpont által készített felmérésben is a Tisza 42, a Fidesz 40 százalékon szerepelt a biztos szavazó pártválasztóknál, igaz, ott a teljes népességben még a kormánypártot mérték minimálisan magasabbra. Figyelemre méltó, hogy a fiatalok körében a Tisza Párt jelentősen előzi a Fideszt,

továbbá az is, hogy a Publicus mérése szerint a válaszadók 70 százaléka mondta azt, hogy az országban rossz irányba mennek a dolgok, és minden harmadik (32 százalék) fideszes is ezen a véleményen van. A közvélemény-kutatóknál utoljára több mint 18 éve, a 2006-os parlamenti választást követő hetekben fordult elő, hogy nem a Fidesz vezetett, és a lapunknak nyilatkozó elemző szerint bár a választás még messze van, vélhetően tovább nyílik majd az olló a Tisza javára.

CIKKÜNK A 4. OLDALON

A Fidesz 2006 óta először szorult második helyre a felmérésekben

FOTÓ: CSOMOR ADÁM

Feszültségek Putyin kirakatszervezetében

KAZANY Óriási készültség mellett zajlik a feltörekvő országok csúcstalálkozója Oroszországban. A Volga menti tatár fővárosban, Kazanyban megrendezett BRICS-csúcsértekezleten 36 ország képviselteti magát, közülük 24 a legmagasabb vezetői szinten. A Nyugat ellenpólusának tartott kereskedelmi-gazdasági szervezet valóban hatalmas gazdasági erőt képvisel, és 9 tagországa a föld népességének közel felét adja, de a szövetségben máris érezhető a tagállamok közötti fe-

Hszi Csinping, Putyin elnök leghatalmasabb szövetségese Ukrajna területi integritásának tartását sürgette

FOTÓ: AFP/ALEXANDER ZEMLIANICHENKO

szültségek. Vlagyimir Putyin orosz elnök a háromnapos csúccsal is azt próbálta demonstrálni, hogy a szankciókkal sújtott országa és jó-maga egyáltalán nem elszigetelt. Legfontosabb szövetségesei, a kínai elnök és az indiai miniszterelnök azonban az ukrajnai háború befejezését sürgették. Hszi Csinping egyenesen béketárgyalásokra és valamennyi ország területi integritásának tiszteletben tartására szólított fel nyilvánosan.

BŐVEBBEN A 7. OLDALON

AJÁNLÓ

Szkeptikus pécsiek

A Kúria döntése alapján újra kell tárgyalni a Pécsnek 650 millió forint kárt okozó fideszes buszvásárlás perét. A pécsiek szerint azonban kizárt, hogy elítéljék a valódi tetteseket.

4. oldal

Kik azok a kasubok?

Martyna Bundának idén két történelmi regénye is megjelent magyarul, s mindkettő Lengyelország Kasubföldnek nevezett régiójában játszódik.

5. oldal

Hunyadi Európában

Tizennégy évvel az ötlet születése után Cannes-ban bemutatták a Hunyadi Jánosról szóló, nemzetközi koprodukcióban készült tízrészes tévésorozat első epizódját. Ez jól vezeti fel a várható drámát, vért, szexet és intrikát.

11. oldal

Egyedül egy beteggel

Mentálisan, fizikailag és anyagilag is óriási terhet jelent a tartósan beteg családtagok ápolása. Egy most elindult program hazai szervezetek tapasztalatára támaszkodva összegyűjti az információkat, amelyek segítséget nyújthatnak a segítőknek.

13. oldal

Háború, Brüsszel, bábkormány

ÉVFORDULÓ Úgy látszik, lehet még fokozni a marhaságokat, mert van még rá fogadókészség – értékelte a lapunknak nyilatkozó politikai elemző a kormányfő október 23-i beszédét, amelyben a többi között kutyához hasonlította Magyar Péteréket.

VAS ANDRÁS

– Hosszú évekbe telt, mire sikerült, de Orbán Viktor mostanra megtalálta szellemi alapjait. Komoly kihívás volt, hogyan mossa egybe 1956-ot, az orosz–ukrán háborút és a saját politikáját, de végre összerakta, igaz, racionalitás nincs az agymenésében – értékelte a miniszterelnök ünnepi beszédét Szentpéteri Nagy Richard politikai elemző. – Klasszikus, hogy ha egy politikus valamely ünnepen megnyilvánul, akkor megpróbálja azt összekapcsolni a saját politikájával, de általában azért akad valami vezérfonal, nem pedig egy torzításokkal, ferdítésekkel teli ideológiai katyvasz születik.

A kormányfő beszéde elején a közműlt dunai árvízvédelmében szereplőknek mondott köszönetet – illetve, mint az elemző kiemelte, igazából magát emelte hőssé –, majd azonnal átkötötte az eseményeket 1956-hoz, kijelentve, hogy a forradalmat megelőzően is természeti csapások sújtották az országot, és előbb a Duna, majd a történelem lépett ki a medréből. Utóbbi azért, mert Magyarország nem tűrhette tovább a birodalmi, akkor szovjet elnyomást.

A magyar ugyanis Orbán Viktor szavai szerint szabadságszerető, nem tűri a hámot és a zablát, emiatt még egyetlen megszállónak sem sikerült betörnie vagy megszelídítenie. – A szovjet ugyan megnyomorította az országot, kollaboránsokból álló bábkormányt ültetett a magyarok nyakába, akik azonban egy idő után nem tűrték tovább a megaláztatásokat, s „megcsináltuk a világtörténelem legfényesebb szabadságharcát, egy életre megtanítottuk nekik, hogy ne bánts a magyart!”. A szovjetek és hazai helytartóik pedig ezek után „viszább fogták az agarakat”, végül előbbiek hazamentek, ezért vagyunk ma szabadok, s tudja mindenki a világon, hogy a magyarokkal csinán kell bántani. (Itt érdemes megjegyezni: lehet, hogy a világon mindenki tudja azt is,

FOTÓ: LADJANSZKI MÁTÉ

A miniszterelnök válogatott közönség előtt tartott beszédet. Előkerült a világháború víziója is

hogy a kormányfő legszűkebb környezetében is akadnak kételkedők, elég csak emlékezni a miniszterelnök politikai igazgatója, Orbán Balázs kijelentésére, aki szerint az ukránokkal ellentétben éppen '56-ból kiindulva nem álltak volna ellen egy orosz agresszióknak).

Az EP nem hagyja magára a demokráciáért küzdőket

ÜZENET Megemlékezett az 1956-os szabadságharcról Roberta Metsola, az Európai Parlament elnöke, aki a képviselő-testület plenáris ülésén nagy tapsal fogadott nyilatkozatot olvasott fel. – Ma, az 1956-os magyar felkelés évfordulóján emlékezünk azokra a bátor férfiakra és nőkre, akik kiálltak a demokráciáért. Aik életüket adták a szabadságért – hangsúlyozta az elnök. – Tisztelettel adózunk rendkívüli

bátorságuk előtt, és azok emléke előtt, akik a szovjet elnyomás áldozataul estek. Hatvannolc évvel később emlékezünk 56 hőseire, és tisztelgünk előttük. Hagyományuk emlékeztessen bennünket arra, hogy folyamatosan törekedni kell a szabadságra és a demokráciára, és hogy ez a parlament soha nem hagyja magára azokat, akik kiállnak érte – emelte ki Roberta Metsola. H. K. (BRÜSSEL)

A kormányfő szerint a történelem ma ismét kilépni készül a medréből, háború zajlik a szomszédban, amely alapjaiban rengette meg az európai gazdaságot, és a brüsszeli vezetők nem értik, hogy a szankciók éppen az Uniót véreztetik ki, ráadásul egyre nagyobb az esély a háború szétterjedésére. Azt állította, Brüsszel be akarja tolni az EU-t a háborúba, s az elmúlt 70 évben nem álltunk ilyen közel a világháborúhoz.

– Az ukrán helyzet értékelésében is teljesen elrugaskodott a valóságtól Orbán, az az állítása, hogy 70 éve nem álltunk ilyen közel a világháborútól, abszolút valótlan, elég csak a kubai rakétaválságra gondolni – jegyezte meg Szentpéteri Nagy Richard. – Arra pedig már nincs is normális reakció, hogy szerinte az Unió győzelmi tervének megvalósulása esetén ukrán, azaz ismét keletről jött, szláv katonák állomásoznának Magyarországon területén.

A beszéd további részében Orbán Viktor párhuzamot vont az ország

korábbi, „birodalmi” megszállói, a törökök, a Habsburgok és szovjetek, valamint Brüsszel között, azt állítva, hogy az Unió számára elfogadhatatlan a független magyar politika, ezért bábkormányt akar idetenni, s ehhez már meg is vannak az emberei. Utalt Magyar Péterre, aki már „ott ül Manfred Weber asztalánál”, s „a brüsszeli gazda megvakarta a kutyus fejét”. A kérdés, hogy meghajolunk Brüsszel előtt, vagy olyan választ adunk, mint 1956-os magyarok. A kormányfő Dávid és Góliát harcaként jellemezte a jelen helyzetet, de hozzátette, a történetben Dávid győz, és akkor „el lehet húzni a csíkot”, ahogyan Kun Bélák Bécsbe, Rákosiék Moszkvába menekültek, a mostaniak pedig Brüsszelbe fognak. Mert megvan itthon az egység és a közös akarat, ahogy 1956-ban is, csak akkor az erő hiányzott, ám most az is ott van a nemzeti kormány mögött.

A kutyás hasonlat alpári, egyúttal válasz rá, hogy őt Putyin pincsijének aposztrofálják – mondta lapunknak Szentpéteri nagy Richard –, a párhuzam viszont sántít, hiszen Brüsszelt normálisan nem lehet összemosni Putyinnal. Az egész beszéd amúgy szerinte nem szólt másról, mint a hatalom megtartásának akaratáról, és hiába hemzsegett a józan ésszel látható valótlanságoktól, sokan el fogják hinni, hiszen eddig is sok mindent elhittek neki az emberek. Úgy látszik, lehet még fokozni a marhaságokat, ha egyre kevesebben is, de még elég fogadóképesek a választók. „Beveszik a szuverenitásdumát is”, noha láthatóan a jelen hatalom ezt másként értelmezi, mint az elmúlt 500 évben bármikor idehaza: nekik azt jelenti, mindenre képesek lesznek a hatalom megtartásáért – tette hozzá az elemző.

Szentpéteri nagy Richard: Az egész beszéd nem szólt másról, mint a hatalom megtartásának akaratáról

Családi nap hozzáadott Orbánnal

FESTIVÁL – Arra, arra! Arra kell menni” – mutogatott a Déli pályaudvarnál egy idősebb hölgy a barátnőinek. Ahogy mondták, a Kiskunságból „jöttek fel a Fideszhez” busszal. Szavaikból kiderült, ez is szervezett út volt, miként tavasszal, amikor a Nemzeti Múzeumnál tartott Orbán-beszédre érkeztek. Nem ők az egyetlenek, akik szervezett úton keretében jöttek tegnap: a pályaudvar előtt hat-hét busz parkolt, a feliratról ítélve ezek főszezonban Görögországba szállítanak turistákat. A Fidesz központi rendezvényének helyszíne, a Millenáris felé tartva pedig több hasonló buszos csoportba is belefutottunk. Nem hiányozhattak a zászlóárusok sem, a nagyobb lobogó 8000, a kisebb 5000 forintba került.

A Millenárist többszörös kordon vette körül, és belül, a rendezvényterületen is hemzsegték a különféle biztonsági szolgálatok munkatársai. Az újságírókat egy elkerített területre vezették, nehogy megszólíthassanak bárkit is a hallgatóságból. Ennek ellenére az Orbán-beszéd után sikerült a honvédelmi

FOTÓ: HUSZÁR DAVID

Hallgatók a kormánypárti gyűlésen. Próbálták tartani a lépést

tották fel, hogy családi nap van, amiben amúgy nem is csalódott. Hozzá hasonlóan több más vízügyessel is találkoztunk. Egyikük az ország másik végéből, Győrből érkezett.

– Hát, úgy érdekes dolgokat mondott, meg összefoglalta a nagyvilág dolgait – mondta a beszédéről kis sé bizonytalanul a győri családfő. Igaz, nem is titkolta, különösebben nem érdekelte az Orbán-beszéd, viszont ha már ott volt, a feleségével meghallgatta. – Az tényleg jó lenne, ha béke lenne – foglalta össze az elhangzottak lényegét.

Nem messze onnan beszélgettünk néhány igazi, kemény Fidesz-rajongó idős hölgygel is. A Népszava nevét hallva először nem akartak szóba állni velünk, de végül megenyhültek. Azt tudakoltuk tőlük, hogy tudják feloldani a Fidesz politikájának sokféle ellentmondását. Hogy Orbán immáron egyszerre beszél szabadságharcról és békeharcról, egyszerre tiltakozik '56 és

minisztert, Szalay-Bobrovniczky Kristófot megkérdeznünk, hogy eljött-e Orbán Balázs, a miniszterelnök politikai igazgatója.

– Miért ne jött volna? – hangzott a válasz egy mosoly kíséretében, majd megköszönte a részvételünket. Mielőtt tovább kérdezhettünk volna, hogy honvédelmi miniszterként mi a véleménye a politikai igazgató állításáról, miszerint az ukrán elnök helyében ők nem védtek volna meg a hazájukat a külső támadóval szemben, addigra továbbshant.

A Millenáris – öt-hatezresre be-

csült – közönségének egy jó része nem a Fidesz vezérét jött meghallgatni, hanem a családi napra érkezett. Valóban volt ott minden: gyerekfoci, katonai terepszínekbe öltöztetett gyerekjátszótér, játszótér, kézműves-foglalkozás. – Mi az Orbán beszéd legvégét csíptük el – mondta a családjával érkező Gyula, hozzátéve, hogy egészen addig a magyar táncházban voltak a lurkókkal. Gyula, ahogy több más résztvevő, vízügyes, Nyíregyházáról jött, és ő is részt vett az árvíz elleni védekezésben. Őket kifejezetten azzal csábí-

az ukrán helyzet összemosása ellen, majd beszédében összemossa a kétőt, egyszerre harcolna a brüsszeli birodalom ellen és kínál békejobbot az Ukrajnát lerohanó orosz birodalomnak.

– Az úgy van, hogy nem azt kell nézni, hogy mit mond, hanem a mögöttes szándékot – mondta az egyik hölgy, némileg a helyzethez igazítva Orbán legendás mondatát, miszerint nem azt kell nézni amit mond, hanem azt, amit csinál. Szerinte Orbán jót akar az országnak, ezért van ennyi ideje kormányon.

– Kádárról is ezt gondolta annak idején? – kérdeztük tőle.

– Nézzem meg Kádárról egy dokumentumfilmet – felelte. – Kádár egy köpönyegforgató volt, aki moszkvai kiutazásai egészen máshogy beszélt: októberben még forradalmár volt, novemberben pedig a Kreml embereként jött haza.

– Orbán nem pont ugyanezt tette 2009-ben?

– Oroszország nem a Szovjetunió – fogalmazott szigorúan a padjuk szélén üldögélő egyik idős hölgy. BATKA ZOLTÁN

Magyar: Ma is történelmet írunk

1956 Ígéretözönnel, az ellopott vagyon visszaszerzésével és legfeljebb két ciklusra szóló miniszterelnökség lehetőségével üzent a forradalom évfordulóján Magyar Péter, a Tisza Párt elnöke, aki 2026-ra készülve pályázatot hirdetett a jövő politikusainak.

F. SZABÓ KATA

„Ma is köztünk élnek, és nemcsak köztünk élnek, hanem irányító pozícióban vannak olyanok, akik büszkén vallják, hogy ők nem tették volna meg azt, amit a pesti srácok megtettek 14-16 évesen a hazájukért. Vannak olyanok a mai állampártban, akik egy puskalövés nélkül adnák fel a hazájukat. Vannak olyanok, akik behunyják a szemüket, és még kitüntetésként átvesznek az oroszoktól, miközben azok feltörik a külügyminisztérium szervereit, és a legbizalmasabb dokumentumokat és információkat is ellopják” – utalt Orbán Balázsról, a miniszterelnök politikai igazgatójára és Szijjártó Péter külügyminiszterre beszédében Magyar Péter a Széna téren.

A Tisza Párt vezetője egy hosszú, a Bem téren kezdődött, beszédekkel, szavalatokkal és más produkciókkal tarkított ünnepség végén lépett színpadra sokezer tömeg előtt október 23-án. Orbán Viktor miniszterelnökről szólva azt mondta, ma már szinte minden cselekedetével és mondatával meggyalázza 1956 örökségét, politikai igazgatója pedig több száz kivégzett, honvédő har-

Egyre több szereplő, mind nagyobb színpad: látványosan erősödik a Tisza

cokban elesett áldozat emlékét és becsületét gyalázta meg elhíresült szavaival. „Orbán Viktornak nincs felhatalmazása semlegességről beszélni, nincs felhatalmazása elárulni 1956 örökségét, nincs felhatalmazása orosz érdekek kiszolgálására. Mi-

niszterelnök úr, hova tűnt a ruszlik haza?” – fogalmazott.

Hosszasan méltatta a Tisza Párt elnöke a forradalom hőseinek érdemeit, és azt mondta, 1956 zsinórmérték, nemzeti minimum, amihez vissza kell találni. „Fontos, hogy érezzétek, tudjátok minden porcikátokban, ma is ugyanúgy történelmet írunk. Ezzel az elszántsággal és erővel vágunk neki az előttünk álló szűk másfél évnél – terelte a szót a 2026-os választásokra. – Orbánék megvezették, átvették a magyar embereket, korábban engem is. Polgári, európai, jóléti Magyarországot ígértek, de egy kifosztott, feudális, végletekig megosztott társadalmat hoztak létre. Nem ezért küzdöttek a ’48-as és az ’56-os szabadságharcosaink.”

Beszéde második felében Magyar Péter kitért arra, milyen intézkedéseket hajtanának végre, amennyiben kormányra kerülnek. Azt ígérte, igazságot szolgáltatnak, és amennyit csak tudnak, visszaszerzik az ellopott közös vagyonból. Visszaállítanák az ország nemzetközi hírnevét, és a külpolitikáról szólva bejelentette: újra összehoznák a visegrádi négyek szövetségét, amit további közép-európai országokra is szeretnének kiterjeszteni. Emellett „szol-

„Befoltozzuk azokat az óriási réseket, amelyekeken eddig évente 3-5 ezer milliárd forint zúdult ki Orbánék oligarcháihoz” – ígérte a Tisza Párt elnöke.

gáltató, működő” államot hoznának létre, visszahoznák a katasztrofális adómeté, fejlesztenék az egészségügyet és az oktatást, az egészséges élelmiszerek áfáját pedig 5 százalékra csökkentenék. Megígérte továbbá a családi pótlék megemelését (ez 2008 óta nem nőtt), a magyar családi gazdaságok EU-s pénzből való támogatását, a 13. havi nyugdíj, a rezsicsökkentés, a 25 év alattiak adómentességének, valamint a gyermekek után járó adókedvezmények megtartását és a minimálbér, valamint a szakdolgozók bérének megemelését.

Jogosan merül fel bennetek a kérdés – folytatta az ígéretözön után –, hogy jó, jó, de miből és milyen garanciákat adunk mi erre? – Erről azt mondta, hogy azonnal csatlakoznának az Európai Unióhoz, és „hazahoznák” az uniós ezer milliárdokat, amit az ország rendbetételére és fejlesztésére fordítanának. „Befoltozzuk azokat az óriási réseket, amelyekeken eddig évente 3-5 ezer milliárd forint zúdult ki Orbánék oligarcháihoz” – tette hozzá. Emellett azt is vállalta: bevezetik, hogy Magyarországon legfeljebb két ciklusig lehessen valaki miniszterelnök, és az alkotmányon esett „sok csorbát” is ki akarják köszörsülni. A Tisza Párt vezetője az önkormányzatoknak üzenve arról beszélt, visszaállítják a függetlenségüket, újra ők dönthetnek majd a működésükről. Továbbá véget akarnak vetni „az ezeréves átoknak”. – Magyarország leszáll a kompról, mert a hintapolitizálás sosem hozott jót ennek az országnak. A kompa a rossz leheletű múlt, egyik parthoz sem tartozik, ahogy a folyóhoz sem. Ez a nemzedék a hídépítő, itt az ideje, hogy átalakuljon a magyar táj – tette hozzá.

Beszéde zárásaként Magyar Péter azt mondta, a párt rengeteg szakemberrel dolgozik egy jövőbeli kormányprogram, egy „társadalmi szerződés” kidolgozásán, amely november 5-től kiegészül egy társadalmi párbeszéddel Magyarok hangja címmel, amelyben kikérik minden ember véleményét a főbb kérdésekről. Azt a több ezer embert, akire egy lehetséges kormányváltáshoz szükség van, nyílt pályázati úton szeretnék megtalálni.

Ünnepi ösztűz a kormányra

- **Gyurcsány Ferenc (DK):** Felfordult világban élünk, egy olyan világban Magyarországon, ahol a nemzeti szabadság és a nemzeti függetlenség ünnepét árulók próbálják meg a közösség nevében ünnepelni, ünnep helyett valójában ellopni, megbecsteleníteni. Dantét idézve, a pokol legmélyebb, legforróbb bugyra az olyanoknak van fenntartva, mint a magyar kormányfő, a köréi, s teszem hozzá, mindazoknak, akik ezt szolgálják.
- **Momentum:** Annak az országnak, amely 1956-ban megtapasztalta a lerohanás, a retorzió és az elnyomás élményét, tanulnia kell a történelméből. Nem hódolhat tovább a magyar kormány keleti diktátoroknak!
- **Komjáthi Imre (MSZP):** Nincs helye sem a magyar közéletben, sem a politikában az olyan embernek, akinek hazánk szuverenitása csak egy képzelte ellenséggel szembeni retorikai elem, de a valódi bajban tálcán adná át országunk kulcsát egy agresszornak.

- **Párbeszéd:** Most újra elnyomás alatt élünk: egy szűk elit ellopta Magyarországot, és bezárta annak Nyugatra vezető ajtaját. Együttal kinyitotta – ismét – a Kelet felé mutató ajtót.
- **Brenner Koloman (Jobbik):** A Jobbik szembeszáll minden olyan kísérlettel, amely utólag akarja a történelmet meghamisítani, „legyen ez egy orosz tankönyv, ahol fasiszta csöcseléknek hívják ’56 hőseit, vagy legyenek ezek fideszes karrierhazafiak”.
- **Magyar Kétfarkú Kutya Párt:** Dicsőséget a kapitulálóknak! Megvédjük Oroszország békéjét!
- **LMP:** Akik relativizálni igyekeznek egy nép honvédő küzdelmeit, azok nemcsak elárulják hőseinket, nemcsak nem értik a nemzeti szuverenitás valódi értelmét, de teljesen alkalmatlanok arra is, hogy éles helyzetben helyesen döntsenek.
- **Mi Hazánk Mozgalom:** „1956 kötelez bennünket, hogy kiálljunk hazánkért (sic!)”

„Nem látok jobboldalit, nem látok baloldalt, csak emlékezőket”

TISZA PÁRT „Áradjon a Tisza!”, „Ruszkik, hazal!” – több ezren skandálták ezt a Magyar Péter vezette Tisza Párt Bem téri megemlékezésén tegnap kora délután. Annyian voltak, hogy sokan nem is fértek be a térre, rengetegen a rakpartra szorultak, így amikor Magyar Péter rövid beszédbe kezdett, nem is élőben hallgatták, hanem telefonon, mert az online közvetítésekben jobban értették a szavait. Nem sokkal később az emberek – akik közül nagyon sokan magyar zászlót hoztak magukkal – elindultak a megmozdulás fő helyszínére, a Széna tér felé, ahol még többen csatlakoztak a megemlékezéshez.

Egy fiatal férfi is a Széna tér előtt várta a megmozdulást, s az előtte vonulókat figyelve arra a megállapításra jutott:

– A megrögzött fideszesek mindent elhisznek Orbánnak, mintha ez már egy vallás lenne, mintha átmossák volna az agyukat. Itt pedig körbenézek, és nem látok fanatikusokat, nem látok jobboldalt, nem látok baloldalt. Csak emlékező magyarokat látok.

Ezek az emlékező magyarok – aki között többségben voltak a fiatalok – valóban nem tűntek fanatikusnak: többen is azt említették, eljöttek, kiállnak a Tisza Párt mellett, de azért még nincsenek teljesen meggyőzve.

– Én nem tudom, hogy Magyar Péter mennyire lesz jó, de a Fideszből elegendő van. A szürke és a fekete közt kell döntenem, de hajlandó vagyok a szürkére szavazni – mondta egy egyetemista, aki barátjával együtt nevetve tette hozzá: – Tö-

megnek jöttünk. Lássák csak, hogy sokan vagyunk, különben sosem változik semmi.

Mások arról beszéltek, nagyon várják, hogy Magyar Péter legyőzze Orbán Viktort, de tartanak attól, hogy a Tisza Párt elnökét is „megcsapja a politikai gög”.

Egy fiatal fiú viszont lelkesen arról beszélt, most érzi először azt, hogy van értelme mozdulnia:

– A számítógép előtt ülve nem lehet rendszert váltani, de eddig nem volt olyan ellenzéki erő, amely miatt az utcára jöttem volna. Nekem ez az első tüntetésem, és szerintem nem az utolsó.

Az eddigi ellenzék másoknál is szóba került, volt, aki csak a „tutyimutyiságukról” beszélt, más rögzítette, hogy „lejár az idejük”, megint más kijelentette: „Csak valami Or-

bán habitusához hasonló figura képes választást nyerni. Magyar Péternek megvan ez a habitusa.”

Ez a habitusbéli hasonlóság másokat inkább aggasztott.

– Remélem, hogy Magyar Péter megtartja azt az ígéretét, miszerint egyvalaki csak két cikluson keresztül lehet miniszterelnök. Nem szeretnék még egy diktátort – szögezte le egy hölgy.

A Széna téren találkoztunk két

Orbán-ellenes emlékezők Magyar Péterék megmozdulásán

nyugdíjassal, akik állításuk szerint csak „szemléldödni” jöttek. Távolgástartásukat egyikük azzal magyarázta:

– Nem szimpatizálok Magyar Péterrel. Tudja, mi baloldaliak vagyunk, ő meg inkább jobboldali. De ha eléri, hogy szabad országban éljünk újra, akkor ez nem számít. FRANK ZSÓFIA

Újabb kört fut a buszper, de aligha lesz más eredmény

ELJÁRÁS A Kúria döntése alapján újra kell tárgyalni a Pécsnek 650 millió forint kárt okozó buszvásárlás perét. Az ügyet ismerő pécsiek szerint azonban kizárt, hogy ebben az eljárásban a valódi tetteseket ítéljék majd el.

A pécsi buszper a Szekszárdi Törvényszéken kezdődik majd újra. A nagy társadalmi visszhangot kiváltó büntetőügy előzményei 2015-re nyúlnak vissza, amikor a Fidesz által irányított pécsi önkormányzat tömegközlekedési cége, a Tüke Zrt. megvásárolt 115 használt Volvo buszt 3,5 milliárd forintért. Pár hónappal korábban ugyanezt a flottát és még kilenc buszt a Volvo holland márkakereskedője 2,8 milliárdért kínálta a városnak. A Tüke

azért fizetett többet, mert az üzletbe belépett egy holland vállalkozás, a Bus and Coach, és az ő jutaléka megemelte az árat. Hollandiában – pénzmosás gyanújával – vizsgálat indult az ügyben, s ennek hatására a magyar rendőrség is nyomozni kezdett. Végül az ügyészség különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó gazdasági csalással gyanúsította meg a Tüke vezetőjét és még három férfit, akik jutalékokat kaptak a buszeladás után. A Tüke vezetője meghalt az eljárás során, egy vádlott pedig elismerte a bűnösségét, őt felfüggesztett szabadságvesztésre, valamint pénzbüntetésre ítélték. Két vádlottat viszont felmentettek a Kaposvári Törvényszéken folyó per végén.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTE

Annyi biztos, hogy vagyoni hátrányt okozott Pécsnek a manőver

Az ügyészség fellebbezett, így a Pécsi Ítéltáblára került az ügy, ahol hatályon kívül helyezték az elsőfokú határozatot. Noha a tábla visszaküldte az eljárást első fokra, ezt a két felmentett vádlott megfellebbezte, így a Kúriának kellett döntenie. A legfelsőbb bírói fórum helybenhagyta a tábla verdiktjét, ezért újra „nulláról” kezdődik a per.

Az viszont erősen kérdéses, hogy a vádirat alapján képes lesz-e a Szekszárdi Törvényszék a tények feltárására. A közügyek iránt érdeklődő pécsiek biztosak abban, hogy a vádhatóság nem a valódi tetteseket állította bíróság elé, hanem az elkövetők súlytalan sameszeit, pénzszállítóit. Az igazi tetteseket

inkább azok között kellene keresni, vélik a pécsiek, akik elbírálták a buszvásárlás közbeszerzési eljárását, és döntöttek a vételárat fedező hitelfelvételről. Vagyis ezen álláspont szerint a buszvételek veszteségeiért Pécs-Baranya akkori meghatározó politikusait és a velük szoros kapcsolatban álló gazdasági köröket terheli a felelősség. Ám az ő szerepüket sosem vizsgálták a nyomozó hatóságok, a bíróságra csak tanúként idéztek be néhány fideszes politikust. A vádirat alapján az újonnan elinduló elsőfokú eljárásban sem vizsgálhatják majd, hogy a politikusoknak és „holdudvaruknak” volt-e szerepe a Pécsnek vagyoni hátrányt okozó buszvásárlásban.

UNGÁR TAMÁS

LAPSZÉL

„Bűnösként bántak velem”

FOTÓ: APFALESSANDRO BREMEC

– Nem azonosítottak mint elkövetőt, ennek ellenére 15 hónapot töltöttem Magyarországon börtönben előzetes letartóztatásként, az eljárás során bűnösként bántak velem, miközben az ártatlanság vélelme mindenkit megillet – mondta az Európai Parlament strasbourgi épületében tartott sajtótájékoztatóján Ilaria Salis olasz EP-képviselő, miután Roberta Metsola EP-elnök bejelentette, a magyar hatóságok kezdeményezték a képviselő mentelmi jogának felfüggesztését. Salist és társait azzal vádolják, hogy tavaly februárban Budapesten a szélsőjobboldali csoportok „hagyományos” Becsület-napi megemlékezésén antifasiszta csoport tagjaiként több olyan embert támadtak meg és bántalmaztak az utcán, akiket elsősorban katonai jellegű ruházatuk miatt szélsőjobboldalinak véltek. Az elsőrendű vádlottra, Ilaria Salisra első körben 11 év fegyházbüntetés kiszabását kérte a vádhatóság, az eljárás azonban félbeszakadt, miután az olasz aktivistát hazájában idén EP-képviselővé választották, így mentelmi jog illeti meg. Ennek felfüggesztéséről az EP dönt majd. D. J. (STRASBOURG)

Egyre szegényednek a nyugdíjasok

Tavaly a nyugdíjasok körében történelmi magasságokba emelkedett a jövedelmi szegények aránya. Az előző évi 14,3 százalék után 2023-ban 24,2 százalékra nőtt ez az érték. Ez azt jelenti, hogy a 2 millió öregségi nyugdíjasnak majdnem a negyede már szegénynek tekinthető, havonta kevesebb mint 168 ezer forintból próbálnak megélni – derül ki a Központi Statisztikai Hivatal frissített adatbázisából. Mint arra a 444.hu felhívta a figyelmet, az Orbán-kormányok ideje alatt, az elmúlt 13 évben több mint a hatszorosára emelkedett a szegénységgel érintett nyugdíjasok száma, és a romló tendencia egyértelműen az inflációkövető nyugdíjmelés számlájára írható. NÉPSZAVA

Publicus: Tisza 39, Fidesz 37

FELMÉRÉS Tizennyolc év után most először nem a Fidesz a legnépszerűbb párt, a Publicus Intézet mindkét fő kategóriában a Tisza előnyét mérte. A biztos szavazóknál ezt mutatta ki a 21 Kutatóközpont is.

MARKOTAY CSABA,
VAS ANDRÁS

Mind a teljes népességben, mind a biztos szavazó pártválasztóknál megelőzte a Tisza Párt a Fideszt – derült ki a Publicus Intézet friss, reprezentatív, lapunk megbízásából készült közvélemény-kutatásából. Eszerint a teljes népességben a Tisza 24, a Fidesz pedig 23 százalékra áll. A választási részvételüket biztosra ígérők és pártot is választók csoportjában pedig 39-37 százalék az arány Magyar Péterék javára.

Ami a többi pártot illeti, a Publicusnál csak a DK-t mérték valamivel a bejutási küszöb fölött, a teljes népességben 5, a biztos pártválasztóknál pedig 8 százalékra. Utóbbi kategóriában a Mi Hazánk és a Kutyapárt közelíti meg ezt 4-4 százalékkal, itt a Momentum és az MSZP 2-2, a Jobbik pedig 1 százalékot ért el. Érdekesség, hogy az LMP-t – amelynek főpolgármester-jelöltje, Vitézy Dávid körül a napokban botrány robbant ki Csárdi Antal nyilatkozatai és kilépése miatt, mivel azt mondta, hogy Ungár Péter pártelnök és Vitézy még a kampányban Rogánékkal egyeztetett – a Publicus Intézet a teljes népességben nulla, a biztos pártválasztók között pedig 1 százalékra mérte. A választási hajlandóság egyébként magas. A részvételüket biztosan vagy valószínűleg ígérők csoportja 82, illetve 6 százalékos a felmérés szerint. A válaszadók 70 százaléka mondta azt, hogy az országban rossz irányba mennek a dolgok, ennek ellenkezőjét viszont csak 28 százalék állítja. Ebben szerepe van annak is, hogy minden harmadik (32 százalék) fideszes is azt mondja, hogy nem elégedett az iránnyal.

Egy napon belül ez a második olyan közvélemény-kutatás, amely csaknem két évtized után nem a Fidesz előnyét mérte. A 21 Kutatóközpont által készített felmérésben a választásukat biztosra ígérő, pártot választani tudó szavazók között a Tisza 42, a Fidesz 40 százalékon áll. Az ötszázalékos parlamenti küszöböt rajtuk kívül csak a Mi Hazánk tudná megugrani 5 százalékkal. Ha most vasárnap tartanák az országgyűlési választást, a Magyar Kétfarkú Kutya Párt és a Demokratikus Koalíció 4-4 százalékot kapna. Igaz, a 21 Kutatóközpontnál a teljes népességben belül egy kicsivel továbbra is a Fidesz vezet: a kormánypártok támogatottsá-

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

Tömeg a Tisza Párt rendezvényén. Egyre többen vannak

ga ebben a kategóriában 29 százalék, a Tiszáé pedig 26. A kutatásból világosan kirajzolódik generációs különbségek: a 65 évnél idősebbek közül fele, 46 százalék fideszes, és csak 13 százalék tiszás. Eközben a fiatalok körében a Tisza Párt jelentősen előzi a Fideszt: Magyar Péterék a 18–29 és a 30–39 évesek közötti korcsoportban 38, illetve 40 százalékon állnak, miközben a Fideszt csak 12 és 14 százalékuk támogatja.

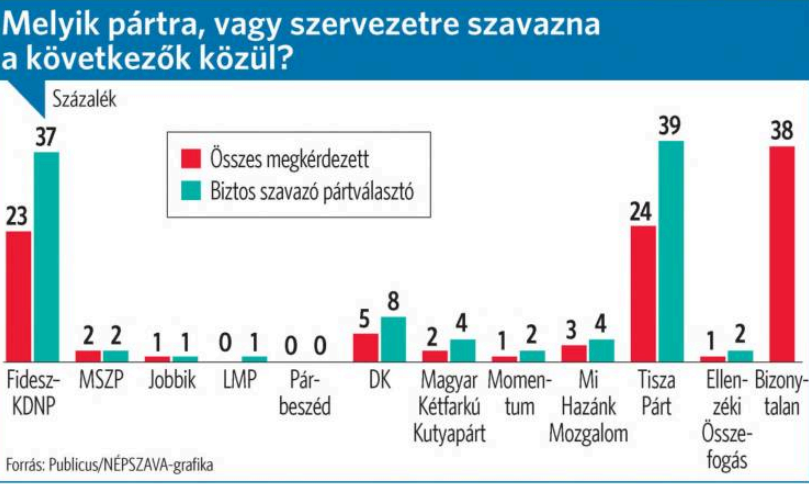
– Történelmet írunk. 18 éve nem volt ilyen – fogalmazott az eredményekkel kapcsolatban Magyar Péter, a Tisza Párt elnöke. Közösségi oldalán úgy fogalmazott: „Magyarország üzen: Orbán Viktor rendszerének vége van. Vége van, mert nem tudják kezelni a maguk okozta gazdasági és morális válságot. Nem tudják kezelni a megélhetési válságot. Nem tudják hazahozni az uniós forrásokat. Vége van. A magyarok többsége új kormányt szeretne.” Hozzátette: a

Fordulat majdnem két évtized után

A közvélemény-kutatóknál utoljára több mint 18 éve, a 2006-os parlamenti választást követő hetekben fordult elő, hogy nem a Fidesz vezetett. A Fidesz 2006 júniusában, a Gyurcsány-kormány akkor bejelentett megszorító intézkedéseit követően állt az élre, az őszi beszéd napvilágra kerülése óta pedig egyetlen párt sem tudta megközelíteni. Egyes felmérések 2018 után ugyan néhányszor azt mérték, hogy az ellenzéki pártok szavazatait összeadva megelőzték a kormánypártokat (ellenzéki összefogás), ám a választások bebizonyították, hogy ez a módszertan tévút, ugyanis az ellenzéki voksok automatikusan nem adódnak össze.

21 Kutatóközpont volt az az intézet, amelyik lényegében telibe találta a júniusi EP-választás végeredményét. Török Gábor politikai elemző pedig a többi között azt írta a Facebook-oldalán: „A két Magyarország tisztán látható”.

– Nem meglepetés az eredmény, az elmúlt hónapok mérései megmutatták, előbb-utóbb elérünk eddig a pontig – kommentálta a 21 Kutatóközpont adatait lapunknak Szentpéteri Nagy Richard politikai elemző. – Vélhetően az olló tovább nyílik majd a Tisza javára, jelenleg ugyanis nem látni olyan mozzanatot, mellyel a kormány meg tudná állítani, pláne fordítani a tendenciát. Persze a választások még nincsenek belátható távolságban, a hatalom számára viszont aggasztó lehet, hogy a fiatalabbak körében sokkal népszerűbb a Tisza, s aki elveszíti a fiatalokat, az előbb-utóbb a választásokat is bukja.

„A történelmet eddig a szerzés férfias szempontjából írták”

INTERJÚ Martyna Bundának idén két történelmi regénye is megjelent magyarul, s mindkettő Lengyelország Kasubföldnek nevezett régiójában játszódik. Az író a Margó Fesztiválon válaszolt lapunknak.

MIKLÓS GÁBOR

Kik a kasubok, mit kell tudni Kasubföldről?

Először is azt, hogy ez a Gdańsk közeli régió Lengyelország része, és a kasuboknak nagyon erős a lengyel azonosságtudatuk. Eközben külön nyelvük van, és a történelem is másként folyt itt, mint az ország többi területén. A lengyel történelem a királyok, fejedelmek, nemesek történelme. És a jobbágyságé, a roboté. Itt azonban más körülmények voltak. Ez a tengerparti táj ugyanis valóságos vadon volt az államalakulás idején. A terület urai a középkorban a vadont szerzeteseknek adományozták, s Nyugat-Európából érkeztek ide a rendek, hogy kolostorokat alapítsanak. Egyedi gazdálkodási rend alakult ki. Alig laktak itt zsidók – a kolostorok nem engedték a földjeikre őket. Katolikus telepesek viszont jöhettek és földhöz juthattak Nyugatról: Németországból, Németalföldről, a mai Dániából. Egy fajta középkori Amerika volt, ahová évtizedeken, sőt századokon át folyt a bevándorlás. Amikor Lengyelországot felosztották a XVIII. században a szomszédos nagyhatalmak, Kasubföld a poroszoké lett, és a kolostorokat kisajátították. A kolostori jobbágyoknak felajánlották, hogy megvásárolhatják a földjeiket. Előnytelen és drága hitelek árán, de kifizették, és talpon maradtak. Sőt később alapítványt létesítettek, amiből a helyi parasztyegek taníttatását fizették, és így kialakult a helyi értelmiség. Őket – tanítókat, papokat – a náciak a háború első hónapjaiban tömegesen legyilkolták. De voltak nagy számban protestáns kasubok is, sokan elnémetesedtek közülük nyelvükben, szokásaikban is – erről szól egyebek között a Nobel-díjas Günter Grass regénye, a Bádogdob is. A választás némettség és lengyeltség között sokszor a véletlenen múlt: mindkét oldalon harcoltak és meghaltak kasubok a világháborúban. A kasub nyelv túlélte ezt a sok tragédiát, eleven nyelv ma is.

Ön kasub vagy lengyel?

Mindkettő. A háború után évtizedekben a lengyeliséggel való azonosulás vált természetessé. A nagymamám, aki csak kasubul és németül beszélt, lengyelnek érezte, mondta magát. Ugyanezt mondhatom a zongoratanárnőmről, aki német családból jött, nem tanult meg rendesen németül, és nem tartotta magát németnek. Azok, akik a németiséghez húztak, elmentek. A második világháborúval lettek szigorúak a nemzetiségi határok, előtte sok volt az átmenet a német, kasub és lengyel elemek között.

Eszébe jutott, hogy kasubul is írhatna?

Nem tudom úgy a nyelvet. Gondoltam erre, a kilencvenes években jártam is nyelvórára. Ez a nyelvhasználat körüli lelkesedés korszaka volt, akkor rögzült egyébként a helyesírás is. Az első kasub nyelv

„Nagyon szeretném, ha más szempontok szerint csoportosított történelem-könyvek is keletkeznének. Ezekben majd nem úgy mesélik el a történeteket, hogy a háborúk kerüljenek a főhelyre”

MARTYNA BUNDA

49 éves, a pomerániai Kartuzi városkában nevelkedett és tanult, a varsói egyetemen szociálpolitikai diplomát szerzett. Kasubnak tartja magát. Újságíró, pályája a varsói Polityka hetilaphoz fűződik, 2012 és 2018 között a belpolitikai rovatot vezette. Elmondta: akkor kezdett regényírásba, amikor riporterkedés helyett mások írásait kellett szerkesztenie. Ekkor írta a Ridegséget, amely több irodalmi díjat nyert el Lengyelországban. A Kék macska a táj és nép középkori történelmébe vezet, a Ridegség egy anya és három lánya életén keresztül mutatja be az egyszerű emberek, a történelem és a háborúk találkozását. Összesen négy regénye jelent meg, több idegen nyelven is – ezek története szülőföldjéhez kötődik. A Covid idején családjával egy Poznańhoz közeli faluba költözött.

vű könyv a múlt század harmincas éveiben jelent meg.

A regényeiben megjelenik a sajátos helyi történelem hatása az itteni kultúrájára. Eközben kasub hősei szenvednek az örökölt „rideg” mentalitástól.

Mind a két most magyarul is kiadott regényemben a történelem egyfajta gőzhenger, amely legázolja az embereket. Amikor a Kék macskán dolgoztam, sok kutatást végeztem. Elképedtem azon, mennyi háború is volt a mi területünkön. Tudtam, hogy hadseregek vonultak át rajtunk, de fogalmam sem volt arról, hogy ilyen sokszor. A történelem többnyire gonosz, az emberi természet részévé válik, s ez jelenik meg mind a két könyvben. A Ridegség arról szól, hogy ez a nagybetűs Történelem ráarakódik az emberre, deformálja őt. A regényhőseim pedig küzdenek, hogy eltakarítsák a traumát, újra képesek legyenek, merjenek újra érezni. A Kék macskában is azt akartam érzékelteni, hogy a történelem dobálja, torzítja a hőseimet, tekintet nélkül vágyaikra, akarataikra.

Hősei erős nők. Női regényeket akart írni?

Erre nem gondoltam. Évtizedeken át férfiak által a férfivilágról

írt könyveket olvastunk, ezekben a nők másodlagos hősök voltak. Én olyan világról írok, amelyet ismerek, amelyben élek. Azért lettek a könyveim nőközpontúak, mert jobban értem a nők gondolkodását, az ő belső világukat, s ezt tudom aztán lefordítani valami egyetemessebbre.

Mit gondol, ha azt hallja, hogy nőkről csak nők írhatnak hitelesen, s létezik egyfajta különálló női történelem?

Nem értek ezzel egyet, de azt gondolom, hogy vannak saját nézőpontok, sajátos, nők által elbeszélhető rétegek a történetekben. A történelmet sajnos eddig a hatalom, az erőszak, a szerzés férfias szempontjaiból írták – erről szólnak a történelemkönyvek. Nagyon szeretném, ha más szempontok szerint csoportosított történelemkönyvek is keletkeznének. Ezekben majd nem úgy mesélik el a történeteket, hogy a háborúk kerüljenek a főhelyre. De feltehetően nem az én generációim lépi ezt meg, hanem a lányaimé.

Hazájában milyen jövőt lát: férfiasabb, vagy női fordulat következik?

Elképedve nézem a lengyelországi állapotokat. A Covid idején elköltöztem Varsóból egy Poznańhoz közeli faluba. Nem csak lakóhelyet

Ha a túlélésért küzd az ember, akkor nehéz a közjóval, a nők egyenjogúságával, a klímaváltozással foglalkozni.

változtattunk, de ott új tevékenységet is kezdtem: menekülteket segítünk integrálódni a lengyelországi életbe. Ők főleg afrikaiak, akik Belaruszon keresztül, a zöldhatáron jutottak be az országba. Amíg Varsóban éltem, úgy éreztem, hogy az emberekben megvan a jóra törekvés, a segíteni akarás készsége. Az új lakóhelyemen azt tapasztalom, hogy az itteni közösségekben a többség a túlélésért küzd – sokkal többen, mint azt a nagyvárosokban gondolnák. Ez az állapot pedig megkeseríti az embereket. Ha a túlélésért küzd az ember, akkor nehéz a közjóval, a nők egyenjogúságával, a klímaváltozással foglalkozni. Azt hiszem, a kérdésére az újságírói felemnek kellene inkább válaszolnia. A médiában dolgozóknak van jobbító küldetésük. A sajtó, az internetes média képes sok félelmet, indulatot elcsitítani, civilizálni az emberek közötti viszonyokat. Persze képes a félelemkeltésre, képes az indulatokat felkorbácsolni is. Azt nem tudom, hogy ilyen szerepre képes lehet-e az író. Úgy érzem, hogy amikor a könyvemet írom, nem is sejtem, hogy mi fog történni benne. Ezt átéltem, amikor a Ridegség született, hiszen jó sokáig nem tudatosult bennem, hogy a hozzám legközelebb álló asszonyokról írom a könyvet.

LAPSZÉL

Új akcióterv
kevés részlettel

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

A hét elején megjelent a Magyar Közlönyben az Új Gazdasági Akcióterv (ÚGA), ami az addig megismert három nagy területre koncentrál. A jövedelmek vásárlóerejének növelésére, az országos és különösen a budapesti lakhatási helyzet javítására, illetve a Demján Sándor Program keretében a hazai vállalkozások méretének fejlesztésére. Ennek kapcsán ismertetik az elmúlt hetekben már sokat emlegetett 21 pontos programot, de a feladatok minisztériumok közötti szétosztásán túl kevés új részlet derül ki. A felsorolásban szerepel az Airbnb-lakások szigorítása, amelyet a Nemzetgazdasági Minisztérium közleménye külön részletezett, utalva egy a társadalmi egyeztetésre bocsátott törvényjavaslatra. E szerint 2025-től kezdődően a magánzálláshelyek után fizetendő éves átalányadót szobánként a négyszeresére emelik: az eddigi 38 400 forintról 150 ezer forintra. Emellett 2025-ben és 2026-ban nem léphetnek piacra új Airbnb típusú lakások Budapesten. A. Á.

Maradt az alapkamat

A Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsa keddi ülésén nem változtatott a 6,50 százalékos alapkamaton. A döntés mögött alapvetően a romló globális hangulat és a geopolitikai konfliktusok fokozódása, illetve az energiaárak emelkedése és a feltörekvő piaci eszközök felárainak növekedése miatt a felfelé mutató inflációs kockázatok erősödése áll. Elemzők szerint a jegybank kész akár huzamosabb ideig is a kamatokat, ám nyitva hagyták a lehetőséget még egy ideig, 25 bázispontos kamatvágás előtt. A. Á.

Energiaszolgáltatókat
büntetett a MEKH

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

Figyelmeztetett és pénzbírságot szabott ki villamos energia és földgáz egyetemes szolgáltatókra, elosztókra a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH), mert számos esetben késve válaszoltak a fogyasztói megkeresésekre, ezáltal nem tartották be a MEKH határozataiban előírt határidőket. A vizsgálatok az MVM Démasz Áramhálózati Kft.-nél, az ELMŰ Hálózati Kft.-nél, az OPUS TITÁSZ Áramhálózati Zrt.-nél és az MVM Next Energiakereskedelmi Zrt.-nél tártak fel hiányosságokat. A MEKH az MVM Next Zrt.-t figyelmeztette, míg a többieket összesen 56 millió forintra bírságolta. NÉPSZAVA

Erőltetett felzárkózás

FIZETÉS Lassult a bérnövekedés üteme augusztusban. Körvonalazódnak a hároméves megállapodás keretei, de a munkaadók óvatosak.

ÁBRAHÁM AMBRUS

Lassult ugyan a bértárlás üteme a nyár utolsó hónapjában, de a növekedés még így is jelentős – derül ki a KSH friss adatsorából. Augusztusban a teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete ugyanis 628 800, a kedvezmények figyelembevételével számolt nettó átlagkereset 433 100 forint, míg a nettó kereset mediánértéke 360 100 forint volt. A reálkeresetek 9,4 százalékkal emelkedtek az elmúlt év ugyanezen időszakához képest.

A kormány által egyre gyakrabban emlegetett s immár lényegében kampányszlogenné tett erőltetett bérnövelési szándék árnyékában ezúttal külön érdemes kitérni az év eddig eltelt időszakában kialakult helyzetre. Már csak azért is, mert alapvetően ezt tekintené kiindulópontnak a kabinet a hangzatos terveit, vagyis a 2028-ig elérendő egymillió forintos átlagbérhez és az ezereurós minimálbérhez. Az adatok szerint idén január és augusztus között a teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete 634 300 forint volt, amelynek nettója kedvezmények nélkül 421 800 forint volt, és mindkettő 13,9 százalékkal nőtt az előző év azonos időszakához képest. Ha a most közölt adatokat vesszük figyelembe, akkor az látszik, hogy a kormány által kívánt szinthez – a Népszava kalkulációi szerint – csak jövőre 14 százalékot meghaladó mértékben kellene növekednie az átlagbérnek. Mindez a gazdaság jelenlegi állapota alapján ijesztő mértékűnek mondható. Amennyiben pedig ezt tekintjük irányadónak a minimálbér eseté-

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

A cégek a terheik csökkentését várják a magasabb ütemű béremelésért cserébe, ám ilyenre jövőre még nem számíthatnak

ben, akkor jövőre legalább 305 000 forintra, a felzárkóztatási szándékot is figyelembe véve viszont már 310 000 forint fölé kellene emelni a jelenlegi 266 800 forintos minimálbért a munkaadói és munkavállalói oldal egyeztetése.

A kabinet elképzeléseivel kapcsolatban rendkívül kritikusan fogalmazott a Portfolio.hu-nak Sinkó Ottó, a Videoton társ-vezérigazgatója. Szavai szerint a keresetek terén egyértelműen lemaradtunk a többi EU-országhoz képest. Az sem vitatható – mondta –, hogy ezt a lemaradást pótolni kell, de csak indokolt

MAGYARÁZAT

VIROVÁC PÉTER

A béremelésekben közrejátsszik, hogy a kínálatnál nagyobb a megfelelő munkaerő iránti igény, és a munkanélküliségi ráta is csökken

50
százalék

a cél, azaz a rendszeres bruttó bér felére tornáznák fel a minimálbért

mértékben. Ha ennek a lemaradásnak részben a gyengébb összműködési hatékonyság az oka, akkor arra öngyilkos megoldás a minimálbér erőszakos, túlzott mértékű emelése – fogalmazott. Korábban Perlusz László, a Vállalkozók és Munkaadók Országos Szövetségének főtájtára lapunknak nyilatkozva úgy vélekedett, hogy ilyen mértékű emelés állami szerepvállalás, azaz támogatások és tehercsökkentés, az élőmunkára rakódó terhek mérséklése nélkül aligha elképzelhető.

Márpedig a munkaadói (adó)terhek csökkentésére jövőre, a költségvetés sanyarú helyzete miatt, aligha lesz lehetőség, erre az azt követő évben is csak akkor számíthatnak a cégek, ha a növekedés 2025-ben meghaladja a 3 százalékot – hangzott el azon a tanácskozáson, amelyen a kormány elképzeléseiről és azok makrogazdasági vonatkozásairól tájékoztatta a szociális partnereket Nagy Márton nemzetgazdasági miniszter. A kabinet szerint 2025-ben 2-4 százalékos, 2026-ban és 2027-ben 4-6 GDP-bővülés várható, az átlagos infláció jövőre 3 százalék körül lehet, amely sarokszámok feltételei is a magasabb ütemű béremeléseknek, valamint végső célként a rendszeres bruttó átlagkereset 50 százalékát elérő minimálbér-emelésnek. A Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fóruma november 11-én tárgyal a hároméves bérmegállapodás kereteiről.

A magas bértárlás áremelésekkel járhat

Az augusztusi béradat is igazolja, hogy az év eleje óta lassan ugyan, de mérséklődik a bérnövekedés üteme – értékelte Virovác Péter, a ING Bank vezető elemzője a KSH augusztusi kereseti statisztikáját. Az augusztusi 13 százalékot meghaladó bérdinamika volt ugyanis eddig az idei év legalacsonyabb rátája. Ez is jócskán meghaladja az év eleji várakozásokat, amikor még azzal számoltak az elemzők, hogy az év második fél évre bőven egy számjeggyű szintre süllyed a bértárlás növekedése. Az ok továbbra is a hazai munkaerőpiac feszességében keresendő – vélekedett. E szerint a kínálatnál nagyobb a megfelelő munkaerő iránti igény, és a munkanélküliségi ráta is csökken. Mindezek ellenére – az egyes szektorokat vizsgálva – külön érdemes kiemelni, hogy az alkalmazásban állók száma az ipar-

ban 2021 áprilisa óta most először csökkent 800 ezer fő alá, vagyis tovább zajlik a leépítés az ágazatban, és vélhetően már ágazati átlag felett keresőket is elbocsátanak – jegyezte meg Virovác Péter.

Az elemző szerint az év hátralévő részében is fennmaradhat a versenyszférában a 10 százalék feletti bérnövekedés, ami az állami és nonprofit szektorokban zajló változások figyelembevételével a nemzetgazdaság egészében akár 13 százalék felett ragadhat. Ez – párosulva a háztartások óvatosságának mérséklődésével – megnövelheti a vállalatok áremelési szándékát. Ez ugyanakkor már elsősorban a jövő évi inflációs kockázatokat érinti és kevésbé az ideikeket. Mindezek alapján szerinte az év egészében így akár a 9 százalékot is megközelítheti a reálbér-növekedés üteme.

Tiltakoznak a sarcemelés ellen a kis kutak

BENZINÁR A kormány visszamenőlegesen is emelné az energiaceg-ekre kirótt hatékonysági kötelezettségeket – hívta fel a figyelmet minapi tiltakozásában a nagy láncokhoz nem tartozó hazai töltőállomásokat képviselő Független Benzinkutak Szövetsége (FBSZ). Az úgynevezett Energiahatékonysági Kötelezettségi Rendszerről (EKR) szóló, 2019-ben életbe lépő jogszabály az iparág hazai szereplőit arra kötelezi, hogy fogyasztóikat bírják rá az általuk forgalmazott energiatípus meghatározott százalékaának megtakarítására. A meg nem történt megtakarítást az energiacegnek gigajoule-onként (GJ) 50 ezer forintért

kell megváltania úgy, hogy a befizetendőket a két évvel korábbi forgalom alapján számítják ki. A kormány honlapjára a múlt héten, négy mun-

A más országban nem alkalmazott adófajta az üzemanyagok árában jelenleg 11 forintot tesz ki.

kanapos határidővel „társadalmi egyeztetésre” kihelyezett, összetett módosítócsomag a forgalom 0,5 százalékaában meghatározott értéket a 2023-as értékesítés után 2025-re 0,8, 2026-ra 0,95, 2027-re pedig 1,15

százalékaára emeli; ráadásul a most érvényes szabály 2028-tól 2030-ig 0,35 százalékról 0,5 ezrelékeig csökkenő értékeit egyaránt szintén 1,15 százalékaára emeli. Az FBSZ tiltakozik az általuk csak „energiahatékonysági adónak” nevezett kötelezettség – 2023-ra ráadásul visszamenőleges – emelése ellen. Szerintük a – más országokban nem alkalmazott – sarc az üzemanyagok árában jelenleg 11 forintot tesz ki, amit a kabinet jövőre – a tavalyi forgalom után – literenként 1745 forintra, 2027-től pedig 32,6 forintra emelne. A már eddig is agyonadózott üzemanyag terheinek, tehát árának további emelése az FBSZ szerint

elvtelen, igazságtalan, méltánytalan és önkényes.

Az eddig kevés feltűnést keltő EKR-rendszer egyébként mostanság azzal válik egyre ismertebbé, hogy felújítóbrigádok a lakástulajdonos által aláírt, az energiacegek GJ-onkénti „büntetésének” kiváltására alkalmas, a rendszer piacterén így jó áron eladható, úgynevezett hitelesített energiamegtakarítási (Hem) papírért cserébe olcsón vagy akár ingyen is végrehajtanak a házaikon energiahatékonysági felújításokat. A kormány az energiacegek terheinek emelésével így voltaképp a kivitelezők felújítási kedvét növelheti – teszik hozzá szakértők. M. I.

Szokatlan megoldások

EU Fordulat készül az Unió migrációs politikájában. A szakmai egyeztetéseket a magyar soros elnökség irányítja. A fővárosok kaphatók az „innovatív” és egyesek szerint jogsértő megoldásokra.

HALMAI KATALIN
BRÜSSZEL

Harmadik országokba kiszervezett menekültügyi eljárások, határon túli befogadó állomások, uniós pénzből épülő határkerítés: néhány hónapja még elképzelhetetlen lett volna, hogy az Európai Unió döntéshozói komolyan elgondolkodjanak az efféle felvetéseken. Ma már hivatalos dokumentumokban és tárgyalásokon szerepelnek az „új módszerek”, amelyekkel a közösség az illegális migráció drasztikus visszaszorítására és a területén törvénytelenül tartózkodók késlekedés nélküli hazaküldésére készül. A tagállamok között már megkezdődtek a szakértői szintű egyeztetések az „innovatív lépésekről”, amelyeket a magyar kormány irányít mint az EU Tanács soros elnöke. Az állam- és kormányfők múlt heti brüsszeli csúcstalálkozójukon támogatták a kreatív ötleteket, amelyek biztosan elő fognak kerülni a decemberi tanácskozásukon is. A szélsőséges pártok európai előretörése táplálja a migráció kezeléséről feltámadt vitát.

Az EU új menekültügyi szabályai csak 2026-ban lépnek hatályba, ami arra sarkallja az országokat, hogy átmeneti megoldásokat találjanak az érkezők számának a csökkentésére. Az uniós tagállamok többsége – érezve a közvélemény nyomását – tabutémákat feszeget és az előírások szigorítását sürgeti. Ezek közé tartozik az Unión kívüli központok létrehozása a menedéjogért folyamodó migránsok számára, illetve olyan állomások felállítása harmadik országokban, ahonnan a visszautasított menedékkérőket hazaszállítják. A migrációs politika kiszervezésének keretében sokan folytatni akarják

A Giorgia Meloni és Edi Rama albán miniszterelnök által tett alá hozott megállapodás az Olaszországba érkező migránsok albániai táborokba való átszállításáról jórészt zátonyra futott

az együttműködést a származási és tranzit országokkal, ami azt jelenti, hogy fizetnének ezeknek az államoknak azért, hogy állítsák meg az EU-ba tartó migrációt, illetve fogadják be az oda igyekvő embereket. Brüsszel már több ilyen megállapodást kötött, köztük például a török, a líbiai, a mauritániai és a tunéziai kormánnyal.

A törvények kezdeményezésével megbízott Európai Bizottság (EB) elnöke, Ursula von der Leyen a múlt heti uniós csúcson ígéretet tett rá, hogy felgyorsítja a friss követelések átültetését jogszabályi és egyéb javaslatokba. Az EB hamarosan előáll az illegális bevándorlók gyors és hatékony hazaküldését

elősegítő előterjesztéssel, és feltárja az EU-n kívüli visszaküldési állomások létrehozásának a lehetőségeit. Számos kormány követeli, hogy Brüsszel finanszírozza a külső határokon felépített kerítéseket vagy falakat, amire az EB még nem tett nyílt kötelezettségvállalást. Az Európai Parlament (EP) mindenesetre belefoglalta a jövő évi büdzséről szóló véleményébe, hogy az EU-s pénzügyi alapok „döntő szerepet” játszanak a határátkelőhelyeken szükséges fizikai infrastruktúra kiépítésében.

Nemzetközi civil szervezetek és egyes EP-képviselők ugyanakkor fenntartásaikat hangoztatják az új keletű indítványokkal szemben. Sokan megvalósíthatatlan-

Ursula von der Leyen a múlt heti uniós csúcson ígéretet tett rá, hogy felgyorsítja a friss követelések átültetését jogszabályi és egyéb javaslatokba.

nak, törvénytelennek és méregdrágának tartják a migráció harmadik országokba történő kiszervezését. Példaként az olasz-albán egyezményt említik, amelynek keretében az Olaszországba tartó migránsok egy részének menedékkérelmét Albániában felhúzott menekülttáborokban dolgoznak fel. A tiranai kormány értésre adta, hogy egyszeri megállapodásról van szó, a napokban egy olasz bíróság pedig jogszerűtlenségnek minősítette és részlegesen felfüggesztette bevándorlók áttelepítését a nyugat-balkáni országba. – Hiába van meg az egyetértés nagy vonalakban, ha nem találunk együttműködő országokat, a terv egyszerűen nem fog működni – fogalmazott egy EU-diplomata.

Aggályok merülnek fel a származási és tranzitországokkal eddig megkötött megállapodásokkal kapcsolatban is. A határvédelemre és a migráció megfékezésére szolgáló uniós támogatás felhasználása ugyanis sokszor korrupt és jogsértő kormányokra van bízva, amelyek fittyet hánynak a migránsok emberi jogaira. Az európai ombudsman nyilvánosan bírálta az Európai Bizottságot, amiért nem végzett emberi jogi hatásvizsgálatot Tunéziában, mielőtt 2023-ban egyezményt kötött vele a csempészet megállításáról és a határellenőrzés megerősítéséről.

Nem meglepő, hogy az EP-ben tartott szerdai vitában a közép- és szélsőjobb pártjai támogatták a tabudöntőgető megoldásokat, míg a baloldaliak és a liberálisok nagyrészt elleneztek. Az asztalon fekvő elképzeléseket csak akkor lehet megvalósítani, ha megfelelnek az európai és a nemzetközi normáknak, ami a kritikusai szerint fából vaskarika.

Nem Putyin kedve szerint alakul a csúcs

BRICS Harminchat ország, közülük 24 a legmagasabb vezetői szinten képviselteti magát „a valaha Oroszországban szervezett legfontosabb diplomáciai eseményen”, a kedden kezdődött háromnapos kazanyi BRICS-csúcstalálkozón. A Kreml kirakatrendezvénye mégsem sikerült tökéletesre – sem a résztvevők, sem az ott elhangzottak tekintetében.

Vannak nagy hiányzók, mint például Mohammed bin Szalmán szaúdi trónörökös vagy az utolsó percig lavírozó Aleksandar Vučić szerb államfő, és az is szembetűnő szépség-hiba, hogy Kazahsztán, Közép-Ázsia legnagyobb gazdasága a nyilvánvaló moszkvai elvárás és nyomás ellenére egyelőre „tartózkodik” a Nyugat ellenpólusának tekintett szervezethez való csatlakozástól. A Kreml nyilvánosan ugyan azt ígérte, hogy „tiszteltetésben tartja” a kazah döntést, ám néhány nappal a csúcs előtt, múlt hét végén „ideiglenesen” felfüggesztette az Oroszországba irányuló kazahsztáni gyümölcs- és zöldségimportot.

A szaúdi koronaherceg távolmaradását nem indokolták, Lula brazil elnök orvosai tanácsára nem vállalta a hosszú repülőutat. Aleksandar Vučić hivatalosan csak hétfőn erősítette meg, hogy nem utazik Kazanyba, más, halaszthatatlan programjaira hivatkozva. „Ha azt mondom, hogy Kazanyba megyek, az Szerbia európai útjának végét jelenti. Ha másrt mondok, azt állítják, hogy elárultam

az oroszokat” – mondta Vučić a múlt héten. Az európai uniós integráció és Oroszország között lavírozó szerb elnök szavait a The Moscow Times idézte. Belgrád így is szép számban és magas rangon képviselteti magát – hat miniszter vesz részt, élükön a legoroszpártibb szerb politikussal, Aleksandar Vulin védelmi miniszterrel.

A csúcs előtt Vladimir Putyin elnök kétoldalú megbeszéléseket folytatott a BRICS legfontosabb tagállamainak vezetőivel, akik azonban nem feltétlenül a Kremlnek tetsző bejelentéseket tettek. Hszi Csinping kínai elnök az orosz-ukrán háború kapcsán megismételte Kína békétárgyalásokra és valamennyi ország – beleértve Ukrajna – területi integritásának tiszteletben tartására vonatkozó felszólítását, jelentette a Reuters. Narendra

Modi indiai kormányfő is azt hangsúlyozta, hogy „a lehető leghamarabb” békés megoldást kell találni az ukrajnai háborúra, és megerősítette India potenciális közvetítői szerepét.

António Guterres ENSZ-főtitkár is megérkezett Kazanyba, csütörtökön folytat kétoldalú tárgyalást az orosz elnökkel. A világszervezet vezetője két éve, a gabonaexport-tárgyalások megszakadása óta nem járt Oroszországban. Az ukrán külügyminisztérium bírálta Guterres részvételét. A kijevi közlemény szerint a világszervezet vezetője „rossz döntést hozott, amely nem segíti elő a béke ügyét”, és emlékeztetett arra, hogy Guterres korábban elutasította a meghívást a Kijev által szervezett békecsúcsra Svájcban. A főtitkár szövegétől a válaszolt, aki közölte: az

Kijev szerint az ENSZ-főtitkár kazanyi útja nem segíti elő a békét

ENSZ fenntartja, hogy a BRICS „nagy jelentőséggel bír”, mivel a világ lakosságának csaknem felét képviseli. A szóvivő arra is kitért, hogy Guterres a csúcstalálkozón elhangzó beszédekben és az orosz elnökkel folytatott tárgyaláson is „megerősíti jól ismert álláspontját az ukrajnai háborúval és az igazságos béke feltételeivel kapcsolatban az ENSZ Alapokmánya alapján”. Ukrajnába majd „egy kölcsönösen megfelelő időpontban” fog ellátogatni a főtitkár.

Putyin is megismételte jól ismert álláspontját. Újságírói kérdésre elmondta: Moszkva nem adja fel a négy jelenleg megszállt kelet-ukrajnai régiót, és Moszkva azt szeretné, ha

„hosszú távú biztonsági érdekeit figyelembe vennék Európában”.

Sajtóinformációk szerint Kazanyban nem döntenek az új tagok felvételéről, amelyek között ott van Törökország, az első NATO-tagállam is, amely BRICS-tagságért folyamodott. A vonakodás elsődleges oka az, hogy a szervezetben belül a gazdasági érdekek ellenére erősek a feszültségek is. Kína és India, az orosz olaj fő felvásárlói „nehéz” viszonyt ápolnak, de az arab tagországok és Irán közötti elmentétek is akadályt jelentenek. Jurij Usakov, az elnöki hivatal vezetője korábban azt mondta, a BRICS+ tagoknak „eltérő nézeteik vannak” arról, hogy a szövetséget tovább kell-e bővíteni, ezért Oroszország egy alternatív bővítési utat támogat – a hivatalos „partnerállam” státusz bevezetését.

GÁL MÁRIA

Mi a BRICS?

A feltörekvő országok, a Nyugat által vezetett geopolitikai rend alternatíváját kereső nem nyugati hatalmak elsősorban gazdasági-kereskedelmi együttműködésre épülő szövetsége. A 2009-ben Brazília, Oroszország, India, Kína és Dél-Afrika által alapított blokk tavaly Iránnal, Egyiptommal, az Egyesült Arab Emírátusokkal és Etiópiával bővült BRICS+ra. Szaúd-Arábiát és Argentínát is meghívták, a két ország még nem formalizálta tagságát. Törökország, Azerbajdzsán és Belarusz idén kérte felvételét.

A BRICS 9 tagállama a világ népességének 45 százalékát és a világ GDP-jének 35 százalékát adja. Az IMF szerint 2024 végére várhatóan 37 százalékra emelkedik ez a GDP-arány, míg a hét legnagyobb nyugati gazdaságnak, a G7-nek a részesedése 30-ról 28 százalék körülire csökken.

Mentők és hatóságok a megtámadott ankarai vállalat előtt

Terrortámadás Törökországban

ANKARA Négy halottja és 14 sebesültje van annak a terrortámadásnak, amelyet tegnap délután, a török főváros egyik külvárosi kerületében hajtottak végre egyelőre ismeretlen tettesek az egyik legnagyobb török védelmi és repülőgépipari cég, a Turkish Aerospace Industries (TAI) központja ellen. A TAI gyártja többek között a KAN-t, Törökország első saját harci repülőgépét.

A részletek még nem ismertek. Török lapok jelentése szerint egy a helyszínre taxival érkező, de nem tudni, hány fős felfegyverzett csoport támadt a TAI központjára. Egy biztonsági ellenőrző pontnál kezdtek a támadást, tűzharcba bocsátkoztak a biztonságiakkal. Az egyik támadó robbanószerkezetet hozott működésbe; nem kizárt az öngyilkos merénylet sem, mert a férfi meghalt. Egyes sajtójelentések szerint túszejtés is történt, de a török hatóságok lapzártánkig ezt nem tudták megerősíteni. A merényletért egyetlen terrorcsoport sem vállalt felelősséget, nem tudni, miért épp a védelmi céget támadták meg.

Az oroszországi BRICS-csúcson tartózkodó Recep Tayyip Erdoğan elítélte a terrortámadást. Mark Rutte NATO-főtítkárral közölte, az észak-atlanti szövetség Törökország mellett áll, és felajánlotta a katonai szervezet segítségét. **NÉPSZAVA**

Az illegális migráció megfékezéséről egyeztetett Fico a vendégeivel

Illiberális csúcs Komáromban

MIGRÁCIÓ „Barátok kivételes találkozója” – így jellemezte Robert Fico szlovák miniszterelnök azt a keddi háromoldalú csúcstalálkozót, amelyet a szlovákiai Komáromban tartottak kedden. A szlovák kormányfő vendége Orbán Viktor magyar miniszterelnök és Aleksandar Vučić szerb elnök volt. A három vezető politikus az illegális migráció megfékezéséről egyeztetett. Ostorozták az Európai Unió menekültpolitikáját, és változást sürgették e téren. Közös sajtótájékoztatójukon elmondták: egyetértettek abban, hogy a menekültek kérelmeit az utolsó biztonságos országban kell elbírálniuk az EU-s államoknak. A három ország vezetői innovatív megoldásokról is egyeztettek az illegális migráció megállításával kapcsolatban.

Orbán Viktor felvetette, hogy fenn kell tartani e hármas találkozó formátumát, amit Robert Fico is támogatott. A szlovák vezető politikus ugyanakkor azt is elmondta: szükség lenne a visegrádi négyek felélesztésére is. Mint arról lapunk többször beszámolt, a V4-es csoport az ukrajnai háborúhoz való viszonyulásbeli különbségek miatt gyakorlatilag megszűnt. **NÉPSZAVA**

Hoppon maradt Kickl

BÉCS Hárompárti koalíció szerveződik Ausztriában a választást megnyerő szélsőjobb oldali szabadságpárt nélkül. Az államfő Karl Nehammert, az eddigi kancellárt bizta meg a kormányalakítással.

FÖLDVÁRI ZSUZSA
BÉCS

Alexander Van der Bellen kedden jelentette be, hogy a szokásoktól eltérően nem a szeptemberi általános választások győztesét, a szabadságpárti Herbert Kickl-t bízza meg a kormányalakítással. Az FPÖ 28,8 százalékot szerzett, vezetője ragaszkodik a kancellári tisztséghez, ám egyetlen parlamenti párt sem akar együttműködni vele. Erről az elmúlt 10 napban meggyőződhetett a közvélemény, ennyi extra időt adott az államfő arra, hogy a három legnagyobb párt vezetője valamilyen egyezsége jusszon.

Az államfő megnevezte az okokat, amelyek miatt a parlamenti pártok egyike sem akar egy kormányban lenni Kickl FPÖ-jével: aggódnak a párt demokráciáról és jogállamról vallott nézete miatt, az EU-val kapcsolatos fenntartásai, valamint Kickl megosztó nyelvezte miatt. Elfogadhatatlannak tartják, hogy a győztes párt nem hajlandó kirekeszteni a politikai életből a szélsőjobb oldalt, hogy barátságot ápol Oroszországgal, hogy hatalomra kerülése biztonsági fenntartásokat keltene a külföldi titkosszolgálatokban.

Az államfő és a néppárti Nehammer is hangoztatták: olyan kormánykoalícióra van szükség, amely nem csupán a Kickl-ellenességre épül, hanem ezen jóval túlmutató reformokba kezd bele. A konzervatív párt elnöke közölte: mindenképpen hármas koalícióra készül, tehát a szociáldemokraták mellé, akikkel csak egyfős lenne a parlamenti többség, be akar venni egy kisebb pártot is a kormányba. A liberális Neos vagy a Zöld Párt kerülhet szóba, de konkrétan egyiküket sem nevezte meg a politikus. A közvélemény arra számít, hogy a Neos lesz a választott. A párt elnöke, Beate Meinel-Reisinger hosszú hónapok óta készíti elő a formáció hatalomra kerülését. Nézeteit tekintve a Neos közelebb áll a konzervatív ÖVP-hez, mint a zöldek. Esélyeit az is növeli: az előző öt évben kormányzó néppárti-zöld koalíció rossz százízzel tett pontot az együttműködésre.

Hogy az ÖVP és a szociáldemokrata párt, különös tekintettel az utóbbit irányító Andreas Babler szélsőségeiben baloldalinak is mondott nézeteire, össze tudja-e hangolni elképze-

Alexander Van der Bellen a szokásoktól eltérően nem a választások győztesét, a szabadságpárti Herbert Kickl-t bízza meg kormányalakítással, hanem a konzervatív Karl Nehammert. A szélsőjobb nem talált koalíciós partnert, minden parlamenti párt elhatárolódik Orbán Viktor szövetségétől

léseit, az egyáltalán nem biztos. Az esetleges szakításukra építve sértődött meg Herbert Kickl azon, hogy szerinte az államfő túlságosan hamar fosztotta meg őt a győztesnek járó kormányalakítási elsőbbségtől. „Az utolsó szó még nem hangzott el” – jelentette ki, s amint az várható volt, bevonult a „duzzogósarokba”, ahogyan a német nyelv mondja, s felöltötte a mártír arckifejezését. Párttársai hasonlóképpen reagáltak: Udo Landbauer, az alsó-ausztriai FPÖ elnöke a szokásos hátsó szobai összesküvést emlegette, Van der Bellen és Nehammer összehbeszélésének minősítette a kancellári megbízatást.

De nemtetszésének adott hangot a stájerországi tartományi miniszterelnök, a néppárti Christopher Drexler is. Szerinte az államfőnek hagynia kellett volna, hogy Kickl próbálkozzék kormányalakítással, s kudarcot valljon. Most viszont hergelheti a követőit, hogy jogtalanul kiszorították. Drexler sem kívánta Kickl győzelmét, de az általa vezetett tartományban november 24-én választások lesznek, s az FPÖ máris vezetésre áll. A szabadságpárt a 9 osztrák tartományból háromban van társként hatalmon, s nagy valószínűséggel a negyedik kormányrésztvételt húzza be Vorarlbergben, ahol az október 13-i választáso-

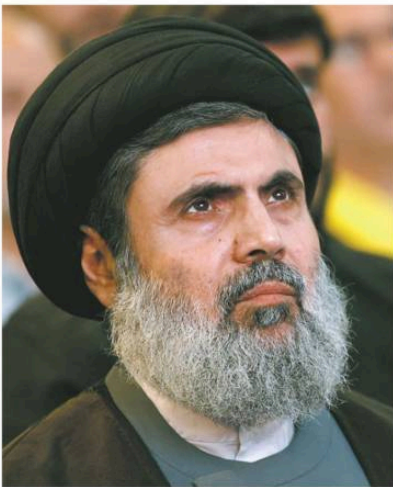
Hárompárti koalíciót kíván összehozni az újabb kormányalakítási mandátumot kapott Karl Nehammer. A konzervatív ÖVP a szociáldemokratákkal és vélhetőleg a liberális Neossal kezdi a tárgyalásokat.

kon szerezte meg a néppárt mögött a második helyet. Az ÖVP polgármesterei közül sem mindenki ért egyet Nehammer elképzeléseivel; Kickl reményei szerint a hárompárti tárgyalásokon csak nőni fog a számuk.

Nem teljes az egység a vitára mindig kész SPÖ-n belül sem. A párt erőközpontja Bécs, s annak polgármestere Michael Ludwig, aki a gyenge választási szereplése ellenére kormányzási részvételre biztatja Bablert. A párt formális vezetője le is mondott traiskircheni polgármesterré pozíciójáról, amelyet tíz éve töltött be, általános elismerésre. Bablert bírálja, a helyét követeli magának a párt fenegyerekének tartott Rudolf Fussi, aki egyúttal az SPÖ „nagyasszonyát”, Doris Burest is támadja. Bures volt már a parlament elnöke, majd második, most pedig harmadik elnöke, mindig pártja választási eredményeinek megfelelően. Nem is az ő személye vitatott, hanem az első elnöke, a választási sorrendnek megfelelően ugyanis a magas pozíció az FPÖ-nek jár. Már ki is jelölték erre a tisztségre Walter Rosenkranzt, aki évek óta érdekvédő népi ügyvédi funkciót tölt be. Rosenkranz pártja mérsékeltabb tagjai közé tartozik, de mindmáig tagja a szélsőséges diákszövetségnek, a Burschenschaftnak.

Már az utódot is likvidálták

383. NAP Hivatalosan megerősítette az izraeli hadsereg (IDF), amit korábban is valószínűsítettek, hogy egy október 4-i bejrúti légitámadásban meghalt Hasím Szafejddin, a szeptember végén likvidált Hasszán Naszrallah Hezbollah-vezér legvalószínűbb utódja. A több mint egy éve tartó gázai és a szeptember közepén kezdődött libanoni Hezbollah elleni háborúban az IDF és az izraeli titkosszolgálatok mindkét terrorcsoport, a Hamász és a Hezbollah teljes vezetését kiiktatták, ennek ellenére a harcok változatlan intenzitással folytatódnak. A Hezbollah napi rendszerességgel képes tucatnyi rakétával és drónnal támadni a zsidó államot; néhány napja Benjamin Netanjahu miniszterelnök otthonára mért dróncsapást, tegnap is rakétatűz alatt állt Tel-Aviv.

Hasím Szafejddint tartották Hasszán Naszrallah legvalószínűbb utódának

kóit az evakuálásra. Az utóbbi napokban az IDF a Hezbollah pénzügyi központjait rombolta le, egyet azonban megkímélt. Daniel Hagari IDF-szóvivő sajtótájékoztatón bizonyítékokat mutatott be arról, hogy egy bejrúti kórház alatti titkos bunkerben a rendelkezésre álló információk szerint legalább félmilliárd dollárt tárol bankjegyekben és aranyban a terrorcsoport. Az IDF figyel, de nem bombázza le a kórházat – mondta a szóvivő, hozzátéve, hogy ezt a pénzt „Libanon állam újjáépítésére lehetne és még lehet használni”. Hagari felszólította a libanoni hatóságokat és a nemzetközi szervezeteket: akadályozzák

meg, hogy a Hezbollah „terrorra és Izrael megtámadására használja a pénzt”.

Ma Párizsban adományozókonferencián Libanon számára gyűjtenek pénzt. Nasszer Jaszin válságkezelésért felelős libanoni miniszter tegnap a Reutersnek elmondta: az országnak havi 250 millió dollárra lesz szüksége ahhoz, hogy biztosítani tudja az izraeli támadások miatt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült több mint egymillió libanoni számára az alapvető élelmiszer-, víz-, csatornázási és oktatási szolgáltatásokat. A miniszter Izrael Hezbollah elleni támadásait úgy értékelte, hogy „az ENSZ egy tagállama háborút folytat egy kis nemzet ellen, a legagresszívabb módon, amit Libanon történetében valaha láttunk”. **G. M.**

Térrerő

Gerő Ernőt idéző stratégiai hibát vétett Orbán Viktor. Azzal, hogy az immáron fölé kerekedő politikai ellenfelét és annak támogatóit hazaárulóknak, „Brüsszel bábjaiknak” nyilvánította, pont ugyanúgy a saját felelőit, meggyengülését árulta el, ahogy anno Gerő, aki 68 évvel ezelőtt, október 23-án utolsó rádióbeszédében a rendszer demokratizálásáért tüntetőkről, javarészt munkásokról, egyetemistákról – akik közül sokan korábban a híveik voltak – azt hazudta, hogy azok sovíniszta, és az imperialisták felbujtására vonultak az utcára.

Azonban a hatalom elefántcsonttornyain kívül az utca népe akkor és ma is pontosan látta-látja, hogy mi az igazság. Ahogy számukra akkor a rendszer az egykori apparatszikjainak a hebegős hazudozásaival, úgy a mai kor utca népének Orbán is csak a saját gyengeségét bizonyította be azzal, hogy a néptől biztonságban elszeparálva, kordonok, biztonsági emberek és pár ezer innen-onnan összebuzoztatott, javarészt egzisztenciális függésben tartott párthíve mögül csak

BATKA ZOLTÁN

annyira futotta, hogy otrombán hazudozzon a falakon túl, a pesti utcán a Tisza mögött hömpölygő tízezrekkel szemben.

Ez már nem az erő hangja volt. Ez egy megrettent keleties autokrata hangja, aki hosszú idő után először szembesült azzal, hogy a végtennek hitt idő véget ér, ő és klánja veszíthet, és már nem tud mást tenni, mint az eddigi hangerőt minél nagyobbra csavarva négyzetre, köbre emeli a hazudozásait.

A történelmi párhuzam itt szerencsére véget is ér. Ma 2024-et írunk. Korunk moszkovitái, a fideszesek nagy bánatára az orosz tankok valahol messze, Donyecknél rostokolnak a sárban.

És amíg Ukrajna áll, addig a magyar népnek nem kell ismét szembenéznie azzal, hogy 1849 és 1956 után ismét az oroszok pusztítsák el a demokráciát a Duna völgyében.

Ma a putyini sztálinista terrorállam nem tud támaszt, segítséget nyújtani a birodalom itteni csatlósainak. Korunk Angyal Istvánjainak, Maléter Páljainak, Mansfeld Pétereinek pedig nem kell meghalni, hanem körberöhögöthetik a magyar kollaboránsok erőlködését.

Az idei október 23. üzenete az, hogy a pártállam végérvényesen elbukta a pesti utcát. A városokat, a polgárságot. Az Orbán klán tagjai az adófizetők pénzéből meg a lopott ezermilliárdjaikból tudnak még rendezvényeket tartani, propagandistákat, tömeget vásárolni.

Am katarzist már nem.

Ez az, ami a Tisza mögött a maga október 23-án a maga természetességével jelen volt és van. Magyar Péter – aki amúgy messze nem egy vészlelet, delejes szónok – összehozta eddigi politikai pályafutása legerőteljesebb beszédét. Képes volt az erő hangján beszélni, és mindenekelőtt azzal, hogy valóban a forradalomról beszélt, és az egykori forradalom szellemiségének megfelelően, nem kisajátítva az akkori 13 nap sokféleségében megmutatkozott nagyszerűségét. „1956 zsinórmérték, nemzeti minimum, oda kell visszatérni” – adta meg mondanivalóját vezérfontán Magyar. Azzal is erőteljesen felmutatni, hogy nem védekező állást vett fel, mint a sarokba szorított Orbán, hanem tényleges jövőképet, víziót tudott felmutatni a tömegnek, és első ízben kormányképes politikai

erő vezetőjének tudta magát mutatni.

Ebben a helyzetben paradox módon Orbán immáron minél agresszívabb hangot üt meg, annál több embert terel át a Tiszához. Egyre nagyobb az a tömeg, amelyből 14 év keleties tévút után elemi erővel tör fel a nyugatias polgárosodás iránti vágy, követelik vissza azt, ami 1989-ben magától értetődő akarat volt. Ez a tömeg ma már egyetlenegyet akar, de azt nagyon: legyen olyan erő, ami visszatereli Magyarországot a nyugati útra. Ebben a helyzetben Magyar Péternek és mozgalmának „csak” annyit kell tennie, hogy hagyják érvényesülni a tömeg energiáját, erejét a hatalom erőtlenségével szemben. Minden jel szerint kökemény, háborús másfél év elé néz az ország. Hogy ez pontosan mit fog hozni, ma még nem látszik.

A pusztulás felé tartó autoriter rendszerek bomlásterméke szerencsétlen helyzetben a háború – ez zajlik ma Oroszországban. Szerencsés esetben pedig csak a csiricsaré giccs. Ezt láthattuk a Fidesz Mille-náris-színpadán október 23-án. Remélhetőleg csak ennyit kell elviselni 2026-ig.

Egyetlen mondat

BALOGH GYULA

Vidnyánszky Attila először bejelentette, hogy a történetek miatt lemond a pozíciójáról, de aztán maradt a színház élén.

Nemzeti Színház egy bővített mondatban tudatta, hogy peren kívül megegyeztek a tavaly novemberi baleset két sérültjével. Majdnem egy évre volt szükség, hogy a felek eljussanak idáig. Előtte méltatlanul üzengettek egymásnak, sőt a Nemzeti főigazgatója az egyik sérült színész felelősségét is firtatta egy interjúban. Miközben semmit sem tudni a még máig nem lezárt rendőrségi vizsgálat alásáról.

Többféle tanulsága van az ügynek, ami finoman szólva furcsán indult. Vidnyánszky Attila először – vállalva a felelősséget – a saját társulatának bejelentette, hogy a történetek miatt lemond a pozíciójáról, de ezt az akkori illetékes miniszter nem fogadta el, a főigazgató pedig maradt a színház élén. Aztán elindult egy belső vizsgálat, illetve a rendőrség is lépett. Ezekről félinformációk, mendemondák jelentek meg. Dramaturgiailag újabb fordulatként a sérült színészek jogi vitába keveredtek a színházzal,

úgy, hogy ők maguk nem is nagyon kommunikáltak a teátrum vezetésével, csupán az ügyvédjeik. A helyzet kezdett elmergesedni, a színház és az érintett művészek többször cáfolták egymás szavait nyilvánosan. Nyáron aztán fel is mondtak a Nemzetiben, azóta más színházaktól kaptak színpadi lehetőséget.

„A lelki része a nehezebb, mert az a mai napig hullámmoz. Nagyon sokat álmodtam a balesettel, meg ahhoz kapcsolódóan is voltak álmaim, és az néha visszatér. Van, hogy teljesen élesen újraélem” – mondta egy mostani televíziós interjúban Szász Júlia színésznő, fizikai állapotáról is beszélve. Horváth Lajos Ottó ügyvédje is megszólalt: a színész maradandó sérülést szenvedett, még mindig tart a rehabilitációja. Ami tényleg jó hír, hogy mindketten újra játszanak majd, a tervek szerint egymás partnereiként is.

A színház és a rendőrség részéről pedig várjuk még a további mondatokat. Nem lehet az eddigi egyetlen eggyel megúszni!

PÁPAI GÁBOR RAJZA

AZ ÖRÖKSÉG

Forráskritika

NÉZELŐDŐ

FRISS RÓBERT

Terjedelmes cikkben válaszolt Sz. Bíró Zoltán a magyar külügyminiszternek a lap 2024. 10. 19. számában Ki nem akart az orosz biztonsági garanciákról tárgyalni? – Sziijártó Péter nem mondott igazat címmel. „Hiába próbálja a külügyi szóvivő utólag kimosdatni főnökét, Sziijártó Péter nem gondolhatott másra, mint azokra a konkrét követelésekre, amelyekkel az oroszok 2021. december 15-én előálltak. A magyar külügyminiszter ugyanis szerződéstervezetről beszélt, ilyen... ebben az időszakban csak egy született. Az, amit két orosz külügyminiszter-helyettes – Szergej Rjabkov és Alekszandr Grusko – személyesen adott át az Egyesült Államok és a NATO képviselőinek.”

Felfoghatatlan, hogy Sziijártó Péter mire gondolt, amikor sajnálkozásának adott hangot a háborút megelőző párbeszéd elmaradása miatt. A miniszter azt mondta: „A mostani helyzetnek nem kellett volna bekövetkeznie, ha a NATO 2021-ben megtárgyalta volna Moszkvával annak biztonsági garanciákra vonatkozó szerződéstervezetét.” Ez az orosz hírügynökség által idézett mondat egyértelművé teszi, hogy Sziijártó Péter nem gondolhatott másra, mint az oroszok 2021. december 15-én benyújtott követeléseire.

Az oroszok, amikor átadták a követeléseiket tartalmazó dokumentumokat, két további igényüket is közölték. Kikötötték, hogy a szerződéseket változtatás nélkül, egy az egyben kell elfogadnia a NATO-nak és az Egyesült Államoknak. Rjabkov félvállról azt is odavetette, hogy a szerződés-

vezetek nem étlapok, amikből válogatni lehet. Orosz részről azt is kikötötték, hogy az Egyesült Államok és a NATO – függetlenül attól, hogy elfogadja vagy sem a szerződéstervezetekben szereplő feltételeket – mindenképpen írásban adjon választ. Ezt mindkét címzett meg is tette február elején.

Azt, hogy ki és mennyire akart a biztonsági garanciákról tárgyalni, mindennél jobban érzékelteti Szergej Rjabkov 2022. január 9-i genfi sajtótájékoztatóján elhangzott mondata: „Itt az ideje, hogy a NATO összeszedje a cókmojkját (szobraty manatki), és vonuljon vissza az 1997-es határai mögé.” Ez a hangnem, ahogy akkor, úgy most, visszatekintve sem vall dialógusigénnyre. A párbeszédet kezdeményezők nem ilyen nyelven szoktak megnyilatkozni. Az a felszólító és egyben lekezelő hangnem, ami végig uralta a háborút

megelőző időszakban az orosz kommunikációt, nem arra utalt, hogy Moszkva bármiről is tárgyalni szeretne.

Sziijártó Péter a NATO-t teszi felelőssé azért, hogy Oroszország háborút indított Ukrajna ellen. Ez a Putyin-rezsim vegytiszta propagandája. Putyin nem fogadta el a nyugati tárgyalási javaslatot, helyette azt állította, hogy a nyugati hatalmak egyetlen elvárását sem vették figyelembe, őket terheli a felelősség. Csak találgatni tudunk, hogy mi szükség volt egy újabb valótlanságot állító külügyminiszteri nyilatkozatra – írja Sz. Bíró.

Az ügy tanulsága: meg kell változtatni, ki, milyen forrásból dolgozik, el kell döntenie, ki mit hisz el abból, amit olvas, kit igazolnak a tények, s ki terjeszt hamis híreket. Annyi szent, hogy a forráskritika nem erős oldala a kormánykommunikációnak.

Egyre nagyobb az a tömeg, amelyből 14 év keleties tévút után elemi erővel tör fel a nyugatias polgárosodás iránti vágy, követelik vissza azt, ami 1989-ben magától értetődő akarat volt.

Sziijártó Péter a NATO-t teszi felelőssé azért, hogy Oroszország háborút indított Ukrajna ellen. Ez a Putyin-rezsim vegytiszta propagandája.

A birodalom építése

HUSZÁR ÁGNES
nyelvész

Orbán Balázs, a miniszterelnök politikai tanácsadója nyilvánosan elítélte az ukránok fegyveres ellenállását az orosz agresszióval szemben. A kormánypárti szakember látókörén nyilván kívül estek az Ukrajna területi integritását szavatoló nemzetközi szerződések. 1994-ben az USA, Nagy-Britannia és Oroszország képviselői írták alá az úgynevezett Budapesti Memorandumot, amely garantálta Ukrajna területi függetlenségét. 1996-ban az ukrán parlament elfogadta az ország új alkotmányát, 1997-ben pedig az Orosz Föderáció nevében Borisz Jelcin látta el kézjegyével azt a két ország közti barátsági szerződést, amely garantálta Ukrajna nemzeti szuverenitását.

Mivel a miniszterelnök nem határolódott el Orbán Balázs kijelentésétől, ez értelmezhető úgy, hogy a jelenlegi magyarországi vezetés így kívánja tudomására hozni a világnak: megint egy újabb lépéssel távolodik az európai közösségtől, és közeledik Oroszország felé.

Ezt a lépést nyilván egyeztetették a nagy baráttal, akit a magyar miniszterelnök nem leplezett csodálattal „hiperracionálisnak” szokott nevezni. Sziijjártó külügyminiszter rendszeresen Moszkvába látogat, és konzultál Lavrov külügyminiszterrel, akit egyszerűen „Szergej”-nek szólít. Ez rendkívül szoros baráti kapcsolatra utal kettejük között, ekkora különbség esetén ugyan is az orosz nyelvi illetan a kereszt-

A nagy Oroszország szemmel láthatólag újra kívánja kovácsolni a 90-es évek elején felbomlott frigyet.

városába utazott, és a „nemzeti kisebbségek védelmének” megerősítésére, azaz a Moldovával való szakításra és Oroszországhoz való csatlakozásra biztatta az ottanikat.

A gagauzok azonban még Szilvábeszélésre sem akartak Oroszországhoz csatlakozva függetlenné válni, így az orosz vezetés a megvesztegetés jól bevált eszközehez nyúlt. Moldovában október 20-án volt elnökválasztás, amelyet összekapcsoltak egy az Európai Unióhoz való csatlakozásra vonatkozó körkérdéssel. Az oroszországi propaganda a jelek szerint hatásos volt, minimális többséget ért el az Unióhoz csatlakozni kívánók. Persze nem érték be a szó erejével. A moldovai rendőrség és a korrupcióellenes ügyészség szeptemberben orosz bankoktól érkező átutalássorozatnak akadt a nyomára. Összesen 130 ezer moldovai állampolgár számlájára érkezett pénz, ennek forrása, úgy sejtik, Ilan Sohar, az oroszok által támogatott, jelenleg szökésben levő oligarcha lehet.

A dél-kaukázusi Grúziában a hét végén lesznek a parlamenti választások. Ennek legfőbb tétje az, hogy az ország az európai országok közösségéhez csatlakozik-e vagy Oroszország befolyási övezetébe kerül. A grúzok már 2014-ben aláírták az uniós csatlakozási nyilatkozatot, 2023-ban az ország meg is kapta a tagjelölt státust. A valódi tagság elnyerése azonban nem várható a közeljövőben a jogállamiság hiányosságai miatt.

csolatait. Ennek jele, hogy Gerhard Schröder kancellár politikai pályafutása befejeztével a Gazprom tanácsadója lett, 2005-től pedig a Nord Stream AG konzorcium felügyelőbizottságának elnöke. Jutott az orosz pénzekből a szociáldemokrata párt más jeleinek is, ezt számos újságcikk részletesen ismertette az utóbbi időben. Merkel kancellár is gyakran látogatott a Kremlbe – valószínűleg túl is becsülte személyes befolyását az orosz elnökre. A németek a Krím 2014-es bekebelezését még különösebb ellenkezés nélkül vették tudomásul, úgy hitték, Putyin területi éhségét ez kielégíti. Tévedtek. A jelenlegi német kormánykoalíció egyértelműen a megtámadott Ukrajna oldalán áll.

Németországban tíz éve született egy különös párt, a nevében politikai alternatívát ígérő AfD. Irányultságában udvariasan szólva is sokszínű. A párt egyik vezető személyisége, Maximilian Krah pártelnök 2019 óta tagja volt az Európai Parlamentnek. Schmidt Mária 2024 januárjában a Terror Házában rendezett konferenciáján díszvendégként jelent meg. Krah egy olasz lapnak 2024 májusában adott interjújában mentegette az SS egykori tagjait, mondván, „nem mindegyik volt gazember”. Ez felháborodást keltett Európa-szerte, ezért minden pozíciójáról le kellett mondania. Közben kiderült az is, hogy közvetlen munkatársai között akadt egy kínai származású, akit a Kínai Kommunista Pártnak végzett kémtevékenységgel vádoltak meg, egy másikat pedig Oroszország érdekében végzett tevékenységgel gyanúsítanak. Nem ez volt az első ilyen botrány az AfD körében. 2024 januárjában Eugen Schmidt németországi parlamenti képviselő egyik munkatársának kellett lemondania, mivel kiderült, hogy az orosz hírszerzésnek dolgozott.

Az osztrák politikusok sem idegenkedtek az orosz kapcsolatoktól. Wolfgang Schüssel néppárti kancellár politikai pályafutása végzetével felügyelőbizottsági tag lett a Lukoil orosz olajcégnek. Az Osztrák Szabadságpárt színeiben külügyminiszterre vált Karin Kneissl azzal került be a médiába, hogy 2018-ban tartott esküvőjén Putyin díszvendégként jelent meg. Ő a Rosznyeft cég felügyelőbizottságában kapott jól fizetett pozíciót miniszteri pályája után.

Az AfD németországi jó parlamenti szereplése és az Osztrák Szabadságpárt átütő győzelme után arról folyik a vita a két országban, meg tudják-e akadályozni a régóta alkalmazott politikai „tűzfal”-al a szélsőséges jobboldal hatalomra jutását. Ezen azt értik, hogy a demokratikus értékekhez ragaszkodó pártok nem hajlandók koalícióra lépni velük, tehát nem engedik be őket a valóságos hatalom sáncai mögé. A sikerben csak reménykedni tudunk.

Ami Magyarországot illeti, nem vagyunk bizakodóak. Orbán Viktor az aradi vértanúkra emlékező gyásznapot nem hazájában töltötte, hanem olasz barátaival együtt tervezte Brüsszel elfoglalását. Ami pedig Orbán Balázst illeti, ha rajta múlik, nem a vértanú tábornokok vagy a Corvin közti szabadságharcosok emléknapja lesz Magyarországon ünnep, hanem a világosi fegyverletételé. Ekkor adták meg magukat a magyar szabadságharcosok I. (Botos) Miklós orosz cár csapatainak.

Igen, látjuk, a nagy Oroszország kovácsolja a frigyet.

SZERINTEM

Hol elidőz....

József Attila édenkerti utópiája jár eszemben (a tigris és a szelíd őz békés együttlétéről), amikor Budaörsön a „szabad város” óvodásaival nézem a Nemzetközi Animációs Filmfesztivál gyerekfilmjeit. (Az alkotók is fiatalok, első műveikkel neveztek.) Szembeszökő a művészek béke-üzenete, és ez remény a legifjabbak nemzedéke, a gyerekvilág eredendőnek gondolt, bár megkísértett jóságában. A medve kíváncsi születésnap tortájával, míg a mormota felébred; a két, mosógépben megtépázott zokni boldogan talál egymásra; a horgász eteti és nem tűzi horgára a pontyot; a pilóta (kinek eleinte „térkép a táj”) megbékél a felhővel, együtt virágozzák fel a kopár dombokat... A gyerekekhez forduló művészet elhozza a reményt? „Tarts ki addig lélek, védekezz” – mormogom a 80 éve meggyilkolt Radnóti Miklós versét.

TRENCSENYI LÁSZLÓ

Sic transit...

Idén többen is csak e-mailben, az egyik akkori főszervezőtől kaptnak meghívót az ’56-os műegyetemi ünnepségre, hivatalos invitáció nem érkezett. Végül is minek kapnánk? Vén csontok vagyunk már, a vasediplománk is elmúlt egy éves. Hiszen 23 évesek voltunk, amikor 1956. október 23-án vidáman és lelkesen vonultunk alma materünkől a Bem térig. Jó, most talán még nem büntetnek érte, de nem is tartandó hivatalosan érdemnek a mi lelkes vonulásunk. Ráadásul már alig-alig vagyunk itten, sőt gyanús is az egész történetünk, hiszen tudjuk jól, mi következett utána. Bizony, úgy tetszik, barátaim, egykori egyetemistáink és más, akkor lázadó kortársaim, nem vagyunk mi már érdemesek, hogy meghívjanak a mostani urak a maguk ünnepelésére. Igaz a bölcs, régi mondás: így múlik a világ dicsősége.

DR. SZENTGYÖRGYI ZSUZSA

Ötletadó

Magyar Péter néhány héttel ezelőtt azt ígérte, hogy 2027-től duplájára emelik a minimálbért, de a cél az egymillió forint elérése. Egyidejűleg részben a forrást is megjelölte: a NER-re jelentős adókat fognak kivetni. Ezzel fűjt ébresztőt Orbánnak, aki azóta megpróbálja őt túlicitálni. A miniszterelnök csak arról feledkezik meg, hogy nagyon sok vállalat megpróbálhatja a minimálbér-emelés terhéth áthárítani a fogyasztókra, vagyis ez újabb inflációt is jelent; de termelékenység növekedés nélkül nincs is alapja a gyors béremelésnek. Az ígéretési versenyben Magyar-nak legalább forrása lenne, Orbánnak viszont az sincs.

MOKÁNY ÁRPÁD

Eb, rúd

Olvasom, hogy Lázár miniszter valóban ki akarja ebrudalni a közlekedési múzeumot Buda-pestről Debrecenbe, ami azért nem lesz két fillér. Mint egy falat kenyér; ez éppen annyira fontos. Különösen manapság. De akkor most van cőresz vagy nincs cőresz?

KOPÁCSI JÁNOS

FOTO: AFP/MAXIM SHPENKOV

név és apai név használatát írja elő, ez jelen esetben Szergej Viktorovics lenne. A magyar külügyminiszter nyilván első között értesült Szergej barátjától arról is, hogy Ukrajna után Moldova bekebelezése van az orosz vezetés politikai agendáján. Mégpedig sürgősen, hiszen Moldova már régen bejelentette csatlakozási szándékát az Európai Unióhoz.

A nagy Oroszország szemmel láthatólag újra kívánja kovácsolni a 90-es évek elején felbomlott frigyet. Tervüket először az ortodox keresztény türk nép, a gagauzok segítségével kívánták megvalósítani, akiknek jó része egy autonóm tartományban él Moldova déli részén. Lavrov többször célzott rá, hogy segíteni fogják a gagauzok függetlenedését Moldovától és csatlakozását Oroszországhoz. Nem maradt el a baráti magyar segítség sem. Szilvi Katalin miniszterelnöki megbízott 2023 februárjában Comratba, a Gagauz Autonóm Tartomány fő-

A gazdaság korrump oligarchák kezében van, ezek közé tartozik a miniszterelnök, Irakli Kobakhidze, akit májusi budapesti látogatásakor Orbán miniszterelnök kitüntető kedvességgel fogadott és „remek politikai sakktákosnak” nevezett. Ő és társai Putyin hívei, különösen mivel az orosz elnök az uniós csatlakozásról való lemondás ellentételezéseként megígérte nekik, hogy visszakapják a 2008 augusztusában elfoglalt Dél-Oszétiát és Abkháziát. Grúziában azonban erős az Európához csatlakozók táborra is. Közéjük tartozik a Párizsban felnőtt Szalome Zurabisvili államfő is. Ő nemrégiben megtagadta az orosz mintára született, az LMBTQ-embereket megvédelmező törvény aláírását. Tbiliszi utcáin rendszeresen az orosz hatalomátvitel elleni tüntetések és tiltakozások.

Putyin hatalomra kerülése óta gondosan ápolja az ország európai, elsősorban németországi kap-

Cannes-ban ünnepelték Európa magyar megmentőjét

BEMUTATKOZÁS A világ vezető tévés vásárján, a cannes-i Mipcomon tartották a Hunyadi tévésorozat első részének világpremierjét. Minden a nándorfehérvári hőstől volt hangos.

CSÁKVÁRI GÉZA

CANNES

Tizennégy év. Ennyi idő telt el attól a pillanattól, amikor Robert Lantos producer úgy döntött, el kell mesélni a világnak Hunyadi János, ahogy a díszbemutatón fogalmazott, eddig el nem mondott történetét. Egy olyan történelmi karakter életét, aki meghatározta Európa jövőjét, s megállította a török európai terjeszkedési terveket, ezzel megmentve a Vatikánt. Lantos ambíciója egy masszív európai koprodukcióban valósult meg, melynek fő gyártója a hatvanötödik évfordulóját ünneplő német Beta; a magáncég olyan művekkel vált ismertté, mint a Rex felügyelő különböző változatai, vagy ha már történelmi produkciót kell mondani, akkor a Babilon Berlin. Noha a tízrészes Hunyadi-széria – melynek nemzetközi címe a Rise of the Raven lett – csak 2025 első negyedévében debütál majd az európai tévécsatornákon, az egyik legjelentősebb tévés vásáron, a cannes-i Mipcomon vörös szőnyeges világpremier keretében mutatták be a széria első részét, az alkotók jelenlétében. És nyugodtan le lehet írni: sikeres debüt volt kedd este a Croisette-en.

A Mipcom kifejezetten érdekes rendezvény, mely tulajdonképpen egy gigantikus vásár, ahol a világ televíziós – ebbe beleértve a streaminget is –, úgynevezett networking tevékenységét végzik. Azaz üzleti találkozókat tartanak, s koccintanak a korábbi és a leendő sikeres üzletekre, különböző előadások és prezentációk keretében diskurálják meg a piaci trendeket. Illetve, nem mellékesen, a legkurrensebb friss produkciókat futtatják meg a jogtulajdonosok. Magyar vonatkozású projektek bőven vannak egy ilyen eseményen – lévén hazánk jelentős filmgyártó ország –, például a CBS – Paramount amerikai stúdiók az NCIS legújabb spin-offját, a Tony & Zivát promotálták. Ebben a széria két népszerű karaktere visszatér, és a sztori szerint Párizsban élnek a közös gyermekükkel. De például ott volt az El Turco című török sorozat, mely esetében fel volt tűntetve Magyarország gyártóként, de a híres Carlton Hotelre kihelyezett plakát bőven elég volt ahhoz, hogy azt gondoljam: nem biztos, hogy valaha látnom kell ezt a művet. A Mipcom tehát egy klasszikus market, mely egyébként a májusi híres cannes-i filmfesztiválnak a része, csak ott éppen a mozgóképnépe viszi el a világsajtó figyelmét. A Mipcomon ellenben keveset vetítenek – elvégre sokszor work in progress termékeket vezetnek be –, összesen három este töltötték meg a Grand Auditoriumot (amit elvileg Lumière Teremként ismer a világ), ebből pedig az utolsó nagy premiernap volt a Hunyadié. Ami ennek fényében igen nagy szó.

FOTO: A SZERZŐ FELVÉTELE

Rujder Vivien, Kádár L. Gellért és Töröcsik Franciska a vörös szőnyegen

A Hunyadi első része sikeresen vezeti fel a történelmi környezetet és a főszereplő karaktereket, megelőlegezve a várható drámákat, vért, szexet és sorsdöntő intrikákat.

Úgy tudjuk, Robert Lantos szériája több száz másik produkcióval versenyzett a slotért. A Beta pedig mindent megtett, hogy a Hunyadi produkciótól és magyar szavaktól legyen hangos a Mipcom: kiemelt helyeken plakátokkal, fotósorozatokkal és magával a premierrel is a rendezvény slágertermékévé tették a Nemzeti Filmintézet által is kiemelten kezelt tízrészes szériát.

Természetesen egy helyszíni tudósítás esetében mindenki arra kíváncsi, hogy milyen volt a vetített mű. Hosszú kritikát nem érdemes, de nem is lehet egyetlen epizód alapján írni egy tízrészes minisorozatról, pláne öt hónappal azelőtt, hogy adásba kerülne bármi is belőle. Persze véleményünk van: a Hunyadi első része sikeresen vezeti fel a történelmi környezetet és a főszereplő karaktereket, megelőlegezve a várható drámákat, vért, szexet és sorsdöntő intrikákat. Ahogy az első két epizódot jegyző, a Beta által felkért, Oscar-jelölt Robert Dornhelm lapunknak megjegyezte, övé volt a leghálátlanabb feladat, mert mindig az „alapozás” a legnehezebb, és a legtöbb felelősséggel részese egy ilyen nagyszámú alkotásnak, s kvázi az ő tapasztalatára volt szükség, hogy a produkció felálljon. Nem mellékesen a veterán direktor pedig hozta, amit kell, korrekt jelenetek pörögnek egymás után, bemutatja a főbb viszonyrendszereket, és ízléssel kezeli a romantikával – vagy éppen annak hiányával – terhelt situációkat is. A színészi alakítások is meggyőzőek, a Hunyadi Jánost alakító Kádár L. Gellért fizikai képességeit kvalitásosan emelik ki, Töröcsik Franciska pedig messze a legdrámaibb karakter mint Mara, Brankovics György szerb despota lánya, aki népe érdekében a szultán ágyasa és „ket-tős ügynök” lesz. Rujder Vivien

pedig energiákkal teli Szilágyi Erzsébetet hoz, s ebből a szempontból ő igencsak modern, mondhatni kortárs női figura. Dornhelm szavai szerint Hunyadi János történetének elmesélése nemes feladat, és valóban annak idején megvédte Európát, ám azóta a Nyugatot másképpen, de mára már csak bevették a törökök, társadalmi jelenlétük és kultúrájuk igen erős. Koby Gal-Raday, a Beta producere szerint a sorozat ugyan történelmi, de elsődleges céljuk az volt, hogy a fiatalabb generációk értsék meg és gondolkodjanak el a közös múlton és a mai Európán, bármiféle politikai hovatarozástól függetlenül. Robert Lantos pedig hangsúlyozta: semmiféle befolyás nem volt a Hunyadi elkészítése folyamán, ennél függetlenebb produkciót el sem tud képzelni – főleg a tengerentúlon nem.

A Hunyadi 3-10. epizódját magyar alkotók jegyzik: Nagypál Orsi, Szász Attila s a kreatóri és showrunneri feladatokat ellátó Lengyel Balázs. Dornhelm szerint az igazi nagy kihívás a nyelvhasználat volt, mert a művészi koncepció az volt, hogy minden karakter

Plakátokkal, fotósorozatokkal és a premierrel is a rendezvény slágertermékévé tették a tízrészes szériát.

az anyanyelvén és az adott szituáció kereteinek megfelelő nyelven beszél. Így az első részben a Hunyadi Jánost alakító Kádár L. Gellértet és Töröcsik Franciskát halljuk például szerbül kommunikálni – ha már a zseniális Rade Serbedzijával van közös jelenetük. De Töröcsikre igazából a II. Murat (Murathan Muslu Bécsben élő török sztárszínész) szultánnal való beszélgetéseiben a török nyelv nagymestereként is tekinthetünk. Hogy ez rendhagyóan művészi megoldás, azzal Robert Lantos is egyetért, de mindemellett úgy gondolja, hogy a Hunyadi tömegeknek szóló sorozat.

Az artisztikus hozzáállás Dornhelmnek is szimpatikus gondolat, ám megjegyzi: úgy tudja, hogy a főbb piacokon (Németország, Olaszország, Szerbia) szinkronizálják majd a Hunyadi. De ez nem ördögtől való gondolat, elvégre Federico Fellini is utólag adta a színészei szájába a szavakat. Az, hogy Magyarországon milyen változat látható majd a nagyközönség számára – és persze, hogy pontosan mikor –, az a produkcióba is beszálló TV2 döntése lesz.

HIRDETÉS

pesti

előadások | október 27. | v |
november 23. | szo |
december 26. | cs |

HANOCH LEVIN

Krum

rendező **Valló Péter**

Wunderlich József | Nagy-Kálózy Eszter | Ötvös András
Szilágyi Csenge | Hegyi Barbara | Seress Zoltán
Márkus Luca | Ertl Zsombor | Kövesi Zsombor
Brasch Bence | Erdős Lili m.v. | Hirtling István
Reider Péter m.v. | Bukovszky Orsolya e.h.

BUDAPEST www.vigszinhaz.hu

Bősze Ádám: Elkönyveltek zenetörténész vállalkozónak

ANGYALOK Tavaly jelent meg és hamar el is fogyott Bősze Ádám zenetörténész Nagy zenészek, nagy szerelmek című könyve, melyben híres komponisták szerelmi életét járja körül. A Libri Kiadó gondozásában most újabb kötete került a polcokra – a nemrég megjelent Muzikális bestiákról kérdeztük.

ROSZNÁKY EMMA

A Három Hollóban ülünk; azt mondta, fontos hely az ön életében. Itt tartotta első előadás-sorozatát Morendo címmel, mely a zeneszerzők betegségeit járta körül. Ebből is lesz könyv?

Nem, mert már felvilágosítottak arról, hogy senkit sem érdekel. Az emberek nem akarnak mások betegségeiről olvasni, inkább a sajátjukkal foglalkoznak. Úgyhogy azt a kiadást nem kell várni.

Miben más vagy hasonló a Muzikális bestiák az előzőhöz, a Nagy zenészek, nagy szerelmekhez képest?

Szerkezetileg szinte ugyanaz. Talán azért, mert a Nagy zenészek, nagy szerelmek volt az első könyvem. Hallgattam a kiadóra, szépen megmondták, hogy 10 zeneszerzőről írnak, és körülbelül 360 ezer karakter legyen az egész. Én ennek akkor megörültem, mert tudtam a kereteket: 10 zeneszerző, akkor 36 ezer karakter per komponista. És szépen, mint egy stréber gyerek, megírtam a szabályok szerint a teljes szöveget. Annyira jó volt ebben a terjedelemben, szerkezetben mozogni, hogy igyekeztem ezt megtartani a Muzikális bestiáknál is. Mindez nem a tartalmi szempontok, hanem az én kényszerességem miatt történt így. A Nagy zenészek, nagy szerelmeknél mindenképpen Mozarttal akartam kezdeni és Puccinivel befejezni. Gyakorlatilag az előadásaim anyagát szövegeztem meg, raktam megfelelő sorrendbe. A Muzikális bestiák ilyen szempontból eggyel nehezebb volt, mert az angyalokkal akartam kezdeni, de nem tudtam, hogy mi legyen a befejezés. Ráadásul be kellett iktatnom egy plusz-, az előadás-sorozatban eredetileg nem szereplő fejezetet az égi lényekről Wagner és a Nibelung-gyűrű helyett. Így lett az utolsó fejezet az égi lényeké, nemcsak a sorrendben, hanem a fejében is. Mind az életűtkötetben, mind a „rémes” könyvben eltértek az eredeti szériáktól, de megmaradtam a biztonságot nyújtó 10 fejezetnél.

Van kedvenc fejezete?

Kiemelném talán az angyalokét egy dolog miatt: a középkorban az volt az egyház elképzelése, hogy a templomi szertartáson olyan zene és ének szólaljon meg, ami a mennyországi szertartást tükrözi. Ugyanis a Bibliában benne van, hogy az angyaloknak nincs más szerepük, mint hogy szünet nélkül, mint egy jó benzinkút, 0–24 órában énekeljenek az Úrnak. Megpróbálta az ember ennek a fölülmúlhatatlan liturgiának a földi mását létrehozni. Ezért van a magas hang mint esztétikai követelmény, ami a tökéletesnek, az angyalinak a megfelelője. Ezért van a szólónak és a tuttinak a váltakozása: az angyal hangjára válaszol a földi emberek kórusa. Tehát ha én ma elmegyek a Zeneakadémián egy zongoraversenyt meghallgatni, amikor a szólóhangszerre válaszol az egész

zenekar, annak a gyökere itt van. Az angyalok ily módon meghatározták a nyugat-európai zenetörténetet. Számomra ez egy érdekes felismerés volt.

Ha az angyalok a könyv legtisztább része, akkor melyik a legsötétebb fejezet?

Rögtön a második, ami a bukott angyalokról szól. A bukott angyalokról alig születtek zeneművek, a

hajlamos vagyok azt gondolni, hogy ők már nem a rádiós éveim miatt jönnek, hanem esetleg a kötetek miatt. De ezt persze nem tudom pontosan megmondani. Az viszont nagyon jólesik, hogy míg másfél éve, amikor eljöttem a Bartók rádióból, rendszeresen amiatt állítottak meg az utcán, hogy sajnálatukat fejezzék ki, elmondják, hiányzom a műsorokból, esetleg megjegyzést tegyenek arról, hogy cserben hagytam a

„Képtelenség nyomon követnem az olvasóközönség alakulását”

FOTÓ: LAJNÁSZKI MÁTÉ

NÉVJEGY

BŐSZE ÁDÁM

Zenetörténész, zenei antikvárius, 2008 és 2023 között a Bartók rádió műsor-vezetőjeként dolgozott. 2018-ban megkapta a Prima díjat magyar sajtó kategóriában. Több kulturális rendezvény fellépője, műsor-vezetője. Zenei ismeretterjesztő előadás-sorozatai népszerűek.

INFÓ

Bősze Ádám: Muzikális bestiák – Rémes könyv a zenéről Libri, 2024

„mezei” angyalokkal Dunát lehetne rekeszteni, ezért jó, hogy végre kapnak egy kis reflektort. Itt muszáj megjegyezni, hogy azért is volt hasznos a könyvvel való munka, mert egy csomó olyan zeneszerzőt ismertem meg, akiről előtte lövésem sem volt. Van egy Rued Langgaard nevű dán komponista, aki írt egy Antikrisztus című oratóriumot, ami egészen megdöbbentő. A könyv amúgy tele van QR-kódokkal, minden kapcsolódó muzsikát meg lehet hallgatni. Több minden kirajzolódtott a kötet összeállítása során, ami előttem addig nem volt világos; például az, hogy a XIX. század elején a horrorvilág, a gót világ nagyon megragadta a német költők és zenészek fantáziáját. Az is érdekes, mekkora szerepük volt a horror kialakulásában a természeti katasztrófáknak. Mary Shelley Frankensteinje is tulajdonképpen egy indonéziai vulkánkitörés kapcsán született.

Mit gondol, bővülni fog a közönsége a könyvek által?

Amikor megkaptam az első könyvfelkérést a kiadótól, azt kérdeztem, mi a jó a könyvírásban. Merthogy ez üzleti szempontból nem jó, az biztos. Azt válaszolták, higgyem el, óriási a marketingértéke, ha valakinek van egy könyve. De hogy a kérdésre válaszoljak: képtelenség nyomon követnem az olvasóközönség alakulását. Aminél le tudom mérni a változást, azok az előadásaim: ha egyszerre elkezdnek megjelenni olyan emberek, akiket nem ismerek korábbról, akkor

hallgatókat – igen, volt ilyen is –, addig ma már inkább olyan emberek jönnek oda, akik azt mondják, hogy „olvastuk a könyvét, várjuk a következőt”. Persze nem stadionnyi tömegekre kell gondolni, de kaptam visszajelzést, az eladási számok pedig tényleg jók. Nagyon tartottam attól, hogy azzal, hogy ha eljövök a rádiótól, kiesik alólam egy nagy médium, és mindez érezhető lesz az előadásaimon is: hogy esetleg oda jutok, hogy már csak három lelkes, idős hölgynek tartom őket. De szerencsére ez nem így lett, és nem is fenyeget ilyen veszély. Úgyhogy biztos, hogy változik a könyv által a közönség, megkockáztatom: bővül. De muszáj említenem a közösségi médiát is. Amióta nincs rádió, azóta sokkal tudatosabban vagyok ott jelen, tartom a kapcsolatot a közönséggel, elsősorban a Facebookon.

Elmondható, hogy van egy hűséges tábora, leginkább 45 év fölöttiek; de mi van a fiatalokkal? Érdekelheti őket a klasszikus zene?

Régóta foglalkoztat a kérdés, szerintem fontos bevonni őket. Ki is találtam egy projektet, az a neve, hogy Gyere velem hangversenyre! A lényege az, hogy a jelentkező középiskolásoknak maradandó opera- és hangversenyélményben lehessen részüik. A terv szerint a 2025–26-os évadban kiválasztok tíz hangversenyt szerte az országban, kettőt Budapesten, nyolcat nem a fővárosban, és ezekre a koncertekre veszek alkalmanként 20 darab jegyet. Ezt a 20 jegyet megpályázhhatja 20 kö-

zépiskolás. Nekik nem kell fizetni semmit. Ők azzal, ha elnyerik ezt a lehetőséget, a koncert napján délutántól az esemény végéig kapnak egy egész napos zenetörténeti programot. Lenne benne backstage-túra, beszélgetés az alkotókkal. Ezt az egészet közösségi finanszírozásban gondolom megvalósítani, kiderül majd, hogy találok-e támogatókat, eléri-e az emberek ingerküszöbét vagy sem. A projektre egyébként készsülők; mostanában azokban a városokban, ahova előadni megyek, fel szoktam ajánlani a helyi gimnáziumok számára, hogy tartok egy zeneórát. Nekem fontos a középiskolás korosztály, az egyetemisták nem érdekelnak, a kisiskolások meg pláne nem. Középiskolásként a legérzékenyebb az ember, ekkoriban alakul ki minden, ami később meghatározza a felnőttéletet, a tanulmányokat, kultúrafogyasztást, hobbit. Remélem, a projekttel fel tudom kelteni az érdeklődésüket; ennek is, a könyveknek is meg az előadásaimnak is összességében célja, hogy kicsit közelebb kerüljek a fiatalokhoz.

Ez a cél érvényesül a következő kötetben is? Már ha lesz következő...

Ha ez a második könyv is olyan jól működik, mint az első, akkor szerintem biztosan lesz. Nekem van rá tervem, és a kiadó is nyitott. A zeneszerzők öltözködéséhez való viszonyáról fog szólni, a címe ugyanaz lenne, mint az előadás-sorozatnak: Mozart bikiniben.

Mindig hangsúlyozza, hogy zenetörténeti bulvárral foglalkozik, és hogy ismeretterjesztő előadásai nem helyettesítik a művek tényleges befogadását. A tudományos szakma hogyan viszonyul önhöz?

Nem nagyon van kapcsolatom a zenetudósokkal, úgyhogy nem tudom. Nem írogatnak nekem, hogy „Ádám, ez borzalmas”, de azt sem mondják, hogy fantasztikus. Szerintem akkor akadnának ki a legjobban, ha elkezdenék valami olyan területen mozogni, amivel ők foglalkoznak. Mondjuk, ha írnék a következő témában Beethoven 7. szimfóniájának lassú tételében a domináns és szubdomináns akkordok egymáshoz való viszonya és azok koncerten való hangsúlyozása, különös tekintettel a 30-as évek Kolozsvár melletti pajtahangversenyének előadásaira, akkor biztosan felhördülnének. De nem teszek ilyet. Ők engem elkönyveltek zenetörténész vállalkozónak, nem érdeklek igazán őket. Egyébként lassan úgy is érzem magam, mint egy vállalkozó, a könyveléssel most már olyan sokat kell foglalkozzak. Ebben nekem igazán nehéz volt beletanulnom. Főként a szerzetesrendből való távozásom után éreztem magam teljesen elveszve a pénzügyekkel kapcsolatban. Egy zenetudós számára, aki a Zenetudományi Intézetben dolgozik, ez nincsen, nem kell azzal kínlódnia, hogy mennyi afát fizetett be. Nekem sajnos kell, de mindennek megvan az ára.

„Kitaláltam egy projektet, az a neve, hogy Gyere velem hangversenyre! A lényege az, hogy a jelentkező középiskolásoknak maradandó opera- és hangversenyélményben lehessen részüik.”

Méretes drón a láthatáron

Elkészült Kínában a legnagyobb utas-szállító drón, amelynek végsebessége 550 kilométer óránként, a hatótávolsága pedig 4000 kilométer. A fejlesztők azt állítják: a 6 tonnás Lanying R6000 drónt polgári célokra szánják, rakomány és utasok szállítására is alkalmas. INDEX

Védelem a méheknek

Nagy-Britanniában már szabadalmi oltalom alatt áll az a táplálékkiegészítő, amelyet a Rosariói Egyetem kutatócsoportja fejlesztett ki a beporzók idegrendszeri működését negatívan befolyásoló peszticidek ellen. A tudósok a rovarok immunrendszerét próbálják úgy stimulálni, hogy a beporzók szervezete építse fel a vegyszerek idegrendszeret károsító hatása elleni védelmét. QUBIT

Durván terjed a Dengue-láz

Idén eddig rekordszámú, 12,4 millió Dengue-lázás megbetegedést regisztráltak. Tavaly egész évben 6,5 millió eset volt. Ezek többsége Latin-Amerikában fordul elő, magas számot pedig Afrika és Délkelet-Ázsia egyes részein is jelentettek. A fertőzések azonban világszerte felbukkannak, beleértve a szárazföldi Európát is. GUARDIAN

Csak az tud adni, aki maga is kap

TÁMOGATÁS Mentálisan, fizikailag és anyagilag is óriási terhet jelent a tartósan beteg családtagok ápolása. Egy most elindult program hazai szervezetek tapasztalatára támaszkodva gyűjti össze mindazokat az információkat, amelyek segítséget nyújthatnak a segítőknak.

KUKLAI KATALIN

„Nem számítottam vidám statisztikákra, de igazság szerint engem is megdöbbentettek a kutatás eredményei. Volt, hogy még egyszer ellenőriztem a módszertant, hogy biztos lehessen abban, tényleg ilyen rossz a helyzet” – mondta lapunknak Deli Mónika szociológus. A Támaszadók Program elindítása előtt olyan emberek körében végeztek országos felmérést, akik beteg hozzátartozójukat ápolják otthon. A kutatók arra voltak kíváncsiak, milyen hatással van egy súlyosan és/vagy tartósan beteg, illetve fogyatékkal élő ember gondozása a hozzátartozókra. Az eredmény tulajdonképpen két szóban összefoglalható: megdöbbentő és szívszorító.

Mentálhigiénés szakemberekkel, pszichológusokkal beszélgetve gyakran elhangzik: a magyar lakosság mentális állapota rettenetes. Még azoké is, akiknek az élete „rendben van” (értsd: van munkájuk, otthonuk, megélhetésük). Mire számíthatnánk tehát olyan emberek esetében, akiknek az élete 180 fokban fordulatot vesz, amikor egy hozzátartozójukról kiderül: súlyos beteg, és onnantól kezdve az életük másról sem szól, mint a családtag gondozásáról? Hogy ez a probléma milyen széles kört érint, arról a szociológus elmondta: Magyarországon százezres nagyságrendben ápolják otthon valamelyik családtagjukat jellemzően nők. Természetesen a szélesebb családi, baráti kör még ennél is jóval nagyobb, és ezek az emberek gyakran nem kapnak megfelelő segítséget ahhoz, hogy képesek legyenek feldolgozni azt a helyzetet, amelybe kerültek.

A felmérés eredményeit ismertette hangsúlyozta: a gondozott családtag betegségével összefüggésben a tartós beteget segítő válaszadók 63 százalékának romlott az egészségi, 85 százalékának pedig az érzelmi állapota. A betegség a családi kasszákat sem kíméli: 59 százalék számolt be arról, hogy romlott az anyagi helyzete, 75 százalék pedig arról, hogy rosszabb lett az egész életminősége. Négy segítőből három gyakran vagy folyamatosan aggódik a szerette helyzete miatt, és ugyanennyien érzik magukat gyakran vagy folyamatosan kimerültnek. Az emberi kapcsolatokra is rányomja a bélyegét a tartós betegség: a hozzátartozók 37 százalékának romlott a kapcsolata az ápolásra szoruló családtagjával.

Arra is kíváncsiak voltak, hogy mi okozza a legnagyobb nehézséget a mindennapokban. Erre többféle választ is megjelölhettek a kitöltők, elsősorban többségben említették a tehetetlenség érzését (68 százalék), de 57 százalék a saját érzelmi, 53 százalék pedig a saját fizikai kimerültségét is kiemelte. A családtagok feléne a mindennapjait nehezíti meg a saját szorongásuk, a beteg depressziója, valamint az, hogy magányosnak, elszigeteltnek érzik magukat. A külső segítség hiányát 41 százalék emlí-

A 64 éves Schilling Magdolna a 41 éves, súlyosan, halmozottan fogyatékos fiát gondozza otthonában

tette, de az anyagi gondok is jelentős arányban jellemzők ebben a körben. Arra a kérdésre, hogy mi jelentene érdemi segítséget, a válaszok négy fő csoportba sorolhatók. Az első a lelki támogatás, a mentális tanácsadás, a pihenés lehetősége, legalább heti néhány órára felszabadulni a feladatok súlya alól. A második körben említették az anyagi biztonság megerősítését, a magasabb összegű ellátást. A harmadik csoportba került a felelősség megosztása, más emberek bevonása az ápolásba – akár több családtagé, akár hivatásos szakembereké (masszőr, gyógytornász, takarító). A segítség negyedik fő csoportja pedig az információellátás volt, egyrészt a

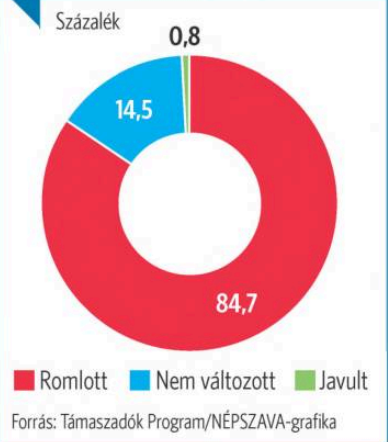
Magyarországon százezres nagyságrendben ápolják otthon valamelyik családtagjukat jellemzően nők.

betegségről, másrészt az ápolási módokról, valamint akár az intézeti elhelyezésről.

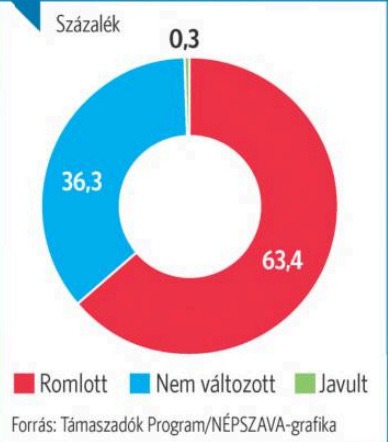
Annak érdekében, hogy a segítő családtagok életét könnyebbé tegyék, már tavaly elindult egy program, első körben a Magyar Sclerosis Multiplexes Betegekért Alapítvány végzett egy felmérést az SM által érintett betegek, illetve hozzátartozóik körében, majd kiadtak egy ápolást segítő könyvet, és tájékoztató eseményeket szerveztek. Akkor volt az igény a programjukra, hogy az alapítvány kezdeményezte: a hazai betegszervezetek, alapítványok fogjanak össze, indítsanak civil mozgalmat a tartósan beteg családtagokat segítő családtagokért, függetlenül attól, hogy konkrétan milyen betegségről van szó – hiszen a segítőik problémái nagyon hasonlóak. A Támaszadók Programhoz 14 szervezet csatlakozott, és október 21-én meghírdették a program elindulását.

„A tamaszadok.hu oldalon összegyűjtjük és közzé tesszük azokat az információkat, amelyek betegsegítéstől függetlenül segítséget nyújthatnak a hozzátartozóknak” – mondta B. Papp László egészségügyi szakújságíró, a program egyik alapítója. A weboldalon az érintettek olvashatnak az ápolási teendőkről, hozzájuthatnak lelki segítséghez, tájékoztatják őket a szociális segélyekhez való hozzáférés módjáról, de rövid riportfilmeket is megtekinthetnek, amelyekben érintettek mesélnek az életükről, a helyzetükről. A filmek rávilágítanak arra, hogy bár a súlyos betegség diagnózisa egyetlen embert sújt leginkább, ám valójában a környezetében sokan kapják meg vele együtt a betegség terhet. „Emellett szeretnénk felhívni a kormányzat figyelmét arra, mennyire fontos lenne az ápolási díjak emelése, a re-

Változott az ön lelki állapota rokona/ ismerőse betegsége miatt?

Változott az ön fizikai állapota rokona/ ismerőse betegsége miatt?

Mennyire jellemző, hogy kimerültnek érzi magát?

habilitációs lehetőségek szélesítése, a betegeket gondozó emberek körül a szociális háló erősítése.” A szakújságíró megemlítette azt is: valójában mindannyian tudunk tenni ezekért az emberekért, már azzal is, ha néha megkérdézzük tőlük: „Hogy vagy?” Szánjunk rá egy negyedórát, hívjuk fel azt az ismerősünket, rokonunkat, akiről tudjuk, hogy beteget gondoz, és hallgassuk meg a problémáit, ezzel máris könnyítünk a lelki terhein. Mindenki megérdemli a törődést és a figyelmet, nemcsak a betegek, hanem a segítőik is. Nekik is szükségük van feltöltődésre, de arra is, hogy ezért ne érezzenek bűntudatot. Hiszen csak úgy tudnak adni, ha ők is kapnak.

Mely szolgáltatásokat nem veszi igénybe, de szükség lenne rá?

Mi okoz önnek leginkább nehézséget hozzátartozója betegségével kapcsolatban?

LAPSZÉL

Dina Márton spanyol csapatban folytatja

A spanyol Euskaltel-Euskadi kerékpárcsapatban folytatja pályafutását Dina Márton. A prokontinentális szinten lévő klub közlése szerint a 28 éves magyar bringás a következő két évben őket erősíti. NÉPSZAVA

Németh Nándor lazábbra veszi az őszt

FOTÓ: MTI/KOVÁCS TAMÁS

A párizsi olimpián 100 méteres gyorsúszásban negyedik Németh Nándor „pihenősebbre” veszi a mostani őszt, ebben a fél évben csak napi egyszer úszik és kondizik. Emellett egy kisebb vállsérülés is hátráltatja. A nyáron a BVSC-től a Ferencvárosba szerződött úszó fő célja, hogy a négy év múlva Los Angelesben sorra kerülő ötkarikás játékokon felállhasson a dobogóra, amelytől idén egy századmásodperc választotta el. NÉPSZAVA

Pénzügyi válságban a Partizan Beograd

Ötvenöt-hatvanmillió euró közötti a szerb labdarúgó-bajnokságban szereplő Partizan Beograd adósságállománya. Ebben vannak közüzemi tartozások, játékosokkal szembeni elmaradások, jelentős adótartozás, illetve egyéb kifizetetlen számlák. A szerb klub kedden jelentette be, hogy Predrag Mijatovic és Danko Lazovic is helyet kap a vezetőségben, és megpróbálnak megoldást találni az anyagi nehézségekre. NÉPSZAVA

Bonucci a válogatottnál kapott munkát

FOTÓ: AFP/ALTAIR/ANADOLU

Leonardo Bonuccit az olasz U20-as labdarúgó-válogatott másodedzőjévé nevezték ki, ahol Bernardo Corradi munkáját fogja segíteni. A 37 éves egykori hátvéd 12 évet töltött a Juventusnál, de megfordult az Interben, az AC Milanban és az Union Berlinben is, mielőtt tavasszal a Ferencvároshoz került. A szezon végén visszavonult. Az olasz válogatottban 121-szer szerepelt, ezzel az örökös rangsorban a negyedik helyen áll. NÉPSZAVA

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

SZOLGÁLTATÁS

ÁCS, tetőfedő, bádigos munkát vállalunk. Garancia, számla, referencia. Hívjon bizalommal, 06-70/152-1968.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:

Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com, EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük, hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

Ancelotti: bátorotalanok voltunk

BAJNOKOK LIGÁJA A címvédő Real Madrid labdarúgócsapata kétgólos hátrányból fordítva 5-2-re nyert otthon a Borussia Dortmund ellen.

NÉPSZAVA

Négy hónappal a labdarúgó Bajnokok Ligája döntőjét követően ismét egymásnak feszülhetett a Real Madrid és a Borussia Dortmund. Az idei finálé „visszavágóján” a németek gyorsan berámoltak két gólt, Carlo Ancelotti együttese azonban a 60. perctől követően öt alkalommal válaszolt. „Túl bátorotalanok voltunk és hiányzott az intenzitás az első játékrészben. Megőriztük a nyugalunkat, változtattunk a játékszereken, és intenzívebbek voltunk a szünet után. Megbeszéltük, hogy párharckokat kell nyernünk és azok után hogyan kell felépíteni a játékunkat, illetve hogy nem szabad olyan félősnékné lennünk, mint az első félidőben voltunk” – elemzte együttese játékát Ancelotti, aki nem győzte méltatni a három gólt szerző Vinícius Jr.-t.

„Ritkán látni így játszani játékost, ahogy ő tette a második félidőben. És nemcsak a góljai miatt, hanem a karaktere miatt is mondom ezt. Rendkívüli volt” – szögezte le az olasz tréner, aki szinte biztos benne, hogy brazil játékosa jövő hétfőn megkapja majd az Aranylabdát. A csapat másik brazil klasszisa ellenben medencecsont-sérülést szenvedett, emiatt ki kell hagynia a Barcelona elleni szombati El Clásicót.

„Ritkán látni így játszani játékost, ahogy ő tette a második félidőben.”

A másik spanyol érdekeltsgű mérkőzésen a Girona története első BL-győzelmét aratta, mivel 2-0-ra legyőzte a Slovan Bratislavát. A hazaiak keretében először kapott helyet ebben a szezonban Yaakobishvili Antal, aki a kispadról nézte végig az összecsapást. A játéknappal meglepetését a Stuttgart szolgáltatta, amely El Bilal Toure 92. percben szerzett góljával nyert a Juventus otthonában. Megőrizte százszázalékos mérlegét az újoncok összecsapásán a Bolognát legyőző Aston Villa, amely így a BL történetének hatodik csapata, amely első három mérkőzését megnyerte a sorozatban.

Rüdiger fejese is kellett a Real Madrid gólzáporos sikeréhez

FOTÓ: AP/THOMAS COEX

Pályázat a 2027-es Bajnokok Ligája-döntőért

Azerbajdzsán és Spanyolország jelezte érdeklődését az európai szövetség (UEFA) felé, hogy megrendezné a labdarúgó Bajnokok Ligája 2027-es, Milánótól elvett döntőjét. A végleges kandidálásokat március 19-ig kell benyújtani, a döntést pedig májusban hozza meg az UEFA.

A szervezet május 22-én határozott arról, hogy a 2026-os finálénak Budapest ad otthont, a 2027-es dön-

tővel kapcsolatban pedig jelezte, hogy az északolasz városnak szánja, ám döntést csak szeptemberben hoz róla a San Siro átépítése miatt. Mivel azonban semmilyen konkrétumot nem lehetett megtudni a milánói létesítmény tervezett fejjújtásáról, egy hónapja elvette a lehetőséget az olaszoktól. Az UEFA azt is közölte, hogy Varsó, Barcelona, Bazel és Cardiff révén négy jelentkező van a 2027-es női BL-döntő rendezésére.

Újra célba veszi a Ferencváros a pontszerzést

EURÓPA-LIGA A Ferencváros csütörtökön (tv: M4 Sport, 18.45) abban a reményben fogadja a Nice-t a labdarúgó Európa-liga alapszakaszának harmadik fordulójában, hogy megszerzi első pontját, jobb esetben akár pontjait.

A magyar bajnoknak égető szüksége van erre ahhoz, hogy teljesítse a célként kitűzött továbbjutást, mivel az első két fordulóban egyaránt 2-1-re kikapott a belga RSC Anderlecht vendégeként és hazai pályán az angol Tottenham Hotspurtól. Az sem utolsó szempont, hogy a zöld-fehérek tulajdonképpen közvetlen riválissal találkoznak, mivel a francia csapat szintén nyeretlen a második számú európai kupasorozatban.

A Ferencváros jó hangulatban várhatja a fontos összecsapást, mert vasárnap úgy is 2-0-ra legyőzte a Fehérvárt, hogy félórát emberhátrányban futballozott. Az

FOTÓ: MTI/KOVÁCS TAMÁS

is biztató, hogy továbbra is ontja a gólokat a klub friss igazolása, Saldanha, aki eddigi hét meccsén nyolcszor volt eredményes. Az FTC így annak ellenére vezet a magyar bajnokságot, hogy kevesebb találkoztól játszott riválisainál.

Ezzel szemben a Nice immár egy hónapja nyeretlen. A nizai gárdának elsősorban a gólszerzéssel gyűlik meg a baja, ugyanis a szeptember 20-án aratott bajnoki sikerét vetően lejátszott öt meccsen egyszer tudott egynél többször betalálni, így egy vereség mellett négyszer döntetlent ért el. A francia bajnokságban

nyolcadik Nice az El-ben 1-1-es döntetlennel rajtolt a spanyol Real Sociedad ellen, majd 4-1-re kikapott az olasz Lazio otthonában, így egy pontjával éppen a Ferencvárost megelőzve 30. az El tabelláján.

A Ferencváros mindössze másodjára találkozik francia klubbal, az első alkalomról jó emléket őriz, mivel két éve az El csoportkörében előbb idegenben 1-0-ra verte az AS Monacót, majd hazai pályán 1-1-es döntetlent játszott vele. A Nice először találkozik magyar csapattal.

A második számú európai kupasorozatban a nyolcfordulós alapszakasz első nyolc helyezettje közvetlenül a nyolcaddöntőbe jut, a 9-24. helyezettek pedig oda-visszavágós párharcban küzdenek majd meg a 16 közé jutásért. Az utolsó 12 együttes kiesik. A Ferencváros jelenleg a 31. helyen áll.

MTI

Vinícius Jr. háromszor vette be a Dortmund kapuját

BL-alapszakasz, 3. forduló

Kedd:

Real Madrid–Dortmund 5-2
Paris Saint-Germain–PSV 1-1
Juventus–Stuttgart 0-1
Arsenal–Sahtar Donyeck 1-0
Aston Villa–Bologna 2-0
Girona–Slovan Bratislava 2-0
Sturm Graz–Sporting Lisboa 0-2
AC Milan–Club Brugge 3-1
AS Monaco–Crvena zvezda 5-1

Szerda:

Atalanta–Celtic Glasgow 0-0
Brest–Bayer Leverkusen 1-1
A további hét mérkőzés lapzártánk után ért véget.

Az angol együttesek ismét eredményes napot zártak, ugyanis az Arsenal egy öngólnak köszönhetően 1-0-ra múlta felül a Sahtar Donyecket. „Lehet, hogy kicsit fáradtabbak voltunk a megszokottnál, nehéz meccseken vagyunk túl. Nem könnyítette meg a helyzetünket, hogy az előző meccsünkön egy órán át játszottunk emberhátrányban” – értékelt Mikel Arteta, az Arsenal mestere.

A Milanban Francesco Camarda 16 évesen és 226 napon a klub történetének legfiatalabb játékosaként lépett pályára a BL-ben, ráadásul olasz rekorderré is előlépett. A tinédzser a 87. percben gólt is fejt, és közel 60 ezer ember skandálta a nevét, de a játékvezető a VAR-vizsgálat után les miatt érvénytelenítette a találatot, pedig ő lett volna a sorozat történetének legfiatalabb gólszerzője is. Az olasz együttes ennek ellenére 3-1-re győzött a Club Brugge ellen. A Monaco a duplázó japán Minamino Takumi vezetésével 5-1-re nyert otthon a Crvena zvezda ellen. A hercegségbeli gárda 2004 decembere óta először szerzett öt gólt egy BL-meccsen, akkor a Deportivo La Coruna vendégeként 5-0-ra diadalmaskodott.

Családi kör Los Angelesben

REKORD Történelmet írt LeBron és Bronny James, miután a profi kosárlabdliga veretes históriájában először fordult elő, hogy apa és fia egy csapatban pattogatott egy NBA-meccsen.

VINCZE ATTILA

Összesen 2 perc és 41 másodpercig tartott. De minden valószínűség szerint életünk végéig emlékezni fogunk rá, és azok is, akik előben látták. A Los Angeles-i Crypto.com Arena (korábban: Staples Center) 20 ezer nézője egyszerre állt fel és vette kezébe a videófélvételre állított telefont, hogy megörökítse a történelmi, alighanem megismételhetetlen pillanatot, amikor apa és fia együtt, egy csapatban lép pályára egy NBA-meccsen.

LeBron Jamesnek ez a 22. szezonja a ligában, rajta kívül illyesmivel egyedül a szintúgy sportági legenda, Vince Carter büszkélkedhet. A szituáció és a körülmények a létező legideálisabbak, szinte tökéletesek voltak: a Lakers 52-35-re vezetett a Minnesota Timberwolves ellen, s az első félidőből négy perc volt hátra, amikor a fiú és apa felállt a kispadról, és játékra jelentkezett (a papa kezdett, de időközben lecserélte a vezetőedző), és a 39 éves LeBron és 20 éves fia, Bronny is pályára lépett – na, ekkor állt fel egyszerre húsz-ezer ember a székéből.

Ilyen előzmények után nem kellett erőltetni a dolgot, pláne, hogy az ifjú Bronny a 2024-es NBA draft 55. választottja volt, és úgy sem volt kínos, hogy nem az első játékos volt a padról. És a következő időkéres után, vagyis 2 perc és 41 másodperc

FOTÓ: AFP/FREDERIC J. BROWN

Néhány percig együtt lehetett a pályán LeBron és Bronny James

után lehozta őt a mester, és a második félidőben sem tért már vissza. Ezalatt Bronny a papától kapott keresztpasszból kihagyott egy hárompontost – ha az a labda bepattan, az aréna felrobbant volna. Ehelyett a közönség kollektív sóhajtott nyugtázta, hogy egyszerre minden csoda még az Angyalok Városában sem jöhet össze.

Ahogy az NBA szakírója tudósításában megjegyezte, bármi történik ezután, igazából nincs jelentősége, Bronny távozhat és mehet a G-ligába, de maradhat is tartalék-ként a Lakers bő keretében, és ha ennél többre nem viszi, ezek már másodlagos jelentőségűek: a történelmi célt elérte, „minden más mellékes”.

Az első apa-fia tandem

A meccs előtt idősebb Ken Griffey és ifjabb Ken Griffey együtt pózoltak egy közös fotón LeBronnal és Bronnyval. Griffeyék voltak a baseball első apa-fia tandemje, a Seattle Marinersnél 1990 augusztusában. „Más volt a helyzet velem, mint LeBronnal – mondta idősebb Griffey. – A Seattle megpróbált szabadulni tőlem, de nem tudott. Már 18 éve voltam a ligában. A fiam pedig rekordokat döntött a tavaszi edzésen, így mi lettünk sportágunk első apa és fia párosa egy csapatban tétmeccsen. Nem gondoltam volna, hogy ez ilyen gyorsan megismétlődik.”

„Ma egyszerűen minden egyszerű volt” – kommentálta a kivételes napot az NBA honlapján LeBron. „Láttam a lányomat (10 éves), mielőtt iskolába ment, és láttam a fiamat a munkahelyén.” És még nyertek is a nyitófordulóban: Los Angeles Lakers–Minnesota Timberwolves 110-103.

Az általános felfogás szerint LeBron James nagyon megérdemelte ezt a napot, mert eléggé tisztelte a játékot ahhoz, hogy makulátlan formában maradjon, így nem kegyelemből, hírneve és 22 éven átívelő mesés karrierje okán, sajnálatból érte el. Évtizedeken át kivételesen magas szinten teljesített, és rettenetesen hosszú ideig kitarított a ligában, miközben fiát is felkészítette erre a pillanatra. És akár az sem lehetetlen, hogy lesz még folytatás.

„Láttam a lányomat (10 éves), mielőtt iskolába ment, és láttam a fiamat a munkahelyén.”

Véget ért Thiem pályafutása

TENISZ Véget ért a pályafutása Dominic Thiemnek, az osztrákok US Open-győztes teniszezőjének. A világranglistán korábban a harmadik helyen is megfordult játékos már korábban jelezte, hogy hazai közönség előtt, a bécsi viadalon fejezi be karrierjét. Ez kedden történt meg, amikor az osztrák fővárosban zajló kemény pályás viadal első fordulójában 7:6 (8-6), 6:2-re kapott ki az olasz Luciano Dardertől.

Pályafutása csúcspontjaként Thiem 2020-ban megnyerte a US Opent, ezenkívül három további Grand Slamet játszott döntőt, 2018-ban és 2019-ben a párizsi Roland Garroson, 2020-ban pedig az

Australian Openen. A 31 éves játékos – aki hosszú csuklósérüléséből már nem tudott százszázalékos állapotban visszatérni – pályafutása során 17 ATP-tornán diadalmaskodott.

Az 500-as kategóriájú bécsi torna főtábláján szereplő mindkét magyar ugyancsak az első fordulóban búcsúzott. A világranglistán 56. Marozsán Fábian szerdán két szettben (7:6, 6:1) vereséget szenvedett a cseh Tomas Machactól (26.). A korábban a selejtezőben két forduló meggyerő Fucsovics Márton (88.) két játszmában (7:5, 6:4) kapott ki az olasz Matteo Berrettinától (41.).

NÉPSZAVA

Thiem 31 évesen döntött úgy, hogy elbúcsúzik a profi tenisztől

FOTÓ: AFP/GEORG HOCHMUTH

Megvan az új főtítkár

A Magyar Tenisz Szövetség elnökségének döntése értelmében november 1-től az egykori válogatott teniszező, Schmitt Petra lesz a szervezet főtítkára.

Párosban szép az élet

Bondár Anna és a belga Kimberley Zimmermann párosa elődöntőbe jutott a 267 ezer dollár (98,8 millió forint) összdíjazású kantoni kemény pályás női tenisztornán. Stollár Fanny és a lengyel Katarzyna Piter párosa ugyanott csütörtökön lép pályára a négy közé kerülésért.

ŐSZI SZÜNET
A DRÁVA HOTEL**-BEN**
Foglaljon még ma: www.dravahotel.hu

Négycsillagos pihenés | Csendes, nyugodt környezet
Bőséges félpanziós lakoma | Dráva wellness
Gyerekbarát szolgáltatások | Kisállat-simogató és játszótér | Garantált családi élmény

Dráva Hotel Thermal Resort****

7815 Harkány, Bartók Béla u. 1. Telefon: +36 72 / 580 980

E-mail: reservation@dravahotel.hu

facebook. Dravahotel Thermal Resort Harkány**** Instagram. drava_hotel

www.dravahotel.hu

Jobb, mint otthon!

Az űrhajós Pradát visel

A Prada és az Axiom Space magánűrcég Milánóban, a Nemzetközi Űrhajózási Kongresszuson bemutatta azt az űrruhát, amit az Artemis III küldetés űrhajósai viselnek majd a Holdon. Az uniszex ruha egyetlen méretben készül. A Prada tudása a textilekről és a varrásról nagyban hozzájárult a sikeres tervezéshez, készítéshez. CNN

A Dunába gurult egy autó

Egyelőre tisztázatlan okból a Dunába hajtott egy idős sofőr a szentendrei révnél. A szemtanúk beszámolója szerint az autó hamar elmerült, a bűvárok már csak a holttestet tudták a felszínre hozni. Lehetséges, hogy a jármű vezetője rosszul lett, vagy a kompra várva nem húzta be a kéziféket. NÉPSZAVA

Búcsúölelés maximum 3 percben

Az új-zélandi Dunedin nemzetközi repülőtere háromperces korlátozást vezetett be az ölekezésre a biztonság javítása és a forgalom folyamatossága érdekében. A repülőtér felállított tábla figyelmeztet: „Maximális ölelési idő 3 perc. Hosszabb búcsúhoz kérjük, használja a parkolót.” Azt ígéri, nem lesz külön ölekezési rendőrség. GUARDIAN

Megalapították a Fahidi Éva-díjat

PÉLDAMUTATÁS A tavaly elhunyt holokauszt-túlélő emlékére hozott létre elismerést egykori élettársa, Andrási Andor és Fischer Ádám Kossuth-díjas karmester. Céljuk, hogy továbbvigyék Éva életének fő üzenetét: a gyűlölet elleni fellépést.

NÉPSZAVA

Fahidi Éva születésének 99. évfordulóján – 2024. október 22-én – megalapították a róla elnevezett díjat. Az elismerést minden évben ezen a napon vehetik majd át azok, akik azért dolgoznak, hogy az új generációk egy olyan világban éljenek, ahol sokkal kevesebb a gyűlölködés és sokkal több az elfogadás. Az alapítók: Fischer Ádám nemzetközi hírű karmester és Andrási Andor, Éva társa, a Sztihlo Alapítvány alapítója. A Bálint Házban tartott rendezvényen bemutatták a díjat, Weisz Anikó szobrának másolatát, ami Fahidi Évát és egykori lágértársát, Weisz Anikót ábrázolja.

A díjra magánszemély és szervezet is jelölhető. Azoknak szánják az elismerést, akik sokat tesznek a gyűlöletbeszéd, a diszkrimináció ellen, az elfogadásért, a szolidaritásért, és mindezt a fiatalok körében népszerűsítik. A tervek szerint egy kilencfős grémium dönt majd a hozzájuk érkező, egy-két oldalnyi indoklást is tartalmazó, lehetőleg magyar, angol vagy német nyelvű írás alapján. (Az ajánlásokat június 30-ig várják a info@fahidieva.hu címre.) A névsor még nem teljes, eleinte Fischer Ádám és Andrási Andor is a tagja lesz. Az első díjátadóra Fahidi Éva 100. születésnapján kerül sor. A rugalmasság jegyében akár két vagy három díjazott sem kizárt.

„Meghatott a gyönyörűséges

A bejelentést követően egy rövid filmösszeállítással emlékeztek a díj névadójáról. A fotón középen az elismeréssel járó szobor

ÜZENET

FISCHER ÁDÁM

„Nem gondoltuk, hogy életének fő üzenete – a gyűlöletet le kell győzni, a kirekesztés helyett elfogadás és párbeszéd kell – ennyire aktuális lesz világszerte”

FOTÓ: HUSZÁR DAVID

A túlélő

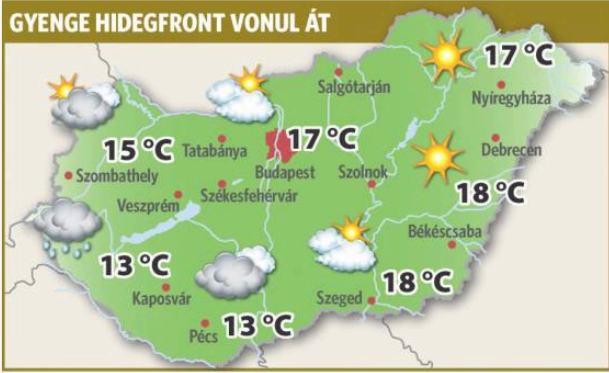
Fahidi Éva (1925–2023) holokauszt-túlélő, író és színésznő. A családját Auschwitzban végezték ki, rokonságának 49 tagját gyilkolták meg a holokauszt során. Fahidi Évát 1944. augusztus 13-án a buchenwaldi koncentrációs táborhoz tartozó allendorfi Münchmühle táborba szállították, ahol a robbanóanyaggyárban kellett dolgoznia. Amikor 1945-ben véget ért a világháború, Fahidinek éppen egy halálmenetből sikerült megszöknie. Évtizedekig nem beszélt az átélt tragédiáiról, majd egy stadallendorfi rendezvény hatására megírta élete történetét, A dolgok lelke című kötetben. Második könyvének címe: A szerelem alanya és tárgya. 2015-ben Szabó Réka rendező felkérésére főszerepet vállalt a Tünet Együttes Sóvirág – avagy A létezés eufóriája című modern táncprodukciójában. A darab születéséről dokumentumfilm is készült.

ÉRDEM

ANDRÁSI ANDOR

„A díjra az lehet érdemes, aki a gyűlölet, a kirekesztés elleni harc terén a legtöbbet tette”

Boldog névnapot, Salamon!

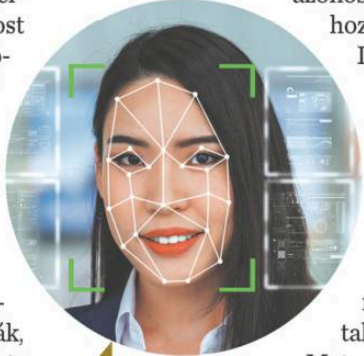
A Salamon héber eredetű férfinév, jelentése: békés, szelíd.

KENŐ

Oktober 22., kedd	Oktober 23., szerda
3 10 12 20 25	6 10 11 17 21
31 32 34 38 40	22 34 37 40 42
44 48 50 53 54	46 49 50 52 53
57 59 62 65 78	60 65 70 78 80

Újra bevezeti az arcfelismerő funkciót a Meta

RÉGI-ÚJ FUNKCIÓ Három évvel azután, hogy a Meta törölte az arcfelismerő funkciót a Facebookról, most újra bevezetik a technológiát a közösségimédia-felületeikre, hogy ezzel gátat szabjanak a hírességek arcát jogtalanul felhasználó átveréseknek – írja az index.hu. „A csalók gyakran próbálják meg közszereplők, például tartalomkészítők vagy hírességek képeit felhasználni arra, hogy az embereket olyan hirdetésekkel csalogassák, amelyek átverős weboldalakra vezetnek, ahol személyes adatok megosztására vagy pénzküldésre kéri őket” – magyarázta a Meta bejegyzésében. Törölni fogják a hirdetésekben szereplő, egyszerű összehasonlításhoz szükséges adatokat, függetlenül attól, hogy a rendszer talál-e egyezést. A Meta az arcfelismerő technológia egy olyan funkcióját is teszteli, amellyel

A Meta most teszteli a videószelfit, amivel az emberek igazolni tudják személyazonosságukat

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

az emberek ellenőrizhetik személyazonosságukat, s visszanyerhetik hozzáféréstüket a Facebook- és Instagram-fiókokhoz, ha elfelejtették jelszavukat, elvesztették készüléküket, vagy ha rászédtek őket, hogy jelszavukat egy csalónak adják meg. Jelenleg a hozzáférés visszaszerzéséhez igazolni kell a személyazonosságot egy hivatalos okmány feltöltésével. A Meta most teszteli a videószelfit, amivel az emberek igazolni tudják személyazonosságukat. A feltöltött videó szelfiket titkosítják és biztonságosan tárolják, és soha nem jelennek meg semmilyen Meta-plafonon. A videót a Meta azonnal törölni is fogja, amint a felhasználó személyazonosságának ellenőrzése megtörtént.

NÉPSZAVA

Mérgezés a McDonald'snál

USA Egy ember meghalt és több tucatnyian megbetegedtek a McDonald's hamburgereivel összefüggésbe hozható E. coli-fertőzésben az Amerikai Egyesült Államok tíz tagállamában. A leg súlyosabb a helyzet Coloradóban, ahol 26 ember betegedett meg az Amerikai Járványügyi Központ (CDC) tájékoztatása alapján. A hivatal szerint összesen legalább 49 fertőzést jelentettek. A legtöbb érintett az Európában McRoyal-ként ismert hamburgert fogyasztotta. Az előzetes információk szerint a szendvicsekben lévő hagyma lehet a fertőzés forrása. A gyorsétteremlánc ideiglenesen kivonta a felhasználott hozzávalók közül a darabolt hagymát, és az érintett államokban levette menüjéről az érintett hamburgert.

NÉPSZAVA

4 OLDALAS

MELLÉKLET A MAI LAPSZÁMUNKBAN

AJÁNLÓ

Kevesebb lett az állami nyelvvizsga

Mélypontra süllyedt a nyelvvizsgázók száma. Az Oktatási Hivatal adatai szerint 2024 első fél évében 38,9 ezren jelentkeztek vizsgára, ami több mint 5 ezerrel kevesebb, mint 2023 azonos időszakában volt. A csökkenés még drámaibb a 2022-es adatokhoz viszonyítva.

4. oldal

Alekszej Navalnij tudta, hogy megölik

Hazafi címmel egyszerre 36 országban adták ki a szibériai börtönében nyolc hónapja meghalt orosz ellenzéki politikus, Alekszej Navalnij visszaemlékezéseit és naplóbejegyzéseit. Özvegye azt nyilatkozta, szeretné, ha férje gyilkosa, Vlagyimir Putyin börtönben végeznék.

7. oldal

Barátok, családtagok, szeretők

Frida Kahlo évtizedekre elrejtett fotógyűjteményének több mint kétszáz, korábban nem publikált darabját nézhetjük meg a Mai Manó Házban. A képek a mexikói festő magánéletébe, baráti és családi kapcsolataiba is betekintést engednek.

11. oldal

Visszafogott elnöki szerep

NER Csak honvédségi gépet használ Sulyok Tamás államfő, ha repülnie kell – tudta meg a Népszava. Lecsavarták a Sándor-palota Tourst.

FOTÓ: SÚLYOK TAMÁS FACEBOOK-OLDALA

ZOLTAI ÁKOS

Összesen 10 alkalommal járt külföldön Sulyok Tamás államfő március 10-i beiktatása óta, azaz bő hét hónap alatt – tudta meg a Népszava a Sándor-palotától. Ez meglehetősen visszafogott külföldi szerepvállalásnak tűnik, főleg, ha összevetjük elődje, a lemondott Novák Katalin diplomáciai alakításaival. A kegyelmi botrányba belebukó államfő ugyanis az első hat hónapjában

Leginkább itt-hon ült, de az olimpiára Párizsba utazott az államfő és felesége

– korábbi gyűjtésünk szerint – 21 alkalommal járt külföldön, ennyi idő alatt összesen több mint egy hónapot töltött az országon kívül. Egy dologban azonban biztosan hasonlít Novákra Sulyok: ahogy elődje is előszeretettel repült „nem kormányzati”, honvédségi repülővel, úgy az Alkotmánybíróság (AB) volt elnöke is ezt részesíti előnyben. Sőt: összesen nyolc alkalommal használt repülőt, minden hivatalos utazásánál honvédségi gépet vett igénybe –

„Kényszerhelyzetben »kapták elő«, anélkül, hogy megvizsgálták volna az alkalmasságát.”

tudta meg a Népszava. Balázs Péter volt külügyminiszter lapunknak azt mondta, számára is szembe tűnő, hogy Sulyok alig szerepel külföldön. „Ebben közrejátszanak az adottságai, a köztársasági elnök nem rendelkezett közéleti és nemzetközi háttérrel sem. Egy kényszerhelyzetben »kapták elő«, anélkül, hogy közelebbről megvizsgálták volna az alkalmasságát” – mondta a Népszavának Balázs Péter.

ÍRÁSUNK A 3. OLDALON

Rávetődnek a főváros pénzére

FORRÁS A kormánynak, illetve a kerületeknek csatornázná át a fővárosi Fidesz-frakció olyan uniós pénzeket, amelyeket eredetileg Budapestnek ígértek. Kukába dobnák a pénz lehívásához szükséges programokat is – derül ki a jövő heti közgyűlésre benyújtott indítványokból.

Budapest több, lakhatást célzó programra nyert csaknem 20 milliárd forintos forrást, igaz, ehhez még nem jutott hozzá. Böröcz László I. kerületi polgármester most azt javasolja, hogy a közgyűlés utasítsa

Harapófogó. Vitézy Dávid és a Fidesz együtt akarja leállítani a Rimaszombati úti kollégium értékesítését

FOTÓ: PAVEL BOGOLÉPOV

a főpolgármestert: kérje a kormánytól, hogy a TOP Plusz források klímaadaptációs pályázatát zárja le, s a forrásokat a kerületi önkormányzatoknak tegye elérhetővé. Szentkirályi Alexandra frakcióvezető szerint Karácsonynak kezdeményeznie kellene, hogy a Fővárosi Lakásügynökség helyett kollégiumi férőhelyekre és megfizethető szolgálati lakásokra lehessen a pénzt felhasználni. A Fidesz javaslataihoz több ponton kapcsolódna Vitézy Dávid felvetései is.

RÉSZLETEK AZ 5. OLDALON

Brüsszeli és budapesti csaták

ÜNNEP UTÁN Lehet, hogy egy lengyel szocialista uniós képviselőre bízzák Magyar Péter mentelmi ügyét – értesült a Népszava. Leghamarabb tavasszal lehet döntés. Mint megírtuk, Pólt Péter legfőbb ügyész szeptember végén kezdeményezte, hogy az Európai Parlament függesztesse fel Magyar Péter mentelmi jogát, miután lopás miatt eljárás indult ellene. Közben a világsajtóban is téma volt a fővárosi, 1956-os megemlékezés: a francia Le Monde szerint az „utcai csatát” egyértelműen az ellenzék nyerte. Vasali Zoltán politikai elemző szerint a kormányfő szokásához híven ellentámadásba váltott.

REFLEKTOR A 2. OLDALON

FOTÓ: CSOMOR ADÁM

A Tisza Párt elnökének mentelmi jogára csak tavasszal kerül sor

Exportáljuk az importgázt

BIZNISZ Magyarország ez év augusztusáig 1,7 milliárd köbméter földgázt értékesített határainkon kívülre – számítottuk ki az Eurostat adatai alapján. Ez kétharmaddal haladja meg a múlt év azonos időszakának szintjét. A jelenség erősíti azokat a sejtetéseket, miszerint a zuhanó hazai kereslet ellenére folyamatosan növelt orosz beszerzés többletét külföldön adjuk el. A nagy kép ugyanakkor ennél jóval színebb. A továbbadott mennyiség évtizedes távlatokban messzemenőleg

A zuhanó hazai kereslet ellenére növelt orosz beszerzés többletét külföldön adjuk el.

nem számít csúcshoz: 2019-ben például 5,9 milliárd köbméteren állt az első nyolchavi érték. Felmérésünk tanúsága szerint a magyar gázkivitel 2007 környékén kezdett bimbózni, kísérletnek minősíthető, évi néhány tízmillió köbméterrel.

FOLYTATÁS A 6. OLDALON

Vizsgáztatják a gyengén muzsikáló iskolákat

OKTATÁS Eddig 120 köznevelési intézményben volt átfogó, komplex ellenőrzés, ez év októberében és novemberében pedig további 25 intézmény komplex vizsgálata valósul meg – tudta meg a Népszava. A legtöbb esetben a gyenge kompetenciamérési eredmények, illetve a magas lemorzsolódási arányok miatt vizsgáldottak az Oktatási Hivatal (OH) szakértői. A Népszava legutóbb tavaly októberben számolt

be az ellenőrzésekről, akkor még „csak” 68 köznevelési intézmény átfogó vizsgálatára került sor. Az OH közlése szerint a kompetenciamérési eredmények miatt eddig 82 esetben, a tanulói lemorzsolódás miatt 77 esetben, az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés kapcsán készített fejlesztési vagy intézkedési terv hiánya miatt 41 esetben indult ellenőrzés.

RÉSZLETEK A 4. OLDALON

Aligha lesz tavasz előtt döntés

VÁDAK Meglehet, hogy szocialista uniós képviselőre bízzák a Tisza Párt elnökének mentelmi ügyét – értesült lapunk.

HALMAI KATALIN
BRÜSSZEL

Leghamarabb a jövő év első negyedében dönthet az Európai Parlament (EP) plenáris ülése a Magyar Péter mentelmi jogának felfüggesztésére vonatkozó legfőbb ügyészi indítványról. Lapunk információi szerint az EP jogi bizottsága előtt fekvő dosszié felelőseit november közepén vagy december elején fogják megnevezni a szaktestületben képviselt politikai pártok szóvivői. Nem biztos, de nagy esély van rá, hogy az előadó a szocialista frakcióhoz tartozó lengyel EP-képviselő, Krzysztof Śmiszek lesz.

Polt Péter legfőbb ügyész szeptember végén kezdeményezte, hogy az EP függessze fel Magyar Péter mentelmi jogát, miután lopás miatt eljárás indult ellene. A vádak szerint a politikus elvette és a Dunába dobta egy ember telefonját, aki levideózta őt és társait, amint szórakoztak az Ötkert nevű budapesti klubban.

Roberta Metsola EP-elnök október 10-én jelentette be, hogy a képviselő-testület jogi bizottsága elé utalta a Magyar mentelmi jogának a felfüggesztésére vonatkozó kérelmet. A frakcióknak a szaktestület-

ben ülő szóvivői várhatóan november 18-án vagy egy-két héttel később nevezik meg azt az EP-képviselőt, aki a kérvényre adott parlamenti ajánlást dolgozza majd ki. A szabályok szerint egy-egy mentelmi ügy előadóját, vagyis jelentéstevőjét a pártcsoportok rotációs rendszerben választják ki, de a megbízott nem lehet ugyanannak a frakciónak a tagjából, mint az a képviselő, akinek a mentelmi ügyét tárgyalják. Magyar Péter esetében tehát nem lehet magyar és nem tartozhat az Európai Néppárthoz (EPP), amelyben a politikus helyet foglal.

Mivel a rotációs rendszerben most az EPP mentelmi jogban jártas állandó jelentéstevője következne, de az előírások miatt nem vállalhatja el a Tisza Párt elnökének az ügyét, így nagy valószínűséggel a sorrendben utána következő politikai csoport, a Szocialisták és Demokraták adhatják az előadót a lengyel Új Baloldalhoz tartozó és jogi végzettségű Krzysztof Śmiszek személyében.

A szabályok szerint a mentelmi jogra vonatkozó kérelem vizsgálatával megbízott EP-képviselő először ismerteti az ügyet a jogi bizottságban, ahol szükség esetén meg-

Elöl a kormányfő beszél, hátul a kihívója mosolyog

hallgatják az érintett politikust, és begyűjtik, lefordítatják a szükséges dokumentumokat. Ezután az előadó elkészíti a jelentését, amelyben javasolja a mentelmi jog felfüggesztését vagy fenntartását. A végig zárt ajtók mögött zajló eljárás végén a szaktestület szavaz az ajánlást tartalmazó állásfoglalásról, melynek jóváhagyásához a jelen lévő képviselők többsége kell. Ezután kerül a szöveg a parlament plenáris ülése elé, ahol szintén egyszerű többségnek kell megerősítenie vagy elutasítania, bár ez utóbbira alig van példa. Mindez hónapokat vesz igénybe, vagyis Magyar Péter ügyében tavasz előtt aligha születethet parlamenti döntés.

A Tisza Párt elnöke már többször kijelentette, hogy lemond a mentelmi jogáról, ha az Orbán-kormány úgy dönt, hogy Magyarország csatlakozik az Európai Ügyészséghez. Mivel erre nincs esély a közeljövőben, ezért meg kell várnia, míg az EP határoz: felfüggeszti vagy fenntartja a mentelmi jogát.

„Az ellenzék nyerte a mozgósítást”

A német médiumok elsősorban azt emelték ki Orbán Viktor október 23-án elhangzott beszédéből, hogy a magyar miniszterelnök elenállásra szólított fel az Európai Unióval szemben. A Tagesschau honlapja közölte: Orbán szerint az EU „megpróbálja megdönteni a kormányt”, a magyar kormányfő azonban nem árulta el, mire alapozza a vádjait. A Tagesschau emlékeztetett arra: a magyar miniszterelnök többször is összetűzésbe került uniós partnereivel olyan kérdésekben, mint a jogállamiság, a migráció és az emberi jogok. Ukrajna támogatása az orosz támadó csapatok elleni védekező harcban szintén vita tárgyát képezi.

A Politico szintén Orbánnak azt a gondolatát emeli ki, amely szerint Brüsszel „bábkormányt” akar létrehozni Magyarországon. A Politico megjegyzi: Orbán illiberális uralma alatt Magyarország egyre inkább szövetségeivel, a NATO-val és az EU-val szemben pozicionálja magát, és meggyőztette a nyugati erőfeszítéseket, hogy szankcionálják Oroszországot a 2022-es ukrajnai invázió miatt, vagy támogassák Kijevet. „Az 1956. október 23-án kezdődött budapesti felkelést végül a Vörös Hadsereg leverte; Orbán arra használta fel a pillanatot, hogy szembeszálljon Brüsszellel és Volodimir Zelenszkij ukrán elnök győzelmi tervével a megszálló orosz csapatok legyőzésére” – írja a lap, amely megjegyzi: a magyar kormányfő komoly fenyegetéssel néz szembe Magyar Péter személyében.

A szerdai budapesti eseményeknek hosszú cikket szentelő francia Le Monde azt írta, Magyar Péter ismét komoly támogatást mozgósított az október 23-i rendezvényre, így az „utcai csatát” – ahogy a lap fogalmaz – egyértelműen az ellenzék nyerte meg. A Le Monde azt emelte ki Magyar Péter tüntetéséből, hogy a tömeg azt skandálta: „Ruszkik, haza!” A Le Monde megjegyzi: Orbán egykor Magyarország nyugati táborhoz való tartozásának ádáz védelmezője volt, és a 2010 óta vasökölrel kormányzott közép-európai országot fokozatosan egyre inkább oroszbarát vonalra terelte. A francia lap emlékeztet arra: Sziijártó Péter külügyminiszter 2022 februárja óta nem kevesebb mint tizenegy alkalommal látogatott Oroszországba, hogy tárgyaljon a gázszállításokról. R. T.

Kényszerhelyzet, ötlettelenség, megkülönböztetés

ÜNNEP UTÁN „Egyfajta kényszerhelyzet Orbán Viktor számára, hogy kénytelen Magyar Péterről mint fő kihívóról beszélni, mert ez azt mutatja: amit eddig a Fidesz ebben a kérdésben csinált, nem működött. De ezzel még nem sikerült visszavennie a napirend meghatározásának a képességét” – mondta lapunknak Vasali Zoltán politikai elemző. Orbán Viktor szerdai ünnepi beszédével kapcsolatban a szakértő úgy gondolja, a miniszterelnök hatékonyan, néhány mondattal hatástalanította azt a közvélemény egy részét hetek óta foglalkoztató botrányt, amit politikai igazgatójának 1956-ra vonatkozó szavai okoztak. Saját magát olyan hősként állítva be – folytatta Vasali –, aki biztosan a barikádokon harcolna egy hasonló forradalomban.

A beszédében Orbán összekapcsolta a külső és a belső ellenfelet, amikor Magyar Péterre célozva arról beszélt: Brüsszel bábkormányt akar az ország nyakába ültetni, aminek már a vezetője is megvan, éppen ezért az a kérdés, „hogy meghajolunk-e a brüsszeli akarat előtt,

A szakértő szerint a kérdés az, hogy a fideszes törzsszavazókön kívül célba ér-e az orbáni üzenet

vagy azt válaszoljuk, mint 1956-ban a magyarok”.

„Orbán a szokásához híven elmentámadásba váltott, és ismét kijelölte a fő ellenséget, ami megint az Európai Unió. Ez különösen szomorú, tekintve, hogy pont most ünnepeljük Magyarország tagságának 20. évfordulóját, ráadásul éppen ő a soros elnök. Ebből az látszik, hogy a miniszterelnöknek ezek az értékek semmit sem jelentenek” – vélekedett Vasali Zoltán, aki szerint ugyanakkor kérdés, ezek az üzenetek a Fidesz törzsszavazóin kívül, a bizonytalanok körében is célba találjanak-e. A politikai elemző szerint jól látható, hogy az elmúlt években a Fidesznek nem sikerült alapjait megrengetni az EU-ba vetett bizalmat a választók körében. Míg például az ukránokkal kapcsolatban érzékelhetően negatívabb attitűd alakult ki a társadalomban a kormánypropaganda hatására, az európai intézményekbe vetett bi-

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTE

zalom töretlen. Így egyfajta ötlettelenséget és a kreativitás hiányát mutatja, hogy Orbán Viktor mégis ezt az ellenségképet próbálja erősíteni minden megnyilvánulásában.

Vasali Zoltán: A miniszterelnöknek az Unió és az értékei semmit sem jelentenek

Magyar Péter is reflektált Orbán Balázs elhíresült mondataira, amikor arról beszélt, „vannak olyanok a mai állampártban, akik egy puska lövés nélkül adnák fel a hazájukat”. Vasali Zoltán azt mondta, nehéz abban a szimbolikus kérdésben „eredményt hirdetni”, hogy vajon a Tisza Párt vezetője sikeresen veszi-e vissza azokat a nemzeti jelképeket, amelyeket a Fidesz korábban kisajátított. A politikai elemző szerint fontosabb aspektusa volt a be-

szédnek a programhirdetés, illetve a pártépítés, a szakemberek „castingjának” bejelentése. „Magyar Péter az ellenzéki szavazókat már szinte teljesen megszerezte magának, most az az igazi kérdés, hogy vajon sikerül-e megszólítani a bizonytalanokat és a kormánypártból kiábrándultakat. És azt mondom, talán igen. Esetében azt látom a fő problémának, hogy vajon mit tud ő most ígérni a választóknak, ami nem emlékezteti a saját támogatóit a Fideszre. Lehet-e vajon úgy politizálni, hogy nagyon hasonlókat mond – például a háborúról vagy a családtámogatásokról –, mint a Fidesz, csak egy picit másképp?” – vette fel Vasali Zoltán, aki úgy gondolta: Magyar Péter könnyen belefuthat abba a hibába, hogy a fő kérdésekben nem lehet majd megkülönböztetni a véleményét a kormánypártétól, így nem tud kialakítani egy egyedi, politikailag beazonosítható karaktert. F. SZABÓ KATA

Alig utazik, de nem ül akármire

SÁNDOR-PALOTA TOURS Több idő alatt feleannyit járt külföldön Sulyok Tamás, mint elődje, Novák Katalin – tudta meg a Népszava. Hivatalos úton csak honvédségi repülőt használ.

ZOLTAI ÁKOS

Összesen 10 alkalommal járt külföldön Sulyok Tamás államfő március 10-i beiktatása óta, azaz bő hét hónap alatt – tudta meg a Népszava a Sándor-palotától. Ez meglehetősen visszafogott külföldi szerepvállalásnak tűnik, főleg, ha összevetjük elődjé, a lemondott Novák Katalin diplomáciai alakításával. A kegyelmi botrányba belebukó államfő ugyanis az első hat hónapjában – korábbi gyűjtésünk szerint – 21 alkalommal járt külföldön, ennyi idő alatt összesen több mint egy hónapot töltött az országon kívül. Sulyok aktivitása Áder Jánoséhoz viszont hasonlít: az ősfideszes egykori köztársasági elnök 2012-ben, elnöklése első hat hónapjában mindössze hétszer járt az országhatáron kívül.

A Sándor-palota közlése szerint Sulyok októberig tíz külföldi látogatásából 8 alkalommal használt repülőgépet. Itt mutatkozik némi hasonlóság Novák Katalinnal, ugyanis az Alkotmánybíróság egykori elnöke – tudtuk meg – minden hivatalos utazásánál honvédségi gépet használt. (Novák a hivatal korábbi közlése szerint tizenkilenc repülő útjából mindössze egyszer utazott menetrend szerinti járaton. Igaz, korábban még szemérmesebbek voltak a Sándor-palotánál, hiszen azt a kérdést, hogy a többi tizenhét alkalommal Novák milyen repülővel utazott, a hivatal kike-

Sulyok Tamás és Ferenc pápa. Az államfő kétszer volt Rómában

10 út

7 hónap alatt – ez Sulyok Tamás mérlege

rülte. Azonban, ha nem valamelyik NER-oligarcha gépét vette igénybe, csak a honvédség „nem kormányzati” repülői jöhetnek szóba.)

Sulyok Krakóban kezdte diplomáciai „karrierjét”, márciusban találkozott Andrzej Duda lengyel elnökkel. (Eddigi utolsó, külföldi, honvédségi géppel megtett útja szintén Krakóba vezetett, októberben az Arraiolos-csúcsalkotzon vett részt.) Rómában, egy vatikáni látogatáson volt áprilisban, és még ebben a hónapban Vilniusba is ellátogatott. Brüsszelben júliusban tette tiszteletét, a magyar uniós elnökség megnyitóján. Párizsban duplázott a honvédségi gép és Sulyok: augusztusban az olimpián, míg szeptemberben a paralimpián voltak. Augusztusban diplomáciai

egyeztetésen vett részt az államfő Rómában.

A jogszabály szerint egy köztársasági elnöki delegáció legfeljebb tizenöt fős lehet. Ennek tagjai többek között a házastárs, orvos, tolmács, protokollfelelős, biztonsági személyzet, kabinetvezetők, illetve az elnök személyes meghívottai lehetnek. (A minisztériumok munkatársai, üzletemberek és a média képviselői nem a köztársasági elnöki hivatal terhére utaznak a küldöttségekkel.)

A Sándor-palota lapunknak adott válaszából kiderült, hogy Sulyok Tamás hivatalos útjaira három és – a törvényi előírásokat maximálisan kihasználó – tizenöt fős stábbal utazott. Hogy melyik helyre mekkora delegációval érkezett, azt nem rész-

21 út

6 hónap alatt – ez volt Novák Katalin első fél éve

letezték. Megtutuk azt is, hogy „az államfői protokollfeladatok ellátására” 396,8 millió forint áll rendelkezésre. Ez kevesebb, mint Novák esetében volt, 2023-ban ugyanerre 449,3 millió forintot tettek félre. Ebből a keretből egyébként Sulyok több mint 5,9 millió forintot használt el, ugyanakkor fontos megemlíteni: „repülési útiköltség nem merült fel”.

Azt, hogy akkor pontosan mennyibe kerültek az államfői útjai az adófizetőknek, nem tudtuk meg. Ez annak fényében nem túl nagy meglepetés, hogy korábban egy képviselői kérdésre válaszolva a Honvédelmi Minisztérium még azt is leszögezte: az, hogy kit, hova szállítanak a repülővel, harminc évig titkos információ.

„Most egy ilyen jelöltre fanyalodott rá”

DIPLOMÁCIA „Számomra is szembetűnő, hogy Sulyok Tamás alig szerepel külföldön. Ebben közrejátszanak az adottságai, a köztársasági elnök nem rendelkezik közéleti és nemzetközi háttérrel sem. Egy kényszerhelyzetben »kapták elő«, anélkül, hogy közelebbről megvizsgálták volna az alkalmasságát” – mondta a Népszavának Balázs Péter volt külügyminiszter.

Hazánkat – folytatta Balázs Pé-

Balázs Péter szerint az államfő viselkedése nem a magyar állam méltóságát tükrözi

ter – elsősorban három közjogi szereplő szokta képviselni külföldön. Mindenekelőtt a kormányfő, valamint a külügyminiszter és a köztársasági elnök. A hármójuk közötti munkamegosztás szab-

ja meg az arányokat. A volt külügyminiszter szerint a szövetségi rendszerünk, azaz az Európai Unió és a NATO automatikusan elég sok szerepet juttat a miniszterelnöknek és a külügyminiszternek, tehát Orbán Viktor és Szijjártó Péter – részben – kijelölt pályán mozog. Sulyok Tamás viszont viszonylag szabadabban utazhatna.

„Azt ugyanakkor ne felejtjük el, hogy Magyarországon Sulyok már zsinórban a negyedik olyan

köztársasági elnök, akit Orbán Viktor gyakorlatilag egy személyben választ ki. Érdekes párhuzam Lengyelország, ahol lesz elnökválasztás, lesz kampány, nem a parlament többsége dönt. Orbán most egy ilyen jelöltre »fanyalodott« rá a kényszerhelyzetben. Súlytalan, látszik, hogy nemzetközileg tapasztalatlan. A viselkedése nem a magyar állam méltóságát tükrözi” – fogalmazott Balázs Péter.

Orbán is „a nem kormánygépet” szereti

KORMÁNYFŐ 2023 júniusa óta 800 millió forint értékben tett külföldi utakat Orbán Viktor és kísérete. Ez jelentős emelkedés, ha összevetjük a korábban már nyilvánosságra került adatokkal: az azt megelőző másfél évben (2022 januárja és 2023 júniusa között) mintegy 500 millió forint ment el ugyanerre.

A gazdasági statisztikákon kívül a hvg.hu által kikért adatok is arra utalnak, hogy Magyarország az uniós országok az elsődleges partnerei, ugyanis tavaly június

óta a magyar miniszterelnök külföldi útjainak nagyjából a fele valamelyik EU-tagállamba vezetett. A kormányfő az esetek csaknem harmadában ment keleti országokba vagy a Balkánra, nemritkán népes kísérettel.

Kiderült, hogy a hatvan – jellemzően egy-két napos – út során szállásra nagyjából 540 millió forint ment el, útiköltségre körülbelül 255 millió, e mellé napidíjként még 15 millió forintot is elszámoltak.

A miniszterelnököt a biztonsági személyzettel együtt általában 10-

Alig több mint egy év alatt 800 milliót utazott el a kormányfő

20 fős delegáció kísérte, de előfordult, hogy ez a létszám a többszörösére duzzadt.

A portál szerint Orbán rendszeresen igénybe vette a honvédség repülőjét. Bár korábban azt állították, hogy nem kormánygépnek vették a járművet, az utóbbi valamivel több mint egy évben mégis legalább tizenhárom alkalommal ezt használta a miniszterelnök.

NÉPSZAVA

Egyre kevesebben nyelvvizsgáznak

OKTATÁS Az idén újabb mélypontra süllyedt a nyelvvizsgálók száma. Az Oktatási Hivatal (OH) adatai szerint 2024 első fél évében 38,9 ezren jelentkeztek vizsgára valamilyen idegen nyelvből, ami több mint 5 ezer fővel kevesebb, mint 2023 azonos időszakában volt. A csökkenés még drámaibb a 2022-es

Az adatok korosztályos bontásából is az látszik, hogy a legnagyobb arányban az egyetemista-korosztályban csökkent a nyelvvizsgálók száma.

adatokhoz viszonyítva: a tavalyelőtti év első felében még 52,4 ezren jelentkeztek nyelvvizsgára, 13,5 ezer fővel többen, mint most.

Ez év második felében mindössze 6813-an vizsgáztak eddig, de ezek az adatok még nem véglegesek, a szám az esztendő végéig tovább nőhet. Ám ha a tendencia folytatódik,

nem valószínű, hogy a vizsgázók száma eléri vagy meghaladja a korábbiakat: 2023 második felében 22,2 ezren, 2022 második fél évében 30,7 ezren vizsgáztak.

A vizsgázók számának a csökkenése mögött egyértelműen az áll, hogy a kormány eltörölte az egyetemi diploma megszerzéséhez szükséges nyelvvizsga kötelezőségét. A kabinet először 2020-ban, a koronavírus-járvány miatt rendelt el nyelvvizsga-ammesztíát a felsőoktatásban, aminek az lett a hatása, hogy a 2019-es 124,5 ezerről (ami a 2018-ban és 2017-ben vizsgázók számánál is magasabb volt) 86 ezerre csökkent a nyelvvizsgálók száma 2020-ra. Egy évvel később újabb ammesztia következett, majd 2022 végén a felsőoktatási törvényt is módosították, amellyel végleg eltörölték a diplomaszerezéshez kötelező nyelvvizsgát. Az OH adatai szerint a 2023-as év folyamán összesen már csak 66,3 ezren jelentkeztek nyelvvizsgára, vagyis a vizsgázók száma négy év alatt szinte megfeleződött.

Az adatok korosztályos bontásából is az látszik, hogy a legnagyobb

arányban az egyetemista-korosztályban csökkent a nyelvvizsgálók száma. A 2019-es évben még 28,5 ezren jelentkeztek nyelvvizsgára a 20–24 évesek körében, 2023-ban már csak 12,8 ezren, ami mintegy 55 százalékkal kevesebb. A 25–29 éves korcsoportban 14,7 ezren vizsgáztak 2019-ben, 2023-ban viszont már csak 3165-en, ami 78,5 százalékos csökkenés. A legnagyobb visszaesés a középfokú nyelvvizsgák esetében

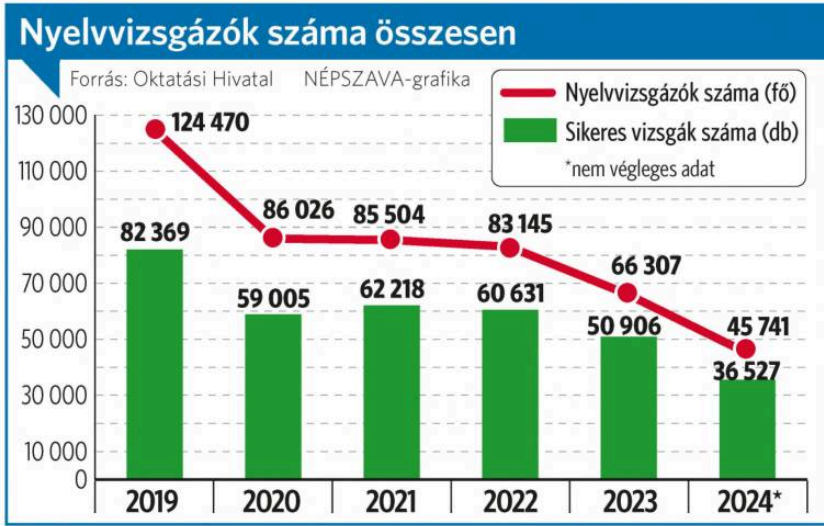
következett be: 2019-ben még 101,3 ezren vizsgáztak középfokon, 2023-ban már csak 49,3 ezren. A felsőfokon vizsgázók száma 18,3 ezerről 15,2 ezerre csökkent négy év alatt.

Mindezek alapján nem meglepő, hogy a sikeres nyelvvizsgák száma is csökkent. A múlt évben összesen 50,9 ezer sikeres nyelvvizsga született, ami 31,5 ezerrel kevesebb, mint 2019-ben volt (82,4 ezer). A leggyakoribb nyelv viszont tovább-

ra is az angol, a német, a spanyol és a francia. Az OH adataiból az is kiderült, hogy a külföldön megszerzett nyelvvizsgák honosítása is egyre kevesebbszer történik meg: 2019-ben még 2255 külföldi nyelvvizsga honosítására került sor, 2023-ban már csak 1695-re.

Bár a valós nyelvtudást nem minden esetben a nyelvvizsga meglete igazolja, az tény, hogy az Európai Unión belül Magyarország továbbra is a sereghajtók közé tartozik az idegennyelv-tudás terén. Az Eurostat legutóbbi, a 2022-es évre vonatkozó adatai szerint a 25–64 éves magyarok 51,3 százaléka semmilyen más nyelvet nem beszélt a saját anyanyelvén kívül. Ennél csak Bulgáriában volt rosszabb a helyzet, ahol a 25–64 évesek 51,8 százaléka nem beszélt semmilyen idegen nyelvet. Azoknak az aránya, akik legalább egy idegen nyelven beszélnek, 30,6 százalék volt Magyarországon (az uniós átlag 37,6 százalék). Két idegen nyelven viszont a magyaroknak már csak a 14,2 százaléka tudott (az uniós átlag 24,7 százalék).

J. D.

LAPSZÉL

Boszniában bukkant fel a „sztárpap”

FOTÓ: MTI/SÓOS LAJOS

Egy ismert boszniai kegyhelyen látták a nemrég szexbotrányba keveredett és egyháza által a szolgálat alól felfüggesztett Bese Gergő atyát – számolt be a Blikk, és a cikkhez olvasói fotókat is csatolt. A korábban a NER „sztárpapjaként” számontartott Bese azután jelentette be visszavonulását, hogy szeptember elején kiderült, melegpartikra járt. A kormánypárti tábor népszerű papja korábban rendszeresen ostromozta az úgynevezett LMBTQ-propagandát. Most Bosznia-Hercegovina főleg horvátok lakta településén, Medjugorjében bukkant fel. A lap olvasója szerint Bese igyekezett elkerülni, hogy felismerjék, a fejét lehajtva, napszemüvegben ment misére, és nem is a püspöki szálláson lakik, hanem szállodában. NÉPSZAVA

Új pártigazgató az MSZP-nél

Már nem Molnár Zsolt az MSZP pártigazgatója, sőt, a politikusnak semmilyen párttisztisége nem maradt – tudta meg a Népszava. Információnkat Komjáthi Imre, a párt elnöke is megerősítette. Az új pártigazgató Ács Andrea lett, aki az MSZP honlapja szerint eddig a szocialisták X. kerületi szervezetének volt az ügyvezető alelnöke. Mint arról írtunk, Molnár Zsolt ellen – aki hosszú évek óta a szocialisták egyik legbefolyásosabb politikusának számított – vádat emeltek a nyáron. A vád szerint Molnár – négy másik MSZP-s politikussal együtt – érintett volt a zuglói és az újbudai parkolási rendszerrel, valamint a BKV informatikai keretszerződésével kapcsolatos korrupciós bűncselekményekben. NÉPSZAVA

Kontroll 145 iskolában

OKTATÁS Egy év alatt szinte megduplázódott azoknak az intézményeknek a száma, ahol átfogó vizsgálatokra volt szükség a gyenge eredmények és a nagy tanulói lemorzsolódás miatt – tudta meg a Népszava.

JUHÁSZ DÁNIEL

Eddig 120 köznevelési intézményben volt átfogó, komplex ellenőrzés, ez év októberében és novemberében pedig további 25 intézmény komplex vizsgálata valósul meg – közölte az Oktatási Hivatal (OH) a Népszava érdeklődésére. A legtöbb esetben a gyenge kompetenciamérési eredmények, illetve a nagy lemorzsolódási arányok miatt vizsgáldtak az OH szakértői.

A komplex ellenőrzések 2022 májusában indultak, miután a kormány egy rendeletmódosítással bővítette ki az iskolai ellenőrzések típusait. Az OH szakértői bizottságának – akár külsős szakértők bevonásával – akkor kell átfogó vizsgálatot indítania, amennyiben egy iskola az országos átlagnál kimutathatóan alacsonyabb eredményeket ért el a kompetenciamérések során; ha az intézmény vagy az intézményvezető legalább három területen 60 százalék alatti, vagy egy területen 30 százalék alatti eredményt ért el a pedagógiai-szakmai ellenőrzéskor; ha a tanulói lemorzsolódás mértéke nagyobb a megyei vagy az országos átlagnál; ha egy intézmény nem készített fejlesztési, intézkedési terveket a problémák orvoslására.

Az OH adatai alapján azon intézmények száma, ahol ellenőrzésekre kellett sort keríteni, egy év alatt majdnem a duplájára nőtt. A Népszava legutóbb tavaly októberben számolt be az ellenőrzésekről, akkor még „csak” 68 köznevelési intézmény átfogó vizsgálatára került sor. Az OH közlése szerint a kompetenciamérési eredmények miatt eddig 82 esetben, a tanulói lemorzsolódás miatt 77 esetben, az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés kapcsán készített fejlesztési vagy intézkedési terv hiánya miatt 41 esetben indult ellenőrzés. Ez esetszámok összességében azért magasabbak a vizsgálatba bevont iskolák számánál, mert egy intézményen

FOTÓ: LADIÁNSZKI MÁTE

Az intézményekre hárítják a problémák megoldását, miközben az okok gyakran túlmutatnak az iskola határain

belül egyszerre több szempont alapján is indulhat ellenőrzés.

Az OH érdeklődésünkre azt is közölte: a korábban vizsgált intézményeknél eddig 15 esetben történt utóellenőrzés. – Az eddigi utóellenőrzések megállapították, hogy a komplex vizsgálatot követően az intézmények az intézkedési tervben foglaltakat jellemzően végrehajtják, a célok 4 intézményben részben, 2 esetben nem valósultak meg. A komplex ellenőrzést követően 2 intézményben történt fenntartói intézkedés – írták.

A komplex ellenőrzések elindítását korábban több szakértő és szakmai szervezet kritizálta, elsősorban azért, mert az oktatásirányítás az intézményekre hárítja a problémák megoldását: az igazgatóknak kell intézkedési tervet kidolgozniuk és végrehajtaniuk a tanulói lemorzsolódás, vagyis a korai iskolaelhagyás visszaszorítása érdekében is, miközben az okok rendszerint túlmutatnak az iskola határain.

A KSH legutóbbi oktatási jelentése szerint a korai iskolaelhagyók (azok a 18–24 évesek, akiknek legfeljebb általános iskolai végzettségük van, és nem vesznek részt semmilyen képzésben) aránya Magyarországon 11,6 százalék volt 2023-ban, ami a negyedik legnagyobb arány az Európai Unióban. Emellett a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók száma is magas; az OH adatai alapján a 2023/24-es tanév második félévében mintegy 19,3 ezer, a köznevelésben tanuló diák volt kitéve a lemorzsolódás veszélyének, és ez a szám nem tartalmazza a szakképzésben tanulók adatait. A korai iskolaelhagyásban a tanulási nehézségek mellett családi vagy személyes gondok, társadalmi, gazdasági problémák is szerepet játszhatnak, de a KSH egy korábbi elemzésében azt is elismerte: a kedvezőtlen folyamatok összefüggésbe hozhatók azzal, hogy 2012-ben a tanköteles kor 18-ról 16 évre csökkent.

Fideszes ösztűz a főváros pénzére

MANÓVER Budapestnek ígért európai uniós forrásokat csatornázna át a kormánynak és – a fővárost megkerülve – a kerületeknek a fővárosi Fidesz-frakció. Egyúttal „kukáznák” a jelenlegi lakhatási programokat – derül ki a közgyűlés elé terjesztett kormánypárti indítványokból.

SZALAI ANNA

Minden milliárdra szüksége lehet a kormánynak, hiszen a korábban fővárosi programokra ígért uniós forrásokat is átfolyatnák magukhoz. A fővárosi Fidesz többfrontos támadást indított a Budapestnek lakhatási programokra megítélt csaknem 20 milliárdos uniós forrás elvonása érdekében.

A fővárosi önkormányzat az EU strukturális alapjaiból a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program révén (TOP) több, megfizethető lakhatást célzó projekthez nyert uniós forrást. Ezek négy fő eleme a magántulajdonú lakások bevonása a bérletpiacra a Fővárosi Lakásügynökség létrehozásával (3 milliárd), önkormányzati tulajdonú, de eredetileg nem lakáscélú, használaton kívüli épületek funkcióváltó felújítása – indulásként egy újpesti iskolaépület átalakítása bérházzá és a meglévő önkormányzati lakásállomány korszerűsítése (8,5 milliárd) –, lakbértámogatási, illetve lakhatási garancia (7,4 milliárd) és energiaszegénység enyhítését célzó (1 milliárd) projektek. „A rendszerváltás óta eltelt időszak legnagyobb léptékű megfizethető lakhatást célzó programja valósulhatna meg” – jelentette ki Karácsony Gergely főpolgármester. A főváros eddig nem jutott hozzá a TOP-forrásokhoz (részben ezeket megelőlegezve indította el a programjait), mivel az állami irányító hatóság csak most tette közzé az eléréshez szükséges felhívásokat. Ám alig jelentek meg a pályázatok, a fővárosi Fidesz máris megpróbálja átirányítani a forrásokat.

Böröcz László, a Rogán Antal belvárosi „politikai iskolájában tanult” I. kerületi polgármester, egykori Fidelitas-elnök a jövő heti közgyűlésre benyújtott indítványában arra tesz javaslatot, hogy közgyűlés utasítsa a főpolgármestert arra, hogy maga kérje a kormánytól, hogy a TOP Plusz-források már kiírt klímaadaptációs pályázatát zárja le, és a forrásokat a kerületi önkormányzatok számára tegye elérhetővé a fővárostól függetlenül.

Szentkirályi Alexandra frakcióvezető még tovább megy: azt javasolja a közgyűlésnek, hogy szólítsa fel Karácsony Gergelyt, kezdeményezze a kormánynál a TOP-program felülvizsgálatát. A módosítás célja, hogy a Fővárosi Lakásügynökség helyett a Nagy Márton által meghirdetett állami akciótervben szereplő kollégiumi férőhelyekre és megfizethető szolgálati lakásokra lehessen a pénzt felhasználni. Ez különösen érdekes annak fényében, hogy éppen az Orbán-kormány fújta le a Diákváros építését.

FOTO: ÜJPESTI MÉDIA/VARAI MIHÁLY

A főváros akkori vezetői és Nicolas Schmit uniós biztos idén februárban az egykori újpesti iskola épületénél. Új terveket Kovácsolt a Fidesz

Szentkirályi a teljes 19,9 milliárdos uniós keret átirányítását az állam által később meghatározandó lakhatási programokra.

Kudarcosnak tartja a fővárosi lakásrezsi-támogatási programot is. A 2020-ban elfogadott, majd 2022-ben módosított rendelet szerint a támogatás a Hálózat Alapítványon keresztül igényelhető, de a rendszer kidolgozatlan-sága miatt a támogatási keret nagy része Szentkirályi szerint az alapítványnál marad. Ezzel szemben az I., V., XII. vagy éppen a XVI. kerületben hosszú évek óta jól működik a rezsitámogatási rendszer. Furcsa módon a példaként állított kerületek mindegyike vagy most,

vagy korábban fideszes irányítás alatt állt. Szentkirályi természetesen azt sem felejt el megemlíteni, hogy a kormány 2013 óta segíti a lakosságot a rezsiszökkentéssel. Budapest viszont „a városvezetés elmúlt öt éves tétlensége miatt lakhatási válság alakult ki”. A frakcióvezető ezért azt javasolja, hogy a kerületi gyakorlatok alapján dolgozzon ki a főváros egy új támogatási rendszert.

A szintén kormánypárti Szepesfalvy Anna képviselő pénzről nem beszél, viszont azt indítványozza, hogy a közgyűlés nyolc pontban számoltassa el a főpolgármestert a 2019-ben tett lakhatási ígéreteinek teljesítéséről,

ELVÉTEL

SZENTKIRÁLYI ALEXANDRA

a teljes 19,9 milliárdos uniós keret átirányítását az állam által később meghatározandó lakhatási programokra

Horn Gyula helyett Pesti srácok

ÁTNEVEZÉS Pesti srácokra keresztelné át a XIII. kerületben lévő Horn Gyula sétányt a fővárosi Fidesz. Radics Béla képviselő a Fővárosi Törvényszék 2024. augusztusi döntésére alapozva kéri a közterület átnevezését. A törvényszék ugyanis a fővárosi kormányhivatalnak adva igazat hatályon kívül helyezte a közgyűlési döntést.

A Fővárosi Közgyűlés még 2022-ben adta hozzájárulását ahhoz, hogy Angyalföldön sétány viselje a volt MSZP-s miniszterelnök nevét. „Tudjuk, volt olyan, hogy Horn Gyula a történelem rossz oldalán állt. Amikor utcát (sétányt) nevezünk el róla, amellelt is hitet teszünk, hogy a megvallott bűnököt meg lehet bocsátani” – érvelt a szavazáskor Karácsony Gergely főpolgármester. A döntés nem volt egyhangú.

Sára Botond, a fővárosi kormány-

FOTO: LADJANSZKI MÁTE

hivatal főispánja (Józsefváros volt fideszes polgármestere) kétszer is törvényességi felhívással élt, jogsértőnek tartva a névadást, mivel az önkormányzati törvény értelmében „közterület, illetve közintézmény nem viselheti olyan személy nevét,

aki a XX. századi önkényuralmi politikai rendszerek megalapozásában, kiépítésében vagy fenntartásában részt vett”. A törvény nem definiálja, hogy ez pontosan mit jelent. De ha kétség merül fel, akkor a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) állás-

Más az irány. A közgyűlés jövő heti ülésén dönthetnek az új névről

foglalását lehet kérni. A Horn Gyula sétány esetében nem kérték. A Fővárosi Közgyűlés mindkét esetben visszautasította az indítványt. A kormányhivatal bírósághoz fordult, a Fővárosi Törvényszék pedig jogsértőnek ítélte az elnevezést.

S ha már ismét névtelen lett a közterület, akkor a kormánypárti képviselő Radics Béla tett egy javaslatot: „az 1956-os forradalomban részt vevő fiatal hősrőkre emlékezzünk” kereszteljük át Pesti srácok sétányra. A javaslatnak kellemetlen áthallást ad, hogy évek óta működik ilyen néven egy leplezetlenül kormánybarát online portál. A fővárosi képviselők a Fővárosi Közgyűlés jövő heti ülésén szavaznak az ügyben. SZ. A.

Együtt „gondolkodnak” a budapesti olimpiáról

TERV A Magyar Olimpiai Bizottság és a Magyar Paralimpiai Bizottság felkérte a főváros önkormányzatát, hogy vegyen részt egy „majdani budapesti olimpia megrendezésére irányuló gondolkodásban” – közölte Facebook-oldalán Karácsony Gergely. A főpolgármester jelezte, a felkérést a Fővárosi Közgyűlés elé ter-

jeszti, egyben meghívta a közgyűlés ülésére Gyulay Zsoltot, a MOB elnökét, valamint Szabó Lászlót, az MPB elnökét.

– Azt fogom javasolni a közgyűlésnek, hogy a főpolgármester és a frakciók vezetői együtt vegyenek részt a Magyar Olimpiai Bizottsággal való közös gondolkodásban – írta Karácsony. A be-

jegyzésében leszögezi, hogy bár újabb jelentős sportlétesítményekre nincs szüksége a városnak, de szerinte „minden olyan lehetőséget érdemben és konstruktívan kell megvizsgálni, ami a budapesti közterületek és közlekedés megújítását, a lakhatási válság enyhítését szolgálja”. Majd hozzátette: „abban is egyértel-

mű a véleményem, hogy az olimpiarendezés feltételeinek ismeretében a budapestieket meg kell kérdezni majd arról, hogy szeretnék-e a városban olimpiát. Ahhoz viszont, hogy eljuthassunk idáig, az szükséges, hogy a város megválasztott képviselői részt vegyenek a tervek kidolgozásában.” SZ. A.

FOTO: ERDŐS DÉNES

Karácsony jelezte, a budapestieket is meg kell majd kérdezni

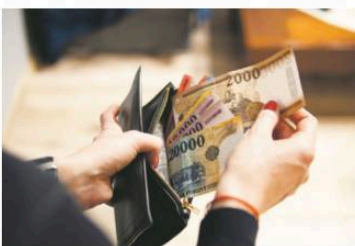
LAPSZÉL

Lelombozó a lakosság pénzügyi egészsége

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) országos reprezentatív kutatás keretében első alkalommal készített átfogó felmérést a magyar lakosság pénzügyi egészségéről. A kutatás eredményét összesítő MNB Pénzügyi Egészség Index 2024 őszén egy 0–100 pontos skálán 53 pontot mutat, vagyis a lakosság pénzügyi egészsége közepesnek tekinthető. Kiemelték, hogy a magyar lakosság 14 százalékának kritikus (0 és 29 pontszám közötti), további 29 százalékának pedig sérülékeny (30 és 49 pont közötti) a pénzügyi egészsége. Ez szoros összefüggést mutat a háztartások jövedelmi helyzetével: a 400 ezer forint alatti nettó jövedelmű háztartásokban élők több mint fele a két legveszélyeztetettebb pénzügyi csoportba tartozik. A legnagyobb részhez a pénzügyi egészség szempontjából mérsekelt kockázatos fogyasztók adják, akik 50 és 69 közötti pontszámot értek el a 100-ból, ők a hazai lakosság 35 százalékát képviselik – ismertette az MNB. Szinte ijesztő az az eredmény, hogy a lakosság 40 százaléka nem tudna egy hónapon túl megélni fő jövedelemforrásának elvesztése esetén – ezen belül a válaszadók fele még 1 hétig sem. MTI

Kérdéses a kormány tervének realitása

Kérdéses a realitása a kormány által emlegetett 1000 eurós minimálbér és bruttó 1 millió forintos átlagkereset 2028-ra történő elérésének. Mindez annak fényében bizonytalan, hogy az elmúlt 20 évben a reálkeresetek évi 3,1 százalékkal nőttek, illetve azért, mert ez a közalkalmazottak, köztisztviselők és egyéb állami munkavállalók bérének hasonló mértékű emelését is jelentené. Úgy, hogy az idei pedagógusbér-emelés fedezetét is már az EU biztosította – hangsúlyozza a GKI Gazdaságkutató Zrt. friss elemzése. NÉPSZAVA

RÉSZVÉNYEK

BUX	
74 715,29	↓ -0,18%
Mol	
2612 Ft	↓ -0,76%
MTelekom	
1086 Ft	↓ -0,18%
OTP	
18 700 Ft	↓ -0,05%
Richter	
10 920 Ft	— 0,00%

Növeltük a gázkivitelt

FÜTÉS Bár idén nőtt gázexportunk, az érték meg se közelíti a fél évtizeddel ezelőtti szinteket, és kerülhetett fűtőanyag Nagy-Britanniába is.

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Az egyik ilyen célszágnak Szerbia számított. Erről azt érdemes tudni, hogy 2021 végéig Moszkva rajtunk keresztül látta el déli szomszédunkat gázával, de a statisztikai hivatalnál nyilvántartott magyar-szerb adásvételek ezen kívül értendők. A másik meglepetésvevő pedig nem volt más, mint Németország. Áraik az akkori, köbméterenként 50 forint körüli szinten nagyjából meg egyeztek, az ügyletekért 2007-ben összesen 11 milliárdot bevételeztünk.

2009 elején Szerbiába, illetve – párját ritkító módon – Bosznia-Hercegovinába is került néhány tízmillió köbméter, összesen körülbelül 8 milliárdért. 2012 elején aztán – a szerbek mellett – a horvátok és a románok is a célállamok közé kerültek. A három államba összesen 749 millió köbméter került, száz forint körüli egységáron, összesen 80 milliárdért. Míg 2013-ban Szerbia kiesett, és ismét megjelentek a vevők között a németek, számos új partner is megjelent a színen. Ezek közé tartoztak – egyelőre jelképes mennyiséggel – az osztrákok és a szlovének, illetve, szintén egyszeri egzotikumként, valahogy került közel 400 ezer köbméter Svájcba is. Ám a későbbiek szempontjából a legfontosabb változást Ukrajna feltűnése jelentette, ahová rögtön több mint 700 millió köbméter szállítottunk. (A kijevi kapcsolatról annyit érdemes megjegyezni, hogy míg három évvel ezelőttig az orosz gázt északeleti szomszédunkon át kaptuk, ez a mennyiség a törökök felé kerülő útvonal 2021. végi beüzemelése óta egyre kevesebb.

Mivel az oroszok hagyományosan tiltják az általuk leszállított gáz továbbadását – reexportját –, az ukrán irányú kivitelt korábban sem volt megoldható azzal, hogy az általunk nekik szánt mennyiséggel egyszerűen kevesebbet veszünk át tőlük. Ezzel szemben az ukránai irányú gázszállításoknak, mind jogi, mind a fűtőanyag fizikai áramlása szempontjából, külön meg kellett teremteni a Moszkva haragját sem kiváltó lehetőségeit. Az orosz-ukrán feszültségek és háború ki-robbanása óta ez még inkább igaz.) 2013-ban 121 milliárd forint folyt be a fűtőanyag kiviteléből. 2014–2016 hullámszámai után az igazi áttörést 2017 hozta el: az ukránoknak 3 milliárd köbmétert szállítottunk, és a horvátok is vettek tőlünk 1,6 milliárd köbmétert.

Bizonyára, nem függetlenül a magyar-szlovák gázvezeték beüzemelésétől, megjelentek a színen északi szomszédaink is. A hét

A gázkivitelünk 2018-ban futott csúcsra, amikor is már a 10 milliárd köbmétert közelítette

éve kivitt közel 5 milliárd köbméterért 261 milliárd folyt be. Az éves csúcshoz 2018 számított, amikor kivitelünk már (az ország akkori összefogyasztásához mérhető) 10 milliárd köbmétert közelítette. Az ukránok 4, a horvátok 3,8, a németek 0,9, az osztrákok 0,8 milliárd köbmétert vettek, és – ki gondolná – hat éve még Luxemburgba is szállítottunk 77 millió köbméter földgázt. A pokolian jól sikerült 2018-as év kivitelén összesen 666 milliárd forint bevételt könyvelhettünk el. Bár 2019-ben az éves szint 8,8 milliárd köbméterre apadt, az ukránokra ebből már 4,6, a horvátokra 3,3, az osztrákokra több mint félmilliárd, a németekre 277 millió köbméter jutott, és 97 millió köbméterrel Luxemburg is a listán maradt. Ismét megjelentek a románok, a szlovének és a szerbek, illetve – kakuktojásként – néhány jelképes bolgár adag is. Éves bevételeink 454 milliárdra apadtak.

Miközben a 2020-as szint se maradt el sokkal az azt megelőzőtől, a szerb szállítások többszöröződtek, visszatértek a szlovákok is, tartotta magát az ukrán, osztrák, horvát, román, szlovén, német, luxemburgi, sőt a bolgár kiviteli is. Újabb fura kivételként, jelképes, cseh, holland, mi több, brit szállításokról is megjelentek adatok az Eurostatnál. Bevételeink 300 milliárd forintra rúgtak. 2021 némi törést hozott: az ukrán szállítások kevesebb mint felükre, 2,4 milliárd köbméterre estek, a román, szlovén és holland kivitelt elapadt, a luxemburgi megszűnt, és csak néhány

francia adag színesítette a képet. Bár így csak 5,8 milliárd köbméter jött össze, az emelkedő árak miatt ebből 642 milliárd folyt be.

A 2022-es, árobbanással, illetve uniós gázfrással terhelt évben ukrán kivitelünk félmilliárd köbméterre apadt, a horvátok 1,4 milliárd köbmétert kaptak. Bár akkor már az orosz gázt Szerbia felől kaptuk, déli szomszédunk is rendelt félmilliárd köbmétert. Az összesen eladott 2,7 milliárd köbméter gázért az árobbanás miatt rekordösszeget, 1,2 ezermilliárd forintot tehettünk zsebre. Tavaly az ukránoknak szállított mennyiség ismét 1,6 milliárd köbméterre ugrott, a horvát adag töredékére, 173 millió köbméterre esett. A megmaradó szerb, illetve néhány osztrák és román szállításon túl a képet ismét brit és francia adatok színesítik. A kivitt 1,9 milliárd köbméterért 395 milliárdot kaptunk. A 2024-es év első nyolc hava pedig némi pezsdülést hozott.

Az adatok alapján tehát elmondható, hogy bár idén valamelyest tényleg élénkült a magyarországi gázkivitel, a mennyiség meg se közelíti a fél évtizeddel korábbi szinteket. Ügyszintén megjegyzendő: míg korábbi számításunk szerint Magyarország augusztusban köbméterenként átlag 133 forintért kapta az orosz fűtőanyagot, egyazon hó során Ukrajna felé átlag 120, a horvátoknak 135, az osztrákoknak pedig 101 forintot számláztunk. A szerb adat 2021 vége óta ezekhez képest extrém magas, ami a statisztikai hiba esélyét sem zárja ki.

MARNITZ ISTVÁN

Erőműveink esnek-kelnek

ÁRAM Múlt hét szombaton és e hét kedden újabb meghibásodásokról adott hírt az állami Paksi Atomerőmű. Előbbi esetben gépészeti berendezés meghibásodása miatt 13 óra 15 perctől a 3-as blokk teljesítményét először csak csökkentették, majd később az egységet le kellett állítani. 22-én pedig az 1-es számú blokk egyik turbináján lépett életbe az automatikus védelem, így a blokk teljesítményét felére húzták vissza. A közlemények a javítási időre nem utalnak, de az erőművek hivatalos

hibabejelentési honlapján egyes munkálataik határidejeként 25-ét és 26-át jelölték meg. Hasonló hibák miatt egyébként két hete pénteken és vasárnap éppenséggel a 2-es blokk teljesítményét fogták vissza, ám akkor a hibákat hamar elhárították. (Egyes blokkok termelését

A 3-as blokk teljesítményét először csökkentették, majd az egységet le kellett állítani.

augusztusban a magas Duna-vízhozó-mérséklet, egyre gyakrabban pedig a hazai napelemek fokozott termelése miatt is mérsékelni kellett. Szakértők szerint a nem tervezett leállások csökkentik a régi, szovjet típusú atomerőművek élettartamát. Ez azért különösen szembeötlő, mert az Orbán-kormány a hazai áramszükséglet mintegy harmadát kiszolgáló, immár 40 éves nukleáris egység jövő évtized elejére kitolt üzemeltetési engedélyét épp most igyekszik újabb 20 évvel meghosszabbítani.)

És ha ez még nem lenne elég, a Heves megyei Heol.hu tudósítása szerint kedden a szintén állami Mátrai Erőmű 5-ös blokkjában pedig tűz ütött ki.

Bár a hivatalos közzétételi honlapon ennek nyomát nem leltük, az oldal tanúsága szerint a Mészáros Lőrinc-től négy éve állami tulajdonba került, leharcolt, széntüzelésű egység 3-as blokkjának 224 megawattos (MW) teljesítményét tegnap éppenséggel kazánhiba miatt kellett 91 MW-tal visszafogni. M. I.

Navalnij mindvégig hitt egy jobb Oroszországban

MEMOÁR Egyszerre 36 országban adták ki a börtönben nyolc hónapja meghalt orosz ellenzéki vezető visszaemlékezéseit. Özvegye, Julija számára fontos volt, hogy minél több emberhez eljuttassa a hangját.

HARSÁNYI GYÖRGY

Alekszej Navalnij tudta, hogy minden bizonnyal a börtönben fog meghalni. Nyolc hónappal a halála után megjelent könyve mégis arról tanúskodik: nem vesztette el a hitét, hogy ügyéért érdemes szenvedni. Hazafi című memoárját – amely kedden, egyszerre 36 országban jelent meg, 26 nyelven, köztük oroszul is – az özvegye, Julija segítségével állították össze. „Nagyon fontos számomra, hogy életben tartsam az örökségét, és minél több emberhez eljuttassam a hangját” – mondta Navalnaja egy előzetes videóinterjújában.

Az orosz ellenzéki politikus régóta fontolgatta, hogy megírja visszaemlékezéseit, de végül az ellene 2020-ban Szibériában, a novicsok idegméreggel elkövetett mérgezés után szánta rá magát, „mert rájött, hogy az élet másnap véget érhet” – mondta Navalnaja. A könyvet, amely nagyobb részben önéletrajz, németországi lábadozása alatt kezdte el diktálni sajtótitkárnak, Kira Jarmisnak. Felidézi benne, hogy amikor úgy döntött, visszatér Moszkvába, tudta, hogy letartóztathatják és megölhetik. „1001 egyszerű módja van annak, hogy megöljenek a börtönben” – teszi hozzá. 2021. januári hazatérésekor le is tartóztatták, és különböző vádakkal többszörös szabadságvesztésre ítélték.

Az AP hírügynökség szerint könyve első részében Navalnij a Szovjetunió bukásáról, az 1990-es évek orosz vezetőjéből, Borisz Jelcintől való kiábrándulásáról, a közéletbe való belépéséről ír, és arról a felfedezéséről, hogy nem kell valaki másban keresnie egy olyan politikust, „aki mindenféle szükséges projektet felvállal, és közvetlenül együttműködik az orosz néppel”. „... egy nap rájöttem, hogy én magam is lehetnék az az ember.”

Navalnij arról a felismeréséről is írt, hogy nem másvalakiben kell keresnie azt a politikust, „aki mindenféle szükséges projektet felvállal, és együttműködik az orosz néppel”.

Víziója „a jövő szép Oroszországról”, ahol a vezetőket tisztességesen választják meg, a hivatalos korrupciót megszelídítik és a demokratikus intézmények működnek, számos fiatal, energikus aktivistát állított mellé. „A társaság inkább hasonlított egy puccs startupra, mint egy titkos forradalmi műveletre” – írja. Érdekfeszítő, professzionális videókat csináltak, hogy leplezzék a hivatalos korrupciót, sokmillió nézettséget produkálva a YouTube-on, kiváltva ezekkel a tömeggyűléseket, amikor a hatóságok már kíméletlenül léptek fel a másként gondolkodók ellen. Bebörtönzése után 2021-ben „szélsőséges szervezetnek” nyilvánították az általa 2011-ben létrehozott Korrupcióellenes Küzdelem Alapítványát, és felszámolták több tucat regionális irodából álló hálózatát.

Emlékiratainak második fele a börtönben írt feljegyzéseiből áll. „Annyira nem szeretném, ha a könyvem egy újabb börtönnapló lenne. Személy szerint érdekesnek találom őket olvasni, de mint műfajból elég volt már biztosan” – jegyzi meg a rá jellemző szarkasztikus humorral. Könyve nyomon követi a börtönélet unalmát, abszurditásait – amelyeken gyakran viccelődött – és elszigeteltségét, „együttal tanúságtétele rendkívüli küzdelmének is, amelyet a kétségbeesés ellen folytatott”.

Kezdetben szinte mindennapos feljegyzéseit a hatóságok egy idő után megelégelték, s csak napi egy órára adtak neki tollat és papírt. A Moszkva-közi börtönkolóniáról egyre nehezebben kicsempéztett üzeneteiben Navalnij beszámol a magánzárkában töltött idők gyöt-

Julija Navalnaja a Hazafi beharangozó interjújában a BBC-nek azt mondta: ha valaha visszatérhet Oroszországba, elindul az elnökválasztáson

Emléket állított magának

2021. október 21-i naplóbejegyzésében Navalnij azzal magyarázta a könyvkiadás iránti vágyát, hogy „valahogy van mondanivalója”. A politikus azt is megjegyezte: a könyv emléket állítana neki, ha nem sikerülne élve kijutnia a börtönből. „Ha itt megölnék, akkor is lesz emlék rólam... Megint csak, ha megölnék, a család kapja a jogdíjakat és az eladásokból származó kamatokat. És ezt meg is kell tenniük. Nem tudom, mi adhat el jobban könyvet, mint egy titokzatos, vegyi fegyverrel elkövetett merényletkísérlet, majd a tragikus börtönhalál. A könyv szerzőjét megöli a gaz elnök – ez a marketingosztály álma” – idézi Navalnij szavait a Meduza orosz ellenzéki hírportál.

relmes körülményeiről is, ahol megszakításokkal hónapokig tartották kisebb szabálysértések ürügyén. Alvásmegevonással kínozták, s megtagadták tőle az orvosi ellátást, amikor bénító hátfájdalmai voltak, ami ellen éhségstrájkjal tiltakozott.

2023 decemberében egy északi sarkkörön túli büntetőtelepre szállították át, 2024 februárjában ott halt meg, 47 évesen. Szövetségesei szerint megmérgezték, Putyin elnök ölette meg, miközben az amerikai és a német kormány a kiszabadításáról tárgyalt az orosz hatóságokkal. Márciusban tízezrek vettek részt a temetésén Moszkva egyik külvárosában.

2024. január 17-én keltezett utolsó bejegyzésében Navalnij ezt írta: „Kiderült, hogy Oroszországban azért, hogy lehessen meggyőződésed és ne kelljen eltitkolni, egy magánzárkában ülve kell fizetned. Természetesen nem szeretek ott lenni. De nem fogom feladni sem az eszméimet, sem a hazámat.”

Navalnaja megfogadta, folytatja férje harcát. A Hazafi beharangozó interjújában a BBC-nek azt mondta: ha valaha visszatérhet Oroszországba, elindul az elnökválasztáson. A The Timesnak azt mondta, „nem gyűlölöm” Putyint, és nem kívánja a halálát, de azt szeretné, ha egy orosz börtönben végeznék.

A nagy nyugati lapok legtöbb kritikusa dicsérte a könyvet, főként Navalnij humoráért. A New York Times szerint a Hazafi elsősorban nem Navalnij politikai nézeteit tárja fel, hanem „alapvető tisztességét” és „vidám sztoicizmusát olyan körülmények között, amelyek egy kevésbé erős embert megtörnének”.

Hősiesen viselte III. Károly az ausztráliai látogatást

ŐSLAKOSVÁDAK Megérkezett az óceániai Szamoára a brit uralkodó, hogy első ízben vegyen részt a Nemzetközösség csúcstekeztén, amely ma veszi kezdetét. Előzőleg Kamilla királynéval együtt hat, sok pihenést megengedő látogatást bonyolított le Ausztráliában, ahol a monarchia 13 éve nem mutatta meg magát a legfelső szinten. A tavasszal nyilvánosságra került daganatos betegsége miatt III. Károly útja sokáig bizonytalan volt, végül orvosai engedélyt adtak a megterhelő hosszú repülőútra. A két éve trónra lépett, 75 éves uralkodó és 77 éves hitvese a rájuk jellemző fegyelmekkel viselték a hőségben zajló programokat. Walesi hercegeként Károly 16-szor járt már Ausztráliában.

A Sydney-re és a fővárosra, Canberrára szorító hivatalos programjából a nemzetközi figyelmet leginkább Lidia Thorpe-nak, Victoria állam független szenátorának a tiltakozása váltotta ki, amely a ki-

A III. Károly parlamenti látogatását megzavaró Lidia Thorpe egyik fő sérelme az, hogy Ausztrália a Nemzetközösségben egyedülként nem írt alá szerződést őslakosaival

rály canberrai parlamenti beszéde után történt. Az őslakos származású politikus elképesztő szavakat vágott az uralkodó fejéhez: „Nem vagy a királyunk, nem vagy az uralkodónk. Népiertást követél el ve-

lünk szemben. Add vissza a hazánkat! Add vissza, amit elloptál tőlünk. A csontjainkat, a koponyáinkat, a csecsemőinket, az embeereinket. Tönkretetted az országunkat. Szerződést akarunk, köss velünk szerződést!”

A hétfői incidens csak rátett egy lapáttal arra az inzultusra, hogy a hat ausztrál szövetségi állam miniszterelnökei nem fogadták el a Károly beszédére szóló meghívást. Később a The Times rádiónak nyilatkozva Thorpe vitatta, hogy „kö-tözködni” akart volna. Ragaszkodott hozzá: csak az igazságot mondta ki. „Kétszáz évvel ezelőtt erőszakos invázióra került sor, s a bennszülöttek azóta is Ausztrália legszegényebb néprétegét alkotják. 24 ezer gyermeket vettek el a családjaiktól. Károlynak el kell ismernie a népiertás tényét, és azt békeszerződéssel kell kárpótolni” – mondta.

Lidia Thorpe egyik legnagyobb sérelme az – idézte fel a BBC –, hogy Ausztrália a Nemzetközösség

egyetlen olyan országa, amely nem írt alá szerződést őslakosaival. Szerinte az a tavalyi népszavazási kezdeményezés, melynek alapján az alkotmányban ismerték volna el az „első nemzetek” népét, és lehetővé tették volna, hogy a parlamentnek tanácsot adó testületet hozzon létre, csak elvonta a figyelmet attól a céltól, amelyért évek óta küzd. Az ausztrálok elsőpró többséggel elutasították a javaslatot. A BBC-nek akkoriban azt mondta: a referendum arról szólt, hogy „beolvasszunk minket a gyarmati alkotmányba, hogy szép, takaros kis ausztrál őslakosok legyünk, akiket a gyarmatosító továbbra is elnyom majd”.

Parlamenti beszédében III. Károly felidézte, milyen meghatározó élménye volt, amikor 17 éves korában egy évet a Victoria állam-beli Geelong Grammar School „bozótöldi” (hegyvidéki) iskolájában töltött. Ehhez képest a sokat emlegetett skóciai Gordonstoun internátus semmi sem volt – mondta. A

köztudottan köztársasági érzelmű kormányfő, Anthony Albanese elismeréssel szólt arról, milyen tiszteletet tanúsít a király az ausztrál nép iránt, holott „a koronától való különválás” napirenden szerepel az országban. Bár Albanese végső célja a szuverenitás visszaszerzése, kormányzása első időszakára nem tervezett erről népszavazást. A következő választásra 2025 májusa előtt kell sort keríteni, s ha ezen ismét a Munkáspárt nyer, felmerülhet egy referendum gondolata.

Ausztrália államformája föderatív parlamentaris monarchia, perszonálunióban Nagy-Britanniával és több más nemzetközösségi királysággal, s az államfő a mindenkori brit uralkodó. 1999-ben az ausztrálok népszavazáson a monarchia mellett kötelezték el magukat. III. Károly még mostani utazása előtt jelezte, hogy majdan tudomásul fogja venni az ausztrál nép függetlenedési akaratát.

H. GY.

Roberta Metsola, az Európai Parlament elnöke közleményében hangsúlyozta: ez a díj a venezuelai nép bátor kiállásának is szól

A venezuelai ellenzék kapta idén a Szaharov-díjat

KITÜNTETÉS Maria Corina Machado és Edmundo González Urrutia, a venezuelai ellenzék két vezetője kapta idén a gondolatszabadságért odaítélt Szaharov-díjat. Az Európai Parlament az igazságosságért, demokráciáért és jogállamért tett erőfeszítéseiket kívánta elismerni. A három „döntős” jelölt közül az Európai Néppárt által jelölt dél-amerikai politikusok nyerték el a legtöbb frakció támogatását, a Fideszt is magába foglaló Patrióták Európáért pártcsoport is mellettük tette le a voksát. Maria Machado az Egységes Demokratikus Platform ellenzéki tömörülés vezetője, de a Nicolás Maduro vezetete rezsim kizárta őt a választásból, így idén júliusban végül Edmundo González indult az elnökválasztáson a hatalmon lévő elnök ellen. Független megfigyelők szerint a választás nem felelt meg a nemzetközi demokratikus normáknak. Maduro elnök győzelmének bejelentése után az ellenzék megkérdőjelezte az eredményt, a tüntetéseken 2400 embert tartóztattak le, a kormánytól független jelentések 24 halális áldozatról tudnak. González Spanyolországba menekült, miután elfogató parancsot adtak ki ellene, Machado pedig Venezuelában bujkál. Roberta Metsola, az Európai Parlament elnöke közleményében hangsúlyozta: ez a díj a venezuelai nép bátor kiállásának is szól. A venezuelai ellenzék korábbi vezetői 2017-ben egyszer már megkapták ezt az elismerést.

PAPP ROLAND (BRÜSSZEL)

LAPSZÉL

Harris szerint Trump egy fasiszta

Donald Trump „fasiszta” – jelentette ki Kamala Harris alelnök, miután a korábbi elnök leghosszabb ideig hivatalban volt kabinetfőnöke, John Kelly felidézte, hogy főnöke méltatta Hitlerrel, és a tábornokok személyese lojalitását az alkotmány fölé helyezte. Kellynek a New York Times és az Atlantic lapokban kedden megjelent interjúi nyomán Harris a CNN szerda fórumán azt mondta, ez betekintést enged abba, hogy ki is a volt elnök „valójában”. A demokrata elnökjelölt úgy vélte, hogy Kelly megjegyzései, kevesebb mint két héttel a választások előtt, „az amerikai néphez intézett segélyhívást jelentenek”. Figyelmeztetett, hogy megválasztása esetén Trumpot már nem fogják olyanok körbevenni, akik „visszatartanak” őt a legrosszabb indulataitól. Harris előzőleg megismételte aggodalmát Trump mentális alkalmasságával és az elnökségére vonatkozó terveivel kapcsolatban is. NÉPSZAVA

Guterres békét sürgetett a kazanyi találkozón

DIPLOMÁCIA Az ENSZ-főtitkár az ukrajnai háború „igazságos” lezárását és a közel-keleti harcok leállítását kérte a BRICS-csúcson.

HARSÁNYI GYÖRGY

Az ukrajnai háború befejezésére szólított fel és „igazságos békét” sürgetett a BRICS-országok kazanyi értekezletén az ENSZ főtitkára. António Guterres emellett „azonnali tűzszünetet” és a túsok szabadon bocsátását követelte a Gázai övezetben és az összecsapások „azonnali beszüntetését” Libanonban. A világszervezet vezető diplomataja a BRICS-csúcs-találkozó zárónapján beszélt – amely fórumtól Moszkva a feltörekvő gazdaságok Nyugattal szembeni egységes frontjának kialakítását remélte –, és programjában tegnap estére egy Vlagyimir Putyinnal való személyes találkozó is szerepelt, alig néhány nappal azután, hogy megerősítés nyert, Észak-Korea több ezer katonát küldött Oroszországba, hogy segítsen Moszkva javára eldönteni a két és fél éve húzódó, felőrlő jellegű ukrajnai háborút.

„Békére van szükségünk Ukrajnában. Igazságos békére, amely összhangban van az ENSZ Alapokmányával, a nemzetközi joggal és a közgyűlés határozatával” – mondta Guterres a csatlakozni kívánó országokkal kibővített „BRICS+”-ülésen. A tanácskozáson házigazdaként elnöklő Putyin ezzel szemben azt mondta, hogy Oroszországot nem lehet legyőzni az ukrajnai csatátérben, és „illuzórikusnak” nevezte az erre irányuló nyugati törekvéseket. A találkozón jelen volt Hszi Csin-ping kínai elnök is, aki reményét fejezte ki, hogy a BRICS „a béke stabilizáló ereje” lehet.

A tatárföldi Kazanyban tartott háromnapos csúcs – amelyet a Kreml „az Oroszország által valaha tartott legnagyobb külpolitikai eseményként” emlegetett – a pénzügyi együttműködés elmélyítéséről, a nyugati dominanciájú fizetési rendszerek alternatíváinak kidolgozásáról, illetve a BRICS-országok csoportjának bővítéséről szólt, de fontos döntés nem született. A szövetség, amely

António Guterres ENSZ-főtitkár tegnap esti programjában egy Vlagyimir Putyinnal való személyes találkozó is szerepelt

A Kreml közben kommunikációs iránymutatással igyekszik sikerként eladni a találkozót.

2009-es megalakulásakor eredetileg Brazíliát, Oroszországot, Indiát, Kínát és Dél-Afrikát foglalta magában, az év elején Iránnal, Egyiptommal, Etiópiával és az Egyesült Arab Emírségekkel bővült, Törökország, Azerbajdzsán és Malajzia pedig már kérelmezte felvételét, a törzstagok közül azonban néhányan ellenzik a további bővítést.

Az ülésen Putyin azzal vádolta a Nyugatot, hogy „illegális egyoldalú szankciókkal, szemtelen protekcionizmussal, a valuta és tőzsdék manipulálásával, valamint a demokráciát, az emberi jogokat és az éghajlatváltozási menetrendet állítólagosan előmozdító könyörtelen külföldi befolyással” próbálja megfékezni a globális Dél növekvő hatalmát. „Az ilyen perverz módszerek és megközelítések – hogy nyíltan fogalmazzak – új konfliktusok kialakulásához és a régi nézeteltérések súlyosbodásához vezetnek” – mondta, „ennek egyik példaként” emlegetve Ukrajnát.

Az orosz elnök Kazanyban azzal vádolta a Nyugatot, hogy illegális szankciókkal próbálja megfékezni a globális Dél feltörekvő hatalmát.

Közben a Meduza ellenzéki hírportál megszerezte azokat a módszertani ajánlásokat, amelyet az orosz elnöki adminisztráció az állami és kormányhíu média számára állított össze arról, hogyan kell tudósítaniuk a BRICS-csúcsról. A tézisek között szerepel, hogy Putyin elnököt a „világ többségének informális vezetőjeként” kell beállítani, s a híradásokban el kell mondani, hogy a Nyugat egészében „aggodalom uralkodik”. Hangsúlyozni kell továbbá, hogy a kazanyi fórum megmutatta, hogy „kudarcot vallottak” a háború kitörése utáni „elszigetelési kísérletek” Oroszországgal szemben. Az orosz–kínai együttműködés pedig a világ ügyeiben az egyik fő stabilizáló tényezőként működik a globális szinten.

A Meduza ennek kapcsán megállapította, hogy a kormánypárti média és tévécsatornák mind e tézisekkel egybecsengő kifejezésekkel tudósítanak a fórumról.

Kurd állásokat bombázott a török légierő

VÁLASZ A betiltott Kurdisztáni Munkáspártot (PKK) tette felelőssé az állami tulajdonú Turkish Aerospace Industries (TAI) hadiipari vállalat ellen szerdán végrehajtott terrortámadásért Ali Yerlikaya török belügyminiszter. Állítása szerint az Ankara egyik külvárosában elkövetett akció „a PKK jellegzetességeit viselte magán”. A belügyi tárcavezető és a török média egybehangzó közlése szerint öt ember meghalt és 22 megsebesült. A két feltételezett támadó – egy férfi és egy nő – szintén életét vesztette.

Cevdet Yilmaz alelnök szerint a halálos áldozatok közül négyen a vállalat alkalmazottai voltak, az ötödik áldozat pedig egy taxisofőr. Néhány órával a támadás után Recep Tayyip Erdogan elnök az X üzenetküldő alkalmazásban a török védelmi ipar egyik motorja ellen irányuló „gyáva támadásról” beszélt.

A média közzétette a térfigyelő kamerák felvételeit, amelyek a fegyveres támadókat mutatják. Ezekon

egy robbanás látható, a háttérben pedig lövések hallatszanak. Az Anadolu állami hírügynökség szerint a vállalat dolgozóit bunkerekben helyezték biztonságba.

A terrorcselekményt követően megtorlasként török harci repülőgépek kurd fegyveresek feltételezett állásait támadták Irakban és Szíriában. Az ankarai védelmi minisztérium közlése szerint több mint 30 célpontot semmisítettek meg, s a légicsapások még folytatódnak. Törökország rendszeresen fellép az észak-iraki Kandil-hegységben a PKK, Észak-Szíriában pedig a szíriai kurd milícia, az YPG ellen, amelyet a PKK egyik ágának tekint.

A Turkish Aerospace Industries az Állami Védelmi Ipari Ügynökség leányvállalata, amely egyebek között vadászrepülőgépeket és drónokat is gyárt. Ez a cég segített például a török Kaan vadászgép kifejlesztésében. Yerlikaya belügyminiszter a TAI-t a török védelmi ipar „szeme fényének” nevezte. Törökországban

Ali Yerlikaya belügyminiszter a betiltott Kurdisztáni Munkáspártot tette felelőssé a terrortámadásért

ezen a héten védelmi, repülőgépipari és repülési szakvásárt tartanak. A török védelmi ágazat exportja az elmúlt években meredeken emelkedett.

Egy sor európai politikus, többek között Olaf Scholz is „megdöbbenésnek” adott hangot a támadás miatt. A német kancellár az X-en azt írta: „A lehető leghatározottabban elítéljük a terrorizmus minden for-

máját, és kiállunk partnerünk, Törökország mellett.”

A mostani támadás nem sokkal azután történt, hogy az Erdogan elnök pártjával, az AKP-vel együtt kormányzó ultranacionalista politikai erő, az MHP váratlanul felvetette Abdullah Öcalan PKK-vezér esetleges szabadon bocsátásának kérdését. Az MHP azonban ezt a terrorszervezet lefegyverzéséhez kötötte. Megfigyelők ezt annak jeleként értékelik, hogy a kormány és a PKK között új békefolyamat indulhat. Az erre irányuló legutóbbi kísérlet 2015-ben kudarcot vallott.

A török állam ellen 1984 óta harcoló PKK-t Ankara és nyugati szövetségesei terrorszervezetnek minősítik. A török hadsereg rendszeresen hajt végre szárazföldi és légi hadműveleteket a Kurdisztáni Munkáspárt szíriai és észak-iraki állásai ellen. A múltban a PKK és az Iszlám Állam (IS) több terrortámadást is végrehajtott, többek között a fővárosban, Ankarában.

RÓNAY TAMÁS

Könyörtelenek

Bajban vannak a fejlett országok, még ott sem születik elég gyerek, ahol bőkezű a családpolitika. Két európai ország viszont, Magyarország és Norvégia több forrást fordít a családtámogatásra, mint a hadseregére. Ezt írta a napokban az amerikai Wall Street Journal, amely részletesen is kitér a magyar modellként említett családpolitikára: Orbán Viktor a gyermekvállalást nemzeti kötelességnek tartja, Magyarország különösen nagylelkű a többgyermekes családokkal szemben, vagy azokkal, akik fiatalabb korban szülnék. Szakértőket idézve ugyanakkor megjegyzi: sok magyar nő az alulf finanszírozott állami egészségügyi és oktatási rendszert, a munka és a család összeegyeztetésének nehézségeit nevezi meg annak okaként, hogy nem vállal több gyereket. Ír arról is, hogy a pénzt olyan emberekre pazarolja az állam, akik amúgy is nagy-családok lettek volna, ám kizárja a támogatásból a szegényebbeket.

Nehéz lenne támadni ezeket a megállapításokat.

A magyar családpolitika forráselosztását valójában az ideológia és

MUHARI JUDIT

nem az igény határozza meg. Orbán Viktornak és kormányának csak a gazdag családok jómódban élő gyerekei számítanak. A többi szülőnek hiába lenne fontos a magasabb családi pótlék, kérésük süket fülekre talál. Az adókedvezményen túl Orbánék nem látnak. Ahogy az sem éri el az ingerküszöbüket, hogy nem mindenki tud vagy akar saját ingatlant vásárolni. Bérletprogram nincs. A csokkal az ingatlanárak elszálltak, a milliárdokat felemészítő lakástámogatás, -kölcson viszont nem ösztönzi a gyerekvállalást. A csok pluszt igénylők 58 százaléka egy gyermeket vállalt, és csupán egy százalékuk tervez hármat.

És mit érnek a gyerekek? Öt hónappal a pedofilbotrány kirobbanása előtt, tavaly szeptemberben, a budapesti demográfiai csúcson, a világ konzervatív erői előtt Orbán Viktor azt mondta: a gyerekekért vívott csata valójában nem a zsebben, hanem a fejben dől el, még pontosabban a szívben, még pontosabban a közgondolkodásban. Le kell váltanunk azt a liberális diskurzust, ami a gyermekvállalásban veszélyt, értelmetlen áldozatvállalást, a családi

életben pedig az egyéni lét kiteljesedésének korlátját látja – fogalmazott a miniszterelnök.

Orbán Viktor a fej, a szív és a közgondolkodás területén is elvesztette a csatát. A mai napig nem vállalt felelősséget senki a bicskei ügy miatt. Bántalmazásokat, megszegvényítéseket szenvednek el a gyerekek egyházakban, vagy akár kitüntetett edzőktől. A napokban egy ismert színésznő, négygyermekes anyja a szülési szabadsága után nem kapta vissza a szerepeit, mert a színház vezetője szerint neki „nem a színház az első”. Jelenleg 300 olyan csecsemő él kórházban, akár egy évig is, akit a szülei nem visznek vagy nem vihetnek haza, a gyermekvédelmi rendszerben pedig nincs hely számukra. A szegregált oktatás hatása visszafordíthatatlan, a fogyatékkal élő gyerekek nem jutnak fejlesztéshez, ellátáshoz. Az állam sajátos nevelési igényű gyerekeket oktató iskolákat zárattott be, mert a közüzemi tartozást fontosabbnak tartotta, mint a gyerekek jogait.

A New York-i Wall Street is mesze van, de ez a könyörtelenség már a Holdról is látszik.

RÓNAY TAMÁS

Nem pótolja

A kormányzati propaganda olyan sikeres volt itthon, elsősorban a kormánypárti szavazóknál, hogy a Fidesz sok támogatója mondogatja: a BRICS-országokhoz kellene tartoznunk, s nem az Európai Unióhoz. Bár az eredetileg Brazília, Oroszország, India, Kína és Dél-Afrika által létrehozott, s azóta néhány állammal kibővült közösség a világ népességének a 45 százalékát képviseli, semmilyen módon sem pótolja az Európai Uniót. Nem ad támogatást az elmaradott régiók felzárkóztatására, nem tekinthető sem érték-, sem érdekközösségnek, még annak ellenére sem, hogy azokat az országokat tömöríti, amelyek kritikuskak a Nyugattal, az Egyesült Államokkal szemben. A BRICS-országok heterogén szövetséget alkotnak, egyesek diktatúrák, mások demokráciák, méretükben, gazdasági erejükben és külpolitikai szerepükben is különböznek egymástól. Emellett a tagok között nagy a feszültség a kétoldalú viták miatt, különösen a két ázsiai atomhatalom, India és Kína között. De ádáz riválisoknak tekinthető Irán és Szaúd-Arábia, illetve Egyiptom és Etiópia is.

Mint a BRICS-államok kazanyi csúcstalálkozója is mutatta, messze nincs szó arról, hogy minden kérdésben ugyanúgy vélekednének ezek az államok. Narendra Modi indiai miniszterelnök nem állt ki Vlagyimir Putyin mellett, hanem azt mondta, hazája a lehető leghamarabb az ukrajnai háború lezárását akarja, s ennek érdekében közvetítene is a felek között.

A BRICS nem kínál megoldásokat. A zárónyilatkozat semmitmondó Ukrajnával kapcsolatban, megállapítja, „üdvözlnek minden közvetítési kísérletet” a háború végét illetően, de nem hívják fel Oroszországot arra, hogy fejezze be a háborút, és a konfliktus megoldására sem kínál semmi felvetést.

A kazanyi BRICS-csúcs semmiféle konkrét eredményt sem hozott. A tanácskozás egyetlen célt szolgált: Vlagyimir Putyin ezzel akarta bizonyítani, hogy nincs elszigetelve, a Nemzetközi Büntetőbíróság nemzetközi elfogatóparancsa ellenére sem. A többi állam azonban abban nem volt partner, hogy egyértelműen felsorakozzon mögé az Ukrajna elleni agresszió kapcsán.

Háborús játékok

Óvodásként szinte minden kislány katoná akar lenni. Talán úgy tízéves korig tartanak ki a hadi pályával kapcsolatos elképzelések, melyekben a gyermekember felnőtt önmagát mindent legyőző, sérthetetlen hősként látja, aki machetével vág ösvényt a bozótban, akit nem fog a golyó, aki mindig ravaszabb cselet eszel ki, mint az ellenség. Később, amint egyre jobban nyílik az értelem, sejteni kezdi, hogy a valóság más. Nem mindig a jó győzedelmeskedik, viszont mindenki nyerni akar, és ehhez az eszközök nemtelenekek, a célok aljasok. Eltelik újabb pár év, szembejön vele néhány filmklasszikus, átérzi Ron Kovic belső poklát a Született július 4-én moziban, visszanyeli a könnyeit, amint Berger utoljára repülőre száll a Hairben.

Megérti végre, hogy egy csata teszt és lelket is megnyomorít, s hogy a háborúra mindenféle jelző illik, de az olyanok biztosan nem, hogy „hősiesség, romantikus”.

Mintha nem éreznék ennek a súlyát a Fidesz. Miközben azt sulykolják, hogy a baloldal óhajtja a háborút, addig óriásplakátokon csábítgatnak mindenkit a honvédség kötelékébe. De a héten mintha újabb szintet léptek volna: csatládai nap gyanánt harci játszótérrel is készültek október 23-án a Mille-nárison. Kevés szürreálisabb dolgot tudtam eddig elképzelni annál, mint hogy Orbán Viktor rekedtes tenorjával a háttérben gyerekek krúzólnak minitankkal. A már olvasni tudók óriási kockákból rakhatták össze helyes betűrendben a TEK feliratot, a harciasabb kispajtasok kipróbálhatták, milyen érzés álcahalók között fegyverrel célra löni. Mindenesetre dicséret jár az ötletgazdákknak a jó izlésért, hiszen akár művérrrel is életszerűbbé tehetnék volna az installációt.

Az első ocsúdás után nekem egy teljesen más, a témánál sokkal drúsebb film egyetlen mondata ugrott be erről az egészről: „Itt mindenki hülye?”

MADÁR, MADÁR

Odabent, idekint

TÜZES LÓ

DOROS JUDIT

Kultúrváróterem. Nézegetem a szót az álmos vidéki kisváros vasútállomásán, korán reggel. Régi, kopott, festett betűkkel van odaírva, mintha még látszanának a robusztus pemzlinyomok, amiket hajdan akkurátusan festett fel az ezzel megbízott.

Furcsa szó. Arra utal, mintha lenne egy külön váróterem, ahová beülhetnek a viselkedni tudók, akik nem hányják szét azonnal a négy bőrröndöt ötfelé, nem fekszenek cipőstől a padra, nem dobálnak be cigarettacsíkket a kukába, és nem beszélnek meg oly’ emelt hangon az előző nap történeteket, hogy azt talán még a forgalmista is hallja három helyiséggel arrébb.

Csak hogy a terem zárva van. Üvegajtókkal és ablakokkal határolt terület, ahol ugyanúgy székek és padok vannak hevenyészett rendben, mint idekint. Lusta voltam felállni s megnézni, vajon mi van kiírva a mi részlegünkre, van-e egyáltalán bár-

mi megkülönböztető jelzése, vagy ez afféle átlagos, egyforma, mindenkire vonatkozó épületrész, amit nem kell külön névvel illetni.

Gyerekkoromban két vasútállomás mellett nőttem fel. Az egyik a szalajkai erdei kisvasút volt, melynek tőzsomszédságában iskoláskoromiglaktunk, a másik a falu „nagy” vasútállomása, aminek a fejlődését, majd leépülését évekig néztem félig-meddig kívülről. Azért csak félig-meddig, mert az állomásfőnök lányai benne voltak a „bandánkban”, így aztán olyan helyekre is bejutottunk, ahová földi halandó nem. A treppen ott volt például az olajszagú nagy raktár, amit hatalmas, súlyos vasajtókkal védtek a betolakodók ellen, de ha időnként kitarult előttünk ez a kapu, odabent megannyi színes csodát láttunk. A régi gőzmozdony ilyen-olyan darabjait, olajosan csillogó csavarokat, összekötő elemeket és ki tudja, mit még, amit akkor felismerni nem tudtunk. Ha a forgalmista időnként máshova tekintett, egy hosszú létrán, amit kívülről íves bordák védtek, a lapos tetőre is feljutottunk,

Az én kis falumban egyetlen váróterem volt csak, az volt ráírva, ilyen egyszerűen: váróterem.

s onnan még talán a Bükk-fennsík elnyújtott platója is jól látszott. És ritkán, tényleg csak nagyon-nagyon ritkán be lehetett lépni az állomásfőnök irányítóközpontjába is, ahol hatalmas karkok intézték a vágányok ide-oda váltását, fények világlogtak egy nagy táblán, és ott volt az a helyes, tányéros sapka, amitől Tivadar bácsi arca kétszer olyan komoly lett, mint nélküle.

Az én kis falumban egyetlen váróterem volt csak, az volt ráírva, ilyen egyszerűen: váróterem. Így aztán emlékeim sincsenek arról, milyen lehet, amikor ez önmagán túlmutatva „kultúrrá” változik, mit kell ahhoz elérni, mit kell teljesíteni, hogy egy ilyen helyre bejusson bárki, miközben melán várakozik a Mezőkövesd–Miskolc-járatra, hogy vágányzár miatt végül átszállással jusson el majd Kassára. Az utazóközönség egyes, kisnyugdíjas kirándulócsoporthoz ugyanúgy van itt, mint munkába induló tanárnő, nagyvárosi kórházban a férjét látogató asszony. Csendesesen, ha lehet így fogalmazni: kulturáltan üldögél mindenki. Talán a táblát sem veszi észre, ami szerint ő ezen innét van, és noha a viselkedésének megfelelően amott kellene ülnie, mégis ide-át ragadt.

Gyógyítható-e a vidék?

DR. KÓPÁCSI
JÁNOS
agrármérnök

Még akkor is fel kell tenni a címben foglalt kérdést, ha mindazok, akik a jelenleg szokásosnál racionálisabban gondolkodnak, úgy vélik: már nem nagyon gyógyítható. Pedig nagyon ráférne. Régi alapigazság, hogy egy háznak az alapjait kell jó erősen megépíteni, és akkor stabil lesz az épület. Ha kell, változtatható, átépíthető, de az alap, amire építkezünk, az marad. Az elmúlt rendszer-nél is az alapozással volt a gond. Meg is reccsent.

Ma is ugyanaz a másképp gondolkodás megítélése: még mindig azt hiszik a kritikus vélemény megfogalmazókról, hogy nekünk minden rossz. Nem minden, de nagyon sok minden. Szinte minden. Akiknek viszont meg kellene hallaniuk a mások véleményét, annyira csalahatatlannak gondolják magukat, hogy szóba sem állnak az úgynevezett másik oldallal. Oly mértékű az arrogancia, az önteltség, és annyi a ködös ötletelés, mint annak idején a megváltoztathatatlanok gondolt, de '89-ben mégis összeomlott rendszerben. A tulajdonviszonyok megváltoztak, a gondolkodás nem. Ma sincs sem koalíció, sem használható ellenzék; ugyanaz a szalámpolitika folyik, mint a háború után, a különbség csak annyi, hogy a leszeletelt szabadlábban vannak.

De térjünk vissza az alapozásra. Azt végre tudomásul kellene venni, hogy stabil, virágzó vidék nélkül nincs stabil, virágzó ország. Amink van, amit fel tudunk mutatni, azt nagyrészt eleink alapozták meg, és ma többnyire a különböző EU-támogatásokból működik. De meddig? És utána mi lesz? Ki lesz? Veszem a kalapom, oszt jó napot? Ez így nagyon drága.

Nem teljesen erről volt szó. Azt mindenki tudta, hogy az előző rendszernek egyszer vége lesz, de arra senki sem számított, hogy ilyen gya-

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

A szaktárca és vélhetőleg az egész kormány megingathatatlannul hiszi, hogy a földvédelmi járulékkal megijeszti a befektetőt és védi a termőföldet. De ez nem így van. Akinek a megemelt járulék gondot okoz, az a néhány kisbefektető.

lázat következik, sőt arra sem, hogy ennyire semmibe veszik a népet, ennyire magasról, arrogánsan tesznek mindenre. És még el is magyarázzák, hogy ez milyen előnyös nekünk.

A legújabb eredmény, hogy hazánk továbbra is elkötelezett a biológiai sokféleség megőrzése mellett. Ezzel a szemlélettel képviseli Magyarország soros elnökeként az Uniót az ENSZ biodiverzitás-csúcstalálkozóján – közölte Nagy István agrárminiszter a minap Luxembourgban, a Környezetvédelmi Tanács ülését követően. Komoly eredménynek nevezte azt is, hogy a bálnavadászati kvóta kapcsán szintén sikerült olyan közös európai álláspontot kialakítani, amelyet elsőprő többséggel fogadott el az ENSZ illetékes szakbizottsága is. Mindkettő üdvözlendő.

A miniszter arra is kitért, hogy az ülés keretében vita nélküli napirendi pontként fogadták el az elsivatagosodásról, a talajdegradációról és az aszályról szóló tanácsi jelentést. Magyarország természetesen kiemelten kezeli ezt a kérdést is, hiszen a mindennapokban is azt tapasztaljuk, hogy az aszály és az elsivatagosodás egyre nagyobb globális kihívást

jelent, ami szorosan kapcsolódik az éghajlatváltozáshoz, a biológiai sokféleség csökkenéséhez és a talajromláshoz is. A teremtett világunk megőrzése mindannyiunk felelőssége, amiért közösen kell tennünk – fűzte hozzá az agrártárca vezetője.

Tehát újra és újra elő kell venni a földvédelmi járulék kérdését. A szaktárca és vélhetőleg az egész kormány megingathatatlannul hiszi, hogy a földvédelmi járulékkal megijeszti a befektetőt és védi a termőföldet. De szerencsém jelezni: ez nem így van. Akinek a megemelt járulék gondot okoz, az a néhány kisbefektető, a kkv-szektorban működni vágyó kis- és közepes vállalkozó, aki beruházna, hogy ebben a tejjel-mézzel folyó Kánaánban valamit is előbbre jusson. De ha véletlenül termőföldön fejlesztene – amit nagyon meggondol, mert termel is, továbbá ő maga vidéken él, és azon kevesek közé tartozik, akik még tudják, mit is ér a föld –, fizetnie kell, még hozzá nem is keveset. Hiszen a földvédelmi járulékot egy alkalommal kell megfizetni, akkor, amikor a földterületet művelés alá kivonják.

Annnyit talán el lehet érni a megemelt földvédelmi járulékkal, hogy

legalább a kicsik a meglévő barna/rozsa övezeteket, elhagyott telephelyeket is megnézik, esetleg használatba veszik, már ha azok gazdaságosan helyrehozhatók, biztonságosan őrizhetők és még elfogadható távolságra vannak. De úgy tudom, ha egy vállalkozás vagy gazdálkodó fizeti a földvédelmi járulékot, az nála költségként elszámolható, a magánszemély viszont „felírja a kéménybe korommal”. Vállalkozás alatt itt a gazdasági társaságokat, illetve a mezőgazdasági őstermelőket, kisvállalkozásokat mint magánszemélyeket kell érteni, hiszen gazdasági társaságok tulajdonában termőföld nem lehet. Azt csak bérlik, és ha a bérelt területen történik művelés alóli kivonás, s a hasznosítási szerződés esetleg rendelkezik erről, akkor az náluk megjelenik költségként.

Tehát a multi kifizeti az egyszeri, jelentős földvédelmi járulékot, költségként elszámolja, de azért biztos, ami biztos, az árakban megjeleníti, oszt ismét jó napot. Érdeklí őt, hogy mekkora ez az összeg? Egy igencsak prémiumkategóriás személygépkocsi árába simán belefért.

A tőke sajátossága, hogy a költségnek meg kell térülnie, mégpedig haszonnal. Érdeklí őt, hogy milyen minőségű termőföldön építkeznek? Esetleg szándékosan a jó minőségű földeket keresik, netán azt ajánlják fel részükre? Továbbá egy apró betűs kérdés: a földvédelmi hatóság hányszor vétőzött meg kormánytámogatott multinacionális cégberuházást, és hányszor alkalmazta a törvényt egyéb esetben? A földvédelmi járulék kifizetve, a termőföld beton alatt, a költség az árban megjelenítve. De mi lesz a pénzzel, hová vándorol a befizetett járulék?

A bálnavadászatot, az elsivatagosodást, a termőföldek degradációját kiemelkedően kell kezelni. Sajnos a termőföldek betonozásának a kérdése máig nincs napirenden.

A múlt értékei a gyermekeink jövője

DR. MOLNÁR
ZSOLT
országgyűlési
képviselő
(MSZP)

A világunk hihetetlenül felgyorsult. Szinte vágatva rohannak felénk a bámulatos, egyben ijesztőnek tűnő technikai megoldások. Úgy érezzük, mire megtanuljuk kezelni az új telefonunkat, okosóránkat, már elavultnak számítanak, és kezdetünk elölről mindent. Emiatt persze azt érezzük, folyamatosan lemaradásban vagyunk.

Közben a gyermekeink, unokáink veleszületett természetességgel használnak minden nyomkodható kutyut. Ettől még inkább eluralkodik rajtunk az az érzés: bennünk van a hiba, hiszen nem tudunk megfelelni a mai kor követelményeinek. A tévében egyre érthetlenebb dolgokról kezdenek beszélni. Azt mondják, majd valami bőrünk alá ültetett chippel kell élnünk, és emberekhez hasonlító robotok fognak sétálni az utcán. Felfoghatatlan...

Egyre erősebben vagyunk abba a korb, amelyben még minden ismerős volt. Amelyben a rohanó élet nem szakított szét családokat, amelyben a személyes tárgyainkhoz néha megmagyarázhatatlan érzelmi szálak kötöttek minket. Ki ne emlékezne az első családi diavetítőre, az első kazettás magnóra vagy videólejátszóra? Vagy arra, amikor hétfőnként nem volt tévéadás, és a család összegyűlt a rádió körül, hogy meghallgassák a kabarét?

Nosztagliával gondolunk a barátainkkal, munkatársainkkal eltöltött időre. A kártyapartikra, a beszélgetésekre. Hiányzik a társasági lét, az egymásra figyelés. Nem véletlen, hogy egyre inkább szeretnénk lelassítani vagy visszaforgatni az idő kerekét. Közben nézzük a mostani generációt. Irigykedve figyeljük gyermekeink technikai felkészültségét, és összeszorul a szívünk, ahogy látjuk őket sodródni egy magányos cyberélet felé.

Egyszóval észre kell vennünk, mára minden megváltozott körülöttünk. Megváltozott a különféle generációk értékrendje, hangulata, és megváltoztak a vágyaik is.

Alkalmazkodva a társadalmi elvárásokhoz, sokan az idősebb generáció tagjai közül is photoshops alkalmazásokkal vásárolnak maguknak hamis érzeteket. Számítógépes filterekkel teszik a külsőjüket kívánatosabbá a közösségi média felületein, vagy akár greenbox technikával varázsolják magukat egy egzotikus nyaralás felejthetetlennek tűnő helyszínére, hogy kiváltsák közvetlen környezetük elismerését. Szánakozva is tekinthetnénk e jelenségre, azonban meg kell értenünk: ez egy komoly társadalmi segélykiáltás.

Olyan vészkiáltás, ami egyéb problémára is felhívja a figyelmünket. Példaként szeretném megemlíteni, hogy ha a mesterséges intelligencia világában nem leszünk

képesek a megváltozott elvárásokhoz igazítani a hazai oktatást, ha nem készítjük fel tanárainkat az új kihívásokra, ha a jövőben nem egy újszerű gyakorlati tudásra helyezzük a hangsúlyt, a tudásalapú társadalomból egy szempillantás alatt máris egy elsüllyedt világban találjuk magunkat.

A fentiek alapján egyértelműen látszik, hogy rendkívül összetett problémával állunk szemben. Egyszerre kell megőriznünk értékeinket, emberi kapcsolatainkat, és meg kell tanulnunk alkalmazkodni a modern kor által megkövetelt elvárásokhoz is.

Ha tudatosan nem őrizzük a szüleink, nagyszüleink által gyújtott lángot, a gyermekeink kerülhetnek komoly bajba. A jövő rendkívül sok új, izgalmas, egyben félelmetes kihívást kínál számunkra. Egy olyan világ kapujában állunk, ahol az MI fejlődése szinte minden területre ki fog hatni. Számítlan helyzetben a gépek jobban fognak teljesíteni az embereknél, ami köztudottan munkahelyek megszűnéséhez vezethet. De az önvezető autók megjelenésével átalakul a közlekedés, megváltoznak a bűnözők szokásai, sőt, egy szempillantás alatt eljuthatunk oda, hogy a gyermekünk legjobb barátja egy mesterséges intelligencia, azaz egy robot lesz. Ez már nem egy amerikai sci-fi mozifilm, ez már a kézzelfogható valóság.

Ha mindez felkészületlenül ér minket, súlyos társadalmi problémákkal nézünk szembe. Eppen ezért komoly tudatosságot kíván tőlünk és a mindenkor kormányzóktól egyaránt. Tudatosságot a társas kapcsolatainkban, és tudatosságot az állam által hozott intézkedésekben, hiszen egy retró értékeket képviselő ország sokkal hatékonyabban veheti fel a küzdelmet a felénk vágató ismeretlen jövővel szemben.

Ha fogjuk egymás kezét, ha időt szakítunk a barátainkra, ha kézbe vesszünk egy hagyományos könyvet, ha megnézzünk egy zseniális Latabár- vagy Kabos-filmet, ha beiktatunk olyan napokat, amikor nem a telefonunk nyomkodását választjuk a szeretteink helyett, már tettünk valamit lelkünk egészségéért, tettünk valamit egy jobb jövőért.

Mindezek mellett jelentős lépésre van szükség egy olyan kormányzat részéről is, amelyik a társadalom mentális egészségének a megőrzése érdekében igyekszik kicsit lelassítani az idő kerekének száguldó mozgását. Odafigyel a valódi értékekre. Felelősségteljes döntéseket hoz a család és a helyi közösségek támogatása, a kultúra, az oktatás, a gazdaság, a vallás és a média területén. Biztonságos, kiszámítható érzetet teremt polgárai számára. Olyan biztonságot, ahol az ipari forradalom és a hagyományos értékek megférnek egymás mellett, hiszen múltunk értékeinek megőrzése a jövőnk biztonságát jelenti.

Úgy is mondhatnám: a múlt értékei a gyermekeink jövője.

Hazatér a Van Gogh-portré

Hosszas alkudozás és adománygyűjtés után 8,6 millió euró (csaknem 3,5 milliárd forint) fejében a dél-hollandiai Noordbrabants Museumhoz került Vincent van Gogh 1885-ben, Nuenenben festett, Egy nő feje – Gordina de Groot című alkotása. A múzeum Daniel Katz londoni műkereskedőtől és műgyűjtőtől vette meg a képet. PAPAGENO

Egy szoprán, egy basszbariton

Lukács Gyöngyi és Erwin Schrott (képünkön) is fellép a hétvégén az Eiffel Műhelyházban. A szopránénekes Händel, Verdi és Puccini műveiből válogatta Prima Donna-estjének műsorát szombati fellépéséhez. Másnap az uruguayi születésű basszbariton Mozart-, Liszt-, Tosti-, Ibert- és Guastavino-darabokat énekel. NÉPSZAVA

Díjaztak a Pincészínház nézői

A fővárosi Pincészínház az előző évad közönségsvázatai alapján adta át a Keleti István-díjakat: a kedvenc színész Szta-renki Dóra, a kedvenc színész Schneider Zoltán, a kedvenc előadás a Semmit se bálnok lett, ez utóbbi díját a darab írója, Székely Csaba vette át. NÉPSZAVA

Megtalált emlékek

SZEMÉLYES Frida Kahlo évtizedekre elrejtett fotógyűjteményének több mint kétszáz, korábban nem publikált darabját nézhetjük meg a Mai Manó Házban. A képek a mexikói művésznő magánéletébe, baráti és családi kapcsolataiba is betekintést engednek.

P. SZABÓ DÉNES

Vannak alkotók, akiknek nemcsak a művészetébe, de az életébe is szívesen beles az ember, pláne, ha a két-
tő összefügg. Ilyen személyiség volt Frida Kahlo is, akinek festménye-
in feltűnnek családtagjai, az ismerősei, a házi kedvencei és önmaga is különböző élethelyzetekben, melyek között voltak örömteli és tragikus pillanatok is. A világhírű alkotó fordulatokban gazdag életét fényképeken is megőrizte, a kollekciója több

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

mint hatezer darabból állt, melyekből most a Mai Manó Házban nézhetünk meg kétszáznegyvenegyét a Frida Kahlo fotógyűjteménye című kiállításon, mely a 2009-es mexikói városi bemutatója óta járja a világot, eddig húsz városba jutott el.

A képanyag exkluzív, hiszen öt évtizeden át rejtve maradt a nyilvánosság elől. Amikor Frida Kahlo 1954-ben meghalt, a férje, Diego Rivera festőművész a mexikói népnek adományozta a Kék Ház (Casa Azul) néven ismert mexikói városi otthonukat, hogy abban múzeumot rendezhesse be, mely bemutatja felesége életét és munkásságát – az épületben a Frida Kahlo Múzeum a mai napig működik. Rivera azonban arra kérte a múzeumot, hogy volt felesége

Frida Kahlót láthatjuk kisgyerekként, ifjúként és érett nőként is

mint hatezer fényképet, néhány rajzot, levelet, gyógyszert és ruhát tartalmazó személyes archívum bő ötven évig rejtve maradt, majd 2003-ban nyitották meg. A fényképekből Pablo Ortiz Monasterio fotográfus válogatott, létrehozva a jelen kiállítást, mely a művész életének meghatározó korszakait és a számára fontos egyéneket mutatja be.

Az első, Gyökerek című teremben édesapja, Guillermo Kahlo német-mexikói fotográfus számos portréját láthatjuk, de néhány képen feltűnik a második felesége, Frida Kahlo édesanyja, Matilde Calderón is. A Kék Házzal szülő rész a családi fészket mutatja be, ennek a szekciónak a képein már megjelenik a festőművész is: egy sorozaton

egy-
algorit-
it és tárgyait zárják el, így a több mint hatezer fényképet, néhány rajzot, levelet, gyógyszert és ruhát tartalmazó személyes archívum bő ötven évig rejtve maradt, majd 2003-ban nyitották meg. A fényképekből Pablo Ortiz Monasterio fotográfus válogatott, létrehozva a jelen kiállítást, mely a művész életének meghatározó korszakait és a számára fontos egyéneket mutatja be.

A magánéleti fotók mellett Kahlo politikával és technológiával kapcsolatos képeit is kiállították, a művész előszeretettel gyűjtötte ezeket is. Érdeklődése kiterjedt volt, szerzett fotót a Ford Motor Company gyárról és a szocialista köztársaságok mindennapjairól is. A Megtört test szekció életének egy tragikus epizódját mutatja be, amikor 1925-ben tizenhét évesen autóbuszban utazott, mely összeütközött egy villamossal. A balesetben Kahlo gerince több ponton eltört, így kórházba,

A kiállítás a művész privát tereibe is beenged

INFÓ

Frida Kahlo fotógyűjteménye
Kurátor: Pablo Ortiz Monasterio
Mai Manó Ház
Megtekinthető január 12-ig

„Amikor egy nagy művész elmegy, felragyognak művei”

EMLEKEZÉS Novák Ferenc Tata nemcsak a táncosok számára volt fogalom, hanem a hazai kulturális élet résztvevői is így tekintettek rá. Egyáltalán nem lehetett azon csodálkozni, hogy az Erkel Színházban szinte teljesen megtelt a nézőtér a nyilvános búcsúztatására (a temetését korábban tartották szűk családi körben). Nem is búcsúztató volt ez, ahogy az est szervezői is hívták, inkább Tata életének az ünneplése: sok meghatározó, megismételhetetlen, egyszeri pillanattal.

Schlanger András Bodor Pál író, újságíró idézte: „Örökös ellenzéki és kormánypárti. Az ilyen isteni fickók nőnemű angyalokkal kápolnában randevúznak, ördögökkel meg kocsmáznak. Úgy fél tőle minden fennhatóság, hogy rémületében

azonnal kitünteti, hálás Neki, hogy elfogadja.”

Hogy mennyire igazak Bodor Pál szavai, bizonyítja, hogy Tata a Népszavának nem sokkal halála előtt nyilatkozott annak kapcsán, hogy levelet írt a Magyar Táncművészek Szövetségének a független táncársulatok érdekében.

Parászka Boróka újságíró írását Tóth Ildikó olvasta fel: „Novák Tata az az ember volt, akinek az asztalához mindenki leült. Ízlésbeli preferenciáktól, és politikai hovatartozástól függetlenül. Volt ehhez a közös asztalhoz ültetéshez személyes hite-le, mondanivalója is. És úgy tette ezt, hogy méltatlan kompromisszumot nem kötött, saját árnyékán nem lépett át.”

Korniss Péter fotográfust hatvan-

két éven át fűzte szoros barátság Novák Tatához. Elmesélte megismerkedésük történetét: Tata 1961-ben a Muzsika című folyóiratban meglátta Korniss táncképeit. Elkezdett nyomozni, ki is ez a fotós. Felhívta a szerkesztőséget, de mondták neki, hogy a fényképezést az akkori Fényképező Szövetkezetben találja. Megkereste a szövetkezetet, beszélt az Andrásy útra és megkérdezte, merre van a fotós. Mondták neki, hogy nem tudják adni, mert épp bevonult katonának, de a Korniss csak egy segédmunkás, válasszon egy igazi fotóst. Mire Novák megvonta a vállát és csak annyit mondott: inkább megvárom. Néha egy vállrándítással dől el egy élet – tette hozzá Korniss Péter.

A Honvéd Együttest Novák Tata 1983-ban alapította, és rögtön leszer-

FOTÓ: GORDON ESZTER

ződtetett egy akkor végzett majdnem teljes balettosztályt. Ők is meséltek Tatáról, nagyon sok anekdotával, humorral, szeretettel.

Ugyanígy emlékezett sziporkázó történetekkel a koreográfusra Lőrinczy György kulturális menedzser, aki azt is elárulta, hogy Tatának köszönheti a foglalkozását.

Idézték Szakonyi Károly búcsúztatóját is. Az író többek között úgy fogalmazott Tatáról: „Amikor egy nagy művész elmegy, felragyognak művei”.

Sokan emlékeztek. És aztán sokan zenéltek és táncoltak is. Az est vége egészen katartikusra sikeredett. A színpadon lévők elkezdtek énekelni

Tata életének ünneplése sok meghatározó, egyszeri pillanattal

Tata egyik kedvenc, a Túl a vízen van egy malom kezdettű nótáját. A színpadon lévők együtt énekeltek a dalt a nézőtérrel, akik mind felálltak Tata tiszteletére. A nótá után másfél percig elnémult mindenki. A csendet Tata lánya, Novák Eszter szava törte meg, aki könnyekkel küzdve annyit mondott csak: köszönjük. Tata pedig minden biznnyal Fentről jellegetes mosolyával nézett le ránk. Úgy, ahogy csak ő tudott.

BALOGH GYULA

LAPSZÉL

200 méteres pert nyert a Lira

A Szegedi Törvényszék a Lira Könyv Zrt.-nek adott igazat egy fogyasztóvédelmi bírság miatt indított perben. Ezúttal a Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal által egy évvel ezelőtt, az iskolák és templomok bejáratától számított 200 méteres távolságon belül fúliában árusított könyv miatt kiszabott öt-millió forintos bírságról mondta ki október 24-én a bíróság, hogy azt jogtalanul rótták ki a könyvkereskedőre. Az Esti mesék lázadó lányoknak című kötetben szereplő történet nem ábrázolja öncélúan a transzneműséget és a nemváltást. Az ítélet jogerős. NÉPSZAVA

Átadták a Déry Tibor-díjakat

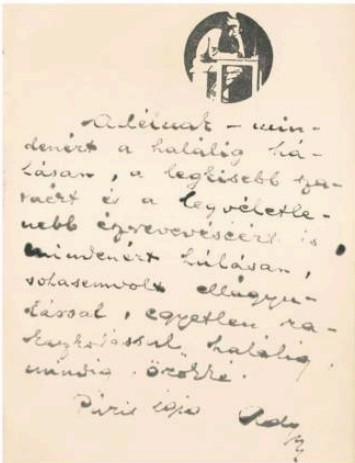
FOTÓ: FFS

Jánossy Lajos író, szerkesztő, kritikus, Szűcs Teri író, kritikus, irodalomtörténész és Sophie Aude műfordító kapta a magyar irodalmi élet egyik legnagyobb hagyományokkal rendelkező szakmai elismerését, a Déry Tibor-díjat. Az elismerést odaítélő kuratórium elnöke Schein Gábor, tagjai pedig Bán Zsófia, Keresztesi József és Németh Gábor. NÉPSZAVA

Fotóalbum a nélkülözésről

Október 28-án mutatják be a Fitalok Fotóművészeti Stúdiójának Budapest Fent – Lent című fotókönyveit az Írók Boltjában. A szociofotóról és a társadalmilag elkötelezett alkotókról beszélgetnek Erdei Krisztinával, Puszt Zsófiával és az Első Kézből a Hajléktalanságról program előadóival. A bevétellel a Menhely Alapítványt támogatják a szervezők, a pénzt az Első Kézből a Hajléktalanságról program működésére fordítják. NÉPSZAVA

Egy héja-nász levelei

FOTÓ: MNMK OSZK KÉZIRATTÁR

Újabb kultúrtörténeti értékű kéziratgyűjtemény vált elérhetővé a Magyar Nemzeti Múzeum Közgűjteményi Központ Országos Széchényi Könyvtár által üzemeltetett Cópia tartalomszolgáltatás felületén – adta hírül az OSZK. Ady Endre és Diósyné Brüll Adél kapcsolata az egyik legismertebb szerelmi történet a magyar irodalomban, kettejük üzenetváltásai-ból az intézmény kéziratára 213 levelet őriz, melyekhez digitalizált formában mindenki hozzáférhet. NÉPSZAVA

Időtúra 750 méteren

MOZGÁSBAN A Kolibri Színházról indul és a Nyugati pályaudvarig tart az Urbán legendák című színházi audioséta Kossuth Lajos és Kurt Cobain szereplésével.

ROSNÁKY EMMA

Ma és holnap is két alkalommal indulhatunk útnak a VI. kerületben a Kolibri Gyermek- és Ifjúsági Színház audiosétájával. Mobilos applikáció is szükséges a részvételhez, de nem pótolhatatlan a hiánya, a fejhallgató viszont kötelező az előadáshoz.

Az Urbán legendák – A tartozás szövegkönyve a Budapest Nagyrégényben olvasható Fehér Renátó által írt fejezet alapján készült. Kötődik hozzá, hoz valamit a hangulatából, szürrealizmusából, motívumaiból, de önálló műként érdemes kezelni, hiszen a Kaleidoszkóp című fejezetet maga Tasnádi István dramatizálta a rendező Vidovszky Györggyel együttműködve. A hatodik kerülethez készített szövegfolyam térben és időben is ugrál, de lényegi helyszíne a Nyugati pályaudvar és környéke. A Budapest Nagyrégény huszonhárom fejezete közül talán ennek van legkevésbé cselekménye, a Westend bevásárlóközpont fiktív avatobeszédeként értelmezhető, körüljárja a rendszerváltást s a magyar nép zivataros századait meg persze Terézváros ikonikus helyszíneit. A Nyugatiba érkezett meg Kossuth Lajos koporsója Torinóból 1894-ben, a legendák szerint itt kajált Kurt Cobain és az akkor még éppen feltörekvő Nirvana többi tagja 1989-ben – a választott cím, Urbán legendák is az ilyen szóbeszédre alapuló, mégis valahol identitásképző mozzanatokra utal. Mindez összesűrűsödik a Kolibri előadásában, ahol apa és fia (Ruszina Szabolcs és Csernák Norbert) indul útnak behajtani egy tartozást, de az addig ismerős terézvárosi utcák mintha nem a megszokott arcukat mutatnák.

A nézőknek is jut valamennyi szerep az előadás ideje alatt, de a kellemetlen, a közönséget bevonódásra erőltető, szerepeltető részek nincsenek. Ahogy vonultunk végig az úton, inkább valamiféle kiválasztottságérzetet adtak az egységes, kéken világító fejhallgatók, a járókelők persze sokszor megbámulták a jeleneteket, a gátlástalanabbak akár be is szóltak, de az előadás gond nélkül ment le, az utunk biztosított. Jó dinamikájú a séta, szépen csepegtetik a látomásokat: egy csapat nő a XIX. századból, egy sereg fiatal 2011-ből, a West

Identitásképző mozzanatok Fehér Renátó író, Tasnádi István dramaturg és Vidovszky György rendező aspektusából

FOTÓ: HORVÁTH JUDIT

Balkán-tragédia idejéről, kicsit tényleg olyan, mintha mi is időutaznánk azon a – Google-térkép által becsült – 750 méteren, amit a Jókai tértől a bevásárlóközpontig teszünk meg. A teátrum ezzel a formanyelvvel merészt vállalt, de jól tette.

Van egy nyugvópont, ahol valóban kiteljesedik az időutazás: egy, a rendszerváltás korát feldolgozó kiállítást tekinthetünk meg, amiben a végki-fejlet szempontjából fontos elidőzni. Nem mellesleg az előadás törzsközsége, a 15 év fölöttiek számára jó gyorstalpaló lehet megismerni a kilencvenes évek Magyarországot, annak viszonyrendszerét, ebben egy

Bravúros a turini remete és a Nirvana énekesének találkozása a Nyugati aluljárójában

klasszikus bábjátékos Vitéz László-történet is segít. Az Urbán legendákhoz kell némi nyitottság, de azt gondolom, hamar be tudja vonzani a nézőjét, mert egyedi élményt nyújt: szövegrészletek, zenék zsongnak a fülünkben az úton, halljuk a velünk tartó, előttünk, mellettünk, közöttünk játszó színészeket, emellett epizodistaként, néha csak látomás-szerűen tűnnek föl más szereplők: Nizsai Dániel, Erdei Juli, Mészáros Tamás, Darvas Benedek, Krausz Gábor, Kormos Gyula, Kőszegi Mária. Az Urbán legendákban föltűnik egy fiatal statisztagárda is, akik nélkül nem lenne teljes az élmény: a Nemes Nagy Ágnes Művészeti Iskola drámatagozatos diákjai ritka profin vannak jelen. Több erős rész van, talán a West Balkán-performansz út nagyot, de bravúros a turini remete és a Nirvana énekesének találkozása is a Nyugati aluljárójában.

Vidovszky rendezésének nagy erénye, hogy kihasználja a különleges helyzete adta lehetőségeket és fejlett technikai felszereltsége miatt szinte hibátlan élményt nyújt. Az előadás jól beszél a fiatalokhoz, de nem csak számukra lehet élvezhetős. Iskolapéldája lehetne annak, hogyan kell kilépni a színházi keretek közül, még úgy is, hogy pont az előadás eleje és vége igen kusza, ami közte van, az viszont figyelemre érdemes.

INFÓ

Az Urbán legendák – A tartozás című színházi audioséta a hónapban még négy alkalommal, október 25-én és 26-án is 17, valamint 19 órától látható. Az előadást gyenge eső esetén is megtartják.

Népzene, a Budapesten is élő szövet

DOKUMENTUM Ismét egy remek film, közvetlen állami támogatás nélkül, szerelemprojektként. Az Akkord a Vertigo Média magyar audiovizuális kultúrát feldolgozó sorozatának új és egyben – a források elapadásával – legutolsó része, amely tegnapról látható a mozikban. A magyar videókorszak (Volt egyszer egy téka), a honi képregénykultúra (Volt egyszer egy képregény), a magyar szinkron (Magyar hangja...) és a hazai tetoválaskultúra (Varrat) után a magyar népzenei életéről gondolkodunk a vetítés 72 percében és remélhetőleg utána is kicsit.

Kempf Márta Anna, a dokumentumfilm rendezője úgy fogalmaz: – A zene és főképp a népzene az egyik legzsigeribb és legelembib kifejezési módunk. Hordozzuk, magunkra formáljuk és ma már egyre szabadabban megosztjuk, és talán ez a legszebb benne, hogy összeköt, vigasztal, részünkké válik. – Évszázadok

FOTÓ: VERTIGO MÉDIA KFT

Személyesen a népművészetről, amihez mindannyian kapcsolódunk

csiszolta lényegi üzenetek, örömkö, fájdalomak kis tulipános padja, ami mindig otthonunkként vár ránk. Visszhangra talál az ősi népzene Agócs Márton, Bródy János, Csík János, Ferenczi György, Kelemen László, Kiss Tibi, Kovács Gergő, László Viki, Lovasi András, Majorosi Marianna, Paár Julianna, Pál István „Szalonna”, Presser Gábor, Szabó

Attila, Szabó Balázs és Takács Dorina (Дора) munkáiban és a dokumentált beszélgetésben is.

A művészek telefonálnak a népzene örök körforgásába, találkozik ősi és modern, felidézik saját emlékeit, tapasztalataikat és kapcsolataikat a műfajhoz, melyben legtöbbjük megtalálta a helyét. A Vikár Béla, majd Bartók, Kodály és Lajtha nevéhez fűződő munkának köszönhetően fennmaradt hagyomány nemcsak örökség, hanem örök inspiráció is, mely élő szövetként formálódik a mai napig.

Amikor 2020 márciusában Sebő Ferenc dalszerző, népzene kutató, a nemzet művésze egy erről tartott előadásán leszögezte: „Városi népzene? Nincs” – nagyon úgy tűnik –, tévedett. A népzene változik, szerepét, hangzását illetően és talán úgy gondolnánk, csak akkor az igazi, ha a széki öregek szólítják meg, ma mégis büszkén, matyó hímzéses ru-

hájában itt járkál Budapest utcáin, szomszédunk zuhanyzójában szólal meg vagy rocksztárjaink nagy fellépésein. Lehet kicsit másképp, mint a gyűjtések időszakában, de nem kevésbé őszintén.

A dokumentumfilm személyes történetekkel, hibátlan szakmaisággal járja körül a témát, amelyhez valószínűleg mindannyian kapcsolódunk valahol. A forgalmazó a díszvitelesen megjegyezte, remélik, ha már ők nem is folytathatják, más majd meglátja a magyar kulturális szcénáról forgatott, valóban igényes filmjeikben a missziót, hogy feldolgozzák és elmesélik, ami körülöttünk érték.

RÓNAY LILI

INFÓ

Akkord
Rendező: Kempf Márta Anna
Forgalmazó: Vertigo Média

Közösségi média
csak 15 év fölött

Szigorítja a norvég kormány a közösségi média használatára vonatkozó szabályokat. Az eddigi 13 éves alsó korhatárt 15 évre emelik. Jonas Gahr Støre miniszterelnök szerint meg kell védeni a gyereket az algoritmusok erejétől. NÉPSZAVA

Betiltják a drága ruhákat
a holland börtönökben

Szigorítani akarja a holland kormány a bűntetés-végrehajtási intézetekben fogva tartottak ruházatkodási szabályait. A kabinet betiltaná a 2020-tól engedélyezett drága ruhák viselését, és ismét kötelezővé tenné az egységes rabruhák hordását. NÉPSZAVA

Sokkoló mértékben nő
a Velencei-tó hőmérséklete

Évente 0,7 fokkal emelkedik a Velencei-tó hőmérséklete, derült ki a HUN-REN Balatoni Limnológiai Kutatóintézet vizsgálatából. Munkatársai az elmúlt 150 év adatait elemezték. A melegebb, sekély vizek az invazív fajoknak kedveznek. NÉPSZAVA

„Boldog a gyufa,
mely eléggve
szítja a lángot”

HŐS Falfestmény tiszteleg Budapesten a Frankel Leó út 78. szám alatti ház tűzfalán Szenes Hanna mártírhalált halt költő és ejtőernyős emléke előtt.

SZABÓ DOROTTYA

CSALÁDTÖRTÉNET-KUTATÓ, LEVÉLTÁROS

A mártírhalált halt költő és ejtőernyős emléke előtt tisztelegő alkotás a magyarországi holokauszt 80. évfordulóján szervezett megemlékezésorozat részeként készült el, tervezői és készítői a Színes Város Csoport tagjai voltak. Amint az a szervezet honlapján olvasható, a falfestmény elkészítését már több éve tervezték, egy olyan sorozat részeként, ahol kiemelkedő magyar nőket ábrázolnak. A 130 négyzetméteres alkotást Thamó Emese tervezte, a helyszíne pedig azért szimbolikus, mert a Frankel Leó út 78. alatti társasház éppen szemben fekszik a zsinagógával, ahova a költőnő családjával járt és ahol felnőtté avatták.

A falfestményen Szenes Hanna leghíresebb négy sorosát olvashatjuk, melyet már partizánakciója idején vetett papírra a szlovéniai Seregházán, 1944. május 2-án:

Boldog a gyufa, mely eléggve szítja a lángot, Boldog a láng, mely szívnek mélyén lobogott, Boldog a szív, mely dicsőn múlt ki a világból, Boldog a gyufa, mely eléggve szítja a lángot.

Szenes Hanna, Chana, Anna, Anikó, Etelka, alias Hágár... Ezek a nevek mind egy 23 éves korában mártírhalált halt fiatal lányt takarnak, akit Anne Frankhoz és Jeanne d'Arc-hoz hasonlítanak, és akinek négy sorosára arról a reményről szól, hogy a legkisebb fény is áttörheti az áthatolhatatlan (nak hitt) sötétséget, bár közben ő maga megsemmisül.

Testvérével, Gyurival együtt Anikó jómódú értelmiségi családba

Huzamos ideig kegyetlenül kínozták, fogait kiverték, hogy kiszedjék belőle a kódot. Hanna hallgatott.

született, Szenes Béla író-újságíró, színpadi szerző és Salzberger Katalin gyermekeként. Rózsadombi gyermekkorukat hamar beárnyékolta édesapjuk korai halála, majd a zsidótörvények egyre erősödő hatásai. Anikó az őt ért megkülönböztetések hatására fokozatosan vált Hannává (Chanává), hogy 1939-ben, nem sokkal a második világháború kitörése után kiköltözzön a brit fennhatóság alatt álló Palesztinába, feladva ezzel magyarországi értelmiségi úrilány életét.

Egy kibuchban élt, mezőgazdasági munkát folytatott. Mikor 1942–43 fordulójától egyre több kelet-európai zsidó érkezett Palesztinába, tőlük első kézből értesülhetett az otthoni állapotokról. A hallottak hatására elhatározta: visszautazik Magyarországra, hogy segítse a fiatal zsidók kivándorlásának megszervezését, megakadályozza deportálásukat és kimentse az országban rekedt édesanyját. (Addig-

Óriási falfestmény állít emléket Szenes Hannának a Frankel Leó úton

ra testvére már Franciaországban élt.) Jelentkezett tehát a brit titkosszolgálatnál, ahol kelet-európai nyelv- és helyismeretére való tekintettel titkos katonai misszióra képezték ki. A Hágár fedőnév alatt működő lány gyorsított rádiós- és ejtőernyős-kiképzést kapott, majd 1944 márciusában útnak indították küldetésére.

Tizenhét társával Olaszországon keresztül a Tito partizánjai által megszállt jugoszláv területeken ugrottak ki ejtőernyővel. Mivel civil ruhás ügynökként ha német kézre jut, habozás nélkül kivégezték volna, ezért Hanna brit tiszti ranggal és zsidó mivoltát feltüntető iratokkal tért vissza – és épp ez sodorta életveszélybe. Jugoszláviai földet érésük után nem sokkal ugyanis megszállták Magyarországot a németek. Ahogy azt Dénes Gábor „Anikó – Szenes Hanna emlékére” című dokumentumfilmjében Hanna egyik társa, Reoven Dafni viszszaidézi: ekkor látta a lányt először és utoljára sírni. Azt hajtogatta: „Késő! Késő! Késő!”

Hanna azonban továbbra is eltökélten tervezte visszatérését szülőhazájába, hogy édesanyját kimentse. „Ha meg kell halni, inkább fegyverrel a kézben, mint Auschwitzban” – írta naplójában. Páran követték csak társai közül. Indulásuk előtt egyik hátramaradó társára bízta a Boldog gyufa kéziratát.

Életének utolsó hónapjai avatták a fiatal lányt valódi hőssé. A magyar csendőrök előbb találták meg őket, mint ők egy drávaszilasi embercsempészt, így Hanna a Gestapo kezére került. Huzamos ideig, kegyetlenül kínozták, fogait kiver-

ték, hogy kiszedjék belőle a kódot, amivel – rádiósként – kapcsolatot tarthatott a hátramaradt társakkal. Hanna hallgatott. Budapestre, a Margit körüti fogdába került, ahová további nyomásgyakorlás céljából édesanyját is bevitték, hogy zsarolják vele. Hanna hallgatott. Miután 1944 októberében a nyilasok hatalomra kerültek, a lányt bíróság elé állították. Simon Gyula bíró november 6-án hozta meg a halálos ítéletet, melyet másnap hajtottak végre. A fogház udvarán érte a halál, miután megtagadta, hogy kegyelemért folyamodjon.

Életét magyarul és angolul is feldolgozták már. A korábban említett, Dénes Gábor által készített dokumentumfilm mellett érdemes elolvasni Pető Andrea kiváló írását, mely a Szenes Anikó, Hanna, Hágár, Chana és Etelka élete címet kapta. Emellett életéről angolul is készült egy dokumentumfilm tizenhat évvel ezelőtt, 2008-ban, Roberta Grossmann rendezésében: Blessed Is the Match: The Life and Death of Hannah Senesh.

Szenes Hanna személyes és irodalmi hagyatéka az Izraeli Nemzeti Könyvtárba került, ideértve a naplóját és gyermekkori írásait is. A haditörvényszéki tárgyalásának iratai Budapest ostromában megsemmisültek. A levéltárosok Hanna családjának történetét is feltárták, melyről részletes tanulmányt tettek közzé Izrael magyar hőse címen.

A II. kerületi Széna téri emlékmű és a VII. kerületi Szenes Hanna téri Kolodko-szoborcsoport mellett immár a Frankel Leó úton is méltó emlék őrzi a gyufát, mely eléggve szította a lángot.

Hálás vagyok, hogy megkaptam ezt a lehetőséget!

„A Színes Város csoport belső illusztrátora vagyok, ezen keresztül jött a felkérés – mondta lapunknak Thamó Emese, aki közösségi oldalán azt írta, számára óriási megtiszteltetés, hogy megtervezhette ezt az alkotást. – Többen készítettünk pályázatot Szenes Hannáról, és az enyém nyert. Büszke vagyok arra, hogy én tervezhettem meg a falfestményt. A munkát kutatással kezdtem Szenes Hanna életéről. A tervezés és előkészítés szempontjából nemcsak a felület mérete a fontos, hanem a helyszín is, a műnek illeszkedni kell a környezetéhez. Közel lakom a falhoz, ahova felkerült a festmény, ismerős volt a környék, hamar elkezdtem az alkotást. Több napig készült a falon a mű, volt, hogy megnéztem, hogyan haladnak a munkálatok. A végeredmény szinte sosem pont olyan, mint a tervezés során a grafika a papíron, hiszen más eszközök és technikák felhasználásával készül. Ez most is így van, de nagyon elégedett vagyok a festménnyel. Meghívtak az avatóünnepségre is. Ez az első ilyen volumenű művem, nagyon hálás vagyok, hogy megkaptam ezt a lehetőséget!”

3 hónapra: 41 695 Ft helyett
25 350 Ft (ez 16 345 Ft megtakarítás)

6 hónapra: 83 390 Ft helyett
49 800 Ft (ez 33 590 Ft megtakarítás)

12 hónapra: 166 780 Ft helyett
97 800 Ft (ez 68 980 Ft megtakarítás)

NÉPSZAVA

Fizessen elő!

Olvassa kényelmesen, otthonában a Népszavát!

Rendelje meg online a www.nepszava.hu weboldalon vagy hívja ügyfélszolgálatunkat a +36-1 477-9008-as telefonszámon!

LEGALÁBB

40%

KEDVEZMÉNY
a bolti árhoz képest

HIRDETÉNY

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Temetkezési Kft. üzemeltetésében lévő **nyíregyházi Északi, orosi, borbányai, nagyszállási, sóstóhegyi, ópályi, szakolyi** köztemetőben és a **nyírszőlősi** temetőben

az 1999. évben temetett vagy újraváltott sírok 25 éves használati ideje, a 2014. évben temetett vagy újraváltott urnafülkék 10 éves használati ideje, az 1959. évben 65 évre vásárolt, 1924. évben 100 évre vásárolt és azóta meghosszabbításra nem került sírboltok használati ideje 2024. december 31-én lejár.

Az újraváltásokat 2024. december 31-ig tehetik meg a rendelkezésre jogosultak. Az újra nem váltott sírhelyek, sírboltok, urnasírhelyek, urnafülkék, urnasírboltok értékesítésre kerülnek!

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Temetkezési Kft.

Megvan az FTC első győzelme

EURÓPA-LIGA A Ferencváros hazai pályán 1-0-ra legyőzte csütörtökön a Nice csapatát a labdarúgó Európa-liga alapszakaszának harmadik

El, főtábla, 3. forduló

AS Roma–Dinamo Kijev	1-0
FTC–Nice	1-0
Frankfurt–RFS	1-0
Maccabi Tel Aviv–Real Sociedad	1-2
Midtjylland–Royal Union SG	1-0
PAOK–Plzen	2-2
Qarabag–Ajax	0-3

LAPSZÉL

Változatlan pozícióban a magyar válogatott

A magyar válogatott maradt a 32. helyen a Nemzetközi Labdarúgó Szövetség (FIFA) legfrissebb világranglistáján, amelyet továbbra is a világbajnok és Copa América-győztes Argentína vezet. Marco Rossi szövetségi kapitány együttese a Nemzetek Ligája legutóbbi játéknapjain előbb hazai pályán 1-1-es döntetlent ért el az egy helyet rontó, így jelenleg nyolcadik Hollandia ellen, majd 2-0-ra nyert a 74. bosnyákok otthonában. A csoport negyedik együttese, a német válogatott két helyet előrelépve 11. a rangsorban. MTI

Pogacar hosszú évekre kötelezte el magát

FOTÓ: AFP/TIM DE WARELE

A kétszeres Tour de Franca-győztes, Giro d'Italia-bajnok Tadej Pogacarral 2030-ig szóló szerződést kötött a UAE Team Emirates országúti kerékpárcsapat. A regnáló világbajnok korábbi megállapodása 2027-ig szólt, és évente hatmillió eurót keresett. Az új kontraktus vélhetően jövedelmezőbb lehet a 26 esztendősszlovén bringásnak. NÉPSZAVA

Kétfólos vereséget szenvedett a Szeged

A Szeged házigazdaként 29-27-re kikapott a norvég Kolstad csapatától a férfi kézilabda Bajnokok Ligája csoportkörének hatodik fordulójában. A Peliszter–Veszprém mérkőzés lapzártánk után ért véget. NÉPSZAVA

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

SZOLGÁLTATÁS

ÁCS, tetőfedő, bádigos munkát vállalunk. Garancia, számla, referencia. Hívjon bizalommal, 06-70/152-1968.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:

Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com, EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük, hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

fordulójában, így megszerezte az első pontjait.

A Ferencváros az első tíz percben két komolyabb lehetőséget alakított ki, előbb Traoré nyújtóztatta meg Bulkát, majd Kady 18 méterről eleresztett lökete került el nem sokkal a kaput. A 16. percben aztán megzörrent a háló: egy bal oldali szabadrúgás után Cissé bólinthatott közletről, a labda Bombitón irányt változtatva, a kapufa segítségével kötött ki a franciák kapujában (1-0).

A folytatásban kiegyenlített mederben csordogáltak a percek, majd a hosszabbításban veszélyes kontrát

Cissé fejese Bombitóról pattant a vendégek kapujába

vezetett az FTC. Egy francia szöglet után Clauss rúgott luftot, így kettő az egyben kontrázhatott a zöld-fehér alakulat. Kady robogott a kapu felé, majd Abu Fanihoz passzolt, aki 19 méterről kapura lőtt, Bulka bravúrral védett.

A térfélcseré után támadásba lendültek a franciák, Dibusznak akadt több védenivalója, majd a 63. percben Varga fejese már túljutott Bulkán, de Abdelmonem a gólvonal elől tisztázn

FOTÓ: MTI/SZIGETVÁRY ZSOLT

tudott. A 70. percen ismét hajszálon múlt az FTC második gólja, Traoré egy védő szorításában a hosszú sarkot célozta, a lövés nem volt pontos, Zachariassen pedig hiába pöckölt a lab-

dába, az mellément. A végjátékban a Nice Rosario kiállítása miatt emberhátrányba került, a francia alakulatnak ezután már nem volt esélye az egyenlítésre. NÉPSZAVA

Gulácsiék kezdhetnek aggódni

BAJNOKOK LIGÁJA

A Szoboszlai Dominikkal felálló Liverpool labdarúgócsapata 1-0-ra győzött Lipcsében. A Barcelona eközben 4-1-re múlta felül a Bayern Műnchent.

NÉPSZAVA

A Bayern München a harmadik legnagyobb vereségét szenvedte el (az első helyen a Real Madrid elleni 2014-es és a Barcelona elleni 2009-es 0-4 áll, míg a második az Ajax elleni 1995-ös 5-2) a labdarúgó Bajnokok Ligájában, Vincent Kompany együttese ezúttal 4-1-re kapott ki a Barcelonától.

„A mai vereségre nincsenek kifogások” – kezdett bele mondanójába a Bayern 38 esztendőss belga tréner. „Az első gól nagyon megrázó volt. Az első félidő első félórájában úgy éreztem, hogy nyerhetünk, aztán a második és a harmadik góljukkal megváltozott a játék képe” – tette hozzá a fiatal szakember, aki alatt máris forrósodik a talaj Műnchenben.

A Bayern zsinórban harmadik idegenbeli vereségét szenvedte el a nemzetközi kupaporondon, s jelenleg csupán 23. az alapszakasz tábláján. Érdekes, a bajor együttest egy pozícióval megelőzi az a Dinamo Zagreb, amelyet az első fordulóban 9-2-re győzött le.

„Ez a győzelem önbizalmat ad nekünk szombatra” – jelentette ki Hansi Flick, a katalánok mestere, aki immáron a Real Madrid elleni El Clásicóra fókuszál. „Azzal a ni-

PONT NÉLKÜL

GULÁCSI PÉTER

„Ez nagyon kiábrándító! Már most nyomás alatt vagyunk.”

Darwin Nunez (balra) góljával nyert a Liverpool

FOTÓ: AFP/JOSEF LAGO

vóval, amit most mutattunk, nagyszerű dolgokat érhetünk el. Nagyon bátran játszottunk és ezért vagyok boldog” – folytatta a német mester. A mérkőzésen mesterhármast jegyző brazil Raphinha a negyedik futballista a BL történetében, aki mesterhármast jegyzett a Bayern München ellen. Korábban Cristiano Ronaldo, Sergio Agüero és Roy Makaay volt erre képes.

A játéknapi másik kiemelkedő párosítása az RB Leipzig és a Liverpool összecsapása volt. Az angol együttes Szoboszlai Dominikkal a kezdőjében 1-0-ra győzött a Gulácsi Pétert és Willi Orbánt is soraiban lipcsei gárda vendégeként.

„Ez nagyon kiábrándító! Már most nyomás alatt vagyunk. Még van öt mérkőzésünk hátra, ezek szintén nem lesznek könnyűek” – mondta a meccs utáni sajtótájékoztatón Gulácsi, utalva arra, hogy továbbra is pont nélkül állnak. Ezzel szemben a Liverpool három fordulót követően a Liverpool 9 pontjával és 6-1-es gólkülönbségével a második helyen áll.

„Nagyrészt mi irányítottuk a játékot, kivéve talán az utolsó 15 percet, amikor két fontos pillanatban

A brazil Raphinha háromszor is betalált a Bayern ellen

Három fordulót követően három angol csapat vezet a tabellát.

szükségünk volt a védelemre és a kapusunkra. Ha döntetlennel távoztunk volna innen, úgy érezném, hogy tényleg elvesztettünk valamit” – fogalmazott Arne Slot, a Liverpooliak vezetőedzője.

Érdekes, három fordulót követően három angol csapat vezet a tabellát, az Aston Villa, Liverpool, Manchester City – amely esélyeshez méltón verte 5-0-ra a cseh Sparta Prahát – triót meglepetésre a francia Monaco és Brest követi.

A tabella három kör után

1. Aston Villa	3	-	-	6-0	9
2. Liverpool	3	-	-	6-1	9
3. Manchester City	2	1	-	9-0	7
4. AS Monaco	2	1	-	9-4	7
5. Brest	2	1	-	7-2	7
6. Bayer Leverkusen	2	1	-	6-1	7
7. Internazionale	2	1	-	5-0	7
8. Sporting Lisboa	2	1	-	5-1	7
9. Arsenal	2	1	-	3-0	7
10. Barcelona	2	-	1	10-3	6
11. Dortmund	2	-	1	12-6	6
12. Real Madrid	2	-	1	8-4	6
13. Benfica	2	-	1	7-4	6
14. Juventus	2	-	1	6-4	6
15. Lille	2	-	1	4-3	6
16. Feyenoord	2	-	1	6-7	6
17. Atalanta	1	2	-	3-0	5
18. VfB Stuttgart	1	1	1	3-4	4
19. Paris Saint-Germain	1	1	1	2-3	4
20. Celtic	1	1	1	6-8	4
21. Sparta Praha	1	1	1	4-6	4
22. Dinamo Zagreb	1	1	1	6-11	4
23. Bayern München	1	-	2	10-7	3
24. Girona	1	-	2	4-4	3
25. AC Milan	1	-	2	4-5	3
26. Club Brugge	1	-	2	2-6	3
27. Atlético Madrid	1	-	2	3-8	3
28. PSV	-	2	1	3-5	2
29. Sahtar Doneck	-	1	2	0-4	1
30. Bologna	-	1	2	0-4	1
31. RB Leipzig	-	-	3	3-6	0
32. Sturm Graz	-	-	3	1-5	0
33. Crvena zvezda	-	-	3	2-11	0
34. Young Boys	-	-	3	0-9	0
35. Salzburg	-	-	3	0-9	0
36. Slovan Bratislava	-	-	3	1-11	0

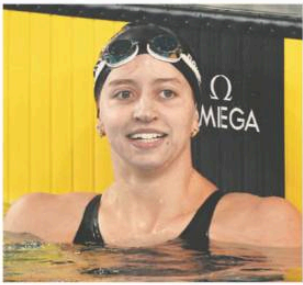
Az alapszakaszból csupán az első nyolc helyezett jut egyenesen a nyolcaddöntőbe, a 9-24. helyezettek oda-visszavágós párharcban küzdhetnek meg a 16 közé jutásért, míg az utolsó 12 együttes kiesik.

FOTÓ: AFP/HENDRIK SCHMIDT

Világcúcs női 200 mellen

Az amerikai Kate Douglass megdöntötte a 200 méteres női mellúszás rövid pályás világcúcsát a világcupa-sorozat inchoni állomásán. Honfitársa, a magyar felmenőkkel rendelkező Rebecca Soni 2009-ben úszott 2:14.57 perces csúcsát adta át a múltnak azzal, hogy 2:14.16-tal csapott célba. NÉPSZAVA

Megvan a dánok kapitánya

Brian Riemer lett a dán labdarúgó-válogatott szövetségi kapitánya. Elődje, Kasper Hjulmand júliusban, az Európa-bajnokság után mondott le. A 46 éves Riemer a København utánpótlását követően az angol Brentford másodedzője volt, majd 2022-től ez év szeptemberéig a belga Anderlecht-nél dolgozott vezetőedzőként. MTI

Stollár Fannyék is elődöntősök

Stollár Fanny és Katarzyna Piter párosa elődöntőbe jutott a kantoni kemény pályás női tenisztornán. A magyar-lengyel duó 7:6, 6:2-re győzte le Jana Fett és Jessica Ponchet kettőst. A másik ágon Bondár Anna és a belga Kimberley Zimmermann már szerdán biztosította helyét a négy között. NÉPSZAVA

Elzárkóznak a csapatutasítástól

FORMA-1 Lando Norris továbbra is versenyben van a világbajnoki címért, ám Andrea Stella, a McLaren csapatfőnöke nem akarja felrúgni az istállón belüli egyensúlyt.

NÉPSZAVA

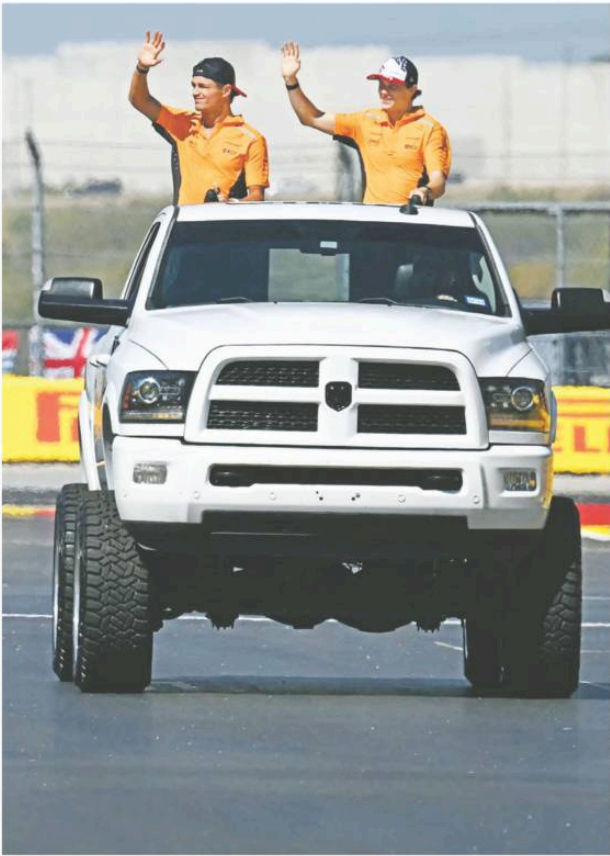
Öt versenyhétvégével az idény vége előtt 57 pont az élőnye a világbajnoki pontversenyben Max Verstappennek Lando Norrisszal szemben. A Red Bull háromszoros vb-győztes holland pilótája a múlt héten Austinban minimálisan növelte előnyét legfőbb riválisa ellenében, aki továbbra sem élvezi a McLaren teljes támogatását.

Persze nem arról van szó, hogy ne próbálnának megteremteni minden feltételt ahhoz, hogy futamgyőzelmet arasson, ugyanakkor Andrea Stella csapatfőnök továbbra sem hajlandó Oscar Piastrinak csapatutasítást adni. Már a szezon korábbi szakaszában körvonalázódott: Norris állíthatja meg Verstappen dominanciáját, a Magyar Nagydíjon a brit pilótát mégis arra kérték, hogy a boksziállások alatt megszerzett első helyet adja vissza csapattársának.

„Mindkét pilótánkkal szemben tisztességesen és korrektül akarunk eljárni, s ez a szempont még

fontosabbá válik, amikor két olyan tehetségünk van, akinek megvan a képességei és minden egyéb a futamgyőzelemhez. Mi mindig az elveinkből indulunk ki, ez pedig nem vita tárgya. Nem tudhatom, hogy ebben a szezonban nyerünk-e, de tisztában vagyok azzal, hogy 2025-ben, '26-ban és '27-ben is győzni akarunk, s ha a mostani szezon menedzselése során végül felrúgom az egyensúlyt, akkor a végén nem lesz szilárd alap a következő években” – indokolt Stella.

A hétvégén Mexikóban folytatódik a küzdelem, ahol megőszölhatatlan, miként alakul a Red Bull és a McLaren csatája, ráadásul az Amerikai Nagydíjon kettős győzelmet aratott Ferrari is bejelentkezett a konstruktóri bajnoki küzdelembe. A pénteki első szabadedzésen több csapat is lehetőséget biztosít tartalékosának: Kimi Antonelli a monzai balesete után újra vezetheti a Mercedest, míg Patricio O'Ward a McLaren, Felipe Drugovich az Aston Martin, Robert Shwartzman a Saubert,

Lando Norris (balra) és Oscar Piastri is küzdhet a saját sikeréért; a McLaren nem akar beleszólni a csatározásba, még ha így el is úszik a vb-cím

Oliver Bearman pedig a Haast próbálhatja ki. A második szabadedzés a megszokott egy helyett másfél órás lesz, mert a mezőny tesztelni fogja a Pirelli 2025-ös gumijait is.

A kétszeres világbajnok Fernando Alonso számára is különleges lesz a hétvége: a 43 éves spanyol pilóta 400. versenyhétvégéjén vesz részt az F1-ben. Ennek kapcsán Alonso elárulta: 2009-ig tervezett a sorozatban versenyezni, ám most azt is elképzelhetőnek találja, hogy 2026 után is marad a királykategóriában.

A hétvége programja

Péntek

Első szabadedzés: 20.30–21.30

Szombat

Második szabadedzés: 0.00–1.30

Harmadik szabadedzés: 19.30–20.30

Időmérő: 23 órától

Vasárnap

Futam: 21 órától

Százmillió eurós megnyitó

OLIMPIA Százmillió euróba került az idei párizsi olimpia megnyitója – derült ki a francia parlament hivatalos dokumentumaiból. A francia média által közölt adatok szerint annak eredménye a magas költség, hogy a játékok történetében először fordult elő, hogy nem egy stadionban, hanem a város központjában tartották az ünnepséget.

A franciák nem spóroltak, alaposan megadták a módját a nyitóünnepségnek

A Szajna folyón rendezett megnyitón biztonsági okok miatt hatalmas volt a rendőri jelenlét, ám az erre fordított kiadásokat nem tartalmazza az összeg.

Az olimpia bevételei és kiadásai egyensúlyban voltak, a rendezés 4,4 milliárd euróra rúgott. Ez 15,5 százalékkal több, mint amivel 2015-ben számoltak. MTI

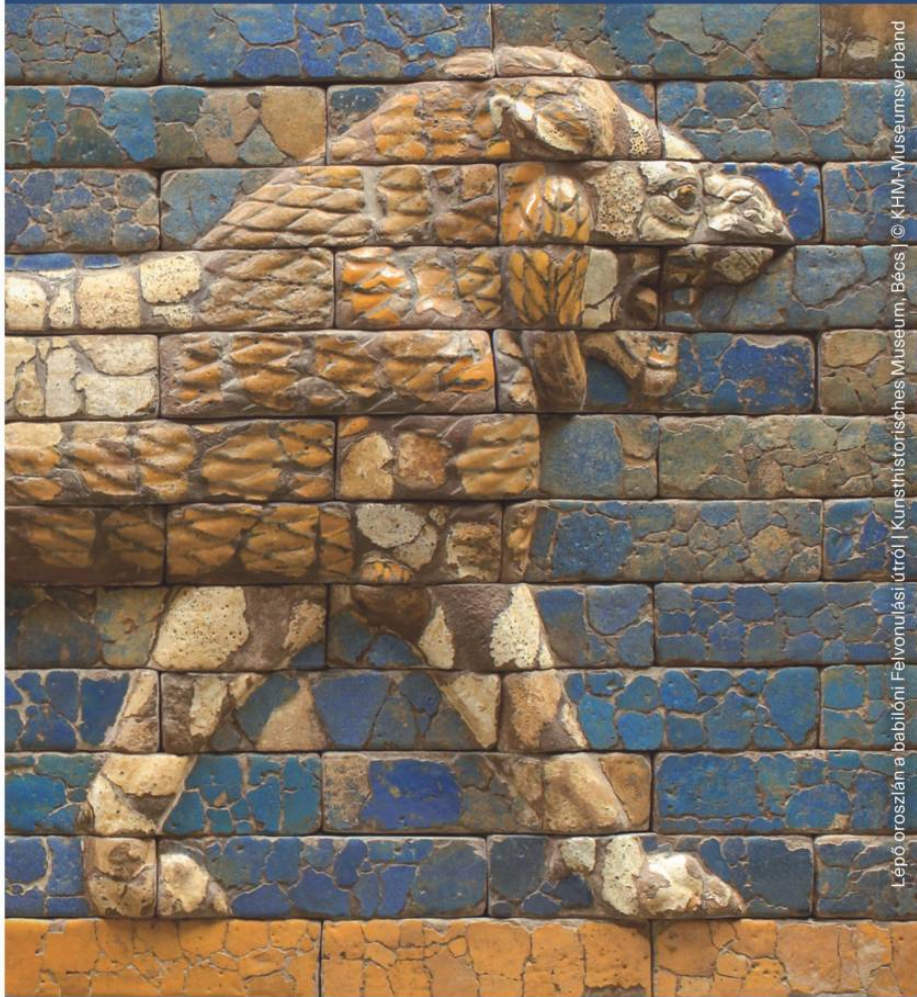
Készülnek a téli játékokra

A 2026-os milánói-cortinai téli olimpia szervezői remélik, hogy az illetékesek március végére jóváhagyják az ötkarikás bob-, szánkó- és szeletpályát. Az új pálya közel 82 millió euróba kerül, a célja pedig az, hogy minden számot Olaszországban rendezzenek. A Nemzetközi Olimpiai Bizottság ezzel együtt bírálta az olasz szervezőket az építkezés miatt, és a fenntarthatóság jegyében

azt javasolta, hogy más, közeli országban, már meglévő helyszínen rendezzék meg a jégteknőben folyó viadalokat. Az olasz szervezők nem kívánnak az olimpia előtt világkupafutamoknak otthont adni, helyette inkább nemzetközi edzőtáborokat tartanak, hogy minden érintett megismerhesse az új pályát. Az ötkarikás játékok után azonban már célba vehetik az egyik 2029-es vb megrendezését.

Mezopotámia

KR. E. 1000–500

ISTENEK és DÉMONOK

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

szepmuveszeti.hu

Főtámogató:

Együttműködő partnerek:

A kiállítás az MTA – ELTE Lendület Asszír és Babilóni Istenvilág Kutatócsoport szakmai közreműködésével valósult meg.

A Bibliothèque nationale de France kiállítás közreműködésével készült kiállítás.

Bibliothèque nationale de France

KIRÁLYSÁGA 2024. 10. 05. – 2025. 02. 02.

Ford-vezérigazgató kínai autóval

Kínai elektromos autóval közlekedik a Ford vezérigazgatója. Jim Farley egy podcastadásban elárulta, anynyira tetszik neki a Xiaomi elektromos autója, hogy nem is szeretne másikat vezetni. NÉPSZAVA

Robotokra cserélt rádiós műsorvezetők

A mesterséges intelligencia szerkeszti és vezeti a műsort a lengyel OFF Radio Krakównál, az adó valamennyi munkatársától megvált. Az első adásnapon a hallgatók többek között a 2012-ben elhunyt irodalmi Nobel-díjast, Wisława Szymborska költőnőt „hallották beszélni”. NÉPSZAVA

Meghalt a legidősebb amerikai futó

Száznegyolc éves korában meghalt Julia Hawkins, az Egyesült Államok legidősebb futója. A Hurriance becenevű futónő 100 évesen kezdett el futni, és 100 méteren amerikai csúcst ért el 39 másodperces eredményével a 100-104 évesek kategóriájában. NÉPSZAVA

Sokba kerülhet a késlekedés

PARKOLÁS Aki 15 napon belül nem rendezi az autója szélvédőjére tett „csomagban” elhelyezett csekken a pótdíjat, komolyabb büntetést kap, jogszabály rendelkezik ennek felső határáról.

BERNAU PÉTER

Egy érdekes levélváltás jutott el lapunkhoz az egyik fővárosi önkormányzati parkolási társasággal: olvasónk a 15 napos határidő lejártá után rendezte azt a 6525 forintos elmaradását, amit az autója szélvédőjére tett csomagban elírtak számára azért, mert nem fizetett a parkolásért. A parkolási társaság az összeg késedelmes beérkezése miatt további 11 925 forint befizetéséről küldött felszólítást. Olvasónk vitatta az összeg mértékét, elismerve hibáját, a késedelmes fizetést is, és azt kérte, hogy a parkolótársaság számítsa be a korábban már befizetett összeget. Azt a választ kapta in-

15 napon

belül kell befizetni az első büntetést

doklás nélkül, hogy a parkolótársaság fenntartja követelését.

„A parkolótársaság és a gépjármű üzemeltetője között a parkolás során polgári jogi viszony jön létre, amellyel kapcsolatosan a díjfizetést és annak elmulasztása miatti pótdíj fizetési kötelezettség számítását a közúti közlekedésről szóló 1988. évi. törvény szabályozza részletekben – mondta lapunknak Kondacs Barnabás ügyvéd. – Ha az autós nem fizeti ki a parkolótársaság által meghatározott határidőn belül a parkolási díjat, akkor jogosan szednek be tőle magasabb összeget. Viszont ha a késlekedés miatt az alap büntetési díjat és az emelt összeget is befizettetik az autóssal,

Több hét alatt felhalmozódott fizetési felszólítások a szélvédőn

akkor jogalap nélküli gazdagodás jogcímen a gépjármű üzemeltetője polgári peres eljárás keretében visszakövetelheti a különbözetet az emelt díj és a kétszer befizetett teljes összeg között, és meg is nyeri a pert, ha eljut a bíróságig az ügy.” Az ügyvédi állásfoglalást elküldtük a parkolótársaságnak, amire az alábbi válasz érkezett: „A 15 napon belüli, illetve a 15 napon túli díjakat az 1988. évi I. törvény 15/C. § (1)-(2) bekezdése szabályozza. A pótdíj összege mindig az adott díjzónában érvényes várakozási díj, valamint az üzemidő függvénye. Amennyiben az ügyfél 15 napon túl teljesít befizetést az ügyvel kapcsolatosan, a pótdíj számítása az 1 órás várakozási díj plusz annak a negyvenszerese. Ezen kiszabott díjból levonásra kerül az ügyfél által időközben, de 15 napon túl befizetett pótdíj összege. A fentiek alapján nem keletkezik az Ügyfélnek túlfizetése.”

Az írásos válaszhoz annyi szóbeli

kiegészítést kaptunk a konkrét ügyvel kapcsolatban, hogy az érintett zónában 450 forint volt az óránkénti parkolási díj összege. A jogszabály szerint a 15 napos határidő elmulasztása miatt 40-szer 450 forintot (18 000), illetve ezenkívül kezelési költséget kellett volna felszámítani, mivel 6525 forintot már megkapott a parkolási társaság, ezért szólított fel „csak” további 11 925 forint befizetésére.

Már csupán az a (megválaszolatlan) kérdésünk, hogy ugyanezt a tájékoztatást, amit mi megkaptunk, miért nem küldték el az érintett autósoknak, ő miért csak azt a választ kapta – minden magyarázat nélkül –, hogy a parkolótársaság fenntartja a követelését?

A legegyszerűbb a fizetős helyeken kifizetni az aktuális díjat, illetve, ha csomagot kap az ember, akkor nem várni a befizetéssel. Sok kellemtelenség kerülhető el ezzel, és komoly összeget lehet megtakarítani.

Mindenképpen fizetni kell, akkor is, ha nem lehet sms-ben rendezni a díjat

Sok autós szereti sms-ben rendezni a parkolás díját. Küld egy üzenetet megállásnál, majd amikor távozik, akkor leállítja a parkolást. Előfordulhat, hogy nem működik az sms-szolgáltatás. Ilyenkor is fizetni kell a parkolásért. Lapunk több esetről értesült, amikor az autósok nem fizettek, mert úgy gondolták, nem tehetnek arról, hogy nem lehetett sms-t küldeni. Szerintük jóhiszeműen jártak el, mert próbáltak fizetni a parkolásért. Többen a Békéltető Testület elé vitték ügyüket. (Ez a testület abban különbözik a bíróságtól, hogy az

eljárás ingyenes, viszont a Békéltető Testület döntését nem kötelező végrehajtani, a bíróság figyelembe veheti az itt született döntést.) A Békéltető Testület ezekben a vitákban a parkolási társaságoknak adott igazat, azzal az indoklással, hogy a megbüntetett autós ingyen vett igénybe egy fizetős szolgáltatást. A parkolási díj befizetése minden esetben az autós kötelessége és felelőssége, a gépjárművel érkezőknek fel kell készülniük arra is, hogy nem lehet sms-sel kifizetni a parkolási díjat, ilyenkor is meg kell oldaniuk a díj rendezését.

Trami pusztítása

TRÓPUSI VIHAR Elérte a Fülöp-szigeteket a Trami névre keresztelt trópusi vihar, amely áradásokat és földcsuszamlást is okozott. A természeti katasztrófának lapzártánkig 26 halálos áldozata volt, hét ember eltűnt. Az ország északi Isabel tartományában óránként 160 kilométeres sebességgel tomboló vihar miatt két napja bezárták az iskolákat, a hivatali munkát is minimálisra korlátozták.

Andre Dizon, a helyi rendőrség szóvivője elmondta, hogy az áldozatok vízbe fulladtak vagy elnyelte őket a sártenger. Hozzátette: voltak, akik két napot töltöttek a házuk tetején, mire sikerült kimenteni őket. Sokan a templomokban kerestek menedéket. Dizon szerint a trópusi vihar elvonulása után hónapokra lesz szükség a vihar előtti állapotok eléréséhez.

Trami mintegy egymillió embert érint, több tízezeren kényszerültek arra, hogy elhagyják otthon-

Helyi lakosok próbálnak megbirkózni a rendkívüli körülményekkel

nukat. A hatóságok az áldozatok számának növekedésére számítnak, mert az árvíz több települést teljesen elszigetelt, utakat tett járhatatlanná, és így a mentési munkálatokat is jelentősen megnehezítette. A mentéshez a hadsereget is segítségül hívták. NÉPSZAVA

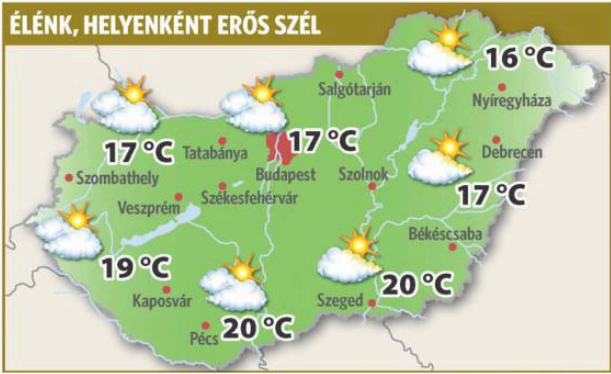
Idősebb kor, csökkenő magasság

VIZSGÁLAT Az emberek többségének 30 éves kora felett csökken a testmagassága. Csupán a lakosság 20 százalékának nem csökken szemmel is jól láthatóan a magassága, ami az egészséges életmódnak és a jó genetikai adottságoknak köszönhető.

Az amerikai Steffen Chiropractic Center honlapján megjelent tanulmány szerint egyik napról a másikra két centivel is változhat az emberek testmagassága: amikor aluszunk, a porckorongok a szivacsokhoz hasonlóan magukba szívják a vizet, ezért sokszor reggel magasabbak vagyunk, mint az esti lefekvés előtt.

A férfiak 30 és 70 éves koruk között átlag 3 centimétert veszítenek a magasságukból, 80 éves korukra összesen 5 centit. A nők 30 és 70 éves koruk között 5 centiméterrel lesznek kisebbek, 80 éves korukra pedig 7,5 centiméterrel. NÉPSZAVA

SZOMBAT	VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
min. 7 max. 18	min. 6 max. 19	min. 8 max. 19	min. 8 max. 18	min. 12 max. 16

Boldog névnapot, Bianka, Blanka!

A Bianka női név a Blanka név olasz formája. Jelentése: fényes, ragyogó, fehér.

KENŐ Október 24.

7	10	16	18	21	24	26	29	32	34
35	37	44	50	61	66	67	73	76	79

Nyitott mondat

A NÉPSZAVA irodalmi melléklete

„Izlandon együtt élünk a rémtörténetekkel”

Szellemidézés Yrsa Sigurðardóttirral

FOTÓ: PESTEXT

Építőmérnök, aki ráunt a gyerekkönyvekre, ezért felfedezte magának és megírta Izland sötétebb oldalát, ahol a bűn kísérti az elkövetőket. Bálnavadászok, sirályürrülék, anyjukat kereső, kitett csecsemők – a PeStext nemzetközi irodalmi fesztiválon Budapesten járt izlandi írónővel, Yrsa Sigurðardóttirral beszélgettünk.

MOLNÁR T. ESZTER

– *Hogyan talált rá a thriller műfajára? Visszatér még olykor a gyerekkönyvekhez?*

– Azért kezdtem gyerekkönyveket írni, mert a fiam nem olvasott. Hallottam, hogy az olvasás nagyon fontos, különösen gyerekkorban, mert azáltal, hogy különböző situációkba aktívan beleképzeljük magunkat, empatikusabbá, jobb emberré válunk. Viszont az akkoriban kapható gyerekkönyvek mintha mind valamit tanítani akartak volna a gyerekeknek. Leginkább azt, hogy az élet igazán kemény lesz. Persze hogy a fiamnak eszébe sem jutott olvasni. Ő szórakozni szeretett. Szóval elkezdtem pörgős történeteken alapuló vicces gyerekkönyveket írni, hat kötet után azonban meguntam, hogy viccesnek kell lennem. Szörnyűnek lenni sokkal könnyebb. Kedvem támadt felnőtt olvasóközönség számára írni. Nincs nagy különbség aközött, hogy gyerekeknek vagy felnőtteknek írunk, erős karakterek kellene, jó történet, alapvetően ugyanazokra az építőkövekre van szükség, ám ha felnőtteknek ír az ember, nagyobb szabadsággal nézheti a dolgok sötétebb oldalát. A váltás óta egyetlen gyerekkönyvet írtam. Azt nagyon élveztem.

– *Mint elismert és termékeny író, nem lenne szüksége arra, hogy erőművek és gátak tervezésén dolgozzon, mégis megtartotta a civil munkahelyét. Építőmérnöki foglalkozása segíti az írói munkában?*

– Igen, azt hiszem, valamiképpen segít. Persze nem minden esetben. Például amikor elkezdtem gyerekkönyveket írni, a szerkesztőm kért, hogy ne tegyek mértéktelenségeket a történeteimbe, mert nem szükséges pontosan leírni, hogy valami három méter magas. Viszont amikor krimiket

írok, ahol a történet igen komplikált, és végig pontosan tudnom kell, hogy mikor mi történik, sokat segít. Amikor az első regényemet írtam, éppen Izland történetének legnagyobb építészeti beruházásán dolgoztam mint technikai menedzser. Ez a gyakorlat segített abban, hogy egyszerre több labdát a levegőben tartsak, és ne ejtsek le egyet sem. Egy ilyen építkezéshez képest egy gyilkosságot megtervezni gyerekjáték. Abban pedig, hogy azóta is dolgozom, bár már nem teljes munkaidőben, szerepet játszik az, hogy az írás nagyon magányos munka, és nekem szükségem van emberi interakciókra, a közös gondolkodásra. A munkám miatt az írói válságok is elkerülnek. Nem aggódom azon, hogy mi lenne, ha nem tudnék írni. Visszamennek dolgozni.

– *Egy országban, ahol a bűnözés ritka, és ha előfordul, egyszerű vagy épp véletlenszerű, hogyan találja ki a következő bűntényt? Elképzeli egy másik, sötétebb Izlandot a regények háttéréként?*

– Nálunk is vannak szörnyű esetek. Volt például egy ember, aki meg akarta ölni a polgármestert, de véletlenül a szomszéd házához ment. Be volt szívva, és észre sem vette, hogy rossz embert öl meg. Aztán az áldozat hasában elhelyezett egy hangszórót, így a holttestből zene szólt. Ezt nem én írtam, tényleg megtörtént, de nem ez az általános. A tipikus izlandi bűntények a regényeimben nem működnének, mert azok rendszerint ismerősök között történnek, miután túl sokat isznak, az egyikük kést ragad, szúr, aztán amikor a rendőrség megérkezik, nincs is kérdés, mert a gyilkos még ott áll, késsel a kezében. Ez egy igen rövid bűnügyi történet lenne. Krimik esetében a minimumkövetelmény, hogy a tettes megpróbálja megúszni a dolgot. Persze az izlandi olvasók ismerik az izlandi bűntényeket, így ha bonyolultabb

történetet szeretnék írni, minden másnak, a karaktereknek, a tájnak, a társadalomnak nagyon hihetőnek kell lennie. Csak így van esélyem megúszni, hogy bonyolultabb a bűntény, amiről írok.

– *A Thóra Gudmundsdóttir-regényekben modern bűnügyekből, történelem előtti mágikus hagyományokból, boszorkányságból és népi mondák szellemeiből készített főzetet, majd megfűszerezte könyved iróniával... Honnan vette a receptet?*

– Hogy a tipikus izlandi konyhagyilkosságtól távol tartsam magam, az első könyvemben szerettem volna történelmi vonatkozásokról is írni. Ám amikor végignéztem a történelmünkön, úgy láttam, hogy rettenetesen unalmas. Évszázadok teltek el, senki sem jött és senki sem ment sehová... Voltak azonban boszorkányüldözések, amelyek különböztek az európai megfelelőiktől, mert

Izlandon kizárólag férfiakat égettek el, nőket nem.

Így aztán a boszorkánysággal foglalkoztam az első Thóra-regényben.

– *A Freyja és Huldar-sorozatnak mind a hat részét olvashatjuk magyarul. Ezek rendőrségi nyomozós regények, és nincsenek bennük természetfeletti erők. Miért változtatt a megközelítésen, és miért lett az egyik főszereplője egy gyerekpszichológus?*

– Thóra ügyvéd volt, ezért minden egyes alkalommal meg kellett indokolnom, hogy miért vesz részt a bűnügy felderítésében. Hat könyv után már úgy éreztem, rossz hiva-

tást választottam a főhősömnek, és ezzel túlkomplikáltam a dolgokat. Úgy döntöttem, a következő könyvekben mindenképpen lesz rendőrségi szál, de tisztán rendőrségi ügyet sem akartam írni, ezért tettem bele a gyerekpszichológust. A gyilkosságok nemcsak a felnőttek világában történnek, hanem mindig érintenek gyerekeket is, és fontosnak éreztem, hogy írjak ezekről a gyerekekről. A gyerekház intézményét Izlandon találták ki, de már sok más országban is alkalmazzák. Itt kérdezik ki azokat a gyerekeket, akiket szemtanúként, áldozatként vagy az elkövető rokonnaként érint egy bűntény. A gyerekek a pszichológussal beszélgetnek, mindenki más üvegfalon keresztül figyeli őket, így egyfelől biztonságban érzik magukat, másfelől nagyobb az esélye, hogy igazat mondanak, mivel a pszichológus úgy teszi fel a kérdéseket, hogy a gyerek ne tudja, milyen választ várnak tőle. Fontos volt tehát a rendőrségi és a pszichológusi háttér, és mivel változatosságra is vágytam, szerettem volna, ha a sorozat Reykjavíkban játszódik. Márpedig oda nem passzolnak a szellemek.

– *Az önálló regények hangulata sötétebb, a horroralemelek erősebbek bennük, és különös, elhagyott tájakon játszódnak. Mennyiben határozza meg a helyszín a regényei hangulatát?*

– Városba nem illik a horror. Sokkal jobban működik, ha a szereplőket megfosztom a megszokott védőhálójuktól, és sebezhetőbbé teszem őket, nem mehetnek el a rendőrségre, vagy ott rekedtek valahol. Amikor önálló regényt írok, minden egyes szereplő eldobható, hiszen egyiküknek sem kell túlélni a könyvet. Ez nagyobb szabadságot ad. Ami a kísérteteket illeti, Izlandon együtt élünk a rémtörténetekkel. Például Gryla, aki elviszi a gyerekeket, megfőzi őket egy kondérban, és megeszi őket. A jó gyerekek ízét nem szereti, csak a rosszakét, szóval ha egy izlandi gyerek rosszakodik, azt mondják neki, szomorú, mert éjszaka elviheti a Gryla. Vagy a lávában mászkáló újszülöttekről szóló történetek. A kereszténység felvétele előtt, sőt egy ideig még utána is ha egy anya nem tudta felnevelni az újszülöttjét, betekerhette egy lepedőbe, és kitehette a természetbe meghalni. Ez meg volt engedve, mert nagyon nehéz volt az élet Izlandon. Ezek a halott csecsemők azóta keresik az anyjukat. Ha megtalálják, tesznek egy kört körülötte, amitől az anya meghal. Amikor az első könyveimet írtam, megkérdeztem a kollégáimat a mérnöki irodában, hogy hisznek-e a szellemekben. Kicsit tartottam tőle, hogy furcsállják majd a kérdést, de egyikük sem válaszolt határozott nemmel. Azt mondták, igen, miért ne, vagy hogy talán. Egyikük megjegyezte, hogy vett egy fiókos szekrényt Dániában, amelyben biztosan lakik egy szellem.

– *Egy háborúktól, éhínségektől, járványoktól sújtott világban vajon miért nyúlnak egyre nagyobb tömegek az egyre sötétedő thrillerek után?*

– Ha csak a gyilkosságról lenne szó, nem olvasnák ezeket a regényeket. Akit a bűnügyek érdekelnek, az újságot olvas. A krimiktől valami mást kap az ember. Egyfelől belehelyezkedhet azoknak a gondolkodásába, akiket az adott esemény érint, a tanúkéba, a tetteskébe, az áldozatokéba, másfelől megkapja azt, amit a valóságban nem

Yrsa Sigurðardóttirt (1963) az izlandi krimi királynőjének nevezik, és a vad tájakat, emlékezetes karaktereket és elgondolkodtató társadalmi kérdéseket felvonultató thrillerjeivel ki is érdemli ezt a címet. Számos sikeres gyerekkönyv után kezdett krimiket írni, ez hozta meg számára a nemzetközi sikert. Két befejezett sorozata van – Thóra Gudmundsdóttir esetei; Freja és Huldar esetei –, jelenleg a harmadikon – Karólína és Týr-sorozat – dolgozik, emellett ír sorozaton kívüli, önálló regényeket is, melyek közül az *Emlékszem rád* és a *Préda* olvasható magyarul.

feltétlenül: az érzést, hogy van valami-féle igazság a világban. A könyveimben minden rossz cselekedet után jár büntetés. Ha rövid távon meg is ússza a tettes, a bűn később vissza fog térni hozzá, és kísérteni fogja.

– *Hogyan és mennyit kutat a regényeihez?*

– Fontos, hogy megértsem, mi történik, de nem kell szakértőnek lennem a témában. Az új sorozat írása előtt például elvégeztem egy képzést igazságügyi orvostanból, és kimentem egy halászhajóval a tengerre, hogy lássam, milyen ott az élet, ellessem, hogyan beszélnek, benyomásokat gyűjtsék. Szeretek elmenni a könyvek helyszínére, például a meteorológiai állomásra, amelyről a Prédában írok. Gyönyörű, eldugott és különös hely, régen több százán dolgoztak ott, ma már csak ketten. Körbevezettek az épületen, megmutatták a vastag falakat, amik egy atomtámadást is kibírnak, a katonai műszereket, melyekkel az orosz kémdrónokat figyelik. Aztán kimentünk az épületen kívülre, és ekkor a vezetőim esernyőt húztak a fejük fölé. Megkérdeztem, hogy erre azért van-e szükség, hogy ne zavarják a rádióhullámokat, mire ők felnevettek, hogy dehogy, ez a parti madarak miatt van: így tudnak védekezni a fejükre ürítő sirályok és kárókatonák ellen. Ezt a fajta információt nem lehet a Google-ön megtalálni.

+1 KÉRDÉS

– *Hogyan hatnak a könyvei a turizmusra? Vannak, akik ijedtükben lemondják a hajóutat, vagy csapattostul érkeznek az olvasói egy féltelmes terepi kirándulásra?*

– Még írtam az első regényemet, máris eladták a külföldi jogokat. Ez nagy nyomást helyezett rám. Akkoriban Izland nem volt túl népszerű a turisták körében, így aztán beletettem a könyvbe egy csomó turisztikai elemet: bálnavadászatot, tengeri madárlest. Szörnyű volt. Végül elengedtem a dolgot. Senki sem akar útikönyvet olvasni, ráadásul az elsődleges olvasóközönségem izlandi, és ők pontosan tudják, milyen ez az ország. Hagytam az egész külföldre írást, és olyan könyvet írtam, amit én szerettem volna. Ehhez azóta is tartom magamat. A városok és a falvak általában nagyon örülnek, amikor odamegyek kutatni. Nem értem, miért, mert semmi kellemeset nem fogok csinálni a helyvel. Amikor egy grönlandi városkába látogattam, nagyon lelkesen fogadtak, mert nem sok Grönlandon játszódo könyv van a nemzetközi piacon. Örömmel vezetnek körbe, én meg közben olyanokat kérdeztem, hogy ha ide, a szánhúzó kutya mellé elhelyeznék egy holttestet, akkor vajon a kutya megenné-e. Szóval nem lehet kellemes a dolog, de cserébe figyelmet irányít az adott helyre, ha írok róla.

Péntek Tamás

Brownie

Hatalmas elégtételt és némi kíváncsiságot éreztem, amikor az iskola igazgatója hívott, ahonnan két éve eltanácsoltak. Az irodában az asztalon habos kakaó és a kedvenc brownie-m gőzölgött. A plafonon még látszott utolsó látogatásom nyoma.

– Kedves Bendegúz, örülök, hogy újra látlak! Javaslom, borítsunk fátylat a múltra – kezdte az igazgató. Nagyon gyanús.

– Mizu, Jenő bá? – Semleges hangot ütöttem meg. Kézbe vettem egy brownie-t, majd leteszteltem, valóban olyan friss-e. Mivel egyenletesen folyt le a falról, az volt. A diri arcizma megfeszült, lendülő keze félúton megállt. Tényleg nagy lehet a baj.

– Bizonyára hallottad, kedves Bendegúz, hogy iskolánk is csatlakozott a pedagógusok tiltakozó akciójához. Tanárainknak viszont komoly kihívást jelent a polgári engedetlenség. Szabadidejükben is megtartják az óráikat, dolgozatot javítanak, fizetés nélkül is bejárnak a szakkörökre. Jövő héten érkezik a helyzetet felmérni a tankerület vezetője, aki így nyilvánvalóan nem fog minket komolyan venni. Rájöttünk, hogy szakemberhez kell fordulnunk. Mindenkit összehívtam a nagyteremben. Úgy érezzük, csak te segíthetsz rajtunk!

– Húha, nem gondoltam, hogy ekkora a baj. De a legjobbhoz fordultatok. Akkor menjünk! – pattantam fel, a brownie maradványait azért a zsebembe gyömöszölve, biztos, ami biztos.

A nagyteremben valóban szörnyű állapotok fogadtak. A tanárok csendben ültek. Peták tanár úr üdvözült tekintettel egy kémia(!)tankönyvet olvasott. Amikor beléptünk, hangosan köszöntek, és érdeklődve figyeltek ránk. Többen jegyzetelni kezdtek, pedig még meg sem szólaltam. Végigmentem a padsorok között, és rögtön a lényegre tértem.

– Reménytelen bagázs! Szedjétek össze magatokat, ezzel a hozzáállással semmire sem fogjátok vinni! Petákám, szerinted a kémiakönyv olvasásra való? Azonnal tépd ki azt az oldalt, hajtogass belőle galacsint, és dobđ Horváthné dekoltázsába! Lajoskám, mit rejtegetsz a padban? Egy Kömal feladatsort? Igazgatói dicséretet akarsz kapni, hogy végleg félrecsússzon az életed? Tudtad, hogy azzal örökre kiiratkozol a rosszfiúk sorából? Márpedig a lányok a rosszfiúkat szeretik. Amálka, hogy mersz ilyen tiszta, fehér selyemblúzban megjelenni egy iskolában?

Búzás Huba

Lóvá tett ország

van enyhítő körülmény ennyi butaságra? hja, hogy jobbágyok voltak ükapáitok? nem tudsz lenni a sorsodnak kovácsa, s mit tudni kéne, számodra titok, mondd, senki sem taníttatott?

eh, bennem fáj: mert zsarnokod – a légypiszok – ily csúfondárosan biz’ becsapott! kaján a kópé képe: góré, ma már le sem tagadhatod: bakancsodban a hólé...

nálunk felé a bűn a törvény és a jog, s a „hol a piros?” – ládd: övé a lóvé, magánnyugdíj helyett csak hablatyok, minden a jó harácsolóké, hát, bal felől bizony – sajog!

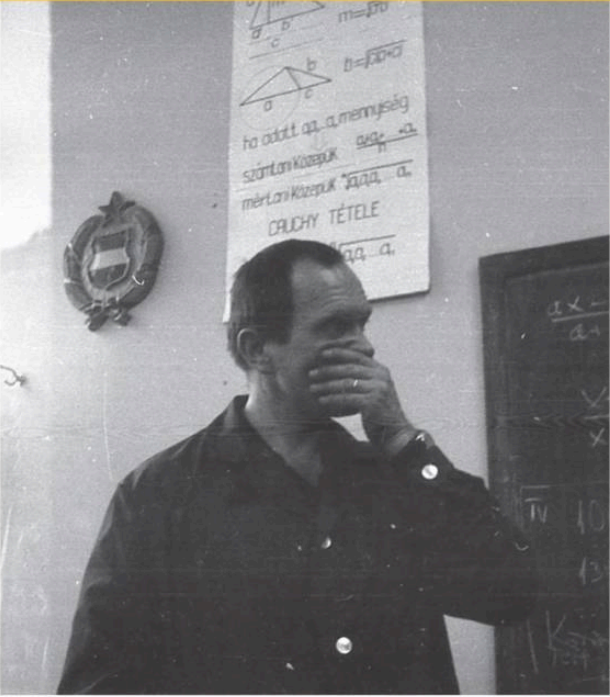
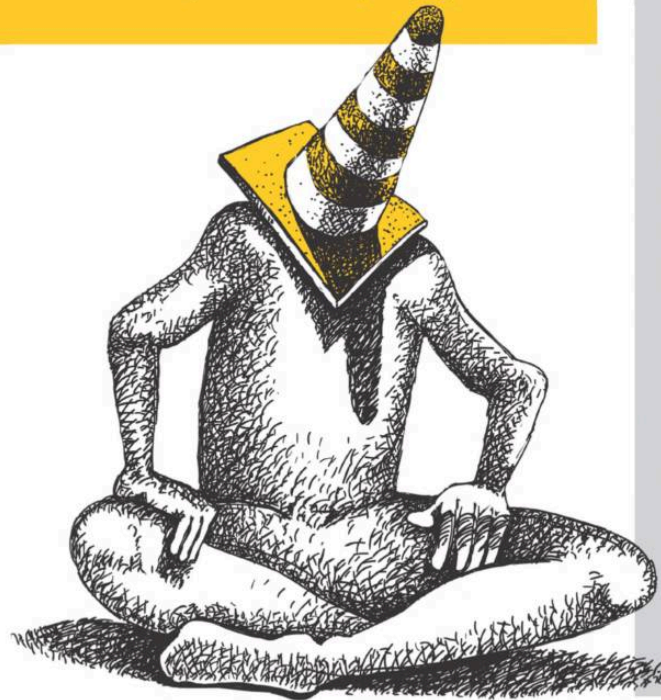

FOTO: FORTÉPAN / MÉSZÖLY LEONÓRA

Várj, ezt a brownie-t szétkenem rajta, így már sokkal jobb. Így a fiúk is szőba állnak veled. Legalább az éhesek.

– Köszönjük, Bendegúz, a tanácsokat! De mit tegyünk a jövő heti látogatáskor? – kérdezték többen is izgatottan.

– Egyszerű. Aznap korán bejöttök, és bezárjátok a sulí bejáratát. Csak egy cetlit raktok ki az alábbi szöveggel: „Elmentünk a Lidlbe pénztárosnak, na császtok!” Aztán a tanáriból nézitek, ahogy az érkező diákok, szülők, tankeresek lepattannak az ajtóról, majd zavarodottan telefonálni kezdenek. Óriási móka lesz!

– De mi tanítani szeretnének! Hogy kerülnek így kiművelt emberfők ki az életbe? – állt fel a nyugdíj előtt álló Magdi néni. Itt már komolyan sajnáltam őket.

– Drága Magdi néni, ne hangoztasson ilyen nézeteke, mert elviszi a TEK. A kormányzati politikával ilyen nyíltan szembemenni nettó hazaárulás. Maga szerint ki fog itthon maradni és az akkumulátorgyártó sorok mögé beállni három nyelvvizsgával és két diplomával? Van még kérdés?

Számos kéz emelkedett a magasba, de ekkor éles csengőhang és rázkódás szakadt rám, mintha földrengés lenne.

– Kisfiam, ébredj, Lajos bácsi tudod, hogy nem bírja, ha késel a matekról. A kedvenc brownie-dat készítettem tízóraira.

Tatár Sándor

Ugyan már!

Arcba csapódó dús sörények Villanó *nekem-szól?* mosoly Jó hinni, hogy, lám, csábítás ez – az „erény útján hogy botolj” Kapun kilépve szél, mely frissít S minő csoda: megvár a busz Kevés arrogáns hülye támad rád ma S még működsz, mire ágyba jutsz

S az örök vágytajték: a tenger Sirály, felhők, halászhajók – ki ezt teremté, biztos bölcs, és nem tűr gonoszt, alávalót A ragyogó kék ég előtt rügyek, faágak A fűben kis százszorszépek szertesztét Nem mondom, valaha mi is bedőlünk Parasztkavítás, kampánybeszéd

message to China (vagy nem egészen oda)

Olyikunk múlttal töltött héj-jelent fogyaszt, olyikunk múltszóratos jelenpogácsát (NB: nincs, aki ne a jövőre ácsingózna). Legalább időnként mindkét típus gyilkosan megéhezik (bár az a jellemzőbb, hogy őrlő állkapcsokkal folyamatosan falna), és acsarog egymásra; irigy a másik falatjára-koncára, miközben annak ehetetlenségét (egyenesen mérgező voltát) fennen hirdeti. – (ex?-)Hódítók a spájzban, molyos gríz, betöppedt befőttek – mondjuk, lenne még mindig miből összerakni egy tápláló, sőt gyaníthatóan élvezhető menüt, de ehhez jó, ha edény van; se szabályozott láng, se recept.

Így állunk. Vándor, viđđ hírül a sárgaiaknak: míg* ilyenek fiai, bárgyu projekt a haza!

* A szerző (őszintén?) felülbíráltá pesszimizmusát. Eredetileg itt ugyanis „mert” állt.

Spányik Miklós

Hétszer tíz

(Szilágyi György Hanyas vagy? című monológja után szabadon)

Hetven lettél? Akkor halk nyögésekből is megértjük egymást Az agyunk képes még parancsokat adni, Hogy emlékezzünk arra az időre bátran Amikor testünk és lelkünk mozogni kezdett e világban Menjünk a gyermekkorba vissza, ahol virágos napozóban Sokszor veszekedtünk a homokozóban Az átkozott kis lapátért, mert a tiéd Csicsásabb volt, mint az enyém És ti gazdagok voltatok, mi meg nagyon szegények Este hús illatozott az asztalon nálatok Nekünk pedig csak zsírral kent kenyér jutott De bánatnak nyoma sem volt, paroláztunk a sorssal És nem jártunk az utcán földig lógó orral Aztán siheder korunkban is összejártunk A park padján titokban cigarettáztunk Én csórtam otthonról a füstölnivalót Kaptam is érte a szíjjal elég útravalót Te később KISZ-tag lettél, mert tetszett a csapat Engem berángattak, hisz’ kívül maradni nem volt szabad A sport felé kanyarodtam, hátha elbújhatok Tán úgy nem lesz tagkönyvem, amit a szívem fölött tarthatok Te ekkor már a vörös színben hittél: mert mondták Feszítettél is az iskolában, ha a zászlót felvonták Engem a kopott öltönyöm okán csúfolt az osztály Neked egy dolgod volt, hogy szüntelen szónokoljál Szavaidtól a levegő is rettegett, ám örömmel készültek tapsra a kezek És most öreg vagy? Nyavalyák gyötörnek, és az esztendők bosszúja Hogy otthonod lesz nemsokára egy kórházi szoba Innen kanyarodjunk újfent a múltba Mikor az esküvődön Leninnek mondtál igent Mert a leendő nejed éppen pártgyűlésre ment Én akkoriban már a hangoknak éltem Esténként kellemes bárban zenéltem Ott nem volt eszme, a félhomályban Szimpla vendégek ültek És hajnaltájt bizony Ámor nyilaival szembesültek Te pedig, lón csoda, mérnöki diplomát szereztél Ám életed során egy tyúkólat sem terveztél A pártiroda halotti csendjében múlttad az időt Onnan kutattál fel egy magadhoz illő nőt Tatjana, a hazánkban rekedt orosz hajadon Igent bólintott egy szép tavaszi napon Én is ott voltam a lagziban, észrevétlenül a násznép között Mindenki gratulált, de némelyik hangosan röhögött Koros vagy már? Akkor egy pillantásból is értjük egymást Hiszen együtt hagytuk abba a hosszú helyben járást Villámcsapásként érkezett a várva várt szabadság És te rögtön MDF-es lettél Majd egyszer csak a kisgazdák mellé keveredtél Rángattál engem is, nyomuljak a többség felé Mert ahol döntő az akarat, az ország azé Én még gondolkodtam, ne sietessük az órát De te már legelől vitted a Jobbik lobogóját Romos hitedet építgetted megint, az sem érdekelt, ha a zöm rád legyint A kedvenc vendéglőnkben pár pohár itóka mellett Döngtetted a már behorpadt melled Marx és Engels neve még mindig a homlokodra volt írva Cipeled is őket magaddal majd a sírba Eközben haladt ám az idő, és én tollforgató lettem Sok újság oldalán meg is jelentem Te tanácstalanul bámészkodtál az új világ szélén Nem villanyozott fel a számtalan friss élmény Próbáltál kapaszkodni egy lerombolt érába Előtted Kádárék úsztak még fényárba Tétova topogásod bal oldalra húzott Így a teljes éned a régmúltba csúszott Papoltál is naphosszat, szórtad az igét Tán akad még valaki, aki befogadja a mesét Holott őszülő mivoltodban illetet volna tudni Ha rád terül az éj, nem árt aludni De te a komor sötétben is ébren voltál Várat gondoltál, és benne kóboroltál Amikor találkoztunk, már a botod volt a lábad Le is ültünk kvaterkázni, mert a jó bor nem árthat Jómagam a levegővel küszködtem: szaporán vettem Megtalált az embólia, bár soha nem kerestem Kisvártatva megtárgyaltuk, hogy mit szállít a jövő Csendes lesz-e az ifjúság, vagy vad és zendülő Emlékezzél, jó tanácsot is adtam, utazzál a mával Ne szórakozzál annyit a nosztalgiaiával Saját szemüvegen át nézzed a világot És hagyd magára a milliónyi téves álmot Mert nincs már távol a fehér fal, és a kínzó csend Ahonnan a rovar is kirepül, fél zümmögni bent Ott majd a vaságyon fekve, amikor karunkba csöppög A soványka remény Vajon látjuk-e még valaha, ahogy az ablakban táncol a fény Tényleg hetven vagy? Akkor senkinek se higgyél, én is azt teszem Már nem szegődhet mellénk semmilyen félelem Mi, könnyedén eljöhethünk egy nyájból Nem tarthat vissza sem régi, sem új pásztor Ezt fogadjuk meg mind a ketten Hiszen annyi mindent megéltünk És kérjük Jóistent, hogy nyolcvan táján Majd a jövőről beszéljünk

Böröczki Csaba

Corvin '31

Reggel bejöttek az oroszok, nekem meg lefutott a szem a harisnyámon.

Kérdeztem Ádit, most akkor mi lesz. Vállat vont, mi lenne? Este Stranger Things-maratont tartottunk. Harmadszor vagy negyedszer látom ezt a sorozatot. Nem lehet megunni. Ez a sok sorozatnézés valamiféle pótlék. Hét év házasság után valami megváltozott. Vagy inkább úgy mondom, hét év házasság után sem változott semmi. Szegény Hanna barátnőm meg múltkor is panaszkodott a férjére, hogy az egész fizuját játékgépekbe dobálja. Még sírt is.

Az Instán azt írják, hogy már el is foglalták Nyíregyházát. A feedben egyre többször tűnik fel a lyukas zászló. Ádi azt mondja, NATO-ország vagyunk, hamar itt lesznek a németek, a franciák meg a nem tudom, kiket mondott még. A franciákról jut eszembe, ma megint láttam az újságban annak a Charlie Bessónak a fotóját. Sötétkéék zakót viselt. Hát, mit ne mondjak, szédületesen nézett ki benne. Régebben Ádi is hordott zakót, de legalább öt éve már szinte csak tréningruhában meg pólóban látom.

Közben Hanna barátnőm rám írt, hogy fél, és azon gondolkodik, csomagoljon-e, vagy még várjon. Spanyolországban vannak rokonai, lehet, elmegy, ameddig el lehet menni.

Kérdeztem Ádit, hogy ez most mennyire komoly. Úgy nézett rám, mint aki nincs képben. Mi mennyire komoly? Ilyet kérdezett. Hát az oroszok. Ha gáz van, azt mondta, lemegyünk a nyaralóba. De nem lesz gáz.

Egészen felhallatszik a lárma. Be kellett csuknom az ablakot, pedig szellőztetni akartam. Ezek a tüntetők nem bírnak magukkal. Az egyikük megafonnal ordítja, hogy ruszvik haza, mintha ettől bármi is változna.

Felmentem a Facebookra, hátha írnak valamit. Már csak ritkán nézem, főleg apám korosztálya oszt meg mémeket. Az egyiken a felcsúti kisvasút volt rakétákkal felszerelve, alatta a szöveg: Az ütőképes magyar hadsereg.

Scrolloztam, hátha találok valami érdekeset, de mintha ugyanazok a bejegyzések ismétlődtek volna. Putyin arcképe vagy nyolcszor egymás után, alatta a felirat: Újra itthon.

Csörgött a telefon, anya hívott. Nagyon ijedt volt a hangja. Kérdezte, jól vagyunk-e. Mondtam, hogy semmi baj, kicsit sziesztázom, aztán megfőzök két napra. Gulyásleves és mákos guba lesz. A lármát leszámítva minden rendben. A munkahelyen háborús helyzet miatt rendkívüli szabadságra küldtek mindenkit. Persze fizetés nélkülire. Anya szerint a kormány kussol, ők meg nézik a tévét, mit mondanak a déli sajtótájékoztatón. Aztán megkérdeztem, a gubát hány fokon kell sütni.

A sajtóinfón azt mondták, Magyarország nem lesz Ukrajna, meg hogy lám, Brüsszel nem védett meg minket. Rákerestem, hogy NATO, orosz, invázió. Az első találat: A bukott baloldal tovább hazudik Nyíregyháza és Debrecen bevételéről. Átfutottam a cikket. Csak később esett le, hogy ezek szerint Debrecen is elesett. Harcokról nincs tudomásunk, írta.

A cikk felénél tartottam, amikor Hanna telefonált. Döntött, összepakolt. A férjed is megy?, kérdeztem.

Ekkor valami robbant a közelben. Ádi úgy rohant be a konyhából, hogy még kezében volt a kanál, amivel a teáját keverte. Csomagoljunk, mondta, megyünk a telekre.

Dinnyésen minden csendes. Tíz perc alatt lenn vagyunk a strandon kocsival. Rengetegen vannak. Olyan, mint egy korai nyári vakáció. Az egyedüli probléma, hogy az internet akadozik, van, amikor nincs is. Ádi azt mondta, a ruszvik babráltak vele, de szerintem itt mindig ilyen volt. Úszáshoz még kicsit hideg a víz, de sütkérezni már lehet.

Lehoztam két könyvet. Az egyik Agatha Christie, a másik a régi kedvencem, Mirkó Annától a Hétker mesék.

A strandon összeismerkedtünk egy párral, Noel és Anita. Noel végül is jóképűnek mondható, de nekem nem elég izmos. Ádiban az is tetszik többek között, hogy a segge olyan jó kis feszes. Vagyis régebben ez is tetszett benne. Akkor még naponta edzett.

Anita szép nő. Szinte túl szép. Érthetetlen, hogy kötött ki egy ilyen Noel mellett.

FOTO: FORTÉNY / NAGY GYULA

Mutattak fotókat az osztrák határról. Állítólag van olyan, aki két napig is sorban áll, hogy átgengdjék. A repteret lezárták, de szárazföldön sokan mennek Ausztria felé. Hanna kitett pár fotót az Instára. Már Málagában van. Kicsit irigy voltam, de azért nyomtam rá egy szívecskét. A múltkor azon filóztam, mit vinnék magammal külföldre, ha úgy lenne. Igazából fogalmam sincs. Ruhák kellene, az

biztos. A zöld blúzom, a bézs kosztümöm, ezek mindenképp. Anyáék szerencsére időben leléptek. Hívtak minket is, de Ádi azt mondta, ő nem megy Németországba. Szerintem csak nem akar anyáékkal élni.

A szomszéd Irénkének vannak csirkéi. Nagyon cukik, mindegyiknek nevet adott, és ha hívja őket, jönnek. Mostanában sokat beszélgetek vele esténként. Azt mondta, ő nem megy

el innen, meg hogy a ruszvik biztos nem jönnek ide, mert mit keresnének Dinnyésen, és hogy a miniszterelnök úr, így mondta, és az urat még meg is nyomta, mintha nagybetűvel lenne úr, szóval hogy a miniszterelnök jól tette, hogy kiállt a magyar emberek mellett. Ádi szerint Irénke kétbites idióta, aki azt se tudná, melyik irányba fusson, ha lőnek.

Az egyik este meghívtuk Noeléket. Noel likvidáselemző, bár fogalmam sincs, az mit csinál. Anita ruhaboltban dolgozik. Nem derült ki számomra, hogy főnök-e, vagy beosztott. Biztos csak eladó. Ilyen kosármérettel nem lesz főnök senkiből.

Jót beszélgettünk, főleg filmekről. Anita mondta, milyen nagy Charlie Besso-rajongó, amitől határozottan szimpatikusabb lett. Látta az összes filmjét, és tizenévesen még franciául is elkezdett tanulni. Néztam a körmét, amikor evett. Nagyon szép, barack-pasztell árnyalatú. Ha visszamegyünk Budapestre, én is csináltatok ilyet.

Noel azt mondta, Amerika nem fog segíteni. Nem segítettek ötvenhatban sem, és most sem fognak. Különben is el vannak foglalva Egyenlítői-Guineával. Én is hallottam Alvarez Edúról. Azt hallottam, kommunista, és fenyegeti az amerikai életformát. Ádi kiröhögött. Szerinte ha nem találnak olajat a guineai partoknál, Amerika ugyanúgy leszarná, mi folyik ott, mint ahogy minket is leszarnak. Ott pedig olaj van, szívecském, és röhögött tovább. Nagyon megbántott, de nem szóltam semmit.

Fel akartam menni a Facebookra, hátha kiderül, vannak-e még harcok. Néhányan gerillamozgalmat hoztak létre, tegnap volt egy robbantás is. Corvin '31 a nevük, és a Facebookon mindennap posztolnak a helyzetről. Viszont amikor az ikonra nyomtam, nem jött be az oldal. Ellenőriztem, wifi volt, Facebook nem. Ádi is megpróbálta pár perc múlva. Ekkor azt írta ki: A szolgáltatás az ön országából nem érhető el.

Átmentem a szomszéd Irénkéhez, adott pár tojást, megcsinálom estére rántottának. Ott volt Irénke testvére is. Tőle hallottam, hogy Ausztria lezárta a határokat. Rákerestem a neten: Ausztria, határ. És valóban. Az első találat: Ausztria bezárt – az FPÖ nem akar több gazdasági migránst.

Mindegy, mi ügyis Dinnyésen maradunk. Van tej, tojás, a strandon meg egész nap lehet úszni. Irénke szerint hamarosan helyreáll a rend. A miniszterelnök úr mindent megtesz. Majdnem kibuggyant belőlem a nevetés, ahogy megnyomtam azt az urat. És milyen igaza lett. Lehet, hogy Ádi szerint kétbites idióta, de amint hazaértem, jött az e-mail a munkahelyemről, hogy home office-ban folytatjuk jövő hétfőtől.

Budapest nem változott. A Corvin mozit szétlőtték, de máshol semmi nyoma harcoknak. A miniszterelnök új titulust kapott, és tegnap hivatalosan is beiktatták kormányzónak. Ahogy értettem, ugyanazt fogja csinálni, mint eddig. Egy ideig néztem a beszédét. A szokásos „kedves barátaim” meg „a magyar emberek döntöttek”. Csináltam egy túrós batyut, aztán regisztráltam a Vkontaktére. Ez amolyan orosz Facebook. Elsőre kicsit furcsa volt, de ugyanazt tudja. Bejelöltem Anitát ismerősnek. Aztán vagy egy órát nézegettem a bejegyzéseit. Az egyik videóban azt kérdezi, nem túl hideg-e a rúza a bőrszínéhez. Szerintem nem. Odaírtam, hogy tökéletes válaszítás. Két perc múlva lájkolta.

Ádinak meg új munkahelyet kell keresni, úgyhogy csak én dolgozom. A cége befagyasztotta a fizetéseket, és magyarázott valami IBAN-számtutalásokról, hogy megszűnt, és ezért. Anya hívott, hogy ha kell, küldenek pénzt, de Németországból nem lehet pénzt küldeni. Tegyük bele borítékba?, illet kérdezett. Majd megoldjuk.

Ma végre én is megnéztem a videót. A YouTube-on már negyvenmillió nézettségű tart. Két amerikai drón csapódik bele egy kórházba. Az amerikaiak azt mondják, a guineai terroristák főhadiszálláshelye volt. Estére tüntetést szerveznek a Hősök terére az USA agressziója ellen. Ádi el akar menni, szerintem felesleges. Melyik háborút oldotta meg civilek skandalása?

Kérdeztem, hova utazzunk idén nyáron. Azt mondta, Amalfiról le kell mondanunk, mert az EU-ba nem érvényes az útleveleink. Akkor marad Szocsi. Anitaék a Krímbe mennek.

Géczi János

Több költő nyomán írott vers

A győztesek elvonultak, a bukásunk megünneplése a feladatunk. Mi, akiknek nem volt merszük békésebb helyre áttelepedni, történelemkönyvekből keressük a példákat, okokat, magyarázatot a balsorsra s hosszas vitába bonyolódottunk a veszteség tanácsos értelmezéséről. Nem akartunk rendetlenül megöregedni, mint akik nem töltik be mindazt, amikre hivatottnak tartották magukat. Az idegenek, állítják az erkölcsös antik szerzők, keltik a belső viszályt, szítják a gőgöt, ébresztik az önzést. Marakodás, hatalomvágy, árulás. Éhbérek és díjak alkották meg a terepet. Hogy áldozat-e a hős, az áldozat hős-e, azt a hatalomváltás retorikája időben bemutatta. A megtorlás annak lett osztályrésze, aki vesztesnek mutatta magát s aki társutazó, annak pompás panoráma jutott arról a levétköztetett tájról, ami hátramaradt a szabadságharc, a világégés és az országosztások után.

A tökéletes talány

Paula Hawkins: *Kéksötét*

Közel tíz éve jelent meg Paula Hawkins első regénye, *A lány a vonaton*, amely szinte azonnal világhírűvé tette szerzőjét. A történetet azóta filmen és színdarabként is feldolgozták, legutóbb éppen a Játékszín színpadán debütált. A regény főhőséről azt szokás mondani, sokkal több ő, mint egy lány a vonaton. Hawkins új kötete, a *Kéksötét* pedig sokkal több, mint egy pszichothriller.

Ritkán fordul elő, hogy egy külföldi szerző könyvét magyarul olvashassuk először, a Magnólia Kiadónál megjelent *Kéksötét* esetében azonban ez történt. A magyar nyelvű világpremier már önmagában is elég lehetne ahhoz, hogy emlékezetes olvasmányélmény váljék Hawkins új regényéből. A számos metaforával dolgozó, lassan építkező *Kéksötét* ugyanakkor olyan egyetemes érvényű kérdéseket vet fel a művészek és a korabeli, illetve posztumusz recepciójuk kapcsolata, emlékeztetük és hagyatékkuk alakítása, valamint a kifürkészhetetlen emberi természet kapcsán, amelyek még sokáig nem hagyják nyugodni az embert.

A kötet cselekménye több szálon fut, középpontjában egy különös dinamikájú páros – egy már elhunyt, világhírű képzőművész, Vanessa Chapman és a vele egykor együtt élő és érte rajongó Grace Haswell – áll. A történet több eltérő műfajú és nézőpontú szöveg segítségével bontakozik ki. Beleolvashatunk Vanessa naplóiba, megismerhetjük Grace gondolatait, múltját és motivációit, valamint szembesülhetünk a Chapman hagyatékát gondozó Fairburn Alapítvány kurátorának, James Beckernek a dilemmáival is. Ez a három perspektíva kivételes lehetőséget nyújt arra, hogy megvizsgáljuk, miként jön létre egy nagy művész emlékezete. Mi az, amit ő maga fontosnak tart közölni a saját életéről – tudatában annak, hogy ezzel már alakítja is a saját jövőbeni megítélését: „Kinek írom ezeket? Feltehetőleg nem saját magamnak” – írja naplójában Vanessa. Mi az, amit életének tanúi – esetünkben Grace – mondanak róla? Mit hallgatnak el, és mit színeznak ki? Milyen információt tartanak vissza, és milyen szándékkal teszik ezt? Önmagukat védik ezzel, vagy tudatosan viszik el valamilyen irányba a művészről szóló narratívát? És persze mi az, ami ezek keverékéből bekerül a kánonba, egy elfogadott életrajzba, akár egy festmény alatti leírásba? Különösen izgalmas, amikor mindez összeér, és – ahogy a kötetben történik – egy egyedi ecsetkezeléssel festett műről kiderül, hogy voltaképpen a kényszernek, egy törött csuklónak köszönhetően jött létre.

A *Kéksötét* persze nem művészetfilozófiai esszé, hanem pszichothriller, kiindulópontja egy emberi csont, amelyet Vanessa egyik alkotásában fedeznek fel. Mindez annak fényében különös igazán, hogy Vanessa férje, Julian évekkel ezelőtt eltűnt. Ám amint a regény cselekménye, úgy a szóban forgó alkotás is túlmutat önmagán. Az *Egység II* című mű leírásában az olvasható, hogy a befogadás és a kizárás problematikáját boncolgatja. Hasonló dinamika fedezhető fel az árapályjelenségben is, amely Vanessa és Grace lakhelye, az Eris-sziget megközelítését befolyásolja. A víz néha ad, néha elvesz – bizonyos információkat befogad, másokat kizár egy emlékező narratíva, amelyre halála után a művésznek már nincs ráhatása.

Elválasztható-e a művészet ethosza és az alkotó mint hétköznapi, gyalgó ember? Jogos-e olyan emlékezetet építeni valaki köré, amelyet esetleg nem érdemel meg? Hawkins a Daphne du Maurier személyére és világhírű regényére, a – hazánkban *A Manderley-ház asszonya* címen ismert – *Rebecá*ra utalva teszi még összetettebbé a hasonló dilemmákat.

Gyilkolt-e Vanessa? Ha igen, befolyásolja-e ez az életművének recepcióját? Milyen volt Vannessa és Grace viszonya? Öltetheti-e a rajongás az erőszak formáját? Meddig megy el Grace, hogy megőrizze a Vanessáról kialakult képet? És hogyan érinti mindez a művészettörténész perspektívájából közelítő James Beckert?

„Különös és szépségesen kifinomult rejtély, a tökéletes talány” – állapítja meg az *Egység II* fotója láttán Becker. A *Kéksötét* középpontjában is egy kifinomult rejtély, a tökéletes talány áll: az emberi természeté, amely olykor meglepő válaszokkal szolgál a fent felmerült kérdésekre. (Ford. Török Krisztina. Magnólia, 2024. 352 o.)

NÉMETH LUCA ANNA

Nem hiábaváló

A taxisofőr Scorsesétől, az orosz kisember, Cortázar és Antonioni *Nagyítása* – karakterek és novellaterék Bakos Gyöngyi új, *Nixon nem tud lépcsőzni* című kötetében. Tétovázásaiokról, vívódásaiokról teremőjükkel, a szerzőjükkel beszélgettünk.

KRAUSZ VIKTÓRIA

– *A novelláskötete megírásakor milyen módon akart eltérni a korábbi stratégiájától, mennyire távolodott el „a már bejárt utcáktól”?*

– A *Nyolcszáz utca gyalog* című kötetem műfaja regény, bár nagyon fragmentált szöveg, a narráció, az elbeszélői hang mégis egységes. A *Nixon nem tud lépcsőzni* viszont igazi novelláskötet. Igazi alatt értem, hogy minden novella egy külön történet, mindegyiknek van eleje, közepe, vége, van saját főhőse, narrátora. Ezek a főhősök nagyon különbözők, van köztük nő, férfi, fiatal, idősebb, az elbeszélő is hol egyes szám első, hol egyes szám harmadik személyű. Az ilyen jellegű kísérletezgetés nagyon vonzott, és ehhez kiváló terep a novella. A megírás módja abban volt más, hogy most a karakterekhez kerestem narrációt, nem a narrációhoz karaktereket. Szereplők, konfliktusok, dilemmák, feszültségek, helyzetek voltak a fejemben először, nem egy konkrét nyelv, azt külön mindegyik novellánál meg kellett csinálni. Az is kiderült, hogy ki tudok találni figurákat, vagy irodalomból, filmből ismert karaktereket úgymond tovább tudok gondolni.

– *Kik is lennének ezek az ismert figurák, és miért őket választotta?*

– Például az egyik novellámban Martin Scorsese taxisofőrrjét, Travis Bickle karakterét „írtam meg”. Habár teljesen más kontextusba helyeztem, néhány tulajdonságát vagy a szóhasználatát kölcsönvettem, és ez sokat segített írás közben. Hasonlóan inspirálók voltak számomra az orosz irodalom ismert kisemberfigurái, mint például Ivan Iljics vagy Akakij Akakijevics. Az egyik novella pedig teljesen felismerhetően Julio Cortázar *Nagyítás* című novelláját és az abból készült Michelangelo Antonioni-filmet idézi meg. Érdekes játéknak tartom, hogy ezek a karakterek, a különböző műfajokon és korszakokon átívelve, egy közös kapcsolódási ponton keresztül párbeszédet folytatnak egymással.

– *A 17 novella között tapasztalható más összetartó erő is: a szereplők belső vívódásai, teszetoszaságuk, ahogy cselekvés helyett lamentálnak a végtelenségig.*

– Sok bennük a hasonlóság, szoronganak, nincsenek magukkal megelégedve, társaságra vágyanak, mégsem tudnak kapcsolatot teremteni. Mindeközben nagyon különbözőnek is látom őket, ezért írtam meg ennyiféle történetet ennyiféle szemszögből, mert mind másképp teszetosza. Mindegyik karakterben más találtam érdekesnek. Empátiával tekin-

„a parkban ülök, tolakodóan süt a nap, emberek fekszenek a fűben, előveszem a füzetem, most tényleg új regényt fogok írni?, kérdezem magamtól, minek új regényt írni, fontos-e egyáltalán, hogy mit írok, fontos-e egyáltalán, hogy írok, vagy úgy is kérdezhethném, hogy kinek fontos, nekem fontos, neked fontos, a kiadónak fontos, a szerkesztőnek fontos, az olvasókat se felejtjük el, ezeken nem azért gondolkodom épp most, mert azt mondtad, szar a kéziratom, ezeken mindig is gondolkodtam, nevetséges vagyok, tisztességtelen bármit is írni, visszarúgok egy elgurult labdát a parkban, nem érdemes belekezdeni semmibe”

(Részlet a nem érdemes belekezdeni semmibe című novellából)

FOTÓ: BAKOS GYÖNGYI

Bakos Gyöngyi (Budapest, 1985) író, szerkesztő. Első kötete *Nyolcszáz utca gyalog* címmel 2020-ban jelent meg. A második, *Nixon nem tud lépcsőzni* című novelláskötetét a 2024. októberi Őszi Margó Könyvfesztiválon mutatták be. Családjával Budapesten él.

tek a figuráimra; lehet kapcsolódni hozzájuk, esendők. Nem tudnak elmondani valamit; találkozni akarnak valakivel, ami egyszerre tölti el őket jó érzéssel és szorongással is. Toporognak egy adott pillanatban, de talán ez az egész élet-helyzetükre is igaz. Egyszerre vágnak a változásra, de félnek is tőle. A langymeleg biztonságot ad, az új az ismeretlen, ijesztő. Ha netán el is indulnak, ugyanoda térnek vissza. Ha van is kitörési vágy vagy lehetőség, nem mindig jön össze, de nem gondolom, hogy az lenne a konklúzió, hogy akkor az egész hiábaváló volt. A lényeg talán mégis az, hogy miközben nem történik semmi látványos változás, mégis mennyi minden más apró dolog tud történni bennük.

– *Így aztán a befejezés sokszor lóg a levegőben.*

– Szeretném, hogy gondolja tovább az olvasó, ne hagyja nyugodni, dolgozzon még benne a szöveg. A belső vívódás akár a végtelenségig is folytatódhat, ezeknek csak egy kis szeletét mutatják be a novellák, ezért egyes történetek mintha el lennének vágva. De a valóság is ilyen, ritkán vannak nagy feloldások, csattanók. Általában csak minden megy tovább, ugyanúgy.

– *Mintha vonzódná a magányos hő-sőkhöz. Érdekesebb figurák?*

– A szereplők többsége valóban magányosan él, és talán így még elveszettebbek, mintha lenne családjuk. Persze ez nagyon egyéni; van olyan karakter is, aki házas, mégsem tudja vagy nem akarja megosztani bizonyos problémáit a párjával. Az egyik novellában (*Evés, hajvágás, csók, alvás*) a főszereplő nő magányának annyira súlyos következményei vannak, hogy elveszíti a realitásérzékét, így a képzelet és a valóság közötti határvonal egyre inkább elmosódik. Ezt stílusisan és formailag is nehéz volt megjeleníteni, szerettem volna, ha megmarad a játék,

hogy az olvasó se tudja eldönteni, mi is történik valójában, de közben a szöveg ne legyen se didaktikus, se túlzottan enigmatikus. Talán közhelynek tűnik, de az, hogy a magány ennyire kurrens téma, szerintem ott rejlik a néhány évvel ezelőtti karanténban is, amely miatt a bezártság és az izoláltság közös tudássá vált.

„A lány elmosolyodik, és rájövök, hogy egyáltalán nem csúnya, ha nem is Monica Bellucci, de egy nagyon helyes Emma Stone, cu ki nevetés, az arcán gödröcskék, szeplők, szép fehér fogak, zöld szem, szőkésvörös. Csak azt a zöld nadrágot és trikót meg a halvány harisnyát tudnám feledni, de be kell látnom, hogy nagyon helyes az lván új barátja. Bár nem ilyet képzeltem mellé, nem Emma Stone típusú csajt képzeltem mellé, hanem valami magas, vékony, elegáns nőt, akinek hosszúak az ujjai, művészlélek, szép a bőre, alig sminkel, talán nem olyan fiatal már, nem harmincas, lehet, hogy akár idősebb is lvánnál, de mindenképpen olyan típusú nő, aki, ha belép valahova, mindenki őt nézi. Úgy rendel kávét, úgy iszik bort, úgy veszi fel a telefont, hogy lehetetlen nem őt nézni. Cate Blanchett talán. Cate Blanchett lenne az egyetlen, akit méltónak találnék, hogy lván párja legyen, és az egyetlen, akiért minimum hagyjon el az lván engem. Nixonról érdeklődöm...”

(Részlet az Evés, hajvágás, csók, alvás című novellából)

– *Már tudja, merre indul tovább?*

– A novelláskötet előtt volt pár regénytervem, most úgy gondolom, hogy az egyikhez fogok visszatérni. Mivel a két könyv megjelenése között született egy kisgyerekem, rengeteg elmaradt olvasnivalóm van, így elsősorban ezeket szeretném pótolni a következő egy évben, persze közben tervezgetem a következő kötetet is. A magány mint téma továbbra is nagyon érdekel, illetve nagyon vonz most, hogy egy kisregénynél hosszabb terjedelmet írjak. Meglátjuk, hogy alakul. A kezdet a legnehezebb, de egyben mindig nagyon izgalmas is, nem lehet tudni, milyen irányba fog megindulni és megérkezni a szöveg.

8+8 OLDAL

MELLÉKLET A MAI LAPSZÁMUNKBAN

AJÁNLÓ

Új ötkarikás álmok

Karácsony Gergely főpolgármester nem várt fordulattal az olimpiarendezés támogatójává lépett elő. Igaz, vannak feltételei. A NOB várhatóan egyszerre dönt a 2036-os, a 2040-es és a 2044-es helyszínről.

4. oldal

Semmi sem lesz a régi

Akárhogy ér véget az Ukrajna elleni háború, Oroszország aligha fogja visszanyerni nagyhatalmi súlyát – nyilatkozta a Népszavának Vigh Zoltán volt tévés újságíró, az európai biztonság- és védelempolitika, valamint az energia-ellátás szakértője.

5. oldal

A háború trópusi frontja

Már egy másik kontinensre is átterjedt Oroszország és Ukrajna konfliktusa. Kijev katonái Afrikában is támadják a Wagner orosz zsoldosait.

7. oldal

Válaszcsapás Brüsszelből

HARC Bár az Orbán-kormány a szuverenitásáért küzd, piac- és versenyellenes lépéseivel pont az Európai Unió mélyebb egyesítését éri el.

PAPP ROLAND
BRÜSSEL

Brüsszelnek elege van abból, hogy a magyar kormány adminisztratív vagy jogi eszközökkel versenyelőnybe hoz bizonyos cégeket, és a számára stratégiaiának számító szektorokban kimondott célja a külföldi tulajdonosok kiszorítása. Ugyan voltak hárító próbálkozások a magyar kormány diszkriminatív intézkedései, például a cementipart érintő szabályozás vagy a külföldi bolthálózatokat hátrányba hozó különadó esetében, ám mivel az ügyek lassan jutnak el az Európai Unió Bírósága elé, s akár évekig is eltarthat, mire ítélet születik, ezeknek nincs visszatartó erejük.

Az Orbán-kormány intézkedései olyan, jogállamiságot érintő problémákat vetnek fel, amelyeket most már nem akarnak válasz nélkül hagyni Brüsszelben. Michael McGrath, a demokráciáért, igazságügyért és jogállamiságért felelős biztosjelölt programjában azt ígéri, az éves jogállamisági jelentésben külön fejezetet kapnak a belső piacot érintő ügyek, Ursula von der Leyen pedig jelezte: szeretné, ha a jelentésnek közvetlenebb kapcsolata lenne az uniós támogatások kifizetésével, visszatartásával. Csü-

Az árstop típusú piactörzítő intézkedés volt a 2022-es választások előtt

törtökön Brüsszelben zárt ajtók mögött mutattak be egy tanulmányt döntéshozóknak a német cégek magyarországi helyzetéről, amiből az derül ki: a vállalatok a problémákra, a megfélemlítő intézkedésekre legfőképp informális csatornákon

keresnek megoldást, ám a szerző szerint igazi változást a német kormány intenzívebb diplomáciai fellépése, az uniós jogállamisági jelentés kibővítése és a kötelezettség-szegési eljárások jelenthetnek.

REFLEKTOR A 2. OLDALON

Felfalják a nagyok a kis gazdákat

MEZŐGAZDASÁG Évről évre kevesebb agrárgazdaság működik az országban, tíz év alatt közel százezerrel csökkent a számuk. A legnagyobb visszaesés az állattartók esetében történt, ők már csak negyedannyian vannak. A Központi Statisztikai Hivatal legfrissebb adatai szerint más változások is történtek a szektorban, ilyen, hogy a legkisebb – 4000 eurónál kevesebb termelési értékű – gazdaságok száma csökkent a legnagyobb mértékben, 54 százalékkal, ugyanakkor

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

Tíz év alatt negyedére csökkent az állattartó vállalkozások száma.

Biogazdaság Szentesen. A legkisebbek tűnnek el a leggyorsabban

a legnagyobb gazdaságok esetében van olyan szegmens, ahol 135 százalékos volt a bővülés. Utóbbiak nemcsak méretük és hatékonyságuk miatt hasítanak ki nagyobb szeletet a termelésből, hanem azért is, mert ők kapják az uniós támogatások nagy részét, amiből finanszírozni tudják a fejlesztéseiket.

CIKKÜNK A 6. OLDALON

Mindenki nyert az AB-döntéssel

BUDAPEST Olyan döntés született a fővárost sújtó szolidaritási adó miatt indult per „mellékszálaként” az Alkotmánybíróságon (AB), amely alapján mindkét fél győztesnek érezheti magát. Az AB kimondta, hogy a szolidaritási hozzájárulás jogszerű, így nem mentesülhet a főváros a megfizetése alól, aminek a kormányzat örülhet. Csakhogy az AB tett olyan megállapítást is, ami alapján Budapest is győzelemként értékelheti a döntést. A testület lényegében arra hívta fel a figyelmet: változtatni kell az eddigi gyakorlaton, a hozzájárulást nem lehet önkényesen kiszabni és behajtani.

„Az AB kimondta, hogy a kincstárnak hatósági eljárást kell lefolytatnia a szolidaritási hozzájárulás éves mértékének megállapításához, lévén ez nem adó, amelynek összege vitathatatlan. Az eljárás végén hozott határozatot pedig az ügyfélként

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTE

kötelezően bevonandó Fővárosi Önkormányzatnak joga van megtámadni. Beszédési megbízást pedig csak ezután adhat ki, márpedig a kincstár nem így járt el” – értékelte a döntést Kiss Ambrus, a Fővárosi Önkormányzat főigazgatója.

RÉSZLETEK A 3. OLDALON

Új lehetőség nyílik. Kiss Ambrus és Karácsony Gergely

Emelést ígért, de lefújta a kormány a bértárgyalást

KÖZSZOLGÁLAT Miközben Orbán Viktor kormányfő a közmédiában újra arról beszélt, hogy el akarják érni a nettó egymillió forintos átlagfizetést, a Miniszterelnökség visszalépett a pénteki Közzszolgálati Érdekegyeztető Fórumtól, amelyen a kormánytisztviselők, köztisztviselők jövedelmének emelése lett volna a fő téma. Pedig lett volna miről tárgyalni, mert az ágazatban egyre súlyosabb a fizetések miatti elégedetlenség. Egy érintett így írt erről: „Alig három évem van a 65 évre emelt nyugdíjkorhatárig. Jelenlegi munkabérem nettó 313 ezer forint.”

Boros Péterné szakszervezeti elnök pénteken azt mondta: ha kell, nyomásgyakorlással érik el a bérek duplázását.

ÍRÁSUNK A 3. OLDALON

Nyugat és Kelet között választ majd az ország

PODCAST Kifelé mind Magyar Péter, mind pedig Orbán Viktor a magyar különállást próbálja sugallani, de a miniszterelnökre már végérvényesen ráégett az orosz bélyeg, ő pedig most erőnek erejével azt próbálja szulykolni, hogy Magyar a Nyugat és az Európai Unió jelöltje. Azonban ahogy a Magyar elleni sikertelen karaktergyilkossági kísérleteknél, a nagy kérdés most is az, hogy ez végül vád lesz, vagy ép-

pen dicséret. Varga Dóra főszerkesztő-helyettes, Angyal Gábor lapszerkesztő, Zoltai Ákos belpolitikai rovatszerkesztő és Batka Zoltán műsorvezető több, az idei október 23-a után aktuálissá vált fő kérdést is körbejárt. Például azt, hogy hová tűntek a női szereplők a politikából, hozhat-e előre hozott választást a Fidesz gyengülése, és lehetséges-e a NER kétharmados parlamenti többség nélkül.

Telefonja kamerájával olvassa be a kódot, és a kapott linket nyissa meg a böngészőben! Ha mégis inkább begépelné, használja ezt a címet: <https://nepszava.hu/xxxx>

Válaszcsapás Brüsszelből

A magyar médiapiac átalakítása, a KESMA létrehozása a belső piac és a verseny szempontjából is bőven felvet kérdéseket

VERSENY Egyre nagyobb figyelem irányul az Európai Unióban az Orbán-kormány piactorzító intézkedéseire. Utóbbiak megfékezésére még az is elképzelhető, hogy a támogatások kifizetését a jövőben összekapcsolják a belső piacot érintő jogállami normák teljesítésével.

PAPP ROLAND
BRÜSSZEL

A jövőben az éves jogállamisági jelentésben külön fejezetet fog kapni a belső piacot érintő ügyek kérdése – írta Michael McGrath, a demokráciáért, igazságügyért és jogállamiságért felelős biztosjelölt. A héten az Európai Parlament ugyanis írásban kérdezte a következő Európai Bizottság jelöltjeit a novemberi szóbeli meghallgatás előtt, és válaszában McGrath hangsúlyozta, a jogbiztonságnak, a törvény előtti egyenlőségnek és a korrupció elleni harcnak közvetlen gazdasági relevanciájuk van: hatással vannak a befektetésekre, a versenyképességre és a munkahelyekre. Jelenleg az éves jogállamisági jelentés négy területet ölel föl (média szabadsága, bíróságok függetlensége, korrupció elleni harc, fékek és ellensúlyok rendszere), ehhez csatlakozna az új fejezet. Bár Ursula von der Leyen jelezte, szeretné, ha a jelentésnek közvetlenebb kapcsolata lenne az uniós támogatások kifizetésével, a konkrétumokra még várni kell.

Amikor az Orbán-kormány adminisztratív vagy jogi eszközökkel hozott bizonyos cégeket versenyelőnybe, az uniós kritikák és független elemzők számtalanszor figyelmeztettek a belső piacot érintő problémákra. Ez különösen igaz a kormány által stratégiaiainak titulált szektorok-

PRECEDENS

CSERES KATALIN

Egy 2003-as rendelet még arra is lehetőséget ad a Bizottságnak, hogy magához vegyen ügyeket, amiket a nemzeti versenyhatóság nem kezelt megfelelően. Igaz, ezzel az eszközzel még sosem élt az EU, pedig ez más országokra nézve is precedenst teremtené.

ban, ahol a kimondott célja a külföldi tulajdonosok kiszorítása. Az ellensúlyokat, hatósági vizsgálatokat pedig gyakran előre kizárják, ami a jogbiztonságot és magát a jogállamiságot is gyengíti a kritikusok szerint.

Az Európai Bizottság (EB), amely felelős az uniós jog betartatásáért és a belső piac védelméért, egy-egy konkrét jogszabály esetén már többször használta a jogosítványait. Korábban például a cementipart érintő diszkriminatív szabályok miatt, legutóbb pedig a külföldi bolthálózatokat hátrányba hozó különadó esetében kezdeményezett ügynevezett kötelezettségszegési eljárást. Ezek csak többkörös, a kormánnyal folytatott egyeztetések után juthatnak az Európai Unió Bírósága elé, amely ítélete már kötelező erejű, de a folyamat akár évekig is eltarthat.

Bár tágabb keretekben néhány éve elemzi a Bizottság a jogállamiság helyzetét, az Unió a gazdasági együttműködésen alapszik – mondta kérdésünkre Cseres Katalin, az Amszterdami Egyetemen működő Európai Jogi és Kormányzati Központ nevű kutatóintézet versenyjoggal foglalkozó docense. Szerinte a magyar médiapiac átalakítása, például a KESMA létrehozása a belső piac és a verseny szempontjából is jelentős. A Bizottság az egyes fűzőket, állami támogatásokat vagy kartellgyanúkat is ellenőrizheti, ám ezt sokszor elmulasztotta. Sőt egy

MEGEGEDŐ

TIENKE STRIK

A brüsszeli testület sokszor nem vagy csak szelektíven érvényesítette az Unió verseny szabályait, állítja a magyar jogállamisági ügyek jelentéstevője.

2003-as rendelet még arra is lehetőséget adna, hogy magához vegyen ügyeket, amiket a nemzeti versenyhatóság (Magyarországon a Gazdasági Versenyhivatal) nem kezelt megfelelően. Igaz, ezzel az eszközzel még sosem élt az Unió, ez más országokra nézve is precedenst teremtené – tette hozzá. A magyar rendszer, amit szerinte saját szemszögből jól végiggondolva épített föl Orbán, nem értelmezhető úgy, ha csak az egyes intézkedéseket nézzük. „Ezt nem lehet, mint egy tortát, felszeletelni különböző versenyjogi vagy jogállamisági részekre”. Ezért is üdvözlendő szerinte a jogállamiság jelentés kiterjesztése a közös piacra.

Az Unióban, ha nem is kötelező érvénnyel, de jelenleg is vannak eszközök arra, hogy átfogó képet adjanak a tagállamok gazdaság- és társadalompolitikájáról. Az Európai Bizottság a kormányközi EU Tanáccsal közösen, az ügynevezett Európai Szemeszter keretében elemzi a nemzeti szakpolitikák hiányosságait. Ajánlásokat is megfogalmaznak a tagállamok felé, amelyeket az állam- és kormányfők a csúcstalálkozóikon is jóváhagynak. A múlt héten a huszonhetek által jóváhagyott javaslatok között többek közt az szerepelt, hogy Magyarországnak úgy kellene javítania a piaci versenyen, hogy elkerülje az önkényes adminisztratív beavatkozásokat és a személyre szabott jogszabályok alkalmazását. Szükséges továbbá, hogy a piaci verseny érvényesüléséhez szisztematikusan alkalmazzák a szabályokat, csökkentve a sürgősségi intézkedéseket. A múlt heti csúcs előtt Orbán erről a folyamatról úgy nyilatkozott, mint az egyik „csatáról”, amivel földre akarják vinni a magyar családokat, eltörölnék a rezsiszökecentést és a 13. havi nyugdíjat. Az évek óta előkerülő jogszabályi környezet kiszámíthatatlanságát nem említette üzenetében a miniszterelnök.

A stratégiai együttműködések jelenleg átláthatatlanok, az engedélyek kiadása és a hatósági vizsgálatok pedig sokszor önkényesek, különösen, ha külföldi cégekről van szó, sorolja a problémákat York Albrecht, a berlini Institut für Europäische Po-

Gyors válaszlépéseket sürgetnek

Az osztrák liberális EP-képviselő Helmut Brandstätter a legutóbbi EP plenáris vitán kérdezte Orbán Viktort a külföldi cégeket diszkrimináló szabályok miatt. Lapunk kérdésére kiemelte, bár az árstopintézkedést például az uniós törvényekkel ellentétlenek ítélte a bíróság – az osztrák Spar áruház javára döntve –, ám mire az ítélet megszületett, a károkozás már megtörtént, az árstopot pedig ki is vezették. Ezért elvárna a Bizottságtól, hogy az uniós szabályok megsértésének időszzerű következményei legyenek. A brüsszeli testület sokszor nem vagy csak szelektíven érvényesítette az Unió versenyszabályait, állítja Tienke Strik holland zöldpárti EP-képviselő, a magyar jogállamisági ügyek jelentéstevője. Kötelezettségszegési eljárás keretében gyorsított eljárásokat és ideiglenes intézkedéseket is indítványozhatna a Bizottság az egyes ügyekben, amit többször nem tesz meg.

litik (IEP) intézet tudományos munkatársa. Szerinte fontos lenne, ha a jövőben a Bizottság elemezné például, hogyan kerül ki a kormány a felügyeleti szerveket (például a versenyhivatalt), vagy éppen hogyan alkalmazza miniszteri rendeletekkel és a nemzetstratégiai érdek nevében a különböző kivételeket. Szerinte a Magyarországon működő cégek tartanak az esetleges retorzióktól és megfélemlítésektől, ezért sokszor inkább nem is szólnak föl nyilvánosan az esetleges diszkrimináció ellen.

Ahhoz, hogy bármely jelentésnek konkrét hatása legyen, Tienke Strik EP-képviselő szerint a Bizottságnak a megfogalmazott javaslatokhoz konkrét időkeretet és teljesítendő célokat kellene rendelni, a változások elmaradása esetén pedig automatikus pénzügyi szankciókat kellene életbe léptetni. Hogy meddig megy el az új Bizottság a belső piac védelmében a tagállamokkal szemben, még a jövő zenéje. Ursula von der Leyen maga kérte számon Orbán Viktortól a legutóbbi EP-vitán, hogyan növelné a versenyképességet, ha közben egyik napról a másikra exportkorlátozásokat vezet be, a közbeszerzések többsége pedig csak egy kis körhöz jut el.

Óvatosak és inkább hallgatnak az itteni német cégek

Csütörtökön Brüsszelben zárt ajtók mögött mutattak be egy tanulmányt döntéshozóknak, amelyet a német kormány stratégiai partnere, az Institut für Europäische Politik készített. A tanulmány azt vizsgálja, hogyan érintik a Magyarországon működő német cégeket az illiberális gazdaságpolitikai intézkedések. York Albrecht, az intézet tudományos munkatársa szerint az elmúlt másfél-két évben a cégek óvatosak voltak, és inkább nem beszéltek nyilvánosan ellene. A tanulmány szerint az Orbán-kormány szelektíven alkalmazza a versenyjogot a stratégiaiainak nyilvánított területeken, valamint különadókkel helyez nyomást cégekre, hogy tulajdonrészük eladására bírja őket. Az uniós fellépés ellenére a korrupció töretlen az EU-s pénzeket nem érintő közbeszerzésekben. Ez persze nem jelenti azt, hogy a német cégek mind rossz helyzetben lennének Magyarországon.

A felmérések szerint 75 százalékuk továbbra is elégedett. A problémákra és adott esetben megfélemlítő intézkedésekre legfőképpen informális csatornákon keresnének megoldást. Bár történt előrelépés, nem látható, hogy a cégek szektorokon átnyúlva támogatnák egymást a diszkriminációval szemben. Változást a német kormány intenzívebb diplomáciai fellépése és az uniós eszközök használata, így a jogállamisági jelentés kibővítése és a kötelezettségszegési eljárások jelenthetnek a szerző szerint. A magyar jogi és gazdasági környezet ugyan egyre bizonytalanabb, de azok a cégek, amelyek képesek elérni, hogy a kormány stratégiai partnerséget kössön velük – például az autógyárak –, közvetlen kormányzati kapcsolatokat, adókedvezményeket vagy éppen infrastrukturális beruházásokat nyerhetnek, bármi is történjen a többi szektorban.

Egy döntés, két győztes

SARC Nem mentesítette a fővárost a szolidaritási hozzájárulás alól az Alkotmánybíróság, de tulajdonképpen azt is világossá tette, hogy véget kell vetni az önkényes állami adókvivetésnek.

SZALAI ANNA

Olyan döntés született a fővárost sújtó szolidaritási adó miatt indult per „mellékszálaként” az Alkotmánybíróságon (AB), amely alapján mindkét fél győztesnek érezheti magát. A perben eljáró Fővárosi Törvényszék alkotmányossági aggályok miatt fordult az AB-hez, azt kérve: állapítsa meg, hogy a Fővárosi Önkormányzatot terhelő szolidaritási hozzájárulás elkobzó jellegű, aránytalan, és így nemzetközi szerződésbe ütközik, azt meg kell semmisíteni, illetve rendelkezni el egyedi alkalmazási tilalmat a főváros esetében. A beadvány hivatalosan március 25-én érkezett be az AB-re, amely azonban csak – az új, ismét Karácsony Gergely főpolgármester vezette közgyűlés megalakulása után – ezen a héten döntött: elutasították a Fővárosi Törvényszék beadványát. Vagyis nem mentesül a főváros az adó megfizetése alól, a szolidaritási hozzájárulást jogszerűnek találták. Emellett azonban tett olyan megállapítást is az AB, amely alapján a Fővárosi Önkormányzat mégis győzelemként értékelheti a döntést.

„Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy a Magyar Államkincstárnak (MÁK) hatósági eljárást kell lefolytatnia a szolidaritási hozzájárulás éves mértékének megállapításához, lévén ez nem adó, amelynek összege vitathatatlan. Az eljárás végén hozott határozatot pedig az ügyfélként kötelezően bevonandó Fővárosi Önkormányzatnak joga van elfogadni vagy megtagadni. A beszédési megbízást pedig csak ezután adhat ki, márpedig a MÁK nem így járt el – magyarázta Kiss Ambrus, a Fő-

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

**35,9
milliárd**

forint állami támogatást kap feladatainak ellátására az önkormányzat, miközben a szolidaritási hozzájárulás előirányzott összege 75,5 milliárd forint

városi Önkormányzat főigazgatója. Arra is felhívta a figyelmet, hogy az Alkotmánybíróság indoklásában az is szerepel: a szolidaritási hozzájárulás 2023-ra elveszítette azt a 2017-ben még létező elemi megkülönböztető jegyét, miszerint a magas adóerő-képességgel rendelkező önkormányzatoktól való támogatásvonással egyidejűleg az alacsony adóerő-képességgel bíró települési önkormányzatok számára kiegészítő támogatást fizet. Ilyenformán a kormány legfőbb érve, miszerint a hozzájárulással a szegényebb települések megsegítését szolgálja, hamis.

Az ügy az AB döntése nyomán most visszakerül a Fővárosi Törvényszékre, amely a pert ez alapján folytatja, és vizsgálja meg, hogy a MÁK lefolytatta az AB által elvárt hatósági eljárást. Kiss Ambrus sze-

rint ilyen nem volt, így azt remélik, most már rövid időn belül kimondja a bíróság, hogy a szolidaritási hozzájárulás 2023-as kvivetése semmis. Ezen döntés alapján pedig kimondható és visszakérhető lesz a 2024-ben ezen a címen kifizetett milliárdok is.

A Fővárosi Önkormányzat tavaly indított közigazgatási pert a MÁK ellen a Tarlós-éra óta 12-szeresére emelt, a fővárosi közszolgáltatások fenntartását veszélybe sodró szolidaritási hozzájárulás miatt. A Fővárosi Törvényszék tavaly, első körben alig egy hónap alatt tárgyalás nélkül, eljárásjogi hibára hivatkozva utasította vissza a keresetet, mondván, nincs hatásköre vizsgálni a MÁK eljárásának törvényességét. A Fővárosi Önkormányzat a Fővárosi Ítéltáblához fordult jogorvoslatért, amely szeptemberben a pert lefolyta-

Kiss Ambrus már főpolgármester-helyettesként is harcolt a szolidaritási adó ellen: tavaly indították el a pert, amelyben most Budapest számára kedvező döntés is született

„A kormány legfőbb érve, miszerint a hozzájárulással a szegényebb települések megsegítését szolgálja, hamis.”

tására utasította a Fővárosi Törvényszék. A főváros azzal érvelt, hogy a költségvetési törvény szembemegy az alaptörvényben foglaltakkal és a nemzetközi szabályozással, miszerint az önkormányzatok saját bevételeit és vagyonát nem vonhatja el az állam. Az Orbán-kormány azonban ezt teszi, amikor a Fővárosi Önkormányzattól több szolidaritási hozzájárulás befizetését kéri, mint amennyi normatívát működésre ad.

A Fővárosi Törvényszék közigazgatási kollégiuma tavaly novemberben tárgyalta az ügyet, de nem hozott ítéletet, mert alkotmányossági aggályai merültek fel a MÁK eljárása miatt. Azt kifogásolták, hogy a kincstár informális, érdemi adatokat nem tartalmazó levélben értesíti a fővárost a szolidaritási hozzájárulás adott havi befizetendő összegéről, illetve hogy a hozzájárulás már a kötelező feladatok ellátását is veszélyezteti. Erre jutott egyébként az Állami Számvevőszék is, amely azt írta a főváros gazdálkodását vizsgáló idei jelentésében, hogy a főváros 2021-től a központi költségvetés nettó befizetőjévé vált, vagyis Budapest finanszírozza az állam működését. Az alkotmánybírósági beadvány indoklásában a Fővárosi Törvényszék kiemeli, hogy a fővárost érintően a szolidaritási hozzájárulás oly mértékben konfiskáló (elkobzó), amely jogszabály sérti az önkormányzati chartát, és emiatt zárta negatív szalddóval 2023-at az önkormányzat.

Az idén még rosszabb az egyenleg: az önkormányzat 35,9 milliárd forint állami támogatást kap feladatainak ellátására, miközben a szolidaritási hozzájárulás előirányzott összege 75,5 milliárd forint.

Béremelést ígér a kormány, de lefújja a bértárgyalást

KÖZSZOLGÁLAT Miközben Orbán Viktor kormányfő a Kossuth rádióban tegnap reggel újra arról beszélt, hogy el akarják érni a nettó egymillió forintos átlagbért, a Miniszterelnökség visszalépett a pénteki Közfürdői Érdekegyeztető Fórumtól (KÉF), amelyen a kormánytisztviselők, köztisztviselők jövedelmének emelése lett volna a fő téma.

A kabinet távolmaradása nem csak azért ellentmondásos, mert például a kormány Facebook-kampányt épít arra, hogy „Jól haladnak a tárgyalások a bérekről”, hanem azért is: a közszférában egyre nagyobb az elégedetlenség a fizetések miatt, amelyek úrtávolságban vannak az ígért egymilliótól.

„Jómagam egy életet dolgoztam le, alig három évem van a 65 évre emelt nyugdíjkorhatárig. Jelenlegi munkabérem nettó 313 ezer forint, azaz bruttó 470 ezer. Megyei szintű osztályomon, fiatal vezetőm szerint, én keresek a legtöbbet. A Covid alatt és óta én egyetlen fizetésemelésről tudok, ami átlag 15 százalék volt.” Másvalaki úgy adott helyzetjelentést: „Kormányhivatalnok vagyok szakigazgatásban, hozzá előírt diplomával. Párom jelenleg gyese van, kettőnk nettó keresete nettó 420 000 forint, egy 5 tagú családra. Lassan muszáj lesz felállni.” Volt, aki arról beszélt, hogy egyre többen

már semmilyen béremelési ígéretnek nem hisznek: „Lassan nyugdíjba megyek, azt hittem, a régi kollégáktól fogok búcsúzni, ehelyett fél év alatt a helyi kis létszámú csapatunk egyharmada felállt, máshol kamatoztatja tudását, nem ekkora fizetésért. Szerintem elindult a lavina, eddig bírták az emberek.”

Boros Péterné: A tárgyalóasztaltól nem álltunk fel, nem engedtek leülni

– A Közfürdői Érdekegyeztető Fórumra a kormány vélhetően egy olyan béránál jött volna, amely meg sem közelíti a szakszervezetek követelését, vagyis a keresetek megduplázását – reagált la-

punknak Boros Péterné, a Magyar Köztisztviselők, Közalkalmazottak és Közfürdői Dolgozók Szakszervezete (MKKSZ) elnöke a Miniszterelnökség váratlan visszalépésére. Távolmaradását a kancellária azzal magyarázta, hogy szerinte a szakszervezeti oldal valójában nem akart érdemben egyeztetni. „Ha valóban tárgyalni szerettek volna a kormánnyal és az önkormányzatokkal, akkor nem a sajtó nyilvánosságához fordulnak már az egyeztetéseket megelőzően” – írta a Miniszterelnökség arra utalva, hogy az MKKSZ sajtótájékoztatót hirdetett az ügyben péntekre.

Boros Péterné szerint ők olyan nyira egyeztetni akartak, hogy a szakszervezeti oldal május 15-étől öt alkalommal kezdeményezett tárgyalást. Kijelentette: „A tárgyalóasztaltól nem mi álltunk fel, hanem nem

FOTÓ: CSOMOR ADÁM

engedtek leülni.” Az MKKSZ elnöke a pénteki sajtótájékoztatón beszélt arról is: ha kell, nyomásgyakorlással érik el a bérek duplázását. Bejelentette, egy közszolgálati konzultáció keretében kérdezik meg a közszolgálati dolgozókat arról, egyetértene-e a céllal, és milyen közös akciót támogatnak.

Boros Péterné lapunknak megjegyezte: árulkodó, hogy a kormány azon a napon mondja le az egyik legnagyobb megélhetési gonddal küzdő ágazat bértárgyalását, amikor Orbán Viktor a Kossuth rádióban arról beszélt: „Lesz itt szerintem egy 1 millió forintos átlagbér belátható időn belül, és a minimálbért is a 400 ezer forint magasságáig el tudjuk vinni a következő néhány évben, egy többéves bérmegállapodási program keretében.”

Mintegy 620 ezren dolgoznak a közszférában, önkormányzati közfürdői tisztviselők, kormányzati tisztviselők, katasztrófavédelmi dolgozók, szociális ágazat munkavállalói, akadémiai diplomások, bírósági, ügyész-

Egyre nagyobb a feszültség a bérek miatt: tüntetnek a kutatók, dühösek és elégedetlenek a kormánytisztviselők, a közalkalmazottak

ségi, oktatást segítő munkakörökben tevékenykedők, rendőrségi, egészségügyi kisegítő munkakörökben alkalmazottak, védőnők, vízügyesek. Többségük 220 000-300 000 forintot keres. Minimálbérért, azaz nettó 177 400 forintért az alkalmazottak 20 százaléka dolgozik, garantált bérminimumot, vagyis nettó 216 800 forintot 37 ezren kapnak. A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint augusztusban a bruttó átlagkereset 692 ezer forint volt ebben az ágazatban. Csakhogy Boros Péterné szerint ennél rosszabb a helyzet, s azzal árnyalta a képet: a kereseti átlagot növeli az a 150 ezer forint, amit ruhapénzként kapnak a kormányablakban ülők, csak hogy ezt az összeget nem lehet élelemre, rezsiire költeni.

MUHARI JUDIT

Letöltendőt kértek Nobilisre

BÜNYÜGY Költségvetési csalás miatt vádat emelt a Bács-Kiskun Vármegyei Főügyészség Nobilis Kristóf ellen – tudta meg a 24.hu. A milliárdos üzletemberrel szemben – akinek a fia Nobilis Márton, az agrártárca államtitkára – eredetileg pénzmosás gyanúja miatt indult eljárás, ám végül adócsalás miatt kell felelnie a bíróság előtt. A portál szerint az ügyészség letöltendő börtönbüntetés kiszabását indítványozta vele szemben. A milliárdos vállalkozó neve, valamint egy hozzá kötődő svájci bankszámla tavalý került elő az Agrárminisztériumot érintő visszaélési ügyben, amelyet a Székesfehérvári Törvényszéken tárgyalnak. Ennek a bűnyügynek az elsőrendű vádlottja Nagy János egykori agrárminisztériumi helyettes államtitkár. Őt azzal vádolják, hogy a közreműködésével fizetett ki a minisztérium egyik háttértéce 2,2 milliárd forintot két ügyvédi irodának, amelyek a nyomozók szerint nem végeztek ezért érdemi munkát. Az ügyvédi irodák vezetőit szintén megvádolták, ők egy budapesti cégen keresztül egy svájci bankszámlára utaltak jelentős összegeket. Ez a számla egy panamai offshore cég tulajdonában volt, amely a bíróság által ismertetett iratok szerint Nobilis Kristófhöz köthető.

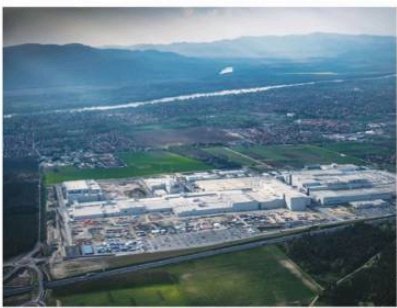
NÉPSZAVA

LAPSZÉL

Lázár János megint kastélyt privatizál

A kastélyok fenntartása drága mulatság. Inkább a jómódú városok, közösségek és emberek hobbija tud lenni – mondta Lázár János építési miniszter, miután bejelentette, hogy januárban újabb negyven kastélyt hirdetnek meg privatizációra. Lázár figyelmeztette a versenybe szálló önkormányzatokat, hogy olyan tőkeerős cégekkel kell majd versenyezniük, mint a Mol, az OTP, a Richter, a Magyar Bankholding vagy a 4iG. NÉPSZAVA

Göd: egy kivételezéssel kevesebb

FOTÓ: BERES MÁRTON

A Pest Megyei Közgyűlés megszavazta a Momentum javaslatát, amely szerint 2 százaléka emelik a Samsung adóját – jelentette be Cseresznyés Csilla, a Momentum megyei képviselője. A döntés 23 igen, 1 nem és 19 tartózkodás mellett született meg. 2025-ben már a Samsung is annyit adózik, mint bárki más. A kormány 2020-ban vette el az akkor még ellenzéki vezetőségű Gödött a Samsung akkugyárára vonatkozó iparűzési adó meghatározásának a jogát, azóta erről a Pest Megyei Közgyűlés dönthet. A Fidesz aztán elvesztette az abszolút többségét. Az iparűzési adó 1-ről ismét 2 százalékra emelését a Momentum-frakció javasolta, valószínűsíthetően tehát az ellenzéki képviselők támogatták az adóemelés, a fideszesek többsége pedig tartózkodott. NÉPSZAVA

Új irányban futják az ötkarikás köröket

BUDAPEST Nem várt fordulattal a főpolgármester az olimpiarendezés támogatójává lépett elő. Igaz, vannak feltételei, és megkérdezné az embereket is.

SZALAI ANNA

„Történelmi lehetőség Budapest számára az olimpia rendezéshez kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés” – állítja Karácsony Gergely főpolgármester, aki szerint a jelenlegi helyzet teljesen más, mint 2017-ben volt, amikor a Momentum által indított népszavazási kezdeményezés hatására a kormány visszavonta a pályázatot.

A legnagyobb különbségnek azt tartja, hogy azóta valamennyi olimpiarendezéshez szükséges nagyobb sportlétesítmény elkészült, több világversenyt is rendezett már a város, így legfeljebb néhány kisebb sportberuházásra lehet még szükség. Karácsony szerint néhány versenyt el lehet vinni vidékre is, így például a kajak-kenu versenyeket Szegedre. Mint mondta: nem nagyon van a világon még egy olyan hely, amely ennyire ellátott lenne sportlétesítménnyel és még nem rendezett olimpiát.

„Az infrastruktúra-fejlesztés viszont messze elmaradt a sportfejlesztések ütemétől. Ezek megvalósításában rejlik Budapest számára az olimpiarendezés történelmi lehetősége” – mutatott rá Karácsony Gergely, aki szerint ez messze túlmutat az aktuális pártpolitikai érdekeken. A városvezető éppen ezért reméli, hogy az olimpiarendezés zsigerből elutasítók, illetve támogatók egyaránt képesek ezeken túllépve közös tárgyalóasztalhoz ülni.

„A főváros egyelőre csak arról dönt, hogy részt kíván-e venni a pályázatot előkészítő tárgyalásokon. A fejlesztések fókuszában nem a sportberuházások, hanem az infrastruktúra, a közlekedés és a megfizethető lakások építése áll” – magyarázta az ellenzéki politikus, aki többször is hangsúlyozta, hogy a végső döntést a fővárosiaknak kell meghozniuk. Erre a népszavazást tartotta a legalkalmasabb formának. A NOB várhatóan egyszerre dönt a 2036–2040–2044-es olimpiai helyszínekről. Karácsony úgy vélte, addigra megépülhet például a diákváros, ami olimpiai faluként működhet a verseny idején, utána pedig kollégiumként hasznosítható. Ehhez azonban jövő nyárra, de legkésőbb 2026 őszére ki kellene alakítaniuk az új pályázati koncepciót, amelyben egyértelműen szerepelne a kormány vállalásai. Új alapokra kell helyezni a kormány és a főváros viszonyát, vissza kell építeni az atlétikai stadionhoz kapcsolódó be nem váltott ígéretekkel szétvert bizalmat – tette hozzá.

Ahogy arról a Népszava is beszámolt: a Magyar Olimpiai Bizottság és a Magyar Paralimpiai Bizottság felkérte Budapest Főváros Önkormányzatát, hogy vegyen részt egy majdani budapesti olimpia megrendezésére irányuló közös gondolkodásban. Karácsony pedig ígéretet tett arra, hogy a felkérést a Fővárosi Közgyűlés elé terjeszti.

„Csak olyan olimpiát tudunk elképzelni, melynek eredménye-

ként Budapest forrásai bővülnek, és nem szűkülnek” – jelentette ki Vitézy Dávid, a Podmaniczky Mozgalom vezetője, aki kemény feltételeket szabna. Karácsonyhoz hasonlóan ő is Barcelona és Párizs példáját hozta fel arra, hogy egy olimpiából is profitálhat egy nagyváros.

Karácsony Gergely Fővárosi Közgyűlésnek tett indítványa nem előzmény nélküli. Már a párizsi olimpia idején rebesgették, hogy a kormány megállapodásra szeretne jutni ebben a fővárosi önkormányzattal. Ennek előszeleként Gyulay Zsolt MOB-elnök

ARANYKAPU

ORBÁN VIKTOR

szerint „nyitva az aranykapu, csak át kéne bújni rajta”

INDOKLÁS

KARÁCSONY GERGELY:

Az infrastruktúra-fejlesztés Budapest számára az olimpiarendezés történelmi lehetősége

2024, Párizs, megnyitó. Impozáns volt

arról beszélt, hogy Magyarország százszor jobb olimpiát tudna rendezni, mint Párizs. Orbán Viktor szerint pedig „nyitva az aranykapu, csak át kéne bújni rajta”. Karácsony Gergely főpolgármester augusztusban már azt fejtegette, hogy tudná támogatni Budapest olimpiarendezését 2036-ban, mert neki az az álma, hogy Budapest fejlődjön, és ha ehhez olimpia kell, akkor legyen az, de feltételei vannak.

FOTÓ: NÉPSZAVA

Más idők voltak. A Momentum korábbi aláírásgyűjtése

Voltak már feltételek, csak a kormányt nem érdekelték

Az atlétikai vb megrendezéséhez kért hozzájárulásért is szabott feltételeket a főváros. Az egyenleg nem túl rózsás. Az Egészséges Budapest programra ígért 50 milliárdnak alig felét kapták meg a kerületek, a diákvárosból se lett semmi, ahogy a többi ígéretből sem. Ferencváros önkormányzata ügyesebb volt, hiszen elkészült a sportóvoda, a hatal-

mas játszótér, a homokos plázs, a kerületiek által is használható a visszabontott stadion futókör, van hely a szoborparknak, és lehet szervezni a szabadtéri mozit és színházat. Karácsony mentségére: a fővárosnak tett ígéretek már Tarlós István idején se voltak sziklaszilárdságúak, lásd hármas metró vagy éppen az úszó-vb.

A függetlenség lehet az ára a beruházásoknak

SZÁMOK A 2024-es olimpiai álmhoz készült számítások 4-8 ezer milliárdos költségről szólnak, azóta valóban sok minden megépült, hiszen az Orbán-kabinet csak altatta az ügyet, de soha nem tett le róla. A 2002-es olimpiai megvalósíthatósági tanulmány 3750 milliárd forint értékű infrastrukturális beruházással – egyebek között 300 kilométer autópálya, 400 kilométer gyorsforgalmi út, három híd és 25 kilométernyi metró építésével – számolt. A 2020-ra felfrissített szá-

mítások már 5164 milliárdról szólnak. A 2024-re vonatkozó tervekben kihúzták az új metró, híd, és csupán a Galvani maradt (ez se épül), mondván, a budapesti a gyalogosok olimpiája lesz. De a közösségi közlekedés fejlesztés költségét így is 600–1000 milliárd forintra becsülték. Ez az infláció és a leépülés okán most a többszöröse lenne. Gondoljunk az úszó-vb-re: amikor Orbánék elvállalták a rendezést, 24,5 milliárd forintos összköltségről beszéltek, a két hónappal későbbi kormányha-

tározatban már 49 milliárd forint szerepelt, ami a végére 120 milliárd forint fölé kúszott. Az atlétikai vb nagyjából 315 milliárdba fájt. Ehhez képest jegyeladásból kevesebb mint 3 milliárd jött vissza, holott a kormányzati tájékoztatás szerint csaknem mindvégig telt ház volt. Ez persze nem kellene, hogy a főpolgármestert érdekelje, az viszont minden budapestinek fontos, hogy mennyit ad fel az ígért beruházásokért cserébe a város függetlenségéből. SZ. A.

Oroszország már nem lesz a régi

DÉMONOK Valóban veszélyben van a magyar szuverenitás, vagy egy újabb nem létező ellenséggel harcol az Orbán kormány? – erről faggattuk Vích Zoltánt, az európai biztonság- és védelempolitika, valamint az energiaellátás kérdéseivel foglalkozó szakértőt.

A kormányzat szerint Brüsszel, az ellenzék szerint az Orbán-kormány Moszkvához fűződő szoros kapcsolata veszélyezteti Magyarország szuverenitását. Van ennek a félelemnek valós alapja?

A szuverenitás egy jogelméleti fogalom, és nincs olyan büntetőjogi passzus, amely megállapítaná, hogy ki és mivel tudná ezt veszélyeztetni. A politikatudomány művelői régóta vitatkoznak a szuverenitásról, amely – leegyszerűsítve – egy államon belül a főhatalom jogköreit, azok gyakorlásának módját jelenti. A 2011-es magyar alaptörvény világosan leírja: a közhatalom forrása a nép, amely ezt a hatalmat választott képviselői útján gyakorolja. Magyarország biztonságának legfontosabb eleme a szuverén népszavazáson elfogadott NATO-tagság, amelynek a kormány az utóbbi években – főleg az Egyesült Államok és Németország irányába – úgy adott nagyobb súlyt, hogy növelte a katonai kiadásokat és a hadiipari együttműködést. Ezért is bizarr, hogy eközben előszedték a vádat, miszerint az ellenzék „behódol” a magyarok vesztére törő Nyugatnak, amely „kollaboráns kormányt” akar ültetni a nemzet nyakára. A szuverenitás védelme érdekében – hangzik az érvelés – le kell számolni a belső és külső ellenséggel, noha utóbbiak egyébként a szövetségeseink. Az állítás totális abszurditását fokozza még a sztálini korszak szovjet propagandáját idéző „hanyatló Nyugat, élet-erős Kelet” emlegetése.

Magyarország, mint minden tagállam, önként csatlakozott az EU-hoz, és ezzel feladta szuverenitása egy részét.

Ezt szintén szó szerint tartalmazza az alaptörvény. Le kell szögezni, hogy az Európai Unió nem birodalom: működésében egyszerre érvényesül a nemzetek feletti (szupranacionális) integráció és a tagállamok jogegyenlősége. Mindezt a Magyarország által elfogadott uniós szerződések szabályozzák.

Mivel ment ennél tovább „Brüsszel”?
A szűken vett jogászai megközelítés – amelyre a kormány gyakran alapozza „Brüsszellel” szembeni érvelését – abból indul ki, hogy Magyarország mit írt alá a 2004-es belépés pillanatában, mi állt akkor az EU céljait és működését szabályozó szerződésekben. A másik megközelítés viszont inkább arra épül, hogy az Uniónak az új kihívások közepette változnia kell: a magyar belépés után két évtizedben számtalan olyan új probléma merült fel, amelyekre a tagállamoknak új és közös módszereket kellett kidolgozniuk. Ezt szolgálja tehát az „Ever Closer Union”, azaz az „egyre szorosabb Unió” elve, amely egyre több területen használja ki a megosztott szuverenitásból fakadó lehetőségeket. Ennek legnyilvánvalóbb jele a közös valuta, az euró. Mivel nemzetállami keretek között az Unió előtt álló új kihívásokra nem lehet hatékony választ adni, a legtöbb tagállam az integráció mélyítésében érdekelt, ami persze így sem jelenti az Európai Egyesült Államok létrehozásának szándékát. A szakpolitikai kérdések zömében 2010 óta az Orbán-kormány simán elfogadta a „lopakodó centralizációnak” bélyegzett brüsszeli irányt.

Mennyire reális az az álláspont, mi-

szert behódoltunk Moszkvának, veszélyeztetve a szuverenitásunkat, pozícióinkat a NATO-ban, az EU-ban, presztízsünket a világban?

Nehéz eldönteni, hogy az Orbán-kormány látványos gesztusai mögött mi a valós tartalom. A magyar diplomácia azonban mintha nem mérné fel az ukrainai háború Oroszországon belüli következményeit: Putyin sutba csapta a nyugatos díszleteket, és – ezúttal is az orosz szuverenitásra hivatkozva – megteremtett egy befelé forduló, totalitárius, egyszemélyi diktatúrát, ahol még a ki nem mondott ellenzéki gondolatokért is hosszú börtönbüntetést lehet kapni. Ezért disszonáns, ha a kormányzat úgy tesz, mintha még mindig a 2000-es évek elején Európában is szívesen látott orosz elnökkel lenne dolga.

De miért veszélyes ez ránk nézve?

Putyin kalandor akciója bebizonyította, hogy Oroszország gazdasági és katonai potenciálja sokkal kisebb a korábban feltételezetténél, sőt önsorsrontó módon sikerült lerombolni több fontos iparágat is. Az európai energiaszállításokból származó óriási és fix bevételeket sem az Indiába, sem a Kínába eladott kőolaj nem képes pótolni, a földgáz esetében pedig akkora a visszaesés, hogy a Gazprom gyakorlatilag két év alatt csődbe ment. Viszont Oroszország továbbra is olyan képet sugall, hogy a Nyugattal vív élet-halál küzdelmet az igazi konzervatív és keresztény értékek globális védelmezőjeként. Ezt állítják szembe a bürokratikus, széthúzó, tehetetlen Nyugat torzképével. Azt szeretnék sugallni, hogy a keleti típusú tekintélyuralmi állam mindig hatékonyabb, hogy a demokrácia gyengeség, az európai integráció pedig tévút.

Azért veszélyes az orosz energiahordozóknak való kitétség, mert zsarolhatóvá tesz?

A kiszámíthatatlanság a baj. Putyin felrúgta a Gazprom 40 éves üzleti modelljét, amelynek alapja az volt, hogy a minden körülmények közepette megbízható gázzállításért cserében az orosz állam fix, tervezhető valutabevételekhez jut. Egy ezzel ellenkező lépés elképzelhetetlen ostobaságnak tűnt, az európai partnerek az utolsó percig nem akarták elhinni. Az Ukrajna elleni invázió után nincs garancia arra, hogy az orosz energiaszállításoknak nem lehet politikai kockázatuk. Putyint már nem érdekli az európai bevétel.

Mi készíthette Putyint ennek a kényelmes üzleti kapcsolatnak a felborítására?

Az egyik tényező az európai zöld átmenet. Az orosz külpolitikai és nemzetbiztonsági doktrína különböző taglalásában többször felmerült, hogy Oroszország számára egzisztenciális veszély, ha Európa csökkenti a szénhidrogén-felhasználását. Az európai zöldítés, a dekarbonizáció Oroszország számára egyet jelent a földgáz és kőolaj exportjának elértéktelenedésével, illetve saját világgazdasági helyzetének meggyengülésével. Ezért ők ellenérdekeltek voltak a zöld átmenet sikerében, ami ilyen politikai üzenetben jelent meg: „telepíthettek ti ott szélérvműveket meg napelemeket, de majd meglátjátok, hogyha egy-két hétig bizonyta-

Változó realitások. Kínának már nem fontos Oroszország, nem fontos az orosz piac

Szöveg: GÁL MÁRIA

A szuverenitás tag kategória. Amit te csinálsz, az a szuverenitás megsértése, hazaárulás, amit én csinálok, az a szuverenitás védelme.

lan az orosz energiaellátás, akkor leáll nálatok az élet”.

Ez Putyin szempontjából érv és indok. De mivel magyarázható a magyar kormány ragaszkodása az orosz energiahordozókhoz?

Az unióban a tagállamok 2022 közepén politikai döntést hoztak – pont a kiszámíthatatlan ár és a leplezetlen zsarolás miatt –, hogy radikálisan csökkentik az orosz gáz beszerzését, de szankciókat erre a szektorra nem vetettek ki. Idén azt lehetett tapasztalni, hogy az EU felé némi-leg újból nőttek a vezetékes szállítások. Gyanítható, hogy nyomott áron is hozzá lehet már jutni orosz vagy orosz eredetű gázhoz. Vagyis aki jó helyen van, ebből profitálhat. A profit pedig leginkább a gázkereskedő és -közvetítő cégeknek csapódhat le. Összességében egy új magyar beszerzés most jelentős segítség lehet a Gazpromnak, amit Moszkvában gesztusként értékelhetnek.

Az orosz energia elvesztett európai piacát nem pótolta a hatalmas kínai piac?

Nem. Kína ugyanazért mondott nemet az orosz gáz nagyobb mennyiségű átvételére, mint Európa. A globális gazdaság egyik legfontosabb szereplője maga is zöldítési politikába kezdett, tehát nincs szüksége arra, hogy az orosz energiahordozóktól függjön. Ma már azt is látni, hogy Kínának nem fontos Oroszország, nem fontos az orosz piac.

De miért ragaszkodik ennyire ehhez a lehetőséghez az Orbán-kormány úgy, hogy akár saját szövetségi rendszerével is szembeszegül?

Az Orbán-kormány a gázkereskedelmet a stratégiai érdekérvényesítés bevált eszközének tekinti. A

VÍGH ZOLTÁN

2009 és 2015 között Brüsszelben dolgozott, előbb a Magyar Televízió tudóstójaként, később az EU közösségi szakpolitikáinak elemzőjeként. Főként az elektromobilitási ügyek koordinálásával foglalkozik. Tanulmányait a moszkvai Nemzetközi Kapcsolatok Egyetemén és az ELTE-n végezte. 1990-től MTA-ösztöndíjas oktató az ELTE BTK Kelet-Európa Tanszékén. 1994 és 2009 között a Magyar Televízió, illetve a TV2 hírműsorainak vezető külpolitikai szerkesztője, majd az MTV nemzetközi rovatának vezetője. Kutatóként és szakújságróként is kiemelten foglalkozott az európai biztonság- és védelempolitika, illetve az energiaellátás kérdéseivel. Jelenleg a Jedlik Ányos Klaszter ügyvezetője.

Magyarországra érkezett gázzal háborítatlanul tovább lehet kereskedni, a kormány pedig a közép-európai gázellátásban továbbra is szeretne kiemelt elosztóhely lenni. Az lehet a vélekedés, hogy ha fenntartják a szoros kapcsolatot Oroszországgal, annak hosszabb távon, egy háború utáni rendezés keretében jelentkezhetnek politikai-gazdasági előnyei.

Mennyire realista terv az, amely hosszú távon Oroszországra épít?

A kormány abban reménykedik, hogy Oroszország az Ukrajna elleni háborút valamilyen látszólagos győztes pozícióban fejezi be, így az Egyesült Államokkal – akár Európa ellenében – kötött alku révén visszanyeri korábbi nagyhatalmi súlyát és jelentőségét. Talán ezért is siettetnék a békemegállapodást, hogy minél hamarabb legyen ilyen helyzet. Én azonban úgy gondolom, hogy ezt a szerepet Oroszország sosem lesz képes betölteni. A Nyugattal való szakítás eredményeként néhány év alatt összeomlott a maradék oroszországi innovatív ipar, mint a repülőgépes autógyártás, de még az űripár is. Egyedül a hadiipar, az „oboronka” tart még ki. Jogos kérdés, hogy a jövőben milyen magyar gazdasági szereplők tudnának bármit is vállalni egy olyan orosz piacon, ahol teljesen kiszámíthatatlan az állami önkény.

Visszatérve a szuverenitásra: Véleménye szerint az Orbán-kormány beavatkozott-e más országok belügyeibe, sértette-e más ország szuverenitását? Vegyük csak a legutóbbi eseteket, a szlovák választás véghajrájában a határra tölt menekülteket vagy azt, hogy az Orbán által gründolt Patrióták szélsőjobb EP-frakció több pártja – a spanyol Vox, a francia Nemzeti Tömörülés – „kormányközeli” pénzintézettől kapott hitelt a kampányához.

Mint mondtam, a szuverenitásvédelem nem jogi kategória, és tág lehetőséget ad az interpretációnak. Amit te csinálsz – legyen az egy ellenzéki szereplő vagy külföldi kormány –, az a szuverenitás megsértése, hazaárulás stb., amit én csinálok, az viszont a szuverenitás védelme. De ezzel nem lehet mit kezdeni, mert nincs arra jogszabály, hogy hogyan lehet egy szuverenitást megsérteni azzal, ha valaki mást gondol valamiről, mint a kormány. Pláne az EU-ban.

Vagyis a harc szuverenitásunk védelméért csak politikai gumicsont?

Mondjuk inkább így, hogy a rezsisökkentés, a migráció és a háborús veszély után ez egy újabb rituális kísérlet az ellenzék demónizálására, ellenséggé váló felmutatására. Alapvetően belső használatra szánt történet, amely már egy hivatalt is kapott, nem is akármilyet, elengedhetetlen szolgálati limuzinokkal. Ezeket a gondosan felépített riogtatásokat – Soros, Brüsszel, migránsok stb. – elég ritkán szokta menet közben elengedni a Fidesz. Nem látni tehát, hogy a szuverenitás veszélyeztetésének mítosza mennyire lesz hatékony, és túlterjed-e a kormánypárt törzsszavazói bázisán. Mindenesetre az Európai Bizottság már vizsgálódik a Szuverenitásvédelmi Hivatal jogkörei miatt, ami viszont azt mutatja, hogy Európában az veti fel a jogsértés gyanúját, ha a szuverenitás védelmére hivatkozva bárkit is zaklatnak.

LAPSZÉL

A Roszatom nincs egyedül Pakson

A francia Framatome és az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. a megállapodást kötött arról, hogy a Framatome 2027-től üzemanyagot szállít a Paksi Atomerőmű működéséhez. Ez azt jelenti, hogy az orosz Roszatom leánycége által gyártott nukleáris fűtőelemek mellett diverzifikációs céllal a francia vállalat is beszállít majd fűtőelemet. A tegnapi aláírt szerződés a 2023 szeptemberi szándéknyilatkozaton alapul, amelyet követően tavaly decemberben az atomerőműben tartott sajtótájékoztatón az Energiaügyi Minisztérium részéről már elhangzott, hogy egy beszállító nem beszállító, törekedni kell második nukleáris üzemanyag beszállítóira is. PORTFOLIO.HU

Mozgásban az üzemanyagár

Szombaton a benzin nagykereskedelmi ára 2 forinttal csökken, a gázolajé pedig 2 forinttal emelkedik – közölte a Holtankoljak.hu. Hogy ebből mennyit érvényesítenek a kutak a kiskereskedelmi tarifákban, az változó. Pénteken egy liter 95-ös benzin átlagosan 603 forintba került, a gázolajért pedig 599 forintot kellett fizetni. NÉPSZAVA

Dorgálás után egy kérés

Nagy Márton nemzetgazdasági miniszter hivatalában fogadta Katerina Shearert, a Booking.com közép- és kelet-európai régiós kormányzati kapcsolatokért felelős vezetőjét. A szakértő közleménye szerint szóba kerültek az elmúlt időszakban tapasztalt nehézségek, így a korlátozottan elérhető ügyfélszolgálat, a félrevezető marketingkampányok, a szigorú lemondási feltételek és árgaranciák, illetve a kifizetések elmaradása 2023 nyarán. Ezzel együtt egy kérés is elhangzott: a belföldi foglalásoknál a Booking fogadja el fizetőeszközként a SZÉP-kártyát. MTI

RÉSZVÉNYEK

BUX		
74 263,78	↑	+0,74%
Mol		
2620 Ft	↑	+0,31%
MTelekom		
1078 Ft	↓	-0,74%
OTP		
19 030 Ft	↑	+1,76%
Richter		
10 900 Ft	↓	-0,18%

A nagyoknak jut a sok

TERMELÉS Jelentős koncentráció zajlott le a mezőgazdaságban az elmúlt évtizedben. A kisbirtokok száma drasztikusan csökkent.

ÁBRAHÁM AMBRUS

Jelentősen csökkent a hazai agráriumban működő gazdaságok száma az elmúlt években, ami különösen az állattartásban érhető tetten – derül ki a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) friss adataiból. Tavaly június elején mintegy 198 ezer gazdaság működött, ami 2020-hoz képest 18 százalékos, míg 2013-hoz viszonyítva már 33 százalékos visszaesést jelent. Egy évtized alatt 99 ezerrel csökkent a gazdaságok száma. A legnagyobb visszaesés az állattartók esetében történt: 2020-hoz képest közel a felére, 10 év alatt pedig a negyedére zsugorodott a számuk. Az állattartók helyzetét nehezítette, hogy az uniós támogatáspolitikai elsősorban a növénytermesztésnek kedvezett, emellett az ágazatot a vissza-visszatérő állatbetegségek és a megnövekedett takarmány-, illetve energiaköltségek is sújtották. Ennek következtében egy évtized alatt egyértelműen megváltozott a hazai agrárium szerkezete is.

Míg ugyanis 2013-ban a növénytermesztő gazdaságok száma a teljes szektor 45,6 százalékát tette ki, addig ez a mutató 2023-ra csaknem 73 százalékig lendült. Ezzel szemben az állattartók esetében ugyanez 39,5 százalékról 15 százalék alá zuhant. A vegyes gazdaságok 7,9 százalékos részesedése nem változott számottevően. Figyelemre méltó, hogy az elmúlt évben a szántóföldi növénytermesztésre szakosodott gazdaságok száma 101 ezer volt, míg az ál-

Tíz év alatt negyedére esett az állattartó gazdaságok száma

taluk használt terület ugyanekkor megközelítette a 3,6 millió hektárt, ami a teljes mezőgazdasági terület 70 százalékát tette ki.

A KSH gyűjtéséből kiderül, hogy összességében a legkisebb, 4000 eurónál kevesebb standard termelési értékkel (STÉ) rendelkező gazdaságok száma csökkent a legnagyobb mértékben, 54 százalékkal. A 4 és 8 ezer euró közötti kibocsátással rendelkező gazdaságok száma szintén mérséklődött, 28 százalékkal. Ezzel szemben a három legnagyobb méretkategóriába tartozók száma jelentősen nőtt, így súlyuk 11,9 százalékról 27,9 százalékra futott fel. Szembeötlő a 100 ezer és 500 ezer euró közötti STÉ-vel rendelkező gazdaságok számának több mint kétszeres (135 százalékos) bővülése. Ezek a változások a növénytermesztés súlyának bővülése mellett egy másik szerkezetváltozást is előidéztek: míg 2013-ban a két legkisebb méretkategóriába tartozó gazdaságok az összes vállalkozás 80 százalékát tették ki, 2023-ra ez az arány 61 százalékra csökkent. Ezzel szemben a két legmagasabb kategória, a 100 ezer és az 500 ezer euró fölötti kibocsátással rendelkezők súlya 2 százalékról 6,6 százalékra futott fel.

A számokból az is kivehető, hogy nagyobb gazdaságok sokkal hatékonyabbak. A teljes hazai STÉ 45 százalékát ugyanis a legnagyobb terme-

Az állattartók helyzetét nehezítette, hogy az uniós támogatáspolitikai elsősorban a növénytermesztésnek kedvezett, emellett az ágazatot a vissza-visszatérő állatbetegségek és a megnövekedett takarmány-, illetve energiaköltségek is sújtották.

lők hozzák össze úgy, hogy arányuk a gazdálkodói állományon belül csupán 1,1 százalék volt az elmúlt évben. Ezzel szemben a gazdaságok 47 százaléka a legkisebb méretkategóriába tartozott. Az egy gazdaságra jutó STÉ 40,2 ezer euróra, majdnem két és félszeresére nőtt tíz év alatt.

A KSH azt is vizsgálta a gazdaságok milyen arányban részesültek támogatásban. Ennek eredménye pedig az említettek fényében egy szinte törvényszerű, ám az agrárgazdaság irányítása szempontjából nem biztos, hogy vágyott fejleményre is rámutat. E szerint 2021 és 2023 között a gazdaságok 29 százaléka, 56 ezer gazdaság kapott vidékfejlesztési támogatást, ami jelentős növekedés a 2018–2020-as időszak 18 százalékos arányához képest. Figyelemre méltó, hogy a szubvencióban részesülők használták tavaly az ország teljes mezőgazdasági területének 78 százalékát, 3,9 millió hektárt, valamint tartották a teljes állatállomány 79 százalékát. Mindkettő növekedést mutat az évtized elejéhez képest, amikor ezek 70, 72 százalékon álltak. Ha az utóbbi és a már említett szerkezetátalakulásokat tükröző számokat „összefésüljük”, akkor arra a következtetésre lehet jutni, hogy a hazai támogatások immár egyre nagyobb aránya áramlik a nagyobb vállalkozások felé, míg a kisebbeknek mind szerényebb szelet jut.

Nem vonzó az agráripár

MUNKAERŐPIAC Ugyan az országban átlagosan 2 százalékkal csökkent a feladott álláshirdetések száma a harmadik negyedévében az előző év azonos periódusához képest, a Proffession.hu felmérése szerint a cégek bizakodónak tűnnek a jövő évet illetően, ugyanis a megkérdezettek 45 százaléka növelni szeretné a foglalkoztatottak létszámát és mindössze 11 százaléka látja úgy, hogy csökkentenie kell azt – ismertette az eredményeket Tüzes Imre, a cég üzletfejlesztési igazgatója. A munkavállalók kilátásait tekintve júliustól elsősorban a mezőgazdaság területén elhelyezkedni vágyók lehetőségei szűkültek be, ahol a tavaly tapasztaltakhoz képest 26,6 százalékkal kevesebb új pozíció került ki az álláspiacra. Két számjegyű csökkenést mértek

még a mérnök, valamint az IT-üzemeltetés, telekommunikáció és az IT-programozás, fejlesztés területén is. Kiugró munkaerőigény tapasztalható azonban a vendéglátásban, itt ugyanis országos szinten 65,3 százalékkal több szakembert kerestek, mint egy éve. Ehhez elsősorban a Pest vármegyében és a fővárosban felélénkült munkaerő-felvétel járult hozzá, ahol a legtöbb hirdetést adták fel a kategóriában.

Összességében Nógrád vármegye kivételével az ország egész területén nőtt az álláshirdetésekre érkezett jelentkezések száma is a harmadik negyedévben, az előző év azonos időszakához képest. Az északi vármegyében 27,2 százalékos volt a zuhanás. Az átlagos országos fejlődés ugyanakkor 6,9 százalék volt. A leg-

nagyobb – rendre bőven 30 százalék feletti – emelkedés Somogy, Fejér és Zala vármegyékben volt. A növekedés mértéke Békés vármegyében volt a legkisebb, ott 2,5 százalékkal haladta meg a jelentkezések száma az előző év azonos időszakában elért eredményt. Ezzel párhuzamosan az elérhető állások száma kis mértékben, de folyamatosan csökkent továbbra is – jegyzi meg a társaság.

Az álláskereső által preferált szakmák sorrendje átrendeződött: országos szinten 40,6 százalékkal több pályázatot küldtek be most a cégvezetés, menedzsment kategóriában elérhető lehetőségekre, mint egy évvel korábban. Szintén két számjegyű emelkedés volt a HR, munkaügy (24,1 százalék), a vendéglátás, hotel, idegenforgalom (21,4

A vendéglátóipar is komoly munkaerőhiánnyal küzd

százalék), a gyártás, termelés (20,3 százalék), a jog, jogi tanácsadás (18,9 százalék), az IT-programozás, fejlesztés (15,2 százalék), a fizikai, segéd, betanított munka (14,1 százalék), a szakmunka (13,2 százalék) területén meghirdetett pozíciókra is. A legnagyobb csökkenés a mezőgazdaság területére jelentkezők arányában látható, itt 36,3 százalékos volt a visszaesés. Á. A.

A háború trópusi hadszíntere

HARCOK Az ukránok már afrikai országokban is szembeszállnak az oroszokkal: fegyverekkel látják el a mali lázadókat, akik eddig már többtucatnyi Wagner-zsoldossal végeztek. Ezzel a fekete kontinensre is kiterjedt Kijev és Moszkva véres konfliktusa.

RÓNAY TAMÁS

Az orosz Wagner-csoport az elmúlt években egy sor afrikai országban vetette meg a lábát, többek között a Közép-afrikai Köztársaságban, Szudánban, Líbiában, Maliban, Burkina Fasóban, Nigerben és Mozambikban. Zsoldosait 2024-ben az orosz védelmi minisztérium közvetlen irányítása alá helyezték, és a csoportot átnevezték Afrika Hadtestnek.

A 2012 óta polgárháború sújtotta nyugat-afrikai országban, Maliban 2020 óta vannak jelen az orosz zsoldosok, azt követően hívták be őket, hogy az év májusában egy katonai junta került az ország élére. A helyi vezetés eleinte ugyan tagadta a Wagner jelenlétét, de 2022 elején annyit elismert, hogy 400 orosz „tanácsadó” érkezett az országba. A Wagner zsoldosait egy korábbi francia bázisra telepítették, az ország északi részén található Timbuktaban. Az oroszok nem riadnak vissza, ha kegyetlenkedésről van szó. 2022 áprilisában a Human Rights Watch emberi jogi szervezet arról számolt be, hogy a mali katonák az oroszokkal együtt március 27. és 31. között mintegy 300 civilt végeztek ki egy katonai művelet során.

A mali hadsereg megerősödött az oroszok jelenlétének köszönhetően, több sikert arattak a lázadók elleni harcokban, idén július vége óta azonban jóval kiegyenlítettebbek az erőviszonyok, ami nagyban köszönhető Ukrajnának.

Az Állandó Stratégiai Keret (PSF) nevű lázadócsoporthoz az utóbbi hetekben részletes beszámolókat adott dróntámadásairól, s ezeket az akciókat lelkesen üdvözlötték a túlnyomórészt tuaregekből álló PSF támogatói is. Győzelmi jelentéseikkel a felkelők azt az érzetet keltik, hogy a légicsapásokat illetően már lényegében ugyanolyan képességekkel rendelkeznek, mint a kormányerők. Olyan eszközökre tettek szert, amelyek reményeik szerint hamarosan megváltoztatják az erőviszonyokat.

Október 4-én reggel kis drónok robbanótölteteket dobtak le a hadsereg Goundamban, Timbuktu térségében lévő táborára, ahol a Wagner

A nyugat-afrikai Nigerben a Wagner zsoldosait ünneplik

A lázadók először a Mali legészakibb részén, Algériával határos Tin Zaouatine városánál, július végén hajtottak végre drón-csapásokat.

csapatai is állomásoznak. A lázadók egyik tisztviselője szerint „legalább kilenc” orosz zsoldost öltek meg. Előzőleg, szeptemberben hasonló támadások érték ugyanezt a goundami tábornok, valamint a 150 kilométerre délnyugatra fekvő Léré települést is, ahol szintén a Wagner emberei állomásoznak. A támadás végrehajtásának módja hasonló volt: könnyű, házilag kioldórendszerrel felszerelt négyrotoros drónok a levegőből apró robbanótölteteket dobtak a célpontokra, majd gyorsan elhagyták a területet.

A lázadók először július végén, a Mali legészakibb részén, Algériával határos Tin Zaouatine városánál hajtottak végre drón-csapásokat. Akkor a sivatag közepén rajtaütöttek a mali fegyveres erők (FAMA) és a Wagner egyik konvoján, és ezzel az orosz csoportnak a 2017-es afrikai bevetése óta a legsúlyosabb veszteséget okozták. A felkelők azt állították, hogy legalább 84 orosz zsoldos és 47 mali katonát halt meg a harcokban. Ez volt az első átütő siker a lázadók számára, akiket 2023 novemberében ültet ki kidali erődítményükből, különösen a mali hadsereg török gyártmányú, Bayraktar TB2 típusú drónjainak köszönhetően.

Mi áll a mali lázadók harci sikerei mögött? Itt jön a képbe Ukrajna. Kijev láthatóan mindent elkövet azért, hogy ne csak az Ukrajnában harcoló orosz erők dolgát nehezítse meg: már az afrikai orosz Wagner-zsoldosokra is veszélyt jelent. Andrij Juszov, az ukrán katonai hírszerzés szóvivője az egyik helyi televíziós csatorna műsorában félig-meddig elismerte, hogy szervezete együttműködik a mali lázadókkal. „Megkapták a szükséges információkat, és nem csak azokat, amelyek lehetővé tették számukra, hogy sikeres katonai műveletet hajtsanak végre az orosz háborús bűnösök ellen” – mondta anélkül, hogy további részleteket közölt volna. Ez kiváltotta a mali hatóságok haragját. A bamaikói vezetés bejelentette, hogy azonnal megszakítja a diplomáciai kapcsolatokat Kijevvel.

Amióta Vlagyimir Putyin orosz elnök 2022 februárjában úgy döntött,

Inkább titokban hagyták volna

A Száhel-államok Szövetségébe (AES) tömörült junták narratíváját propagáló AES info beszámolója szerint a CSP „katonai szárnyának” két tagja szeptemberben Moldován keresztül Ukrajnába utazott, hogy „gyorsított kiképzésen” vegyen részt. A Száhel-övezet juntái azzal is vádolják a nyugati hírszerző szolgálatokat, hogy közvetítőként léptek fel az ukrán katonai hírszerzés és a CSP lázadói között. Andrij Juszov beismerése diplomáciai hibának bizonyult: nyilatkozatának napvilágra kerülése óta a lázadók kénytelenek voltak elismerni a Kijev-

vel való együttműködést, amelyet legszívesebben titokban tartottak volna. Igaz, mindössze annyit ismertek el, hogy „kapcsolatban állnak” az ukránokkal, de drónjaik eredetéről nem nyilatkoztak, és még névtelenségük megőrzése mellett sem voltak hajlandók megerősíteni, hogy az ukrán szolgálatok képezték ki őket. „Mi magunk vetettük be a drónokat” – bizonygatta a lázadók katonai vezetője. „A líbiai feketepiacról érkeztek – állította egy másik forrás. – Csak átalakítottuk őket, hogy megfeleljenek akatonai igényeinknek”, tette hozzá.

megszállja Ukrajnát, az ukrán hatóságok igyekeznek mindenhol, ahol csak lehet, csapást mérni az orosz érdekekre. Nem utolsósorban Afrikában, ahol Moszkva a Wagner-csoport révén terjesztette ki befolyását, idézte fel a Le Monde francia lap. Az ukrán hírszerző szolgálatok számos nem látványos műveletet indítottak. 2023-ban az ukrán különleges erők kommandósai Szudánban voltak jelen, hogy felvegyék a harcot a „Hemmetti” néven ismert Mohammed Hamdan Daglo tábornok erőit támogató Wagner-zsoldosokkal. Arzenáljukban robbanóanyaggal megrakott kis drónok voltak. Eppen olyan eszközökről van szó, amelyeket később a mali lázadók is használtak.

Az ukrán katonai hírszerzés 2023-ban bukkant fel Maliban. Az itteni lázadók és az ukránok közötti közeledés azonban csak azután gyorsult fel, hogy tavaly novemberben a felkelők vereséget szenvedtek Kidalban. A lázadók ekkor döbbsen rá, hogy külső segítség nélkül nincs esélyük a kormányerők ellen, nem tudnak mit kezdeni az ellenség légi fölényével. Egyes források szerint az ukrán katonai hírszerzés és a mali lázadók operatív együttműködése 2024 elején kezdődött. A CSP nevű lázadócsoporthoz több tagja Ukrajnába utazott a mauritániai fővárosban, Nouakchottban keresztül.

A Kidalból kiűzött lázadók is egy ideig Mauritánia fővárosában húzták meg magukat, ahol az ukránok a robbanótöltetekkel felszerelhető drónok összeállítására és kezelésé-

re képezték ki őket. E téren az ukrán hadsereg rendkívüli fejlettségre tett szert a teljes körű orosz invázió több mint két és fél évvel ezelőtti kezdete óta. Márciusban az ukránok egy újabb csoportot is kiképeztek, de már Mali területén, a Taoudenni nevű régióban, az ország sivatagos északi részén. „A CSP egy csoportja eljött hozzánk ukrain kiképzésre, egy nagyobb csoportunk pedig a Száhel-övezetbe ment, és még mindig ott tartózkodik” – erősítette meg a Le Monde-nak az ukrán katonai hírszerzéshez közel álló forrás.

A CSP a drónjait „elsősorban arra használja”, állította a Le Monde egy informátora, hogy célba vegye a Wagner Maliban harcoló erőit. Felmerül tehát a kérdés: vajon Ukrajna attól tette-e függővé a lázadók támogatását, hogy a Wagner ellen vessek be ezeket a gyilkos eszközöket? A lázadók szerint nem, mert ezek „az ő drónjaik”, tehát nem az ukránok döntenek arról, kit támadjanak meg velük.

Az orosz zsoldosok egyre kellemetlenebb helyzetbe kerülnek. Szakértők szerint ha a Wagner fegyvereit és bázisaikat sikerül folyamatos katonai nyomás alatt tartani, az nagyban veszélyeztetheti műveleti terveik végrehajtását. Több szakember szerint ezek a könnyű drónok, amelyek hatótávolsága és tűzereje jóval kisebb, mint a mali hadsereg hasonló eszközei, nem fogják forradalmasítani a lázadók katonai képességeit. De értékes új fegyvert jelentenek számukra.

Szudánban régóta híresztelték

Már februári videófelvételek is arról tanúskodtak, hogy Ukrajna Szudánban is megvetette a lábát. Az ország hadseregét támogatják a lázadó Gyors Támogató Erőket (RSF) segítő orosz Wagner-zsoldosokkal szemben. Akkor a Kyiv Post közzétett egy kisfilmet, amely állítólag egy titkos akciókat mutatott be. Ezen egy elfogott orosz foglyot hallgattak ki két afrikai férfi mellett. Az orosz katonát az állította, hogy a „PMC Wagner” zsoldosa, és a Közép-afrikai Köztársaságból érkezett Szudánba, ahol az orosz csoport százfős erővel van jelen, s céljuk a kormány megbuktatása.

Már hónapokkal a videófelvétel közzététele előtt terjedtek olyan hírek, amelyek szintén azt állították, hogy az ukránok Afrikában is keresztbe akarnak tenni az oroszoknak. Korábbi videók is keringtek az interneten, amelyeken ukránok által is használt kamikazedrón-csapások láthatók az RSF erői ellen. Ebből jutottak arra a következtetésre, hogy e műveleteket a kijevi különleges erők hajtották végre.

Volodimir Zelenskij ukrán elnök még tavaly szeptemberben találkozott Abdel-Fattáh al-Burhannal, a szudáni hadsereg vezetőjével az írországi Shannon repülőtéren. „Megvitattuk közös biztonsági kihívásainkat, nevezetesen az Oroszország által finanszírozott illegális fegyveres csoportok tevékenységét” – mondta akkor az ukrán elnök.

LAPSZÉL

Szakítottak Grillóval a „csillagosok”

FOTÓ: AFP

Szakít alapítójával, Beppe Grillóval a második legerősebb olasz ellenzéki párt, az Öt Csillag Mozgalom (M5S), amely 2018-ban még megnyerte az olasz parlamenti választást. Ez azt is jelenti, hogy a Grillo és a pártot irányító volt kormányfő, Giuseppe Conte közötti viszály az előbbi vereségével zárult. Conte, aki 2021 óta áll az M5S élén, fokozatosan baloldali erővé alakította át az egykori a hatalmi elitel szemben fellépő mozgalmat. Conte úgy döntött, nem hosszabbítja meg Grillo éves szerződését a frakció kommunikációs tanácsadójaként. A volt miniszterelnök hangsúlyozta, nem lehetett együtt dolgozni Grillóval. Conte azt is mondta, hogy a konfliktus végleg kezelhetetlené vált. Grillo 2009-ben alapította az M5S-t. NÉPSZAVA

Görög papok sikkasztottak

A katolikus egyház két magas rangú görögországi képviselője ellen indítottak nyomozást az athéni hatóságok, írja az Euronews. A gyanú szerint hárommillió eurót, átszámítva 1,2 milliárd forintnak megfelelő összeget sikkasztottak az egyházuiktól, hogy a pénzt éjszakai klubokba fektessék be. A feltételezett pénzmosással összefüggésben eddig már öt klubtulajdonos bankszámláit és vagyonát fagyasztották be a déli Peloponnészosz régióban. Az első cselekményre nyolc évvel ezelőtt került sor, és az ügyben összesen hét személy érintett. A legutóbbi gyanút keltő utalás néhány napja történt 50 ezer euró értékben, a gyanúsítottak pedig egy szűrőpróbaszerű ellenőrzésen lepleződtek le. NÉPSZAVA

Újabb támadás a békefenntartók ellen

FOTÓ: AFP

Az ENSZ Libanonban állomásozó megfigyelő csoportja (Unifil) kedden a dél-libanoni Dahaira városában követelte, amint az izraeli hadsereg (IDF) katonái házakat fésültek át. Amint az IDF észlelte a békefenntartók jelenlétét, azonnal tüzet nyitottak az őrhelyükre. Csütörtökön egy orvosi evakuációs csapat is tűz alá került. Az izraeli határhoz közeli Dzsarinban zajlott egy beteg átszállítása, amikor „ismeretlen forrásból” vették célkeresztbe az egészségügyi csapatot. Ugyanezen a napon az esti órákban Beit Leifben található UNIFIL állomás épületébe egy gránát csapódott be. NÉPSZAVA

Grúzia jövőt választ

VÁLASZÚT A mai parlamenti választás mindkét oldal szerint sorsdöntő lesz a kis kaukázusi ország történetében. A tét, hogy a grúzok folytatják-e az EU-hoz való közeledésüket vagy újra orosz befolyás alá kerülnek.

HARSÁNYI GYÖRGY

A 2012 óta hatalmon lévő Grúz Álom párt a háború és béke közötti döntésként állítja be a választást, legfőbb kampányüzenete az volt, hogy ha az ellenzék győz, ismét háborúba sodorja Grúziát Oroszországgal. Az ellenzék szerint a szavazás a Nyugat vagy Oroszország, a demokrácia és az önkényuralom közötti választást jelenti. A választások „az igazság pillanata lesz, s a grúz népnek el kell döntenie, merre akar menni...” – mondta Josep Borrell, az EU külpolitikai vezetője, az ellenzék narratíváját erősítve.

A választók politikailag rendkívül küzdelmes év után járulnak az urnákhoz. Az egyre inkább Nyugat-ellenes retorikát alkalmazó Grúz Álom az ellenzéki tüntetések ellenére két orosz típusú törvényt is elfogadott: előírta a külföldi finanszírozásban részesülő civil szervezetek és médiumok „külföldi ügynökként” való regisztrációját, s betiltotta az „LMBT-propagandát”. Előbbi miatt Brüsszel megszakította Grúzia uniós csatlakozási tárgyalásait és 121 millió eurónyi támogatást vont meg az országtól, Washington pedig szankciókat léptetett életbe egy sor kormányzati vezető ellen.

A választást egy új, arányos rendszerben tartják, 5 százalékos bejutási küszöbvel, ami arra készítette a széttöredezett ellenzék pártjait, hogy bizonyos fokig együttműködjenek és életképes koalíciókat hozzanak létre. A legnagyobb ellenzéki erőt a korábban Miheil Szaakasvili volt elnök vezette Egyesült Nemzeti Mozgalom (ENM) köré tömörült, Egység – Grúzia Megmentéséért koalíció jelenti. Emellett további három tömörülés küzd a bejutásért: a nagyrészt az ENM-hez kötődő más személyiségekből alakult Koalíció a Változásért, az ideológiailag eklektikus Erős Grúzia koalíció, valamint a Grúziáért párt, amelynek vezetője, Giorgi Gaharia néhány

FOTÓ: AFP/VANO SHLAWCO

Az Európa-párti ellenzék egy hete több tízezres demonstrációt tartott a fővárosban

éve még miniszterelnök volt. Mind a négy ellenzéki erő aláírta a Szalome Zurabisvili elnök által kezdeményezett, úgynevezett Grúz Chartát, vállalva, hogy ellenzéki győzelem esetén az államfő átmeneti szakértői kormányt nevezhet ki, amely helyreállítaná a Nyugattal való jó viszonyt, hatályon kívül helyezné a leginkább tekintélyelvű törvényeket, majd „szabad és tisztességes” előrehozott választásokat írta ki.

A Bidzina Ivanisvili milliárdos vezette Grúz Álom az alkotmányozó többség (150 parlamenti mandátumból 113) megszerzését tűzte ki célul. Ha ez sikerül, ígérték, szigorítanák az LMBTQ-ellenes törvényeket, és betiltanák a jelenlegi ellenzék pártokat, mivel őket tartják felelősnek a 2008-as, Oroszország elleni háború kiprovokálásáért, s félő, mondják, hogy ismét háborúba sodornák az országot.

Felmérések szerint a grúz lakosság mintegy 80 százaléka támogatja az ország uniós csatlakozását, ám hatott a kormánypropaganda és

a 2008. augusztusi háború tapasztalata is. Oroszország akkor lerohanta Grúziát, majd független államként ismerte el két, visszaszerezni próbált szakadár régióját, így sokan, főleg az idősebbek attól tartanak, Moszkva újra beavatkozna az Európa-párti ellenzék győzelme esetén.

Az esélyek nem világosak, a különböző felmérések nagyon eltérő számokat mutattak. Az elemzők kiemelték eredményt várnak, ám rámutatnak, hogy a kormánypárt hagyományosan nyomást gyakorol a kormányzati alkalmazott szavazókra és családtagjaikra.

Bár Grúziában most először használnak majd elektronikus szavazatszámoló rendszert (papír alapú tartálékkal), a választási megfigyelő csoportok külföldi ügynököknek nyilvánítása felvetette azt a félelmet, hogy ezúttal a korábbiaknál komolyabb választási csalásokra kell számítani.

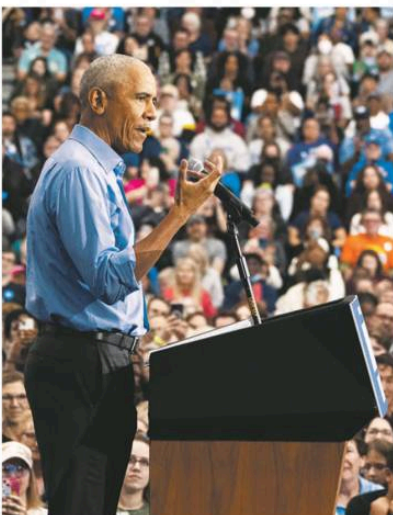
A szavazás helyi idő szerint este 8 órakor zárul. Több grúz televízió is közölni fog exit pollakat.

Tekintettel a nagy tétre és a megjósolhatatlan eredményekre sokan tartanak attól, hogy a választások után zavarosságokra kerülhet sor.

Fogy a demokraták kisebbségi tábora

II NAP Donald Trumpnak négy év alatt szinte teljesen sikerült lefagnia a hátrányát a latino szavazók körében a demokrata jelölttel szemben – állapította meg kevesebb mint két héttel a november 5-i elnökválasztás előtt a Reuters/Ipsos tegnap közzétett felmérése. A volt elnök e tekintetben már csak 2 százalékponttal van lemaradva Kamala Harristól, míg 2020-ban ugyanekkor Joe Biden 19 százalékkal több latino választadó támogatta, mint republikánus ellenfelét.

Trump erősödése jelentős mértékben a latin háttérű férfi szavazóknak köszönhető, ám a fekete lakosság fiatal férfijainak körében is növelni tudta támogatói számát a négy évvel ezelőtti helyzethez képest. A Reuters felmérése szerint a választadó fekete férfiaknak 18 százaléka részesítette előnyben Trumpot, ami négy százalékos fejlődést jelent a négy évvel ezelőtti értékhez képest. Némiképp meglepő módon a fekete nők körében is bővült a Trumpra szavazók aránya: a 2020-as 4 százalék után idén már 8 százalékuk támogatná a volt elnököt.

FOTÓ: AFP/VAN COLLIER

Barack Obama egy pittsburghi rendezvényen buzdította a fekete férfiakat Harris támogatására

Ez illeszkedik abba a nagyobb léptékű trumpista politikai tervbe, amely a vagyonosabb fehér keresztény választók partjából egy etnikai határonkon átnyúló munkáspárttá formálná át a Republikánus Pártot. A faji kártyát mindkét párt ki-

játssza a kampány során, ám az erről történő kommunikáció legalább annyi veszélyt, mint lehetséges előnyt hordoz magában.

Két hete a pennsylvaniai Pittsburghben kampányolt Barack Obama volt elnök és a Demokrata Párt szupersztárja azzal a nem titkolt szándékkal, hogy a legfontosabb billegő államban felrázza a Harrist vonakodva támogató fekete férfi szavazókat. Ám az esemény utáni háttérbeszélgetésen készült videó ellentmondásos visszhangra talált a választói célcsoport körében. Alex Wagner, az MSNBC riportere szerdán Philadelphiában járt, ahol egy jellegzetesen feketék által látogatott borbélyműhely vendégeivel beszélgetett. A reakcióból érezhető volt, hogy bár a megszólalók legalább fele hajlandó támogatni egy női elnökjelöltet, Obama kioktató hangneme rossz szájízt hagyott néhány fekete szavazóban. Egyesekben Joe Biden elnök májusi kijelentését idézte fel, amikor az elnök így fogalmazott: „Ha kérdést jelent számodra az, hogy rám vagy Trumpra szavazz, akkor nem

is vagy fekete!” A Demokrata Párt Lyndon Johnson hatvanas évekbeli két elnöksége óta szinte természetesnek veszi a feketék támogatását, s az elbizakodottság idén visszaüthet.

Kamala Harris számára tehát fel van adva a lecke, hogy Trump kisebbségi férfi szavazóknál elért eredményeit a női szavazók minél erősebb mozgósításával ellensúlyozza. A nők figyelembe veszik a markáns különbséget Harris és Trump vezetési stílusa és személyisége között, fogalmazott Meghan Hays, a Biden-adminisztráció korábbi vezető kommunikációs igazgatója a Reutersnek. „Ezt a választást a győztes egy hajszállal fogja megnyerni” – ismételte meg a közvélemény-kutatók által már hónapok óta szajkózott alapvetést. A CNN hírsatorna választási statisztikusa, Harry Enten mindenestre leszögezte: 1972 óta a billegő államokban végzett felmérések átlagos hibaszázaléka 3,4 százalék volt, amely jóval meghaladja az idei 0-2 százalékos különbséget a jelöltek között. MOSOLYGO MIKLÓS

Kétmillióos nemzet

Kévs elvontabb fogalom létezik a politikában annál a nemzeti egységnél, amelynek a megóvását az alkotmány a köztársasági elnök feladatául rendelte. Sulyok Tamás ráadásul többszörösen is szerencsétlen időpontban érkezett ennek a feladatnak a teljesítésére. Egyrészt az elnöki pozíció tekintélye – egyáltalán nem függetlenül sem a mindenkori elnöknek stróman szerepet szánó Orbán Viktortól, sem Sulyok elődeitől vagy magától a jelenlegi elnöktől – sosem látott mélységben van (csak azért nem a mélyponton, mert a jelek szerint mindig van lejjebb). Másrészt pedig Sulyok Tamás egy olyan pártot képvisel közéleti pályafutása kezdetétől, amely hatalomra kerülve kormányprogramot csinált a nemzeti egység felszámolásából. Aki itt él 2010 óta, pontosan fel tudja idézni, hogyan bélyegezték meg és reszkesztették ki a jogegyenlőségből – ironikus módon a nemzeti együttműködés nevében – a lecsalózott rokkantnyugdíjasokat, a romákat, a nőket, a szexuális kisebbségeket, a nem kollaboráns egyházak híveit,

HARGITAI MIKLÓS

az ellenzéki szavazókat stb. Orbán politikai nemzete annak a rohamosan fogyatkozó kisebbségnek a tagjaiból áll, akik az ország válsággá mélyült erkölcsi leépülését hajlandóak voltak szabadságharcnak látni vagy legalább tudomásul venni az ígérek fejében, hogy cserébe a kormány megvédi őket valami még sokkal nagyobb (?) rossztól. Ezt a végromlás felé tartó folyamatot pedig jelentős részben az az egypárti pótalkotmány indította el, amely eredeti változatában és többször átírásával maga is nagyban hozzájárult az említett csoportok kirekesztéséhez – némelyikét szó szerint alkotmányos előírássá téve.

Amikor Sulyok arra kéri a választókat, hogy méltóztassanak az Európai Unió történeteit az „Alaptörvény szemüvegén” keresztül szemlélni, akkor – azonkívül, hogy ez egy képzavar – többszörösen is butaságot beszél, méghozzá jogi szempontból, ami elvileg a szakmája. Az EU, illetve az uniós belépésünk előbb volt, mint az Alaptörvénynek nevezett jogi fércmunka. Az EU-tagságunkat hatalmas többséggel szentesítette egy népszava-

zás, az Alaptörvényre meg csak a Fidesz szavazott – ha az egyetemen megkérdeznék az elnököt, hogy szerinte melyiknek erősebb a legitimitása, alighanem beleizzadna a válaszbba. Ami meg a joghierarchiát illeti, alaptörvényi rendelkezéseket ugyan nem tud megsemmisíteni vagy szankcionálni az EU (illetve annak bírósága), de az Alaptörvényre hivatkozó kormányzati intézkedéseket simán. Fordítva viszont ugyanez nem működik, ami sokat elmond arról, hogy a gyakorlatban melyik az erősebb. Egyszerűen, ha már szemüveg, akkor inkább az államfő által felmagasztalt Alaptörvényt érdemes az EU felől vizsgálni – ha onnan nézzük, a látvány nem túl szívdertítő.

Visszakanyarodva a kiindulópontokhoz: az Alaptörvény és a kormányzati politika által körülírt nemzet ma azt a nagyjából kétmillió embert jelenti, akik az összes botrány és az autokrata irányítás egyre látványosabb sikertelensége ellenére még mindig Orbán Viktorra bízják az ország jövőjét. Ezt az „egységet” gardírozza Sulyok Tamás – lelke rajta.

BONTA MIKLÓS

Kamatstop

Nehéz helyzetbe hozta magát a jegybank. Nem most, hanem egy hónappal ezelőtt, amikor váratlanul lazított következetes monetáris politikáján, s idő előtt 0,25 százalékpontot vágott a forint alapkamatán. Tette ezt annak ellenére, hogy az ugyanaznap kiadott, saját Inflációs jelentése is arra figyelmeztetett, hogy az év végéig ismételtlen erőre kap a kormány által már letepertnek vélt drágulási hullám. Sokan úgy vélték a középtávú gazdasági kilátásoknak ellentmondó kamatvágásról, hogy az MNB hitelt adott a kormány kellően alá nem támasztott jövő évi növekedési szándékainak, amit az alacsonyabb kamatmértékkel szándékoztak megsegíteni.

Szerencsére a jegybankárok időközben visszatartották a helyes útra, nem folytatták a kamatvágási sorozatot, októberi döntésük szerint maradt a 6,5 százalékos ráta. Aligha cselekedhettek a jelenlegi helyzetben másképpen, hiszen nemcsak a hazai, de a nemzetközi kilátások is borús őszot ígérnek. A határaink túlsó oldalán és a Közel-Keleten zajló, egyenlőre vég nélkülinek tűnő háború nemcsak a jövőbe vetett bizalmat ingatja meg, hanem a szállítási útvonalak nehezebbé válásával az üzemanyagárak is masszív drágulásba kezdtek. Korábban a jegybank szakértői bíztak abban, hogy a szolgáltatásoknak az inflációt meghaladó drágulási folyamata lelassul, de egyenlőre ennek még semmi jele sincs. S bár a jegybank, a szeptemberi bakitól eltekintve, egyre hitelesebben kommunikál, azonban azt a kormányzati gazdaságpolitika bizonytalanságai gyakorta felülírják.

Az MNB maga is elismeri, hogy „a lakossági inflációs várakozások az elmúlt hónapokban enyhén emelkedtek”. Megállapították: ha nem lesz fordulat, akkor a fogyasztói árindex nem lesz képes tartósan visszatérni a 3 százalékos alatti sávba. A 2024-es esztendő feltehetően 4 százalékos felett zárjuk. Úgy tartják, hogy amikor az emberek elkezdnek nagyobb inflációra számítani, az nem hasznos, mert a drágulás minden „előnye” abból származik, hogy az infláció jobban teljesít, mint ahogyan azt gondolták volna.

Az MNB megállapította: ha nem lesz fordulat, akkor a fogyasztói árindex nem lesz képes tartósan visszatérni a 3 százalékos alatti sávba.

JEGYZET

N. Kósa Judit

Bicskéig

Kíváló gondolat Lázár János részéről, hogy műemlékké nyilvánítatja a Böszörményi úti turulus emlékművet. Ha nekem kellett volna egyetlen képben összefoglalnom, mivé züllesztette az emlékezetpolitikát és ezzel párhuzamosan a kulturális örökség védelmét a Fidesz, ilyen frappáns megoldással aligha tudtam volna előállni.

Tudom, sokan már nem is emlékeznek arra a korra, amikor olyasmiken vitatkoztak a szakemberek, hogy szabad-e lefedni egy ikonikus műemlék udvarát, ha azt nyitottnak tervezte az alkotója, meg hogy egy építész halála után hány évnek kell elteltnie, míg kanonizáltnak tekinthető, így védetté nyilvánítható valamely műve. A Fidesz egyszerűen vett véget ezeknek a szöszöléseknek: másfél évtizeddel ezelőtt megszüntette a magyar műemlékvédelmet, a fenti dilemmákon való merengést pedig rábízta arra a szervezetre, amelynek amúgy az építési engedélyek kiadása a dolga. Meg is oldódott egy csapásra minden. Azóta – csak a példa kedvéért – le lehetett bontani a Népstadiont, bele lehetett piszkálni a Citadellába, tele lehetett építeni a budai Várat egy komplett beton Potemkin-faluval.

A hegyvidéki turult, amelynek történelmi üzenete izlésességében a Szabadság téri, sas tépte Gábel arkangyalával vetekszik, ugyanez a hatalommal visszaélő erőszakosság szülte. Az ikonográfiai kérdésekben verhetetlen Mitnyan polgármester megrendelte, Pokorni Zoltán törvényt módosított a fennmaradása érdekében, most meg, hogy a kutya-párti városvezető egyáltalán felvette a róla való gondolkodás szükségességét, a bontásügyi miniszter bejelenti, hogy műemlékké fogja nyilváníttatni.

Helyes is. Legyen a kegyeletsértő, a félmúlt minden terhé magába sűrítő újsütetű szobor műemlék, s bontsák le a Magyar Rádió az utolsó szögig valódi nemzeti értékeket hordozó épületeit. Amilyen szerencsénk van, tán nem is értik meg soha, mit műveltek ezzel az országgal.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

ÜSTÖKÖS

Mesterlövészek a tetőn

PILLANTÁS A KIENCEDIKRŐL

NÉMETH PÉTER

Még mondja valaki, hogy Orbán Viktor nem fejlődik. Dehogynem: október 23-án úgy beszélt 1956-ról, a forradalomról, hogy lényegében nem arról szónokolt. A hallgatóság már az első mondatok után érezte, hogy amit hall, az voltaképpen nem a múltról szól, sokkal inkább egy paternalisztikus megközelítése a mának. Hogy eközben a háztetőkön mesterlövészek hasaltak, a Millenáris bejáratánál pedig kokárdákat árultak, Orbán fényképevel a közepén, csak fozslányokban emlékeztetett a régmúlt időkre; akkoriban nem voltak mesterlövészek, kokárda sem, legfeljebb a képek, egy személyi kultuszos idők fényképei.

A miniszterelnök úgy beszélt '56-ról, hogy rávezessen bennünket a mára. Hogy ma ugyanaz van, mint akkor: egy elnyomó birodalom, amelyet magyar kollaboránsokkal működtet a „szovjet”. És ez van 2024-ben is, tudtuk, hogy a

Vezér ide fog kilyukadni: a brüsszeli birodalom, amely Magyar Péter révén – a nevet nem mondta ki – akarja érvényesíteni akaratát. Akkor a szovjetek, most az EU ültetne bábkormányt a magyarok nyakába. Márpedig a magyar történelem és '56 tanulsága is az, hogy a magyarok nem tűrik a rabigát.

Orbának három fontos üzenete volt 1956 kapcsán: a mi magyarok nacionalista zenéje, a háború – nota bene: a világháború veszélye, amelybe nem engedi, hogy belerángassa a birodalom az országot, és hogy „no pasaran!”, azaz Brüsszel nem törhet át, hiába talált erre megfelelő alanyt Magyar Péter személyében. (Ez azért újdonság: lényegében először nevezte valóságos ellenzéknek a Tisza Pártot, még ha az EU – Manfred Weber – ölebe is az elnöke –, először érződött, hogy új kihívóval áll szemben. Sehol egy gyurcsányozás, sehol egy lenéző, gúnyolódó mondat...)

A három üzenet ott ér össze a Fidesz elnökénél, hogy veszélyben a haza, és a hazát csakis ő képes megvédeni, az új ellenzék kiszolgáltatja az országot, csak most nem a szovjeteknek, hanem Brüsszelnek, és ez az ellenzék – az új! – belevinné a magyarokat a világháborúba. Olyannyira, hogy felvonulási területként

Hogy mit kerestek a mesterlövészek a háztetőkön, igazán nem tudom, de mindegy is. Nem ülök fel annak a rémhírnek, hogy merényletet készítenek elő Orbán ellen.

átengedné az országot a nyugati hadaknak.

Hogy ehhez képest mit kerestek a mesterlövészek a háztetőkön, igazán nem tudom, de mindegy is. Nem ülök fel annak a rémhírnek, hogy merényletet készítenek elő Orbán ellen, és azt sem gondolnám komolyan, hogy nekünk Brüsszeltől kell tartanunk. Márpedig Orbán ezt a veszélyt rajzolta fel az ő magyarjainak – lásuk be: nincsenek kevesen –, amely veszélyt itt és most el kell hárítani. A helyzet, állította, pontosan olyan, mint '56-ban: akkor is csak átmenetileg győzhetett Góliát, a történet vége mindig az volt a történelmünk során, hogy Dávid kerekedett felül. Akkor is, ha mindig akadtak kollaboránsok.

Azzal kezdtem, hogy Orbán igenis fejlődik. Most éppen az ellenségkép erősítésében, annak elhitetésében, hogy itt újra külső erő akarják elnyomni a magyar nemzetet, mégpedig pont úgy, mint '56-ban: bábkormányt helyeznének a hatalomba. Mellesleg ezt a gondolatot nevezhetném komolytalannak is, ha nem jutna eszembe, hogy van már olyan közvélemény-kutatás, amely a vesztesek között említi a Fideszt. Ha innen nézük Orbánra, hallgatom a beszédét már kezdek félni a kormányváltástól. Az utcán ők tényleg erősek.

Szerepcsere az ünnepi gálán

CIVIL BESZÉD

LENDVAI ILDIKÓ
volt országgyűlési képviselő

Ha ünnep, akkor ünnepi műsor. Mindenki kihasználja az évforduló adta reflektorfényt, elmondja, ki ő és mit akar. Jól teszi.

Az ünnep helyszíne nem a múzeumi vitrin, hanem – nem véletlenül – az utca.

Idén a műsor új szereposztásban került színpadra. Sajátos szerepcsere tanúi lettünk. Nem arra a komikus mozzanatra gondolok, amikor a Mi Hazánk az éppen műemlékké hamisított Turul-szobor mellett egy ölyvet léptetett fel a turul szerepében, bár az se volt semmi. Mihazánkék felröptetett ölyve megzavarodott, fának repült, és az istennek nem akart visszatérni a helyére. Nem csoda: közben Novák Előd korabeli ágyút szegezett a 12. kerületi önkormányzat épületére, és nagy füstöt produkált. (Füstöt csinálni csak Fekete-Győrnek tilos, a baráti pártvezérek részéről egyenesen kívánatos.)

Ahogy a szerencsétlen ölyv, én is megzavarodtam kissé: nem tudom, a jelenet annak az allegóriája-e, hogy a Mi Hazánk fának megy, vagy annak, hogy az egykori nyilasház mellé helyezett Turulnak is röpülnie kell. Egyik értelmezés sem tűnik igazán koherensnek Toroczkaiék ideológiájával.

De október 23-án volt sokkal komolyabb szerepcsere is. A két fő színpad sztárjának szerepe cserélődött fel. A kormánypárt elnöke el-

A baloldali vagy liberális szavazók is tudták: előbb el kell söpörni Orbán rendszerét ahhoz, hogy ők is – ahogy az ország – levegőhöz jussanak, és később egy tisztességes versenyben mérthesenek meg. Ezért „álltak át” sokan.

lenzéki szerepből beszélt: „Brüsszel” és a (szerinte „brüsszelita”) ellenzék ellenzékeként. Semmi kormányprogram, semmi országgép, semmi a tervekről, teendőkről. Csak az ellenfélről.

A legnagyobb ellenzéki erő színpadán Magyar Péter viszont már a leendő kormányfő hangján szólalt meg. Akár az lesz belőle, akár nem. Most ő tartott rövid „országértékelést” 2 millió állandó orvosi ellátás nélküli magyarról, 3 millió létminimum alatt élőről. És hirdetett rövid kormányprogramot, ha annak pénzügyi forrásai kissé elnagyoltak is. Kormánytagok, közhivatalnokok toborzását, a kormányprogram vitáját is bejelentette, ha a módszert lehet is a Nemzeti Konzultációhoz hasonlítani.

Soka „ha”, de a lényeg, hogy mindent megtette. Ez új szerep, magabiztosabb szerep. A miniszterelnöké lett volna, de kiénekeltek szájából az ’56-ról elhangzott kínos elszólások, a Putyin körüli nehezen magyarázható sündörgés, a versenytárs feltűnése miatti tanácstalanság, a gazdasági és morális válságjelek.

A színpadok mögé sajátos díszletet épített az első olyan közvélemény-kutatás, méghozzá a legutóbb igen megbízhatóan jósló intézettől, amely a Tisza előnyét mutatja a Fidesz fölött. Minimálist, hibahatár alatti, messze nem véglegeset (hiszen – és ebben Gyurcsánynak igaz van – a kormányváltáshoz jó pár százalék ellenzéki fölény kellene). De mint tudjuk, egy kutatás nemcsak detektálja a közvéleményt, hanem ha akarja, ha nem, formálja is. Ez most aligha becsülhető túl. (Azóta van még egy hasonló a Publicustól meg egy ennek ellentmondó is a Nézőponttól.)

A Tisza fő vonzerejét eddig is az adta, hogy látták benne a győzelem esélyét. Amit a meglévő ellenzéki pártokban nem láttak. És a baloldali vagy liberális szavazók is tudták: előbb el kell söpörni Orbán rendszerét ahhoz, hogy ők is – ahogy az ország – levegőhöz jussanak, és később egy tisztességes versenyben mérthesenek meg. Ezért „álltak át” sokan.

Pártot cseréltek – én nem kívá-

nok –, és ez nem öröm a többi ellenzéki pártnak. De nem feltétlenül cseréltek világnézetet. Nem érdekes leárusítani őket: másutt – még nem derült ki, jó vagy rossz helyen – továbbra is ugyanannak a célnak a megvalósulását keresik. Vagy annak első állomását. Talán jobb volna szólni hozzájuk, nem a pártok között dühödten ide-oda rángatva őket, hanem erősítve és elismerve a szolidaritáshoz és a szabadsághoz való ragaszkodásukat. Szükségünk lesz még rá, akár most a Tisza közepén tartásához, akár később, amikor valóban a jobb- és baloldal közti viták ideje jön el.

Most még többekben fog megerősödni a változás reménye. Ez pedig az ünnepnapok utánra is átrendezte a szereposztást. Orbán mostantól kénytelen elismerni a kihívó jelenlétét. A nevét még nem mondta ki, de végig róla beszélt. Persze mint „brüsszelszótörő”, bábormányfő-aspiránsról, Manfred Weber szerelmes kiskutyusáról. Kiegészül a ríogatás is, a hazánkat majd megszálló ukrán katonákkal. (Ennél arcátlanabb szöveg még nemigen hangzott el Orbán pulpitusáról sem.)

Magyarnak viszont megnövekedett a felelőssége. Talán ezért tett gesztusokat most nemcsak a még hezitálóknak, hanem a baloldalnak is. Kéthly Annát koszorúzott, szemben a kormányfővel Nagy Imrét, Angyal Istvánt is emlegette, ’56-ot mint a szociáldemokraták, liberálisok, nemzeti konzervatívok hazafias összefogását jellemezte.

Fel kell ismernie: elég erős ahhoz, hogy már nem kell a vádaktól félve pávatánclepéseket tennie Európa vagy Ukrajna ügyében. Az ünnepen egyértelmű volt. Legyen az a szavazásoknál is: nem helyes, hogy az ukrán hitel dolgában tartózkodtak az Európai Parlamentben. Ez már nem okos taktika, hanem lassan számára is kontraproduktív lépés.

Értem, mitől tart. De már van ereje ahhoz, hogy fontos dolgokban ne „semleges” legyen. Az Orbán terepe. Nem kell baloldalinak lennie, hiszen nem az. De legyen valóban európai konzervatív demokrata, amelynek vallja magát.

Már megetheti.

lagon semmivel nem tudná Orbán alátámasztani, hiszen az EU-nak székhelye ugyan van, de hatalmi központja ma, a német-francia tengely meggyengülésével még annyira sincs, mint amennyire korábban volt. Az Unió csak a közösen elfogadott szabályok betartására kötelezheti a tagállamokat (mint látjuk, arra sem túl nagy sikerrel), és ha ez valakinek nem tetszik, bátran ki is léphet a szövetségből. Készülődik már a huszárroham kifelé?

Azt állította ezenkívül Orbán Viktor (a szlovákiai Révkomáromban, a magyar-szlovák-szerb csúcstalálkozó utáni sajtótájékoztatóján), hogy „lesz buszos huszárroham, és el fogjuk vinni azokat a migránsokat jogszerűen, akiket a nyakunkba akarnak sózni a brüsszeliek”.

Ezzel szemben a tény az, hogy jogszerűen biztos nem tudják elvinni, mert előtte le kell folytatni a menedékkérő eljárásokat, és azokat Orbán nem akarja még elkezdni sem, nemhogy befejezni. Úgyhogy a határátlépőket minden vizsgálat nélkül beengedni, majd buszra ültetni és Brüsszelbe vinni, gyakorlatilag szervezett embercsempészség. De Orbán talán abban bízik, hogy az embercsempészeket előbb-utóbb úgyszólván szabadon engedik. Volt már rá példa.

SZERINTEM

Bakfitty

Bolgar György (A Bakfitty hete, 2024. október 19.) azt állította, hogy Petőfi nem a németeknek, hanem az osztrákoknak mondta, hogy „foglalod a kurvanyádat, / de nem ám a mi hazánkat!”. Ez tévedés. Az idézett versnek már a címe is a németnek szól: „Mit nem beszél az a német”. Az idézett sorokat követő strófa is úgy kezdődik, hogy „Lassan, német, húzd meg magad”. Az első strófában a „svábságot” szólítja meg a költő. Buda elvesztése után is azt írta: „Buda várán újra német zászló!” Az Élet vagy halál című versben ezt olvassuk: „Te rác, te horvát, német, tót, oláhság, / Mit marjások mindnyájan a magyart?” Petőfi a nacionalista korszaknak megfelelően a ellenséget népekkel azonosította, és az akkor sok országban élő németiséget egy egységnek tekintette.

RÉVÉSZ SÁNDOR

Tiszántúlia?

Némely politikusunk társfővárossá „fokozta fel” Debrecen (amiből következik Budapest társfővárossá való lefokozása). És talán már készülődik is az újabb lépés: megyéink feléből Tiszántúlia néven „társország”, majd önálló állam fabrikálódik. Az új „kamarabirodalom”, hun gyökereire hivatkozva természetszerűleg rögvést belép a török-kínai-orosz világállamba. És mindezek bekövetkeztével azon se lepődjünk meg, ha Tiszántúlia élén király fog fényeskedni. A király személyéről pedig – takarékosági okból – nem lesz nemzeti konzultáció.

GYÖRGY D. MÁRTON

Menekültek

1956-ban egy faluban laktunk, én ott születtem és nevelkedtem. Apám a járási pártbizottság instruktora volt. A párt dolgaival nem nagyon foglalkozott, csak annyit tett, amennyit muszáj volt. A falu dolgaival annál inkább törődött. Neki volt köszönhető az orvosi rendelő és az iskola felújítása. Ha bárki hozzá fordult segítségért, igyekezett megoldani. Létrehozott egy népi zenekart és egy népi együttest is. 1956-ban azonban a faluban létesült egy bíróság, őt pedig halálra ítélték. Éjjel a sógor és keresztapám kimenekített bennünket a nagyszülőkhöz. A forradalom után visszatértünk a faluba, de apám már nem tudta folytatni, amit addig ott tett, végül elköltöztünk.

MOLNÁR ISTVÁN

KRESZ

Baleset-megelőző jelzésként a következőket javaslom. Idős a volánnál. Holnaptól idős a volánnál. Szőke nő a volánnál. Újgázdag a volánnál. Nekem mindent szabad a volánnál. Nem ismerem a szabályokat a volánnál. Nem zavarnak a szabályok a volánnál. Tiltott szer miatt büntetett a volánnál. Kipontozás alatti a volánnál. Gyorshajtó a volánnál. Fideszes a volánnál. Ellenzéki a volánnál. Parkolásért büntetett a volánnál. Kövér a volánnál. Sovány a volánnál. Halálos gázoló a volánnál. Kérem a további ötleteket!

KOPÁCSI JÁNOS

FOTO: HUSZÁR DAVID

A meztelen király hete

HAZUGSÁGVIZSGÁLÓ

BOLGAR GYÖRGY
újságíró

Azt állította Orbán Viktor (október 23-i ünnepi beszédében), hogy „a király meztelen. Ideje kimondani, hogy az európai vezetők, a brüsszeli bürokraták egy reménytelen háborúba vezették a Nyugatot”.

Ezzel szemben a tény az, hogy az európai vezetők nem egyenlők a brüsszeli bürokratákkal, az utóbbiak ugyanis csak végrehajtják a 27 tagállam, köztük Magyarország vezetőjének döntéseit, ők azonban nem vezették semmilyen háborúba a Nyugatot. A megtámadottnak a védekezéshez nyújtott anyagi és fegyverszállítási segítség ugyanis semmilyen értelemben nem számít háborús részvételnek. Ideje kimondani: a magyar király meztelen.

Azt állította Orbán (ugyanott), hogy „a brüsszeli nyomás napról napra erősebb az országon is, a kormányon is: nekünk, magyaroknak is el kell döntönnünk, hogy akarunk-e háborúba menni Oroszország ellen”.

Ezzel szemben a tény az, hogy nem kell eldöntönnünk, mert nem

Csupán Ukrajna önvédelméhez kell (kellene) segítséget nyújtanunk, de még ez sem kötelező. Sajnos az erkölcs és a tisztesség sem az.

kell háborúba mennünk sem nekünk, sem az EU-nak, sem a NATO-nak. Csupán Ukrajna önvédelméhez kell (kellene) segítséget nyújtanunk, de még ez sem kötelező. Sajnos az erkölcs és a tisztesség sem az.

Azt is állította a miniszterelnök (szintén a Millenárison), hogy „Brüsszelben bejelentették: meg fognak szabadulni Magyarország nemzeti kormányától. Azt is bejelentették, hogy egy brüsszeli bábkormányt akarnak az ország nyakába ültetni”.

Ezzel szemben a tény az, hogy egyiket sem jelentették be sehol. Az Európai Néppárt vezetője, Manfred Weber csak annyit mondott, hogy Orbán ideje lejár, a jövő Magyar Péteré. Ez a legnagyobb európai parlamenti csoport politikai szándéka, reménye és üzenete, pontosan olyan üzenet, mint amilyeneket Orbán szokott minden áldott nap küldeni az Európai Unióba Brüsszel elfoglalásáról. De ahogy Orbán sem tudta még elfoglalni Brüsszelt, úgy lehet, hogy az Európai Néppárt reménye sem jön be. Ami meg a bábkormányt illeti, ezt a vádat az égvi-

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

A történelem zabigyerekei

BALJÓSLAT A negyedszázada bemutatott Harcosok Klubja című filmszatíra továbbra is érvényes üzenetet hordoz a közelgő amerikai elnökválasztásra nézve.

MOSOLYGÓ MIKLÓS

A bostoni Atlantic Magazine, amelynek olvasótábora nem kimondottan a Jézus–Trump–AR–15 gépkarabély jelentette szellemi háromszögből kerül ki, nemrég esszé formájában emlékezett meg a 25 éve bemutatott Harcosok klubja című filmről. Chuck Palahniuk szatirikus regényéből David Fincher készített játékfilmet, amely 1999 őszén elhasalt a pénztáráknál. A közönség nem értette a háziasított férfiakból feltörő dühöt és kétségbeesést, pedig az amerikai rendező mindezt egy parádés konzumkritikával is megfejtette, gondoljunk csak az interaktív IKEA-katalógusban éledgélő multis főhősünkre. Az X-generáció multiknál dolgozó, jómódú katonáinak szatíráját adó film érvényesebb ma, mint volt az ezredforduló tájkán.

A 2024-es amerikai elnökválasztási kampányban a politológus szakértők és beszélő fejek nem győzik hangsúlyozni: a 18 és 34 év közötti fiatal szavazók körében a nők és férfiak korábban nem látott mértékben kerültek eltérő ideológiai pályára. A demokrata elnökjelölt Kamala Harris a női megkérdezetteknél 14 százalékkal vezet, míg a republikánus Donald Trump 13 pontos előnyt tudhat a magának a férfiak körében egy októberben publikált New York Times/Siena College közvélemény-kutatás szerint. 2004-ben és 2008-ban ugyanaz a „gender gap” csupán 7 százalékos volt, majd Donald Trump 2016-os megjelenésével felkúszott 11 százalékra, hogy négy évvel később már 12 pontot mutasson.

A fiatal női szavazók liberális fordulata mögött a választói magatartást vizsgáló szakértők szerint Donald Trump nőket megszegye-nítő kijelentései és szexbotrányai, a 2017-es MeToo mozgalom ki-robanása, de főként a republikánus többségű legfelsőbb bíróság 2022-es Dobb kontra Jackson döntése áll, amely hatályon kívül helyezte az abortuszhoz való hozzáférést 1973 óta országosan garantáló Roe kontra Wade ítéletet. Ehhez a harcos kiálláshoz azonban szükség

FOTÓ: AFP

Kamala Harris a női megkérdezetteknél 14 százalékkal vezet, míg Donald Trump 13 pontos előnyt tudhat a magának a férfiak körében.

volt szellemi emancipációra is. A Forbes Magazin elemzése szerint míg 1979-ben csupán 200 ezerrel több nő jelentkezett egyetemre, mint férfi, ez a szám 2021-re 3,1 millióra ugrott. Ma minden államban megelőzik a nők a férfiakat ebben a mutatóban, tizenhárom államban az egyetemi hallgatók 60 vagy nagyobb százalékát teszik ki a nők. A felsőfokú végzettség pedig nagyobb egzisztenciát, magasabb társadalmi státuszt jelent.

De mi lett közben a férfiakkal? Röviden: elfeledkeztek róluk. David Fincher filmjében a biztosítási kárfelmérőként dolgozó Jack (Edward Norton) egy repülőúton ismerkedik meg addigi legérdekesebb „barátadagjával”, Tyler Durdenel (Brad Pitt). A harmincas, luxusszappanokkal házáló férfi mindenben az ellentéte a főhősnek: art deco arcélét meggyűlöli napszemüveg mögé rejt, és a nyársolgárok arcába nevet, miközben arról magyaráz, hogy a repülőgépeken az oxigénmaszkok valójában arra valók, hogy az utasok betépjenek, és hindu tehenek

módjára várják a halált. Jacknek megtetszik a furcsa figura, akivel egy görbe este után harci klubot alapítanak.

„Nem oldódott meg semmi, de nem is számított már semmi. Üdvözlünk éreztük magunkat” – halljuk Jacktől egy sötétvörös vértócsa közepén. A férfiak köztudottan gyakrabban küzdenek kommunikációs nehézségekkel, amelyet agresszióval vagy fizikai dominanciával igyekeznek pótolni. Az már talán kevésbé köztudott, hogy az USA-ban ma 23 millió gyermek él csonka családban, a fehér kiskorúak 24, míg a feketék 63 százaléka kénytelen apa nélkül felnőni az amerikai statisztikai hivatal adatai szerint.

„Az apánkban kerestük Istent, és ha az apánk lelépett, mi az, amit megtudtunk Istentől?” – teszi fel a kérdést Tyler Durden, miközben lúggal sebet éget cimborája kezébe. A férfi példaképek nélkül maradt kamaszok helyzetét csak rontotta a Z-generációt tehervagonként elsodró közösségi média. A rengeteg, bizonytalansággal küzdő fia-

Az X-generáció jómódú multis katonáinak szatíráját adó film érvényesebb ma, mint az ezredforduló tájkán

tal férfiak arra kényszerültek, hogy a youtuberek és tiktokerek milliós megtekintéseit látva a természetüktől sokszor idegen, virtuális személyiségeket kezdjenek felépíteni. Így váltak prédájává az olyan influenszereknek, mint az amerikai Andrew Tate, aki nemi erőszak és prostitúció szervezésének vádjával éppen Romániában ül előzetes letartóztatásban.

„A generációnkat nők nevelték fel. Nem hiszem, hogy a kérdéseinkre még egy nő jelentené a választ” – elmélkedik egy ponton Durden. A Z generáció ismerkedési kultúráját mára többségében a közösségi médiás randiappok (Tinder, Bumble) határozzák meg. Egy sokatmondó adat: a Tinder saját statisztikája szerint a női felhasználók mintegy fele a lehetséges partnerek csupán 14 százalékát húzza jobbra (lájkolja), míg a férfiaknál ugyanez a szám 46 százalék. Az online társkeresés tehát a gazdag kevesek és a nincstelen tömegek játéka. Az érzelmi és szexuális elhanyagoltság pedig frusztrációt szül. A Discord és más internetes fórumokon gyülekező incelek (involuntary celibate, nem önkéntes nőtlenység) nőgyűlölő buborékja már fizikai erőszak forrása is volt: 2014-ben a kaliforniai Isla Vistában elkövetett lövöldözésben hat ember vesztette életét.

Donald Trump kampánystábjában ravaszul számolnak a marginalizált férfiak tömegeivel. A volt elnök kebelbarátja, Dana White által vezetett UFC ketrecharcmérkőzések helyszínein republikánus aláíró standokat is felállítottak. A státuszuk elvesztésétől tartó fiatal férfiak – fehérek, feketék, latinók egyaránt – egyre inkább vevőnek mutatkoznak a Trump által kínált, az erőszakot és a szexizmust éltető macsó ethoszra.

„A történelem zabigyerekei vagyunk” – hangzik Tyler Durden szájából, amikor a vértől és verejtéktől nehéz levegőjű alagsorban mond szónoklatot. Ez a rossz közérzet pedig nem csupán egy demokrata vereséghez, de jóval súlyosabb következményekhez is vezethet.

Vénusz az asztalon

TÁRLAT Először mutat be kizárólag női alkotók műveiből álló válogatást a gyűjteményéből a harmincöt évvel ezelőtt alapított Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum. A Női kvóta 01 című kiállítás demonstrálja, milyen sztereotípiákkal és hátrányos megkülönböztetéssel kellett és kell

Míg napjainkban a művészeti egyetemek hallgatóinak a nagyobb része nő, közülük kevesen futnak be.

megküzdeni a nőknek a művészetben és az életben egyaránt. A tárlaton tizenkilenc nő művész alkotása a női testet, a női szerepeket, illetve a nő művészek helyzetét érintő kérdésekre mutat rá.

De a Női kvóta 01 a számok tekintetében is elének tárja a problémát: a Ludwig Múzeum alapítása-

kor, a '90-es évek elején a Peter és Irene Ludwig révén hazánkba került nemzetközi gyűjteményből mindössze nyolc mű és művész képviselte a női nemet a százhatvanöt-ből. 2024-ben viszont a múzeum kollekcijában található több mint ezer műnek majd egyharmada köthető női alkotókhoz, de a kurátor, Szipőcs Krisztina szerint a helyzet továbbra sem rózsás. Hisz míg napjainkban a művészeti egyetemek hallgatóinak a nagyobb része nő, közülük kevesen futnak be nemzetközi szinten vagy tudnak megélni csakis művészetből.

A tárlat emellett bemutatja, hogyan látják a nőket a férfi művészek: a fogadófalán férfiak által készített aktok sorakoznak, melyek a női testet mint modellt, múzsát vagy a szexualitás tárgyát mutatják be. Ezekkel szemben áll Nagy Kriszta x-T Tereskova 1999-ben a budapesti Lövölde téren bemutatott plakátjának egy változata, melyen a képzőművész látható fehérenműben a követ-

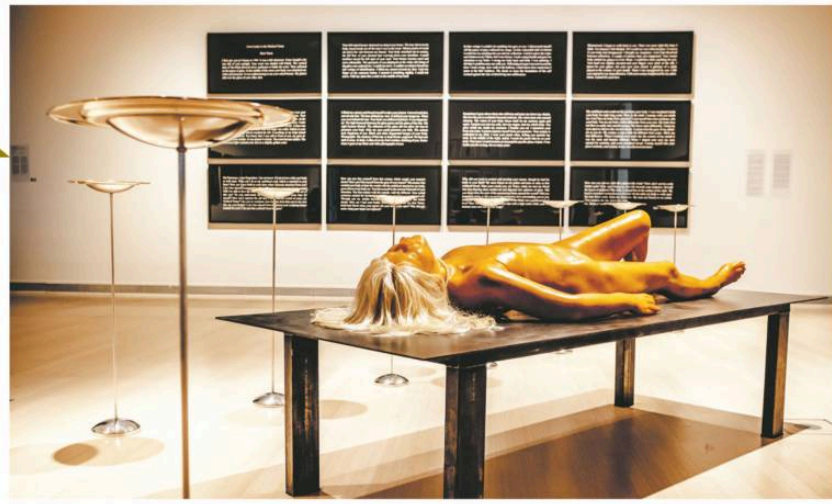
Drozdik Orshi az orvosi szemléltetőeszközként használt medikai Vénuszt testesíti meg

kező felirattal: „Kortárs festőművész vagyok.” Az alkotó ironikus módon a kapitalizmusnak állít görbe tükröt: a testével hirdeti a festészetét, miközben a képzőművészet elitista felfogása és a médiakultúra ellentétét is kifejezi.

Drozdik Orshi műegyüttese a tudós és a művész férfi tekintetén keresztül látott női test ábrázolására kérdez rá. Vagyis a medikai Vénuszra, arra az orvosi szemléltetőeszközként használt bábura,

INFÓ

Női kvóta 01 – Női alkotók, alkotó nők a Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum gyűjteményéből. Kurátor: Szipőcs Krisztina. Ludwig Múzeum, megtekinthető január 12-ig

FOTÓ: ILLYÉS BENCE

melynek felnyitott testében a belső szervek is látszanak. Drozdik egy ilyen bábúról készített fekete-fehér fotósorozatot, bemutatva a női test eltárgyasítását, majd a saját testéről öntött ki egy hasonló pózban fekvő szobrot, mintegy belehelyezkedve a medikai Vénusz szerepébe. Emellett ezüsttálcákat látunk, melyeken egy szerelmes vers sorai olvashatók, így keltve életre az addig passzív figurát.

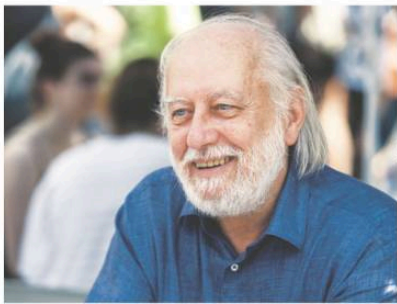
A tárlaton szerepel még Ladik

Katalin Poemim című fotósorozata, melyen a költő-előadóművész egy üveglaphoz nyomva torzítja el az arcát, így mutatva fel, hogy az elvárásoknak ellentmondva tud groteszk is lenni. Kele Judit I Am a Work of Art (Műtárgy vagyok) című performance-folyamában pedig a művész önmagát mint műalkotást állította ki a Szépművészeti Múzeumban, majd a szó szoros értelmében elárverezte magát.

P. SZABÓ DÉNES

LAPSZÉL

Krasznahorkai László
svéd irodalmi díja

FOTÓ: LAJNOSZKI MÁTÉ

Krasznahorkai László kapta 2024-ben a Kulturhuset Stadsteaterns nemzetközi irodalmi díját a 2021-ben megjelent Herscht 07769 című regényéért. A svéd fordító Daniel Gustafsson, akit a mű átültetéséért már a legjobb fordított könyv díjával tüntettek ki – derül ki a világhírű magyar író oldalán megjelent Facebook-posztból. Krasznahorkai Lászlót évek óta az irodalmi Nobel-díj egyik fő várományosának tartják. Ő maga erről nincs túl hízelgő véleménnyel, azt, hogy fogadni is lehet rá, az angol fogadóirodák létezésének tulajdonítja, aminek szerinte semmi köze ahhoz, ami a Svéd Akadémián történik. – A külföldi könyveim honoráriumából egy idő óta meg tudok élni. Valahol éppen elhagytam a puritán életmódot – válaszolta arra a kérdésre, hogy szüksége lenne-e a Nobel-díjat kísérő pénzjutalomra. A Herscht 07769 napjaink Németországában játszódik, annak is a mélabús keleti felében, amely egyszerre Johann Sebastian Bach műveinek forrásvidéke és a neonáci mozgalmak egyre kevésbé titkos bázisa. NÉPSZAVA

Tavasszal befejezi a Kultúrbrigád

FOTÓ: MESZÁROS CSABA

„Tavasszal végleg befejezzük. Nem fogunk színházat csinálni. Nem fogjuk játszani az előadásainkat” – írta Facebook-oldalán a Kultúrbrigád. A társulat a nyáron kényszerűségből, az állami támogatás hiánya miatt az Átrium Színházból a RaM-ArT Színházba, illetve más előadói helyszínekre (Muzikum Klub, UP Újpesti Rendezvényter, Jurányi Produkciós Közösségi Inkubátorház, Örkeny István Színház) költözött. NÉPSZAVA

HIRDETÉS

APRÓ

INGATLAN

ELADÓ 10. kerületben 64 nm, első emeleti, erkélyes, jó elosztású, kiváló állapotú lakás, 6 lakásos téglaházban. Csendes, kulturált környék, jó közlekedés. Irányár: 48 millió Ft. EB-FF. Érdeklődni: 06-30/467-6534.

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

GYŰJTŐ venne saját részére bélyeggyűjteményt, postai képes levelezőlapot, 06-20/522-5690, 06-1/322-8439.

SZOLGÁLTATÁS

ÁCS, tetőfedő, bádigos munkát vállalunk. Garancia, számla, referencia. Hívjon bizalommal, 06-70/152-1968.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:

Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com

Több kéne az őszinteséghez

TÉVÉ Osváth Zsolt átlagos, trendi celebfigurává alakult televíziós talkshow-ja műsorvezetőjeként. Kérdez, pedig lehet, hogy ő tudná a legérdekesebb dolgokat mondani a témáról.

FORGÁCS IVÁN

Agybajt lehet már kapni a sok talkshow-tól, semmitmondó dumcsizások áradatától, amelyeket celebszintű vendégek meghívásával próbálnak – felfoghatatlan módon nem sikertelenül – érdekessé tenni. Osváth Zsolt első televíziós műsorát, amely Őszinte leszek címmel csütörtökön indult a Viasat3 csatornán, viszont nem tudtam negligálni. Jó esély volt rá, hogy ez a szikrázóan tehetséges médiaszemélyiség, aki a Való Világ Zsoltijából az ország egyik legjobb youtuberévé, népszerű közszereplővé (és étterem-tulajdonossá) nőtte ki magát, valami új szint, eredetiséget hoz a műfajba.

Nos, az első adás nem igazolta ezeket a reményeket. Mindent hozott, ami miatt nem szeretem a talkshow-kat. Udvarias jókedv, izgalmas társasági viccelődés, közheles gondolatok, harsánykodó tompaság. Ami elhangzik, öt perc alatt letárgyalható, akár a szomszéddal. A szerkezet is kitaposott. A műsorvezető behív a stúdióba pár ismert embert – ezúttal egy kollégát, Tornóczky Anitát, Tapasztó Orsi mentálhigiénés szakembert, Németh Kristóf színművészt és Ragány Zoltán ügyvédet –, otthonos közegben kérdegeti őket egy témáról (mennyire változnak, mosódnak össze napjainkban a férfi és női szerepek), és meglepetésszínfoltként, adott ponton elének rak még két jól fénylő alakot, például Lady Dömpert és Panajoth Dávid TikTok-influenszert.

Osváth Zsolt influenszerként azaz lett népszerű, hogy egy mam-lasz figurában felvillantotta az érzékenységét, a gondolatgazdagságot, miközben sugározta szorongásait is. Felfedeztette magában az értékeket, amivel arra ösztönzött, hogy másokban is igyekezzünk felfedezni őket. Riportjaiban, beszélgetéseiben a mindennapi ember őszinte érdeklődése feszült, és örök bizonytalansága, hogy vajon választ kaphat-e a kérdéseire. Televíziós talkshow-ja műsorvezetőjeként azonban vala-

FOTÓ: VIASAT3

Az első adásból éppen az izgalmas feltárulkozások hiányoztak

miért átlagos, trendi celebfigurává alakult. Természetesen nem az a baj, hogy lefogyott, hanem hogy túl van kreálva, és nem eredeti módon. Háttérbe vonul személyisége, kérdez, pedig lehet, hogy ő tudná a legérdekesebb dolgokat mondani a témáról. Úgy tűnik, bár megfelelően hozza a szerepkört, nem tudja sajátos színezettel egyénivé tenni. Eltűnik benne Osváth Zsolt.

Az Őszinte leszek cím ígéretes, de az első adásból éppen az izgalmas feltárulkozások hiányoztak. Valószínűleg azért, mert a férfi és női szerepekről kialakult egy elfogadott szemlélet. Tudjuk, mit kell róla gondolni, nyilvánosság előtt mondani. Egyenjogúság, részt venni az otthoni feladatokban, gyereknevelésben, a nőt hagyni kibontakozni, minden irányú szexuális vonzódást elfogadni... Remek, igazán remek, hogy fejben eljutottunk idáig. De fejben, főleg nézők százazeire előtt általában elítélünk minden diszkriminációt,

Ami elhangzik, öt perc alatt letárgyalható, akár a szomszáddal.

egyenlőtlenséget. Ott már eléggé felvilágosultak vagyunk. A kérdés az, mennyire válnak ezek az elvek normává az életünkben. Az őszinteség szembenézni vele, hogy amíg a feleségem nem kér meg valamire, tudok nyugodtan ülni, miközben ő takarít. Hogy ha romák szállnak fel a villamosra, idegenkedve elfordítom a fejem. Hogy nem tudom felszabadultan érezni magam melegek, transzvesztiták társaságában. Hogy történjen bármi, nem akarok lemondani a saját jólétemről. Észrevenni a zsigereinkbe égett előítéleteket, patriarchális ösztönöket és megküzdeni velük. Erről biztos fontos lenne beszélgetni.

A műsorban volt egy pillanat, amikor elmozdulhatott volna ilyen irányba. Panajoth Dávid egy vlogban arról beszélt, nem engedné el a barátnőjét egyedül bulizni. Vagyis a nő teljes birtoklásáról. Két perc alatt kiosztották, ő mentegődött. Pedig ez volt az őszinte beszéd.

Kódextöredékek a könyvek borítójában

BIBLIOTÉKA Az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár idén ősszel is csatlakozott a Múzeumok Őszi Fesztiváljához. A november 10-ig tartó programsorozat során a látogatók nem csupán a bibliotéka neoreneszánsz könyvtárpalotját járhatják be, páratlan gyűjteményébe is betekintést nyerhetnek, részt vehetnek restaurátorműhely-bemutatókon, megtekinthetik a Kilenc egyetem, egy projekt című kiállítást is.

A könyvbemutatón a közönség a könyvtár válogatta muzeális ritkaságokat veheti szemügyre. Fellelőzzük többek között a XVI. század egyik legszebb tudományos kötetét, Petrus Apianus 1540-es Astronomicum Caesareumát, amelynek különlegességét a volvellék kölcsönzik – ezek olyan mozgatható papírszerkezetek, amelyekkel az olvasók a bolygók mozgását modellezhették. – Tulajdonképpen a reneszánsz kor interaktív csillagászati eszközei

voltak – magyarázta ottjártunkkor a szakértő, miközben óvatosan forgatta a több mint 480 éves gyönyörű szerkezetet. Megpróbálhatjuk elolvasni a könyvtár legapróbb darabjának miniatűr mondatait, elkauzolniak minket egy ősnymtatvány kalandos történetébe, Buda első hiteles ábrázolásán is megkereshetjük, vajon melyik torony a mi Mátyás-templomunk.

Valódi időutazás a könyvkészítés történetébe a restaurátorműhely látogatása. Beavatják a kíváncsiskodókat a papírontás-be,akönyv-

fűzés hagyományos technikájába, de a könyvfertőtlenítés gondos módszerébe is. A rendkívül időigényes és precíz munka – mely akár egy kötetben éveket jelent – korabeli technikákat kíván. – A mai könyvekkel ezt már nem lehet megcsinálni, hiszen sokkal gyengébb minőségűek. A régi könyvkészítők olyan természetes anyagokat és eljárásokat használtak, amelyek sokkal kíméletesebbek voltak, és időtállóbbnak bizonyultak a modern technológiáknál – osztotta meg a szakértő. Olyan szakmai titkokra derült fény az apró műhely ablaka alatt mint, hogy a XV-XVII. században semmi sem ment veszendőbe. A könyvkötő szerzetesek gyakran használtak fel régi, „értéktelen” dokumentumokat a kötések megerősítéséhez. Így fordulhat olyan elő, hogy néha középkori

kódexek töredékeit találjuk egy-egy régi könyv borítójában – ami nem csak mese, hiszen a restaurátor előtűnk nyitotta fel a történelem bőrborítóját, hogy megtekinthessük a benne rejlő műkincset.

A régi könyvkészítők eljárásai időtállóbbnak bizonyultak a modern technológiáknál.

Az Eötvös-kiállítás tárlatvezetésein a látogatók a neves fizikus kísérleteit és életét ismerhetik meg interaktívan. A könyvtártúrákon az intézmény kalandos történetében merülhetnek el, a jelentkezők tematikus sétákon is részt vehetnek. A Könyvművészeti séta során megismerkedhetnek a különböző korok könyvdíszítési technikáival, míg a Tudomány nyomában túra az egyetem elismert tudósainak munkásságába enged betekintést az ELTE gyűjteményén keresztül.

RÓNAY LILI

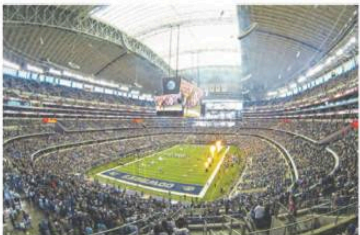
A közönség a könyvtár válogatta muzeális ritkaságokat is szemügyre veheti

FOTÓ: BÉNYÓ LÁNYOS

LAPSZÉL

A Dallas Cowboysé a legnagyobb bevétel

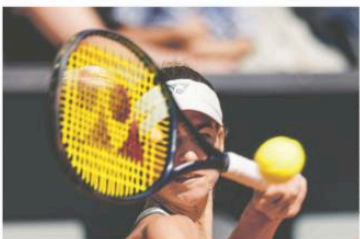

A világ tíz legnagyobb bevételű sportklubjából hat a profi amerikaifutball-ligában (NFL) szerepel az Oeconomus Gazdaságkutató Alapítvány összegzése szerint. A 2021–23-as időszakot tekintve a listát fölényesen vezeti a Dallas Cowboys, amely ez idő alatt 1251 millió dollárt bevételezett. A második a New England Patriots 579 millió dollárral, majd következik három angol futballklub, a Manchester City (487 millió), a Tottenham Hotspur (441 millió) és a Manchester United (424 millió). A legjobb NBA-csapat a rangsorban hatodik New York Knicks (395 millió), Szoboszlai Dominik együttese, a Liverpool (337 millió) a 12., az első 25-ben 13 NFL-klub, hat NBA-csapat és öt Premier League-együttes van. MTI

Lenyűgöző a svájci síző teljesítménye

A szakírók szövetsége (AIJS) Marco Odermattot választotta az év síelőjének. A svájci alpesi síző másodikszor érdemelte ki az elismerést. A 27 éves versenyző, aki az előző szezonban 13 világkupa-győzelmet aratott, és pályafutása során harmadszor a legjobbnak bizonyult összetettben is, ezt megelőzően 2022-ben érdemelte ki az elismerést. Abban az évben két aranyérmet szerzett a pekingi téli olimpián. MTI

Oda a döntő, kiestek Bondár Annaék

Bondár Anna (képünkön) és a belga Kimberley Zimmermann párosa kikapott az elődöntőben a 267 ezer dollár (98,8 millió forint) összdíjazású kantoni női tenisztornán. Az egyéni világranglistán 94. magyar játékos – aki egyesben a nyitókörben kiesett – és társa az első fordulóban Babos Tímeát és Harriet Dartot búcsúztatta, a negyedöntőben pedig egy olasz, cseh duót vert döntő rövidítésben. A döntőbe jutásért az elsőként rangsorolt Katerina Siniakova, Csang Su-aj cseh, kínai egység várt Bondárékra, akik nem tudták borítani a papírfórmát, és 6:3, 6:1-re kikaptak. MTI

Három vereség után kiesett a Haladás

A Haladás 6-1-re kikapott a kazah Szemej együttesétől a futsal Bajnokok Ligája csoportkörében, Almatiban. A brazil Felipe Conde edzette magyar együttes három vereséggel búcsúzott a sorozattól, és nem jutott tovább az elitkörbe. MTI

Klasszikus kilenckor

MA MINDEN SZEM MADRIDON

Az örökrangadó előtt 9-3-at produkált a BL-ben az 5-2-re győztes királyi gárda és a 4-1-gyel hangoló Barcelona.

HEGYI IVÁN

Jobbkor nem is lehetne megrendezni a klasszikust. A Real Madrid kedden szédítő második félidővel 0-2-ről 5-2-re intezte el az ellene legutóbb BL-döntőt játszó Dortmundot, míg a Barcelona szerdán ördögöt űzött, és 4-1-re lesimázta „mumusát”, a Bayern Műnchent. A két brazil fővezér, Vinícius Júnior és Raphinha egyaránt mesterhármast ért el, közben a Marca kész tényként tálalja, hogy „Vini” veszi át az Aranylabdát, sőt a lap már azt is tudni véli: Carlo Ancelotti és Jude Bellingham biztosan elkíséri Párizsba a világ sportoló marketingsztárjai között – a két amerikai híresség, a tornász, Simone Biles mögött és a kosárlabdás szupersztár LeBron James előtt – a második helyen jegyzett csatárt.

Madridban egyéb ceremóniára nem készülnek, mert Joan Laporta Barça-klub-elnök nem hajlandó egy asztalhoz ülni Florentino Perez „királyi” előjáróval, ezért elmarad az El Clásico megelőző szokásos vezetői ebéd. A katalán haragot a Negrreira-ügy fővárosi kezelése váltotta ki, mert a Real Madrid a felelősség megállapítását követeli, azt hangoztatva, hogy a Barcelona bűnös a játékevezetői szívségek szisztematikus megvásárlásában. (Tényleg nehéz megmagyarázni, mit keres a katalán klubtól folyamatosan és bizonyítottan érkező összesen 7,5 millió euró a játékevezetői bizottság korábbi alelnökének számláján.)

Ez azonban csak mellékszöveg, mindenki a ma este 9-re tempírozott főfogásra vár. A La Liga veretlenségi csúcsát a Barcelona állította fel 2016 és 2018 között 43 mérkőzéssel, a Real Madrid most 42, vereség nélkül megívott találkozónál tart. Ha ma legalább döntetlent ér el a madridi Fehér Házban, a Santiago Bernabéu stadionban, akkor társrekorder lesz. Ha győz, pontszámában utoléri a tíz forduló után kilenc győzelemmel és egy vereséggel listavezető Barçát (a királyi gárdának hét győzelme és három döntetlensége van). A századik madridi „klasszikuson” a múlt alapján valószínűbb a hazai siker, hiszen az eddigi 99 fővárosi meccs közül a királyi gárda 56-ot nyert meg, és csak 23-at veszített el. (A bajnoki össz mérleg a Real

Madrid szempontjából: 188 mérkőzés, 79 győzelem, 35 döntetlen, 74 vereség.)

Hátrány a vendéglátók számára, hogy Rodrygo biztosan, Courtois valószínűleg hiányzik majd, előny viszont, hogy a pályaválasztók egy nappal többet pihenhetnek a sűrű program közben. Igaz, a Barcelona nagyon fiatal csapat: a Bayern München ellen a kezdő tizenegyben volt az egyaránt 17 éves Pau Cubarsí és Lamine Yamal, valamint az egyformán 21 esztendőes Alejandro Balde, Marc Casadó és Fermín López. Cseréként játszott Ansu Fati (21) és Pau Víctor (22).

Az ifjakkal remekül működik a „flicki-flacka”, és bár a Bayern ellen (is) kiemelkedett a katalán sajtóban immár „Reyphinhának” nevezett, királykategóriás Raphinha, a sikerek leg-

Lamine Yamal a madridi vendégjáték előtt azt mondta: „A Barcelona legendája akarok lenni”

főbb letéteményese a német edző, Hansi Flick. Azért persze nem mindegy, a pázsit főhőse hogyan futballozik a Bernabéuban, mert az Olé című argentin (!) lap így írt a brazil csatárról: „Amikor Raphinha jól játszik, a Barcelona is jól játszik.”

Az As című spanyol újság meg Viníciusról áradozik: „Mindenkít elhomályosított a kanyargós

A Marca kész tényként tálalja, hogy Vinícius Júnior kapja majd az Aranylabdát

„Amikor Raphinha jól játszik, a Barcelona is jól játszik.”

Real Madrid–Borussia Dortmund meccsen. Mesterhármásából két gól örökre benne marad a legnagyobb gólok gyűjteményében. Mellette eltörpült a többi játékos, köztük Mbappé is, aki azért érkezett a Real Madridhoz, hogy megerősítse a világfutball legnagyobb sztárja státuszát, ám most sok minden világos, csak az nem, hogy ő volna a csapat legjobb labdarúgója.”

Jamie Carragher, a Liverpool szakkomentátorként dolgozó korábbi védője is azt mondta: „A Madrid a világ legjobbnak vélt labdarúgóját szerződtette, miközben a világ legjobb labdarúgója már nála volt.”

Az biztos, hogy eddig Toni Kroos búcsúja többet vitt el, mint amenyit Kylian Mbappé átigazolása hozott. A Madrid ugyan megőrizte kivételes imázsát, sőt egyenesen frenetikus volt a Dortmund ellen 0-2 után, ám ezt különleges klasszisai virtuozitásának köszönheti, a csapatjátékkal egyelőre Ancelotti nemzeti nagymester – először madridi évei során – nem nagyon tud mit kezdeni. Ráadásul januárban el kell állítani a vézést a jobb oldalon, mert Lucas Vázquez védekezésre alkalmatlan, tehát szerződtetni kell valakit, és muszáj megtalálni a középpálya kulcsembert, mivel Luka Modrić, aki megfelelő lenne a Kroos mögött támadt úrt betölteni, fizikailag már nem a régi.

Persze szinte minden klub cserélne a többszörösen hátrányos helyzetében is parádét produkáló Real Madriddal, ám Barcelonában úgy érzik, most el lehet kapni a királyi gárdát. Aligha véletlen, hogy Lamine Yamal épp a madridi vendégjátékot megelőzően jelentette ki: „A Barcelona legendája akarok lenni.”

Azért az Mbappé, Vinícius kettős kontráira fel kell készülni.

Igaz, az El Clásico előtt mire nem?

Így kezdenek

Real Madrid: Lunyin – Lucas Vázquez, Eder Militão, Rüdiger, Mendy – Valverde, Tchouameni, Camavinga, Bellingham – Mbappé, Vinícius Júnior.
Barcelona: Iñaki Peña – Koundé, Iñigo Martínez, Cubarsí, Balde – Casado, Pedri – Lamine Yamal, Dani Olmo, Raphinha – Lewandowski.

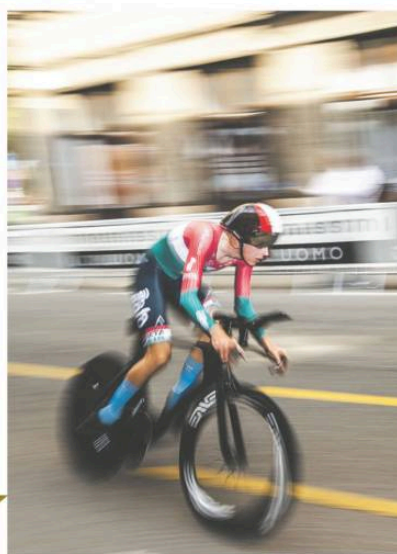
Újra magyar csapatban tekerhet Fetter Erik

VÁLTÁS Fetter Erik egy új magyar kontinentális csapatban, a Team United Shippingben teker jövőre – jelentette be az országúti kerékpáros klubja. A 24 esztendőes bringás öt idény után távozik az Alberto Contador és Ivan Basso nevével fémjelzett olasz prokontinentális csapattól, a Polti-Kometától. „A Kometánál töltött évekre abszolút pozitívan gondolok vissza, ez a csapat adott lehetőséget, hogy profi szintre kerüljek, és mindent megadott ahhoz, hogy a világ legnagyobb versenyein szerepeljek. A csapat miatt lehettem ott a Giro d'Italia magyarországi Nagy Rajtján” – idézte fel a csapat hírlevelében érzéseit a 2020

óta tartó időszakról a kétszeres magyar időfutambajnok, aki kétszer indulhatott a Girón: 2022-ben 83. volt összetettben, a 2023-as viadalt ellenben nem fejezte be.

Fetter hozzátette, hogy ennyi idő után úgy érezte, friss impulzusokra és váltásra van szüksége. Elárulta: volt lehetősége maradni, illetve más külföldi csapathoz is szerződhetett volna, ám végül néhány beszélgetés után a formálódó magyar egyesület mellett döntött.

Eddig kétszer indulhatott a Giro d'Italián, de most új kihívásokra vágyott, ezért váltott

Az eddig amatőr státuszú United Shipping csapatról ezt mondta: „Motiváló volt, hogy magyarokkal dolgozhatok. Magyarországon minden adott: vannak versenyzők, valamint olyan vállalatok, amelyek beállnak egy ilyen projekt mögé. Itt meg fogom kapni százszázalékosan a támogatást, ami ahhoz kell, hogy kihozzam magamból a bennem rejlő potenciált. Ha ez sikerül, ahhoz fognak eredmények is társulni” – ígérte. A United Shipping – az Epronex-Hungary után – a második magyar kontinentális kerékpárcsapat.